

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till livsmedelslag och till lagar om ändring av hälsoskyddslagen och lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en ny livsmedelslag. Samtidigt ska nuvarande lag med samma namn upphävas.

Enligt propositionen lagen innefattar bestämmelser om allmänna krav på livsmedel och om tillsynen över dem. Den ska huvudsakligen tillämpas på alla livsmedel, djur och livsmedelskontaktmaterial, det vill säga material avsedda att komma i kontakt med livsmedel, som används för livsmedelsproduktion, livsmedelsverksamhet och kontaktmaterialverksamhet, livsmedelsföretagare och företagare i kontaktmaterialbranschen och på livsmedelstillsyn i alla stadier av produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan för livsmedel och livsmedelskontaktmaterial.

Den gällande regleringen av livsmedel och livsmedelstillsynen ändras inte funktionellt i någon väsentlig omfattning. Ett av målen med propositionen är att minska den administrativa börda som lagstiftningen orsakar företagare och tillsynsmyndigheter, men utan att livsmedelssäkerheten äventyras. Syftet är också att göra livsmedelslagen mer tillgänglig genom att den får ett stramare upplägg eftersom strukturen blivit splittrad efter många ändringar. Samtidigt uppdateras lagen för att motsvara kraven av Europeiska unionens gällande lagstiftning.

Tillsynsmyndigheterna kommer huvudsakligen att svara för samma uppgifter som enligt den gällande lagen. Kommunernas och regionförvaltningsmyndigheternas uppgifter övertas dock av landskapen inom ramen för landskapsreformen. Jord- och skogsbruksministeriet ska planera och styra verkställigheten av livsmedelsbestämmelserna. Livsmedelsverket ska planera, styra, utveckla och utöva livsmedelstillsyn i hela landet. Dessutom får verket en del uppgifter i anslutning export som är nya. Landskapen ska ha hand om livsmedelstillsynen i sina geografiska områden. Vidare ska Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet planera, styra och utföra tillsyn inom ramen för alkohollagen och styra landskapen i tillsynen över alkoholbutiker. Tillsynen föreslås bli bättre anpassad till den nuvarande verksamhetsmiljön genom att fokus flyttas från livsmedelslokaler till livsmedelsverksamhet och genom att köttbesiktning integreras närmare i den övriga livsmedelstillsynen. Den separata tillsynen över första ankomstplatsen för livsmedel av animaliskt ursprung föreslås upphöra i sin nuvarande form och i stället införlivas i den övriga livsmedelstillsynen som utförs av landskapen.

Avgiftssystemet för tillsynen inom miljö- och hälsoskyddet revideras utöver livsmedelslagen även i hälsoskyddslagen. Utöver den gällande prestationsbaserade avgiften skulle en 150 euros grundavgift årligen uppbäras av de företagare som omfattas av den systematiska tillsynen. Syftet med den nya grundavgiften är att avgifter och kostnader bättre ska stämma överens och att tillsynen samtidigt ska bli mer mångsidig och coachande.

Livsmedelslagen föreslås få en bestämmelse om företagares tillförlitlighet. Samtidigt ändras lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi på samma sätt.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 20.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING.....	4
1.1 Livsmedelssäkerhet.....	4
1.2 Hälsoskydd.....	5
1.3 Miljö- och hälsoskydd.....	5
2 NULÄGE	6
2.1 Lagstiftning och praxis.....	6
2.1.1 Lagstiftning	6
2.1.2 Praxis	11
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU.....	14
2.2.1 EU:s livsmedelslagstiftning.....	14
2.2.2 Livsmedelslagstiftningen i vissa länder	20
2.2.3 Tillsynsavgifter i vissa länder enligt hälsoskyddslagen	24
2.3 Bedömning av nuläget	24
2.3.1 Livsmedelssäkerhet	24
2.3.2 Tillsynsavgifter enligt hälsoskyddslagen	27
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	28
3.1 Målsättning	28
3.1.1 Livsmedelslagen.....	28
3.1.2 Hälsoskyddslagen.....	28
3.2 De viktigaste förslagen.....	29
3.2.1 Livsmedelslagen.....	29
3.2.2 Tillsynsavgifter enligt hälsoskyddslagen	32
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	33
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	34
4.1.1 Företagsekonomiska konsekvenser	34
4.1.2 Kommunalekonomiska konsekvenser	38
4.1.3 Konsekvenser för hushållen	39
4.1.4 Kopplingen till statsbudgeten.....	39
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	40
4.3 Konsekvenser för miljön.....	42
4.4 Samhälleliga konsekvenser	42
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	42
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	43
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	43
6 ANDRA OMSTÄNDIGHETER SOM PÅVERKAR PROPOSITIONEN	46
6.1 Samband med andra propositioner.....	46
DETALJMOTIVERING	47
1 LAGFÖRSLAG	47
1.1 Livsmedelslag	47
1 kap. Allmänna bestämmelser	47
2 kap. Krav på livsmedels- och livsmedelskontaktmaterialverksamhet	54
3 kap. Myndigheterna och deras uppgifter	69
4 kap. Laboratorier	76
5 kap. Livsmedelstillsyn	79

RP 262/2018 rd

6 kap.	Myndighetsuppgifter inom export av livsmedel	85
7 kap.	Nationella kvalitetssystem för livsmedel och kontrollerade uppfödningförhållanden	86
8 kap.	Registrering av namnskyddade produkter och anmälan av framställning	87
9 kap.	Administrativa tvångsmedel	88
10 kap.	Avgifter	94
11 kap.	Överklagande	97
12 kap.	Straffbestämmelser	99
13 kap.	Särskilda bestämmelser	100
15 kap.	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	102
1.2	Lag om ändring av hälsoskyddslagen	103
1.3	Lag om Enheten för utredning av grå ekonomi	105
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER.....	105
3	IKRAFTTRÄDANDE	105
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	105
LAGFÖRSLAG		113
	Livsmedelslag.....	113
	Lag om ändring av hälsoskyddslagen	147
	Lag om ändring av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi	151
BILAGA		152
PARALLELLEXT		152
	Lag om ändring av hälsoskyddslagen	152
	Lag om ändring av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi	159

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

1.1 Livsmedelssäkerhet

Syftet med livsmedelslagstiftningen är att garantera konsumenterna hälsomässig och ekonomisk säkerhet. En fungerande lagstiftning och tillsyn garanterar också att livsmedelsföretagarna behandlas lika och konkurrerar på lika villkor. För att lagstiftningens syften ska nås krävs det att företagarna bär sin del av ansvaret för att se till att livsmedlen är säkra och även i övrigt uppfyller föreskrivna krav.

Livsmedelslagen ändrades i omfattande grad under 1990-talet i synnerhet i och med EU-medlemskapet. Den reviderade EU-lagstiftningen, beredskapen inför framtida utmaningar för livsmedelssäkerheten, vissa missförhållanden i genomförandet av livsmedelstillsynen samt Finlands grundlag förutsatte en revidering av livsmedelslagen i mitten av 2000-talet. I detta sammanhang ansågs det ändamålsenligt att sammanföra bestämmelserna från tre lagar till en ny livsmedelslag (23/2006), som trädde i kraft den 1 mars 2006.

Den gällande livsmedelslagen har omarbetats 20 gånger. Största delen av ändringarna är tekniska till sin natur och ansluter sig till ändringar i den nationella lagstiftningen eller i EU-lagstiftningen. De väsentligaste ändringarna i lagens innehåll gjordes år 2011. De genomfördes på grund av de nationella ändringsbehov som har framkommit i det praktiska tillsynsarbetet samt till följd av vissa ändringar som företagits i Europeiska unionens livsmedelslagstiftning. I och med ändringarna betonades i synnerhet en riskbaserad tillämpning av lagen och en minskning av företagens administrativa börda.

I samband med att riksdagen behandlade redogörelsen om livsmedelssäkerhet (SRR 5/2013 rd) konstaterades det att jord- och skogsbruksministeriet ska utvärdera livsmedelslagens funktionsduglighet inom ramen för åtgärderna för att minska den administrativa bördan. Utvärderingen skulle särskilt utreda i vilken mån Livsmedelssäkerhetsverket kunde åläggas att i större omfattning än nu ge anvisningar om verkställandet av livsmedelslagen.

Jord- och skogsbruksministeriet genomförde 2014 en enkät om livsmedelslagens funktionsduglighet. Med enkäten utreddes om lagens tillämpningsområde samt dess allmänna principer och krav fortfarande fungerar. Dessutom utreddes om de instrument som bygger på livsmedelslagen är ändamålsenliga för att nå målen.

I statsminister Sipiläs regeringsprogram sommaren 2015 ställdes de strategiska målen sysselsättning, konkurrenskraft och tillväxt, som man strävar efter att uppnå bland annat genom att avveckla onödig reglering och byråkrati. Som ett led i verkställandet av regeringens spetsprojekt för att minska regelbördan har jord- och skogsbruksministeriet samt ämbetsverken inom dess förvaltningsområde förbundit sig att genom lagstiftande och styrande metoder se till att byråkrati som upplevs som överflödigt avskaffas.

Syftet med statsrådets redogörelse om livsmedelspolitik Mat2030 (SRR 2/2017 rd) är att garantera att Finlands myndighetssystem förmår möta utmaningar för tillsynen och att man har beredskap att effektivt identifiera, förebygga och hindra både nya och redan befintliga hot mot livsmedelssäkerheten. Syftet är också att försäkra att Finlands goda livsmedelssäkerhet ses som en viktig exporttillgång och att myndighetsverksamheten stöder exporten.

Som ett led i utvecklingen av centralförvaltningens ämbetsverksstruktur i statsminister Juha Sipiläs regering lämnade jord- och skogsbruksministeriet i februari 2018 en proposition till

RP 262/2018 rd

riksdagen med förslag till lag (RP 8/2018 rd), enligt vilken det inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde inrättas ett nytt ämbetsverk, där Livsmedelssäkerhetsverkets och Landsbygdsverkets uppgifter samt en del av uppgifterna från Lantmäteriverkets central för informationsförvaltningstjänster kombineras. Lagen om Livsmedelsverket (371/2018) antogs den 18 maj 2018. Det nya Livsmedelsverket inleder sin verksamhet den 1 januari 2019.

Regeringens proposition om verkställigheten av landskapsreformen och om omorganisering av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter (RP 14/2018 rd), som hänför sig till regeringens proposition med förslag till lagstiftning om inrättande av landskap (RP 15/2017 rd), behandlas för närvarande i riksdagen. Antalet förvaltningsnivåer inom livsmedelstillsynen minskas och överlappande styrning av livsmedelstillsyn i kommunerna som utförs av Livsmedelssäkerhetsverket och regionförvaltningsverken elimineras. Inom sektorn för jord- och skogsbruksministeriet koncentreras livsmedelstillsynens styrningsuppgifter till Livsmedelsverket. Kontroll- och verkställighetsuppgifter inom livsmedelstillsynen överförs till landskapen. Enligt propositionen ges behörighet i huvudsak åt landskapet. Landskapsreformen avses träda i kraft den 1 januari 2021.

Genom att stifta en ny livsmedelslag eftersträvas bättre användbarhet av lagen genom att åtgärda den splittring som förorsakats av åtskilliga revideringar. Samtidigt uppdateras lagen att motsvara den nuvarande EU-lagstiftningen. En central ny EU-författning är den som gäller kontroll av livsmedelskedjan, Europaparlamentets och rådets förordning om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG.

1.2 Hälsoskydd

Syftet med hälsoskyddslagen (763/1994) är att upprätthålla och främja befolkningens och individens hälsa. Syftet är också att förebygga, minska och undanröja sådana i livsmiljön förekommande faktorer som kan orsaka sanitär olägenhet. Miljö- och hälsoskyddets uppgift är att inom sitt område främja och övervaka hälsoskyddet så att en hälsosam livsmiljö tryggas för invånarna.

n av målsättningarna i statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram är att bryta den fortsatta splittringen och den allt mer detaljerade styrningen av kommunernas uppgifter. Inom den myndighetsverksamhet som avser tillstånd och tillsyn är målet att gå mot kostnadssamband. Hälsoskyddslagen nämns i regeringsprogrammet som ett exempel på en lag där kostnadssamband ska eftersträvas. Därtill har regeringsprogrammet som avsikt att främja kommunernas handlingsfrihet i anordnandet av tjänster så att man övergår från detaljerad resursstyrning till styrning av de eftersträlvade resultaten. I samband med detta mål förenklades anmälningsförfarandet och den planmässiga tillsynen genom en ändring av hälsoskyddslagen, som trädde i kraft den 11 november 2016, och genom en uppdatering av det riksomfattande tillsynsprogrammet för hälsoskyddet.

1.3 Miljö- och hälsoskydd

Lagstiftning om miljö- och hälsoskydd finns i livsmedelslagen (23/2006), veterinärvårdslagen (765/2009), hälsoskyddslagen (763/1994) och tobakslagen (549/2016). Enligt lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009) ska det i ett kommunalt samarbetsområde under en gemensam ledning finnas resurser för minst tio årsverken, med vilka tjänster för miljö- och hälsoskyddet anordnas. Kommunen skulle fatta beslut om att höra till ett samarbetsområde för miljö- och hälsoskyddet fram till utgången av 2009.

Finlands Kommunförbund och tillsynsenheterna inom miljö- och hälsoskyddet har föreslagit att lagarna om miljö- och hälsoskydd förenhetligas, så att styrningen och tillämpningen av dem underlättas och praxis blir enhetlig på riksnivå.

I anknytning till landskapsreformen fastställde regeringen den 5 april 2016 att miljö- och hälsoskyddets uppgifter överförs till landskapen, det vill säga livsmedelstillsynen, djurens hälsa och välbefinnande och tillsynen över dem samt hälso- och tobakstillsynen. Dessa uppgifter hörde tidigare till kommunerna, regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna. Enligt beslutet kan en kommun som har tillräcklig kompetens och tillräckliga resurser emellertid komma överens med landskapet om att organiseringsansvaret till denna del överförs till kommunen då de i lag stadgade kriterierna är uppfyllda. Om överföringen av miljö- och hälsoskyddets uppgifter från kommunerna till landskapet föreskrivs i landskapslagen (/) och om kriterierna på basis av vilka organiseringsansvaret kan överföras från landskapet tillbaka till kommunen i lagen om överföring av organiseringsansvaret för vissa miljö- och hälsoskyddsuppgifter från landskapet till kommunen (/).

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

2.1.1 Lagstiftning

Livsmedelslagen och med stöd av den givna förordningar

Om livsmedelstillsynen föreskrivs i livsmedelslagen (23/2006) samt i de med stöd av de givna förordningarna. Livsmedelslagen trädde i kraft den 1 mars 2006. Genom den upphävdes livsmedelslagen (361/1995) och lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996). I hälsoskyddslagen upphävdes bestämmelser i fråga om livsmedelssäkerhet. De författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av de upphävda bestämmelserna förblev gällande. Lagstiftningen om livsmedel och livsmedelstillsyn grundar sig i hög grad på motsvarande EU-lagar.

Tillsyn över livsmedlens kvalitet genomförs också med stöd av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter (999/2012). Lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996) gäller för gränskontroll av animaliska livsmedel från länder utanför EU.

Livsmedelslagen är en allmän lag, som med vissa undantag gäller samtliga för slutkonsumenten avsedda livsmedel. Lagen tillämpas på livsmedel, på förhållandena vid livsmedelshantering, på livsmedelsföretagare samt på livsmedelstillsynen i alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan.

Med stöd av livsmedelslagen har det utfärdats omkring 50 förordningar, med vilka man genomfört EU:s rättsakter om livsmedel och utfärdat sådana nationella bestämmelser som EU-lagstiftningen ger möjlighet till samt beviljat lättnader och anpassningar. Med stöd av livsmedelslagen har det utfärdats omkring fem förordningar gällande områden som inte

RP 262/2018 rd

regleras av EU:s lagstiftning. Sådana är bland annat förordningarna om näringsmässig berikning av livsmedel och om ursprungsmärkning av vissa livsmedel. Dessutom har det utfärdats nationella bestämmelser om tungmetaller i samband med livsmedelskontaktmaterial.

Syftet med livsmedelslagstiftningen är att trygga säkerheten hos livsmedel som ska användas av konsumenter samt att säkerställa en god hälsomässig livsmedelskvalitet och annan kvalitet enligt livsmedelsbestämmelserna. Syftet med lagen är också att säkerställa att informationen om livsmedel är sanningsenlig och tillräcklig och att den inte är vilseledande för konsumenten. Syftet är dessutom att för egen del förbättra verksamhetsförutsättningarna för livsmedelsföretagare genom klara och konsekventa krav. Vad gäller livsmedelslagens tillämpningsområde konstateras att det som föreskrivs i lagen om livsmedel gäller i tillämpliga delar även för produkter som kommer i beröring med livsmedel.

Livsmedelslagen ändrades genom lag (352/2011) år 2011. Då preciserades lagen bland annat så att principen om riskbaserad livsmedelslagstiftning och livsmedelstillsyn framgår tydligt av den. När livsmedelslagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den verkställs och övervakas ska livsmedelsverksamhetens natur och omfattning beaktas, liksom övriga verksamhetsmässiga faktorer som påverkar livsmedelssäkerheten och konsumentskyddet.

I livsmedelslagen föreskrivs om tillsynsmyndigheter och om ordnande av livsmedelstillsyn. Den administrativa organiseringen av livsmedelstillsynen och anordningssättet för tillsynen överlåter EU-lagstiftningen till det nationella planet. Tillsynsmyndigheternas uppgifter regleras i livsmedelslagen så detaljerat som grundlagen förutsätter.

När livsmedelslagen antogs 2006 hade handels- och industriministeriet, jord- och skogsbruksministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet hand om den högsta styrningen vad gäller den allmänna planeringen och övervakningen av livsmedelstillsynen. För att effektivisera beslutsfattandet av livsmedelsärenden inom centralförvaltningen sammanslogs handels- och industriministeriets samt social- och hälsovårdsministeriets uppgifter som hänför sig till livsmedelslagstiftningen med jord- och skogsbruksministeriets uppgifter som hänför sig till livsmedelns säkerhet och kvalitet från början av år 2008. Till följd av detta ändrades livsmedelslagen genom lag (989/2007) så att den högsta ledningen utövas av jord- och skogsbruksministeriet.

Livsmedelssäkerhetsverket agerar som den centrala myndigheten för livsmedelstillsyn och ansvarar för planering, styrning, utveckling och utövande av den nationella livsmedelstillsynen bland annat via det riksomfattande livsmedelstillsynsprogrammet. Regionförvaltningsmyndigheterna arbetar som regionala livsmedelstillsynsmyndigheter. För den lokala livsmedelstillsynen svarar kommunen eller samarbetsområdet för miljö- och hälsoskyddet inom sitt verksamhetsområde. Enligt livsmedelslagen kan tillsynsmyndigheterna även låta utomstående tillsynsorgan utföra tillsynsuppgifter.

I livsmedelslagen hänvisas det i fråga om de allmänna kraven för livsmedelstillsyn till Europeiska unionens livsmedelslagstiftning. EU-lagstiftningen betonar planmässighet, öppenhet och effektivitet. Livsmedelssäkerhetsverket är skyldigt att utarbeta ett riksomfattande tillsynsprogram för styrning och samordning av verkställigheten av tillsynen. För att effektivisera planmässigheten ska även kommunen och de övriga tillsynsmyndigheterna utarbeta en tillsynsplan.

Tyngdpunkten för livsmedelstillsynen förflyttades år 2011 från godkännande av livsmedelslokaler till praktiskt tillsynsarbete. Huvudregeln är att företagaren ska göra en anmälan om den verksamhet som bedrivs i livsmedelslokalen till den behöriga tillsynsmyndigheten. Ett godkännande av livsmedelslokalen krävs endast för sådana

RP 262/2018 rd

livsmedelslokaler där det hanteras animaliska livsmedel som enligt EU-lagstiftningen ska godkännas innan verksamheten inleds samt för primärproduktionsställen för groddar. Det finns vissa undantag från kravet om godkännande.

Egenkontrollförpliktelsen för livsmedelsföretagare är en central del av säkerställandet av livsmedelstillsynen och övrig lagenlighet. Egenkontrollförpliktelsen i livsmedelslagen har utvecklats till en helhet som bättre tjänar livsmedelsverksamheten och konsumenten. Kraven på godkännande av planen för egenkontroll och tillsynsmyndighetens skyldighet att ange vilka undersökningar egenkontrollen ska omfatta slopades ur livsmedelslagen när lagen reviderades 2011.

För att förenhetliga tillsynen och förbättra kvaliteten på köttbesiktning koncentrerades köttbesiktningen och tillsynen i anslutning till den till Livsmedelssäkerhetsverket år 2011. Ansvaret för besiktning av renkött stannade hos Regionförvaltningsverket i Lappland. Tidigare ansvarade kommunen för godkännande av och tillsyn över små slakterier och inrättningar för vilthantering samt tillsynen över anläggningar i anslutning till dessa. I och med ändringen blev också avgifterna för köttbesiktning och övervakning enhetligare, då grunderna för de avgifter som uppbärs av små slakterier och inrättningar för vilthantering blev likadana i hela landet. Till livsmedelslagen fogades samtidigt möjligheten att med statliga medel stödja köttbesiktningen och tillsynen i fråga om små slakterier och inrättningar för vilthantering. Trots ändringen av livsmedelslagen har kommunen med stöd av 15 § i veterinärvårdslagen (765/2009) kunnat sköta sådan köttbesiktning och övervakning som ålagts staten, om kommunen har ingått ett avtal om detta med Livsmedelssäkerhetsverket.

Livsmedelssäkerhetsverket har hand om tillsynen vid den första ankomstplatsen när det gäller animaliska livsmedel från en annan medlemsstat i Europeiska unionen. Enligt livsmedelslagen ordnas tillsynen i första hand så att Livsmedelssäkerhetsverket ingår ett avtal med kommunen, genom vilket kommunen förbinder sig till att sköta tillsynen över de första ankomstplatser som är belägna inom kommunen. En kommun kan också sköta uppgiften för flera kommuners del. Det är frivilligt för kommunen att ingå avtalet.

År 2011 togs det in i livsmedelslagen en bestämmelse som förpliktar livsmedelsföretagaren att offentliggöra den handling som kommunens tillsynsmyndighet utfärdat över inspektionen av en livsmedelslokal, den så kallade Oiva-rapporten. Därtill ska rapporten över inspektionen läggas ut på företagets webbplats. Även kommunens tillsynsmyndigheter ska offentliggöra resultatet för livsmedelstillsynen. Det centrala syftet med offentliggörandet av tillsynsuppgifter är att göra tillsynen genomskådlig. Genomskådliga tillsynsresultat motiverar livsmedelsföretagare till att bättre än förr uppfylla kraven i livsmedelslagstiftningen och på så sätt bidra till en effektivare livsmedelstillsyn.

EU:s lagstiftning hänför utfärdandet av bestämmelser om administrativa tvångsmedel till det nationella planet. Unionslagstiftningen förutsätter dock att verksamhet som bryter mot livsmedelsbestämmelserna ska åtföljas av ändamålsenliga administrativa åtgärder eller straffrättsliga påföljder. I livsmedelslagen ingår administrativa tvångsmedel av olika stränghetsgrad och en straffbestämmelse som går under benämningen livsmedelsförseelse. I fråga om lindrigare tvångsmedel har tillsynsmyndigheten getts prövningsrätt när det gäller tillämpningen av tvångsmedlet.

Enligt unionslagstiftningen ska medlemsstaterna se till att det finns tillräckliga ekonomiska resurser för offentliga kontroller. Principer för fastställandet av tillsynsavgifter ingår i EU-lagstiftningen. Enligt livsmedelslagen ska kommunen i fråga om tillsynsåtgärder från den kommunala myndighetens sida ta ut en avgift av livsmedelsföretagaren enligt en taxa som kommunen har godkänt och för sådana uppgifter som särskilt specificeras i lagen.

Hälsoskyddslagen

Om hälsoskyddstillsynen föreskrivs i hälsoskyddslagen (764/1994). Kommunen eller ett kollegialt organ som utses av samarbetsområdet för miljö- och hälsoskyddet samt tjänsteinnehavare som är underställda detta organ ansvarar enligt lagen för myndighetsavgifter som hänförs till hälsoskyddet.

Övervakningen av anmälningsskyldiga funktioner eller funktioner som kräver godkännande baserar sig på en tillsynsplan som görs upp av en myndighet. Tillsynsplanen för hälsoskyddet utarbetas i kommunen eller inom samarbetsområdet för miljö- och hälsoskyddet. Planen ska utarbetas så att tillsynen är av hög kvalitet, riskbaserad och förebygger sanitära olägenheter. Tillsynsplanen ska i tillämpliga delar beakta de av centrala ämbetsverk ställda riksomfattande programmen för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet. Utifrån en riskbedömning bestämmer kommunen behovet av den regelbundna tillsyn som ska utövas över tillsynsobjekten. Kommunen tar ut en avgift per inspektion för planmässig tillsyn enligt tillsynsplanen.

Hälsoskyddsmyndigheten utför planmässig förhandskontroll av objekt som anmälts och godkänts enligt hälsoskyddslagen. Utöver den planmässiga tillsynen utför hälsoskyddsmyndigheten kontroller på basis av misstankar om sanitär olägenhet och även över andra objekt än sådana som omfattas av planmässig tillsyn, såsom bostäder.

Enligt den gällande lagen ska kommunen för anmälningar och ansökningar som den handlägger, för kontroller, provtagning och undersökningar som ingår i den kommunala tillsynsplanen samt för intyg som den beviljar ta ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa hos verksamhetsidkaren. För övriga utredningar som hör samman med sanitära olägenheter samt för andra prestationer, såsom mätningar, provtagningar eller andra motsvarande utredningar kan en avgift tas ut med undantag för den första inspektionen. Vattenburna epidemier utreds på bekostnad av kommunen.

Miljö- och hälsoskydd

Tidigare år har krav på teoretiskt kalkylerade tillsynsbehov enligt målgrupp framförts i de centrala ämbetsverkens riksomfattande tillsynsprogram. Kraven har principiellt sett varit betydligt högre med tanke på vad kommunerna med tillgängliga resurser haft möjlighet att genomföra. I genomsnitt har under hälften av den planmässiga tillsynen kunnat utföras utan att ansevärt öka den kommunala tillsynsmyndighetens resurser. I effektivitetsrevisionsberättelsen för miljö- och hälsoskyddet som gavs ut i juli 2014 tog statens revisionsverk upp problemet med att staten styr och sätter upp mål, medan kommunerna finansierar tillsynen. Revisionsberättelsen slår fast att miljö- och hälsoskyddet styrs av orealistiska tillsynsmål. I revisionsberättelsen konstateras att tillsynen på lokal nivå kan genomföras relativt bra med tanke på resurserna, även om man inte alltid har nått målen i planen för det riksomfattande tillsynsprogrammet. I och med ändringen av hälsoskyddslagen, som trädde i kraft den 11 november 2016, ändrades bestämmelser i anslutning till anmälningsskyldigheten och den planmässiga tillsynen bland annat så att de obligatoriska bestämmelserna om innehållet i den kommunala tillsynsplanen upphävdes. På detta sätt utvidgades kommunernas prövningsrätt i fråga om genomförandet av tillsynen. Genom ändringen av livsmedelslagen, som trädde i kraft den 1 mars 2017, ändrades bestämmelserna om tillsynsplaner på motsvarande sätt, så att kommunernas prövningsrätt i fråga om planeringen och genomförandet av tillsynen utvidgades.

Avgifter som ansluter sig till tillsyn över miljö- och hälsoskyddet tas numera ut prestationsvis i kommunerna. Inspektören besöker objektet, varefter kommunen tar ut en avgift för inspektionen enligt en av kommunen godkänd taxa. En inspektion anses omfatta förberedelsen

inför inspektionen, inspektionstiden och skrivandet av inspektionsprotokollet.Handledning, rådgivning, utbildning, information och andra motsvarande åtgärder från myndighetens sida är inte längre avgiftsbelagda. För en anmälan som verksamhetsidkaren lämnar in eller för handläggningen av en ansökan tas en separat avgift ut.

I enlighet med den tidigare gällande tobakslagen (693/1976) tog kommunen av näringsidkare ut avgifter enligt en av kommunen godkänd taxa för sådana kontroller och provtagningar som omfattas av kommunens tillsynsplan. Dessutom tog kommunen ut en avgift hos den som ansöker om tillstånd att sälja tobaksprodukter enligt den taxa som kommunen godkänt, och hos innehavaren av ett försäljningstillstånd en årlig övervakningsavgift för varje försäljningsdisk. Avgifter för kontroller och provtagningar samt den årliga övervakningsavgiften för försäljning har till sin konstitutionella karaktär ansetts utgöra skatter, vilket beskrivs i regeringens proposition till riksdagen med förslag till tobakslag och till vissa lagar som har samband med den (RP 15/2016 rd, s. 50-51). Regleringen överensstämde ändå inte med de krav som ställs på en skattelag. I tobakslagen som trädde i kraft 2016 föreskrivs om den årliga övervakningsavgiften för försäljning, så att regleringen klarare än förr uppfyller grundlagens förutsättningar för skatt. Avgifter tas inte längre ut för kontroller eller provtagningar som ingår i tillsynsplanen, utan alla de kostnader som orsakas av tillsyn i enlighet med tobakslagen täcks med intäkterna av de årliga övervakningsavgifterna.

Enheten för utredning av grå ekonomi

Enligt 1 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) ska utredningsenheten främja bekämpningen av den grå ekonomin genom att producera och sprida information om grå ekonomi och bekämpningen av den. Enligt 6 § i lagen har utredningsenheten också i uppgift att på begäran utarbeta fullgöranderapporter om organisationer och organisationsanknutna personer som stöd för de myndighetsuppgifter som anges i lagen. Syftet med fullgöranderapporten är att ge en huvudsakligen på sekretessbelagd myndighetsinformation baserad helhetsbild av den organisation eller de organisationsanknutna personer som rapporten gäller och stödja den uppgift som myndigheten som framställt begäran har genom att underlätta och effektivisera den informationsinhämtning som anknyter till uppdraget och samtidigt stödja bekämpningen av grå ekonomi genom att utöka kännedomen hos den myndighet som behandlar saken om hur organisationen eller den organisationsanknutna personen har skött sina lagstadgade skyldigheter.

I 5 § 4 mom. i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi föreskrivs att utredningsenheten i fullgöranderapporten ska beskriva hurdan verksamhet och ekonomi en organisation eller en organisationsanknuten person samt en organisation eller organisationsanknuten person med direkt eller indirekt koppling till de förstnämnda har och hur de fullgör sina skyldigheter i anknytning till skatter, lagstadgade pensionsförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- och arbetslöshetsförsäkringsavgifter och avgifter som tullen tar ut. Syftet med fullgöranderapporten är att ge den myndighet som begärt rapporten en helhetsbild av vilken slags ekonomisk verksamhet objektet bedriver och hur det har fullgjort de offentligrättsliga förpliktelserna i anslutning till denna verksamhet. Av fullgöranderapporten framgår dessutom objektets förmåga att fullgöra sina skyldigheter och det till vilka andra organisationer eller organisationsanknutna personer objektet har en koppling till genom ansvarsställning eller innehav.

Innehållet i en fullgöranderapport består huvudsakligen av sådana uppgifter som finns i myndighetsregister och som är sekretessbelagda. Informationsinnehållet i fullgöranderapporten bestäms i enlighet med 7 § 1 mom. i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi på basis av det hurdan rätt den myndighet som begärt fullgöranderapporten har att få sekretessbelagd information för ändamålet i fråga. Fullgöranderapporten utvidgar

RP 262/2018 rd

således inte rätten till information hos den myndighet som begär rapporten, utan rapporten utarbetas på basis av de uppgifter som myndigheten åläggs någon annanstans i lag och den rätt till information som bestäms på basis av dem.

I jämförelse med traditionellt informationsutbyte, som bygger på ett fall eller på massinformation, är fördelen med en fullgöranderapport det noggrant på förhand överenskomna innehållet samt uppgifternas framställningssätt, aktualitet och snabba inhämtning. Fullgöranderapporten är en dataprodukt, vars syfte är att skapa en helhetsbild av organisationen eller den organisationsanknutna personen. Enheten för utredning av grå ekonomi använder sig av ett datasystem (Rapporteringsdatasystemet) som möjliggör snabb inhämtning av uppdaterade uppgifter från olika myndigheter. Med hjälp av systemet går det att på ett snabbt och kontrollerat sätt inhämta och överlåta uppgifter till myndigheten som begär det och uppgifterna kan sändas med standardiserat innehåll och i standardiserade former. Innehållet i fullgöranderapporten är inte, till skillnad från traditionellt informationsutbyte, bundet av de uppgifter som begärs eller överläts av en tjänsteman när det gäller innehållet för de uppgifter som begärs eller överläts. Utredningsenheten erbjuder därtill service när det gäller förståelsen av datainnehållet.

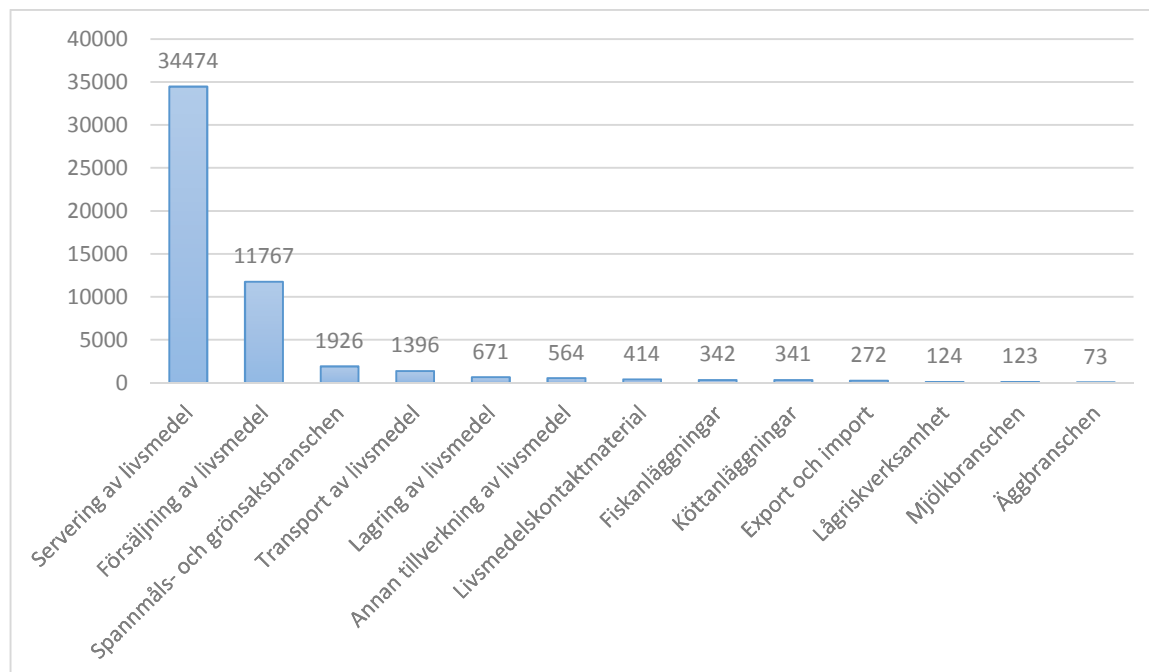
I 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi beskrivs uttömmande de användningsändamål för vilka en fullgöranderapport får utarbetas. För tillfället möjliggör lagstiftningen inte att fullgöranderapporter utarbetas som stöd för processer inom livsmedelstillsynen.

2.1.2 Praxis

Livsmedelssäkerhet

Antalet livsmedels- och kontaktmaterialföretag som omfattas av myndighetstillsyn var totalt 52 488 år 2017. Antalet primärproduktionsföretag var 10 098.

Schema 1: Livsmedels- och kontaktmaterialföretag som omfattas av myndighetstillsyn 2017

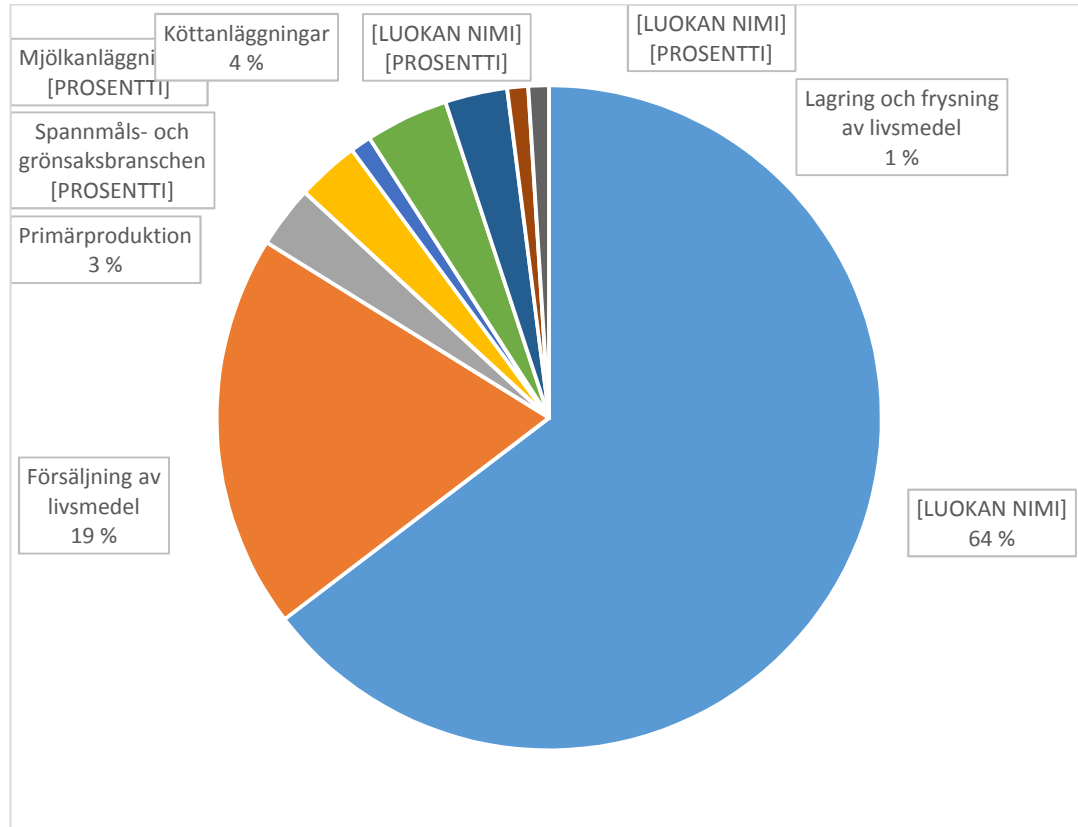

Vid slutet av 2017 omfattade livsmedelstillsynen vid Livsmedelssäkerhetsverket omkring 338 årsverken. Vid regionförvaltningsverken bidrog år 2017 totalt 23,8 årsverken till livsmedelstillsynen och på Åland omkring 5,4 årsverken.

Vid slutet av 2017 omfattade livsmedelstillsynen vid Livsmedelssäkerhetsverket omkring 338 årsverken. Vid regionförvaltningsverken bidrog år 2017 totalt 23,8 årsverken till livsmedelstillsynen och på Åland omkring 5,4 årsverken.

År 2017 användes cirka 698 årsverken till tillsyn över livsmedelssäkerheten. De kommunala tillsynsenheterna var 62 till antalet (kommun – samkommun – samarbetsområde för miljö- och hälsoskyddet). Antalet inspektionsbesök hos livsmedelsföretag då förnyade besök beaktas var omkring 27 000.

Schema 2: Antalet inspektionsbesök hos livsmedelsföretag 2017 enligt företagstyp

Hälsoskydd

När det gäller tillsynsobjekt som omfattas av hälsoskyddet inspekterades 378 simhallar och badanläggningar, 1 360 badstränder, 119 stora verk som levererar hushållsvatten, 517 medelstora verk som levererar hushållsvatten, 154 små verk som levererar hushållsvatten, 1 183 läroanstalter och 1 310 daghem år 2017. Det totala antalet inspektioner inom hälsoskyddstillsynen var 14 714 hos 11 757 olika tillsynsobjekt. Av dessa var 54 procent planmässiga inspektioner.

Tillsyn enligt hälsoskyddslagen utfördes av omkring 310 årsverken år 2017, av vilka de planmässiga inspektionernas andel av arbetsinsatsen var cirka 30 procent. Till objekt som berörs av planmässig tillsyn riktas också icke-planmässig tillsyn, vilket gör att den totala arbetsinsatsen som riktas till dessa objekt i praktiken är ännu större. Den arbetsinsats som användes för hälsoskyddet var cirka 23 procent av arbetsinsatsen för tillsynspersonalen inom miljö- och hälsoskyddet (VTO 2017). Kostnaderna för hälsoskyddstillsyn uppgår till omkring 20 miljoner €.

Tillsynsavgifterna för hälsoskyddstillsynen har baserat sig på den använda arbetstiden och övriga utgifter, så att man exempelvis uppbär en avgift på omkring 100—150 € för en två timmars inspektion. Inspektionstiderna varierar mellan 0,5—16 h beroende på objekt och den tid som inspektionen kräver. Ett objekt inspekteras som mest frekvent cirka två till tre gånger

per år och som minst frekvent med fem års mellanrum eller endast utifrån misstankar om sanitär olägenhet.

Miljö- och hälsoskydd

Kommunernas totala kostnader för miljö- och hälsoskyddet uppgår till cirka 85-115 miljoner € per år. Den exakta statsandelen går inte att beräkna, men den uppskattas täcka omkring 30 miljoner €. Av företagare uppbärs 5-10 miljoner € i tillsynsavgifter, vilket innebär att ungefär 5-10 % av de totala kostnaderna har täckts med avgiftsintäkter. Efter statsandelar och tillsynsavgifter återstår cirka 50-70 miljoner € för kommunerna att betala för miljö- och hälsoskyddet. En rätt så stor andel av de avgifter som uppbärs av verksamhetsidkare för tillsyn över hälsoskyddet utgörs av intern fakturering i kommunen, eftersom en stor del av de tillsynsobjekt som faller inom ramen för hälsoskyddet upprätthålls av kommunen, såsom simhallar, badstränder, skolor och daghem.

Det finns skillnader i de olika tillsynsenheternas tillsynsavgifter, eftersom beslutet om avgifter fattas i kommunerna och inom samarbetsområdet för miljö- och hälsoskyddet. Avgifterna inom miljö- och hälsoskyddet varierar mellan tillsynsenheter på så sätt att man till exempel uppbär en avgift på cirka 300-1000 € för anmälningar som lämnas av stora vattenverk, och en avgift på cirka 100-300 € av små objekt, såsom skönhetsalonger. De av tillsynsenheterna definierade timpriserna varierar mellan 40-80 €/h. De nuvarande timpriserna täcker inte till alla delar kostnaderna för tillsynen.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

2.2.1 EU:s livsmedelslagstiftning

Allmänt

Europeiska unionens livsmedelslagstiftning har kraftigt påverkat Finlands nationella livsmedelslagstiftning. EU har en omfattande lagstiftning gällande livsmedel, som på en högre nivå kan uppdelas i allmän livsmedelslagstiftning, lagstiftning om livsmedelshygien och lagstiftning om livsmedelstillsyn.

En omfattande revidering av EU:s livsmedelslagstiftning gjordes under den första hälften av 2000-talet. Då breddades perspektivet utanför den traditionella livsmedelslagstiftningen. Det nya synsättet omfattar hela livsmedelskedjan ”från jord till bord”. Som centrala principer fastställdes att alla åtgärder som hänför sig till livsmedelssäkerhet ska vila på en vetenskaplig grund och att beslutsfattandet ska vara öppet, konsekvent och effektivt. Livsmedelssäkerheten ska vara det främsta målet när lagstiftningen utvecklas.

Andra internationella instanser som påverkar livsmedelslagstiftningen är bland annat Codex Alimentarius kommissionen, som är ett organ inom FN-systemet, samt den ekonomiska kommissionen för Europa (ECE).

Codex Alimentarius är en organisation som inom ramen för FN:s lantbruksorganisation FAO:s och Världshälsoorganisationen WHO:s gemensamma program bereder standarder på livsmedelsområdet. Den viktigaste målsättningen med verksamheten är att skydda konsumenternas hälsa och garantera redlighet i internationell handel med livsmedel. Codex-standarderna och övriga med dem jämförbara texter grundar sig i första hand på vetenskaplig prövning, men i beslutsfattandet kan hänsyn också tas till andra berättigade faktorer. Försiktighetsprincipen kan tillämpas som en del av riskhanteringen. Codex Alimentarius har fått en mer framträdande roll inom den internationella handeln med livsmedel i och med det så

kallade SPS-avtalet som ingicks inom ramen för Världshandelsorganisationen WTO. Codex-standarder används inom ramen för WTO-avtalet och särskilt inom ramen för SPS-avtalet som referensstandarder för att lösa handelskonflikter.

Inom ramen för ECE har det ingåtts en överenskommelse om internationell transport av lättfördärliga livsmedel och om specialutrustning för sådan transport (FördrS 48/1981, ATP-överenskommelsen). I överenskommelsen finns bland annat bestämmelser om krav på fordon för kyltransport och om besiktning av dessa.

Allmän EU-lagstiftning om livsmedel och livsmedelskontaktmaterial

Den viktigaste rättsakten med tanke på den allmänna livsmedelslagstiftningen är Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftningen, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet. I förordningen fastställs allmänna definitioner och principer för livsmedel och foder, som lägger en grund för åtgärder gällande livsmedelssäkerhet på gemenskapsnivå och i medlemsstaterna. För att livsmedlen ska vara trygga måste hela livsmedelskedjan, inklusive primärproduktion och foder, hanteras på ett enhetligt sätt. Genom förordningen skapas också allmänna ramar för de områden som inte regleras av speciallagstiftning. Genom förordningen inrättades Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet EFSA, som har i uppgift att tillhandahålla oberoende vetenskaplig information för gemenskapens lagstiftning och politiker inom alla områden som har direkt eller indirekt effekt på livsmedels- och fodersäkerheten. EFSA har också hand om riskkommunikationen.

Som en del av kommissionens horisontella utvärderingsprogram (Refit) har det utretts om Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 fortfarande är lämplig för sitt ändamål och om de anvisade medlen för att nå målsättningarna fungerar. Kommissionens arbetsdokument om utvärderingens resultat publicerades i januari 2018. De grundläggande målen med förordningen, det vill säga skyddet av konsumenternas hälsa och en fungerande inre marknad, anses ha uppnåtts rätt så bra. Den vetenskapliga riskbedömningen har förbättrats, medan genomskådligheten fortfarande kunde bli bättre. Riskkommunikationen anses inte alltid vara tillräckligt effektiv.

EU-lagstiftning om livsmedelshygien

EU-lagstiftningen för livsmedelshygien reviderades genom det 2004 godkända hygienpaketet, till vilket följande rättsakter hör:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien;
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung;
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 omfattar de allmänna kraven på livsmedelshygien för samtliga livsmedelsföretagare från primärproduktion till detaljhandel. Förordningen innehåller de grundläggande kraven för HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points), det vill säga för processhantering inom livsmedelstillverkning. Kraven är antecknade i form av sju principer i enlighet med Codex Alimentarius internationella

hygienregler. Kraven kan tillämpas flexibelt i fråga om små företagare. Förordningen förutsätter att samtliga livsmedelsföretagare registrerar sig. Särskilda livsmedelslokaler som hanterar livsmedel av animaliskt ursprung och primärproduktionsställen där det bedrivs primärproduktion av groddar ska godkännas innan verksamheten inleds. Förordningen föreskriver om de allmänna kraven på hygien för primärproduktion, livsmedelslokaler och livsmedelsverksamhet. I förordningen fastställs också nationella riktlinjer och riktlinjer på EU-nivå för god praxis. Vissa småskaliga verksamheter kan undantas från förordningens tillämpningsområde, men då ska nationella bestämmelser utfärdas om dessa. Dessutom kan det beviljas anpassningar i fråga om vissa krav i förordningen när det gäller livsmedelslokalers konstruktioner och på basis av traditionella produktionsmetoder eller geografiska svårigheter. Nationella bestämmelser och anpassningar förutsätter ett samtycke av kommissionen och av en kvalificerad majoritet av de övriga medlemsstaterna.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 tillämpas på hanteringen av livsmedel av animaliskt ursprung före detaljhandel, med vissa undantag. Särskilda småskaliga verksamheter har undantagits från förordningens tillämpningsområde. Utanför tillämpningsområdet för förordningen står likaså kombinationsprodukter, i vilka vegetabiliska produkter kombinerats med bearbetade produkter av animaliskt ursprung. Förordningen föreskriver om normerna för godkännande av livsmedelslokaler som kräver godkännande samt om sådana särskilda strukturella och funktionella krav som ställs på olika sektors livsmedelslokaler. Förordningen ställer också krav på delar av primärproduktionen, bland annat mjölk- och äggproduktionen samt fiskeriprodukter. Därtill föreskriver förordningen om identifieringsmärkning, om importkrav på livsmedel av animaliskt ursprung och om särskilda garantier gällande salmonella. Vissa småskaliga verksamheter kan undantas från förordningens tillämpningsområde, men om dessa ska nationella bestämmelser utfärdas. Ett exempel på detta är möjligheten till direktförsäljning av fjäderfä från gårdsslakt utan godkännande som livsmedelslokal och köttbesiktning. Dessutom kan det beviljas anpassningar i fråga om vissa krav i förordningen när det gäller livsmedelslokalens konstruktioner och med hänsyn till traditionella produktionsmetoder eller geografiska svårigheter. Nationella bestämmelser och anpassningar förutsätter ett samtycke av kommissionen och av en kvalificerad majoritet av de övriga medlemsstaterna. Förordningen möjliggör nationell reglering av många frågor.

Närmare bestämmelser om uppföljning och kontroll av zoonoser, det vill säga sjukdomar som smittar mellan människor och djur, anges i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/99/EG om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen och i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen.

Speciallagstiftning om livsmedel

EU-lagstiftningen gällande informationen om livsmedel reviderades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna. Förordningen föreskriver både om allmänna märkningar och om näringsdeklarationer. På tillhandahållandet av livsmedelsinformation tillämpas samma principer oavsett sättet på vilket livsmedlen marknadsförs. Samma information ska tillhandahållas om livsmedel som marknadsförs genom distansförsäljning som i fråga om livsmedel som marknadsförs på traditionella vis. Det allmänna kravet på tillhandahållande av livsmedlets ursprungsland är i förordningen detsamma som förr, det vill säga ursprungslandet ska anges i det fall att utelämnandet av denna information kan vilseleda konsumenten. Med stöd av förordningen har man dessutom utfärdat kommissionens genomförandeförordningar, som förutsätter att ursprungslandet anges i fråga om färskt svinkött, får- och getkött samt fjäderfäkött och att härkomstplatsen för den primära

ingrediensen i ett livsmedel anges i vissa fall. Genom förordningen har konsumentens tillgång till information om livsmedlens näringsinnehåll förbättrats. Näringsdeklarationer är i princip obligatoriska för färdigförpackade livsmedel.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 förbjuds påståenden i anslutning till livsmedel enligt vilka livsmedlet förebygger, behandlar eller botar sjukdomar. Det är frivilligt att förse livsmedel med närings- och hälsopåståenden. För att konsumenterna inte ska vilseledas av påståenden som framförs i marknadsföringen av livsmedel, finns bestämmelser om dessa i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1924/2006 om näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel. Förordningen definierar de förutsättningar under vilka produkter kan föras med närings- och hälsopåståenden och bildar så gemensamma spelregler och godkännandeförfaranden för framförandet av påståenden i samtliga EU-länder. Endast i enlighet med förordningen godkända påståenden kan användas i marknadsföringen av livsmedel. Syftet med förordningen är att säkerställa att den information som ges till konsumenterna vilar på en vetenskaplig grund och att konsumenten inte vilseleds. Dessutom bidrar harmoniseringen av kraven till ökad rättssäkerhet i livsmedelsföretagarens verksamhet och till rättvisare konkurrens.

Livsmedel för särskilda grupper lämpar sig tack vare sin speciella sammansättning för den angivna målgruppen och de angivna näringsändamålen. De lämpar sig till exempel för personer som lider av matsmältnings- eller ämnesomsättningsstörningar. Bestämmelser om dylika livsmedel finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013 om livsmedel för särskilda grupper. Till förordningens tillämpningsområde hör modersmjölksersättning och tillskottsning, spannmålsbaserad barnmat, livsmedel för speciella medicinska ändamål samt komplett kostersättning för viktkontroll.

Bestämmelser om kosttillskottens sammansättning samt om märkning och saluhållande av kosttillskott finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/46/EG. Med kosttillskott avses ett färdigförpackat preparat i form av tabletter, kapslar, pulver, vätska eller i annan liknande form som marknadsförs som livsmedel. Kosttillskott är avsedda att komplettera en normal kost eller på annat sätt inverka på människans näringsmässiga eller fysiologiska funktioner.

Om tillsättning av vitaminer och mineralämnen samt vissa andra ämnen i livsmedel föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1925/2006. Berikning av livsmedel är frivilligt i EU. I förordningen fastställs noggrannare krav endast för vitaminer och mineralämnen samt föreningar av dessa. I förordningen föreskrivs också om ett förfarande med vilket användning av eventuella farliga ämnen i livsmedel kan förbjudas eller begränsas. Enligt förordningen kan även bestämmelser om obligatorisk berikning av livsmedel med vitaminer och mineralämnen av folkhälsoskäl utfärdas.

Med medel som förbättrar livsmedel avses tillsatser, aromer och enzymer. Om dessa föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1333/2008 förordningen om livsmedelstillsatser, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1334/2008 om aromer och vissa livsmedelsingredienser med aromgivande egenskaper för användning i och på livsmedel, i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1332/2008 om livsmedelsenzymer samt i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1331/2008 om fastställande av ett enhetligt förfarande för godkännande av livsmedelstillsatser, livsmedelsenzymer och livsmedelsaromer. Med undantag av vissa aromtyper bedömer Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet EFSA ämnenas säkerhet innan de godkänns för användning. Medel som förbättrar livsmedel konsumeras vanligen inte som egentliga livsmedel utan de tillsätts avsiktligt för något tekniskt ändamål.

RP 262/2018 rd

Unionslagstiftningen fastställer även krav på sammansättning och märkningar för vissa produktgrupper, såsom kaffe- och cikoriaextrakt (Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/4/EG), kakao- och chokladvaror (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/36/EG), fruktsylter och vissa liknande produkter (rådets direktiv 2001/113/EG), fruktjuice och vissa liknande produkter (rådets direktiv 2001/112/EG), honung (rådets direktiv 2001/114/EG) samt naturliga mineralvatten (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/54/EG).

EU-lagstiftningen ställer även krav på behandlingen av livsmedel. I Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/2/EG och 1999/3/EG föreskrivs om behandling av livsmedel med joniserande strålning. Om tillverkning och saluhållning av djupfrysta livsmedel föreskrivs i rådets direktiv 89/108/EEG.

I fråga om vissa livsmedel anses tryggheten av livsmedelssäkerheten förutsätta en särskild vetenskaplig riskbedömning och ett tillståndsförfarande innan produkterna kan släppas ut på marknaden. En sådan grupp är nya livsmedel. Med nya livsmedel avses produkter som inte i någon större utsträckning har använts för konsumtion inom Europeiska unionen förrän den första förordningen om nya livsmedel (Europaparlamentets och rådets direktiv 258/97/EG) trädde i kraft den 15 maj 1997. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2283 om nya livsmedel ersatte den tidigare förordningen och denna nya förordning tillämpas från den 1 januari 2018. Nya livsmedel kan vara innovativa livsmedel som nyligen utvecklats eller livsmedel som tillverkats med hjälp av nya tekniker och produktionsprocesser. Det kan också gälla livsmedel som traditionellt använts utanför EU. Andra livsmedel som omfattas av förordningen om nya livsmedel är bland annat livsmedel som är tillverkade med hjälp av nanoteknologi, vilda växter och insekter. För att kunna släppa ut ett nytt livsmedel på marknaden förutsätts det att EFSA har bedömt produktens säkerhet och att den beviljats tillstånd på unionsnivå.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1829/2003 om genetiskt modifierade livsmedel och foder fastställs regler för säkerhetsbedömning, godkännande och märkning av genetiskt modifierade livsmedel. Riskbedömningen för dessa produkters vidkommande görs centraliserat av EFSA. Handläggningen av tillståndsärenden sker centraliserat på gemenskapsnivå. Ifall en genetiskt modifierad råvara använts som livsmedelsingrediens ska detta anges i märkningen på livsmedlet, även om det inte är möjligt att genom analys påvisa modifiering i slutprodukten. Genom märkningarna kan konsumenten göra val också på etiska grunder.

Med främmande ämne avses varje ämne som inte med avsikt har tillsatts ett livsmedel men som ändå finns i detta livsmedel som en följd av produktion eller industriell produktion, tillverkning, förädling, beredning, behandling, förpackning, transport eller innehav av detta livsmedel eller som en följd av någon miljöbetingad förorening. EU-lagstiftningen omfattar ett flertal rättsakter som syftar till att förhindra förekomsten av eller minimera mängden främmande ämnen i livsmedel. En övergripande rättsnorm är rådets förordning (EEG) nr 315/93 om fastställande av gemenskapsförfaranden för främmande ämnen i livsmedel. Gränsvärden för vissa främmande ämnen i livsmedel fastställs i kommissionens förordning (EG) nr 1881/2006. Om åtgärder för att minska förekomsten av akrylamid i livsmedel och för fastställande av jämförelsevärden föreskrivs i kommissionens förordning (EU) 2017/2158.

Bestämmelser om kontroll av rests substanser i animaliska livsmedel finns i rådets direktiv 96/23/EEG. Övervakningen omfattar rests substanser av veterinärmedicinska läkemedel och rests substanser av förbjudna ämnen samt bekämpningsmedelsrester och tungmetaller som härstammar från foder. Gränsvärden för högsta tillåtna restmängder av veterinärmedicinska läkemedel fastställs i kommissionens förordning (EU) nr 37/2010. Förordningen definierar också de ämnen som är förbjudna att använda vid medicinering av djur, eftersom det inte har

gått att fastställa ett gränsvärde för restmängderna i dem (MRL). Bestämmelser om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell eller tyreostatisk verkan samt av beta-agonister i animalieproduktion finns i rådets direktiv 96/22/EG. I Finland svarar Livsmedels säkerhetsverket för utarbetandet av en plan för tillsynen över rester samt ser till att resultaten tillställs EFSA, som sammanställer en årlig rapport över restmängderna.

EU-lagstiftning om livsmedelskontaktmaterial

Med livsmedelskontaktmaterial avses material och produkter som direkt eller indirekt är i kontakt med livsmedel eller som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel eller som kan förväntas komma i kontakt med livsmedel. Om de gemensamma kraven på samtliga livsmedelskontaktmaterial föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1935/2004 om material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Utöver det finns det i EU-lagstiftningen bestämmelser som gäller vissa enskilda produkter och ämnen, såsom plast, keramik och regenererad cellulosa.

EU-lagstiftning om livsmedelstillsyn

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd började tillämpas tillsammans med hygienbestämmelserna från den 1 januari 2006.

Om offentlig kontroll av livsmedel av animaliskt ursprung föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel, i de fall att Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 tillämpas. I förordningen finns bestämmelser om godkännande av livsmedelslokaler och om de offentliga kontrollernas omfattning, såsom övervakning av mjölkproduktion och fiskeriprodukter, köttbesiktning, tjänsteveterinärens uppgifter samt behörighetskrav för personer som utför köttbesiktning. Förordningen innehåller dessutom bestämmelser om övervakning i anslutning till import av livsmedel av animaliskt ursprung.

Bestämmelser om kontroll av animaliska livsmedel vid handeln på den inre marknaden finns i Europeiska rådets direktiv 89/662/EEG om veterinära kontroller vid handeln inom gemenskapen. Direktivet gör det möjligt att på destinationsorten utföra stickprovskontroller av livsmedelspartier som levereras från en annan medlemsstat (första ankomsttillsyn).

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 ersätts med nya Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel. Förordningen trädde i kraft våren 2017 och börjar tillämpas i huvudsak från den 14 december 2019. Kraven i förordning (EU) 2017/625 motsvarar till stora delar kraven i förordningarna (EG) nr 882/2004 och nr 854/2004. Genom förordning (EU) 2017/625 ges kommissionen befogenhet att utfärda närmare bestämmelser till exempel om köttbesiktning.

Genom förordning (EU) 2017/625 samordnas tillsynen över den jordbruksbaserade livsmedelskedjan. Förordningens tillämpningsområde är bredare än det i förordning (EU) nr 882/2004 på så sätt att nästan alla sektorer i anslutning till livsmedelskedjan hör till tillämpningsområdet. Enligt förordningen bör den officiella kontrollen vara riskbaserad, regelbunden och effektiv och den ska utövas i alla led av produktionen i regel utan

föranmälan. Den offentliga kontrollen ska ta hänsyn till tillförlitligheten hos och resultatet av de egenkontroller som aktörerna utfört, inklusive privata kvalitetssäkringssystem där så är lämpligt. Dessutom ska uppgifter som tyder på att konsumenterna sannolikt vilseleds tas i beaktande. Kontrollen ska vara planmässig, den ska rapporteras och den ska vara genomskådlig.

I förordning (EU) 2017/625 är uppgifterna indelade i offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Den offentliga kontrollen består närmast av att konstatera kravenlighet medan den andra offentliga verksamheten omfattar exempelvis åtgärder i anslutning till uppföljning och bekämpning av djursjukdomar. I förordningen föreskrivs om offentlig kontroll som utförs av EU-ländernas myndigheter och om annan offentlig verksamhet, om myndigheternas kompetens samt om kravet på att utbilda myndigheter och utföra revision av dem. Förordningen föreskriver mer detaljerat än tidigare om delegering av den offentliga kontrollen och annan offentlig verksamhet från myndigheterna till andra aktörer.

Enligt förordning (EU) 2017/625 ska medlemsstaterna säkerställa en tillräcklig finansiering av den offentliga kontrollen och av annan officiell verksamhet. För att täcka kostnaderna kan de ta ut avgifter av aktörerna. Enligt bestämmelserna är kontrollavgifterna obligatoriska för vissa sektorer. Förordningen föreskriver också om hur avgifterna beräknas. De kan bestå av ett schablonbelopp, grunda sig på beräkningen av de verkliga kostnaderna för en enskild offentlig kontroll eller vara en kombination av dessa två. Uppgifter gällande fastställandet av och beloppet för kontrollavgifter samt i anknytning till de behöriga myndigheterna ska vara öppna.

När det gäller tillsynen fastställer förordning (EU) 2017/625 allmänna principer för efterlevnadsåtgärder och sanktioner. Förteckningen över exempel på åtgärder vid bristande efterlevnad av livsmedelsbestämmelserna har utvidgats. Myndigheterna kan bland annat beordra aktören att öka egenkontrollernas frekvens eller att aktörens webbplatser läggs ner under en lämplig tidsperiod. Förordningen fastställer också de ekonomiska sanktioner som ska tillämpas vid överträdelser av bestämmelserna genom bedrägligt eller vilseledande agerande. Medlemsstaterna ska säkerställa att lämpliga arrangemang för rapportering av överträdelser av livsmedelsbestämmelserna finns till förfogande, och att de rapporterade personerna skyddas mot repressalier.

2.2.2. Livsmedelslagstiftningen i vissa länder

Allmänt

Livsmedelslagstiftningen i Europeiska unionens medlemsstater är i stort sett harmoniserad EU-lagstiftning. Vissa ärenden såsom organiseringen av tillsynen, tillsynsavgifter och administrativa tvångsmedel ankommer på medlemsstaterna att besluta om. Utöver de nordiska länderna har sådana länder tagits med i översikten som skiljer sig från varandra i fråga om organiseringen av tillsynen och avgifterna för tillsynen samt i fråga om tvångsmedel och sanktioner. I översikten har särskild vikt fästs vid de pågående diskussionerna om att reformera lagstiftningen och vid nyligen genomförda ändringar.

Sverige

I Sverige regleras livsmedel och livsmedelstillsynen av en allmän lag (Livsmedelslagen, 2006:804). I lagen finns bestämmelser på allmän nivå om livsmedel och livsmedelstillsyn, så att de grundläggande kraven som ställs av EU-lagstiftningen uppfylls. Livsmedelstillsynen i Sverige leds av Livsmedelsverket, som lyder under jordbruksdepartementet, och till vissa delar av Jordbruksverket.

RP 262/2018 rd

För godkännande av en livsmedelslokal uppbärs en avgift av engångsnatur av företagaren. För livsmedelstillsynen tas en årlig avgift ut. På kommunnivå täcks omkring 80 procent av livsmedelstillsynens kostnader med tillsynsavgifter och resten med skatt. Avgifterna som tas ut av kommunerna kan variera. Årsavgiftens storlek beror på de riskfaktorer som förknippas med verksamheten, på informationen (t.ex. den tilläggstid det tar att granska märkningar) samt på företagarens tillsynshistoria. På basis av tillsynshistorien indelas företagarna i tre klasser: A (sänkt kontroll), B (normal kontroll, koefficient 1, gäller t.ex. nya företagare) och C (förstärkt kontroll). Kontrolltiden fastställs genom formeln (risken + tilläggstiden gällande informationen) x erfarenhetsklassen för tillsyn. Tillsynen över primärproduktionen finansieras med skattemedel, men för förnyade kontroller kan en avgift tas ut. Den nuvarande modellen för tillsynsavgifter i Sverige ses över för tillfället. Bland annat ses kontrolltiden som ett svårt element i fastställandet av avgifternas storlek. Målet är ett enklare och klarare riskklassningssystem än förr, som baserar sig på standardiserade kontrolltider. (Livsmedelsverkets översyn av riskklassningsmodell för livsmedelskontroll, Rapport Dnr 2018/00787). Syftet är också att övergå till att fakturera årsavgiften i efterhand i stället för på förhand som nu, vilket i praktiken skulle innebära en återgång till prestationsbaserade tillsynsavgifter.

I Sverige håller man på att bereda ändringar i livsmedelslagens straffbestämmelser (Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan, Ds 2017:5). Syftet med förslaget är att effektivisera sanktionerna för livsmedelsförseelser och att förebygga livsmedelsbrott. Enligt förslaget ges myndigheten rätt att förelägga böter för mindre förseelser, såsom försummad registrering. Meningen är att förfarandet ska vara användarvänligt. Rätten att förelägga böter beviljas sannolikt livsmedelsinspektören eller en högre instans beroende på botens storlek. Dessutom föreslås att fängelsestraffet åter läggs till straffskalan, så att polisen skulle intressera sig för livsmedelsbrott och ha möjlighet att företa husrannsakan. Allvarliga överträdelser kan leda till fängelse i högst två år. Förslaget gäller alla stadier för hantering av livsmedel.

Danmark

I Danmark består livsmedelslagstiftningen av en livsmedelslag som trädde i kraft 2006 (lov om fødevarer) samt av flera författningar på lägre nivå. Förordningarna gällande livsmedelshygien och livsmedelstillsyn reviderades nyligen och de trädde i kraft från början av 2017. Reformerna har möjliggjort mindre riskbaserad tillsyn över vissa företagare.

I Danmark svarar en central myndighet (Fødevarestyrelsen) för livsmedelstillsynen. Till dess ansvarsområde hör också uppgifter i anslutning till djurs hälsa. Fødevarestyrelsen delar in livsmedelsföretagare i fem olika riskgrupper enligt på förhand fastställda riskfaktorer. Omfattningen av tillsynen är beroende av företagarens riskklassificering. Tillsynen över livsmedelsföretagare i Danmark finansieras genom en årligen insamlad tillsynsavgift. Avgiften gäller, med undantag för primärproduktionen, offentliga institutioner och företagare upptagna i momsregistret som har fått verksamhetstillstånd eller registrerat sig. Partihandlare betalar dessutom en separat tillsynsavgift med vilken tillsynen över bokföring och annan verksamhet för partiaffärer finansieras, till exempel för att spåra olagliga operationer. För kontroll av kosttillskott tas en årlig tillsynsavgift ut av företagare.

Livsmedelstillsynen i Danmark har förnyats de senaste åren. Enligt den reformerade lagstiftningen kan företagare, vars kvalitetssäkringssystem har certifierats av en tredje part, genom ansökan registrera sig som certifierade företagare. Anslutningen till ett frivilligt system minskar automatiskt och permanent på mängden myndighetstillsyn. Målet med det nationella tillsynsprogrammet är också att övergå från grundläggande kontroller till fler prioriterade kontroller och kampanjtillsyn. Syftet är att möjliggöra en mer individuell tillsynsfrekvens för företagare, som baserar sig på företagarens verksamhet i stället för företagets

verksamhetsområde. Experiment där internetbaserad och annan teknikbaserad egenkontroll utnyttjas som en del av den offentliga tillsynen utförs också.

Som en sanktion för försummelse av efterlevnaden av lagen kan böter åläggas vid lindriga fall, om det inte är motiverat med ett högre straff med stöd av annan lagstiftning. Ett fängelsestraff på högst två år kan utdömas ifall den lagstridiga verksamheten eller försummelsen har skett uppsåtligt eller av grov oaktsamhet och om den har förorsakat fara för hälsan eller hot om sådan, eller om man uppnått eller eftersträvat ekonomisk vinning för sig själv eller andra.

Norge

I Norge regleras livsmedel av en allmän lag (lov om matproduksjon og mattrygghet mv. - matloven). Norge har med stöd av EES-avtalet genomfört EU:s livsmedelslagstiftning. För livsmedelstillsynen svarar statens livsmedelsmyndighet (Mattilsynet), till vars ansvarsområde hör förutom livsmedels- och dricksvattensäkerhet även djurs hälsa och skydd av växter samt vissa uppgifter i anslutning till kosmetiktillsyn. Mattilsynet är verksam på två nivåer så att det förutom ett centralt ämbetsverk också finns regionala byråer. Inom den riskbaserade tillsynen fastställs företagarens livsmedelssäkerhetsrisk på basis av verksamhetsområdet och den tidigare verksamheten. Mål för tillsynen är särskilt företagare med hög riskpotential. Besiktning, tillsyn och vissa åtgärder som kräver godkännande är avgiftsbelagda för företagarna.

Island

I likhet med de andra nordiska länderna ingår det i Islands livsmedelslag (lög um matvæli) från år 1995 allmänna bestämmelser om livsmedelssäkerhet och livsmedelstillsyn. Island har dessutom med stöd av EES-avtalet genomfört EU:s livsmedelslagstiftning.

Islands tillsynsmyndighet för livsmedelssäkerhet (Matvælastofnun, nedan MAST) ansvarar också för djurs och växters hälsa samt för uppgifter i anslutning till foder och dricksvatten. Under MAST lyder sex distriktsbyråer och tio självständiga kommunala miljö- och hälsobyråer som övervakar livsmedelssäkerheten hos detaljhandeln inom sina områden. Tillsynsbesök och verksamhetstillstånd är avgiftsbelagda för företagare. Som en sanktion kan företagare åläggas att betala böter, men vid allvarliga brott kan det bli aktuellt med fängelse i högst fyra år.

Nederländerna

Den myndighet som svarar för livsmedelstillsynen i Nederländerna (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, nedan NVWA) sköter också uppgifter i anslutning till djurs hälsa, växtskydd, fiskeri, säkerheten hos konsumtionsnyttigheter och övervakning av försäljningen av tobaksprodukter. NVWA informerar företagare på sina byråer samt ger anvisningar per telefon och via internet.

NVWA:s offentliga tillsyn bygger på beaktande av risker. Tyngdpunkten för tillsynen ligger på sådana företagare som inte följt lagstiftningen. Företagarna kan utifrån den bedömda risken klassificeras som gröna, gula eller illa beryktade. Företagare som klassificerats som gröna är mer sällan föremål för tillsyn. Dessa har också möjlighet att på basis av god verksamhet samla bonus och på så sätt minska på tillsynsfrekvensen. Godkännandet av livsmedelslokaler och

RP 262/2018 rd

uppgifter i anslutning till tillsynen är avgiftsbelagda för företagare. Försummelse av efterlevnaden av lagen kan leda till bötesstraff.

Estland

Estlands livsmedelslag (toiduseadus) från år 1999 bereddes innan landet blev medlem i EU och Estland deltog inte i beredningen av EU:s gällande livsmedelslagstiftning, som skedde i huvudsak före 2004. I och med EU-medlemskapet har Estland omarbetat sin livsmedelslagstiftning flera gånger och den har blivit mer detaljerad än tidigare. Lagstiftningens struktur har ändå i huvudsak hållits oförändrad och de ändringar i lagstiftningen som föranletts av EU har genomförts som paragrafhänvisningar till de relevanta EU-bestämmelserna.

Livsmedelstillsynen i Estland är uppdelad mellan olika myndigheter. Den viktigaste är den under jordbruksministeriet (Maaeluministeerium) lydande tillsynsmyndigheten (Veterinaar- ja Toiduamet, nedan VTA). Till VTA:s ansvarsområde hör tillsynen över livsmedel och foder på varje behandlingsstadium. VTA svarar dessutom för uppgifter i anslutning till djurs hälsa. Det centrala ämbetsverket som ligger i Tallinn svarar för tillsynsplanering och styrning. De praktiska tillsynsuppgifterna sköts av 15 lokala landskapscentrum. Informationen om livsmedel i detaljhandeln och deras riktighet övervakas av konsumentmyndigheten (Tarbijakaitseamet). Befogenheterna gällande den ekologiska produktionen är enligt lagen om ekologisk produktion (mahepõllumajanduse seadus) delad mellan ovan nämnda myndigheter samt jordbruksverket (Põllumajandusamet).

VTA tillhandahåller allmänna och sektorvisa anvisningar för livsmedelsföretagare på sin webbplats. Det är avgiftsfritt för företagare i livsmedelsbranschen att ansöka om verksamhetstillstånd, men för tillsyn uppbärs en timbaserad avgift enligt längden på inspektionsbesöket. Estlands livsmedelslagstiftning föreskriver inte om beaktande av risker. Om en företagare inte iakttar livsmedelslagstiftningen kan VTA ålägga böter eller beslagta livsmedlet som orsakar fara för hälsa eller miljö.

Tyskland

I Tyskland svarar den federala myndigheten för livsmedelssäkerhet och konsumentskydd (Bundesamt für Verbraucherschutz und Lebensmittelsicherheit, BVL), som är underställd livsmedels- och jordbruksministeriet, för utvecklingen av de allmänna administrativa bestämmelserna och tillsynen. Förbundsländerna har behörighet att genomföra den offentliga tillsynen, som koordineras av ministeriet i respektive förbundsland. Livsmedelsföretagare granskas med jämna mellanrum utan förhandsanmälan eller med anledning av klagomål som kommit in. Den riskbaserade verksamheten styr det praktiska tillsynsarbetet i Tyskland på så sätt att företagare som inte följt lagstiftningen granskas oftare.

Spanien

I Spanien omfattar livsmedelslagstiftningen även bestämmelser i anslutning till näring (Ley 17/2011 de seguridad alimentaria y nutrición). Den nationella kontaktpunkten i Spanien i fråga om livsmedelssäkerhet är Agencia Española de Consumo, Seguridad Alimentaria y Nutrición (nedan Aecosan), som koordinerar tillsynen inom livsmedelssektorn. Om Aecosans tjänster, såsom avgifter för granskning av prover inom den offentliga tillsynen samt tillsynsavgifter för gränskontroller, föreskrivs i ovan nämnda lag. Statsförvaltningen, självstyrelseområdena och den lokala förvaltningen kan samarbeta för att genomföra tillsynen. På självstyrelseområdena gäller egna livsmedelsbestämmelser som definierar nivån på tillsynen. Enligt lagen ska de olika tillsynsmyndigheternas politik för livsmedelssäkerhet basera sig på riskanalys. Som en sanktion för försummelse av efterlevnaden av lagen kan

böter åläggas, som vid allvarliga fall kan uppgå till 600 000 euro. Vid mycket allvarliga brott kan livsmedelslokalen stängas tillfälligt för högst fem år. Som en kompletterande sanktion kan det också bli aktuellt med konfiskation samt offentliggörande av straffet för företagaren.

2.2.3 Tillsynsavgifter i vissa länder enligt hälsoskyddslagen

Ett system med tillsynsavgifter motsvarande systemet enligt hälsoskyddslagen är inte vanligt i Europa. I de flesta länder uppbärs inte överhuvudtaget tillsynsavgifter. Om tillsynsavgifter tas ut är det ofta på grund av att tillstånd eller registrering är avgiftsbelagda.

Sverige

Endast Sverige har ett nästan likadant tillsynsavgiftssystem som Finland. I Miljöbalken föreskrivs att kommunens tillsynsmyndigheter kan ta ut en avgift för sin övervakning. Verksamhetsidkarna har i vissa fall ansett att de inte är skyldiga att betala sådana avgifter men domstolarna har bekräftat myndigheternas rätt att ta ut en tillsynsavgift.

Anvisningar om hur tillsynsavgiften fastställs och beräknas ges av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), som är ett organ som motsvarar Kommunförbundet. Fastställandet av tillsynsavgiften baserar sig på självkostnadspris. Tillsynsavgiften gäller anmälnings- och/eller godkännandeförfarandet och själva övervakningen. Taxan kan bygga på en årsavgift som baserar sig på en taxa per timme eller på en riskbedömning. Till SKL:s anvisningar ansluter sig kalkyleringsförfaranden enligt vilka tillsynsavgiften bestäms. Utom årsavgiften kan det också finnas tillsynsavgifter enligt en taxa per timme för sådana tillsynsobjekt som inte inspekteras regelbundet.

Det är inte obligatoriskt att ta ut en avgift utan kommunerna kan besluta om de tar ut avgifter eller inte. I praktiken tar inte alla kommuner ut avgifter. I de kommuner som bär upp en avgift har övervakningen kunnat effektiveras och utvecklas. För år 2010 omfattade tillsynsavgifterna cirka 34 % av hälsoskyddet och cirka 48 % av miljöskyddet. SKL utgår ifrån att kommunerna om de uppbär en avgift enligt taxaanvisningarna ska kunna täcka 70 - 80 % av kostnaderna.

2.3 Bedömning av nuläget

2.3.1 Livsmedelssäkerhet

Jord- och skogsbruksministeriet genomförde 2014 en enkät om hur livsmedelslagen fyller sin funktion. Enligt svaren ansågs att livsmedelslagens tillämpningsområde och syfte fortfarande i princip är ändamålsenliga. Gränsen mellan egenkontrollens och myndighetstillsynens ansvar och skyldigheter ansågs inte vara helt klar. Som stöd för den tillsyn som baserar sig på risker ville man ha enhetliga riskbedömningsmetoder och riksomfattande anvisningar. Det konstaterades att en uppluckring av lagstiftningen ökar flexibiliteten men samtidigt också tolkningsmöjligheterna. Valet mellan lagstiftning och anvisningar borde övervägas från fall till fall. Det konstaterades att användning av administrativa tvångsmedel kräver mycket resurser. Å andra sidan önskades att möjligheterna att använda tvångsmedel ska utökas och vissa nya tvångsmedel föreslogs. Det ansågs nödvändigt att tillsynsavgifter ska kunna tas ut också för annat än systematisk tillsyn.

RP 262/2018 rd

Resultaten av myndighetstillsynen och myndigheternas utredning för 2017 visar att livsmedelstillsynen i Finland är på en god nivå. Livsmedelsföretagarna i Finland uppfyller väl kraven på livsmedelssäkerhet. Produkter som producerats i Finland innehöll inte kemiska ämnen i mängder som är farliga för konsumenterna. Bakterier som förorsakar matförgiftning förekom i mycket små mängder i de livsmedel som undersöktes. Antalet epidemier som sprids genom livsmedel var på samma nivå som föregående år, men det totala antalet personer som insjuknade i epidemierna var det lägsta på över tio år.

Upprätthållandet av den goda nivån på den mikrobiologiska livsmedelssäkerheten förutsätter kontinuerlig uppföljning av situationen och strikta biosäkerhetsåtgärder både i primärproduktionen och inom industrin. Både de ökade salmonellafynd i importerat foder och sämre möjligheter att eliminera salmonella i fodret på grund av förbudet mot användning av formaldehyd utgör en utmaning för den goda salmonellasituationen i Finland. Det är typiskt att endast få personer insjuknar i listeriaepidemier i Finland men epidemier verkar förekomma oftare än tidigare.

År 2017 var det andra hela året för vilket resultaten för alla inspektioner inom den planmässiga livsmedelstillsynen publicerades i systemet för offentliggörande av livsmedelstillsynsinformationen (Oiva). År 2017 publicerades cirka 27 000 rapporter. Enligt Oiva-resultaten ligger uppfyllandet av livsmedelsföretagens lagstadgade krav på en god nivå: i medeltal 87 % av företagen fick det högsta, dvs. utmärkt resultat (A) eller nästbäst resultat, dvs. god (B) inom alla sektorer i livsmedelsbranschen. Endast 0,7 % av företagen hade allvarliga brister i uppfyllandet av livsmedelkraven, dvs. dåligt resultat (D). Resultaten är på samma nivå som tidigare år. Systemet för offentliggörande av livsmedelstillsynsinformationen och de bedömningsanvisningar som Evira gjort upp för systemet har ytterligare förbättrat enhetligheten i livsmedelstillsynen samt effektiviserat informationsinsamlingen i realtid inom tillsynen och utnyttjandet av tillsynsinformationen i verksamhetsplaneringen och – utvecklingen. Systemet har också förbättrat företagarnas eget ansvarstagande.

Den kommunala livsmedelstillsynen genomfördes i 68 % av tillsynsobjekten enligt tillsynsplanen. Också regionförvaltningsverkens tillsynsplaner genomfördes i huvudsak. En del av målen uppfylldes inte i fråga om antalet inspektioner och kraven på inspektionerna, huvudsakligen på grund av resursbrist. Specialsituationer, såsom matförgiftningsepidemier och återkallande av produkter, som direkt påverkar livsmedelssäkerheten, sköttes väl.

På basis av internationella undersökningar och praktiska erfarenheter från andra medlemsstater vet man att livsmedelssektorn är särskilt utsatt för bedrägerier eftersom risken att åka fast är liten, vinsterna ofta är stora och de straff som utdöms för brotten ofta är obetydliga. Det är utmanande att förebygga och undersöka livsmedelsbrott och livsmedelstillsynsmyndigheternas fokus har traditionellt legat på livsmedelssäkerheten. Antalet livsmedelsbedrägerier ökar dock och också i Finland observeras ohederlig verksamhet. Typiska föremål för bedrägerier i Finland är ursprungsbezeichnungar, dateringsmärkningarna eller att livsmedelens innehåll inte motsvarar märkningarna. När det gäller bedrägerier är det viktigt att man kan spåra livsmedlen och råvarorna. I Finland används nu också laboratorieanalytik, genom vilken ursprung och sammansättning kan undersökas. För att effektivisera förebyggandet av livsmedelsbedrägerier har myndighetssamarbetet intensifierats mellan livsmedelsmyndigheterna, polisen, myndigheterna för ekonomisk brottslighet, åklagarna vid åklagarämbetet, skattemyndigheterna samt Tullens utredare av ekonomiska brott. Dessutom leder Enheten för utredning av grå ekonomi vid skatteförvaltningen ett samarbete mellan 20 myndigheter för att förebygga grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. Som en följd av det effektiviserade myndighetssamarbetet har brottsmål mera än tidigare inletts vid polisinsatser i olika delar av landet. Också livsmedelsföretagarna har genom sina intresseorganisationer tydligt fört fram sin vilja att delta

RP 262/2018 rd

i arbetet med att förebygga livsmedelsbedrägerier. Trots det ökade samarbetet och branschens stöd är det under de närmaste åren en utmaning för hela myndighetskedjan att satsa på bekämpning av brottslighet inom livsmedelskedjan.

Framtidens utmaningar för myndigheternas verksamhet gäller den globala produktionen av råvaror för livsmedel, den globala produktionen och försäljningen, nätverkandet och kedjebildningen för företagen inom branschen, försäljning och marknadsföring via många kanaler, nya produktionsformer, teknologins utveckling, konsumenternas allt mer differentierade och mångformiga behov, urbaniseringens inverkan på konsumtionen och produktionen av livsmedel, inverkan av befolkningens åldrande, förmågan att klara av faror, den cirkulära ekonomin och klimatförändringen. Övervakningen av livsmedelsbedrägerier och distansförsäljning för med sig nya typer av utmaningar för myndighetstillsynen. Också inom myndigheternas verksamhet är främjandet av livsmedelsexporten en viktig prioritering med tanke på Finlands konkurrenskraft. I den närmaste framtiden utvecklas köttbesiktningen samt små och medelstora företags kompetens när det gäller krav på livsmedel och förutsättningar för export. Att ytterligare förenhetliga tillsynens riskbaserade grund och den lokala tillsynen samt allmänt effektivisera och digitalisera myndigheternas verksamhet är fortfarande mål för den närmaste framtiden.

För myndighetsuppgifter i anslutning till livsmedelssäkerheten användes 2017 cirka 698 årsverken. I dessa siffror ingår inte inspektion av renkött som ordnades av Regionförvaltningsverket i Lappland och inte heller arbetstiden för Eviras besiktningsveterinärer som arbetar på arvodesbas. I siffrorna ingår inte heller arbetsinsatsen för undersökning av myndighetsprov i lokala laboratorier.

Tabell 1: Personalresurser i årsverken som myndigheterna använt för livsmedelstillsynsuppgifter 2016 och 2017

Myndighet	2017	2016
Evira	338**	324
NTM-centralerna**	25,4	24,3
regionförvaltningsverken	23,8	25,5***
kommunerna	257	230,4
Tullen	30***	80
Valvira	1,6	1,1
Försvarsmakten	2,6	2,2
Åland (uppskattning)	5,4	5,4
Övriga inkl. befullmäktigade inspektörer	14,3*	14,3
Sammanlagt	698	707

*fodertillsynen har räknats med i resurserna

**också ekoövervakningen har medräknats sedan 2016

***kalkyleringsgrunden har ändrats

2.3.2 Tillsynsavgifter enligt hälsoskyddslagen

Lagarna om miljö- och hälsoskyddet ändrades 2006 så att de centrala myndigheterna inom miljö- och hälsoskyddet ska göra upp ett gemensamt tillsynsprogram för miljö- och hälsoskyddet, vilket styr uppgörandet av tillsynsprogram för de centrala myndigheternas egna verksamhetsområden. Dessutom ska kommunerna göra upp en egen kommunal tillsynsplan enligt respektive lag och dessa sammanlås i kommunen till en gemensam tillsynsplan för miljö- och hälsoskyddet. Vid uppgörandet av tillsynsplanen ska det nationella tillsynsprogrammet beaktas i tillämpliga delar i enlighet med de lokala behoven. I detta sammanhang gjordes de prestationer som kommunerna genomför enligt dessa lagar avgiftsbelagda, så att kommunerna ska ta ut en avgift för regelbundna inspektioner, provtagningar och undersökningar enligt tillsynsplanen.

Målet för reformen var att förenhetliga de centrala myndigheternas styrning av kommunernas tillsyn samt förbättra planmässigheten i tillsynen av miljö- och hälsoskyddet. Dessutom var ett mål att bättre trygga resurserna för kommunernas miljö- och hälsoskydd. Arbetsgruppen med uppgift att utreda en utvidgning av den avgiftsbelagda kommunala miljö- och hälsoskyddsövervakningen föreslog i sin promemoria (SHM arbetsgruppspromemoria 2003:30) att man med avgifter för den planmässiga tillsynen ska samla in 60 % av kostnaderna för övervakningen från verksamhetsidkarna.

Enligt nuvarande lagstiftning är den avgiftsbelagda övervakningen bunden till den planmässiga tillsynen så att en avgift baserad på produktionskostnaderna enligt en av kommunen godkänd taxa kan faktureras för systematisk tillsyn.

Enligt regeringsprogrammet ska avgifterna för miljö- och hälsoskydd utvärderas på nytt. De ändringar som gjorts i lagstiftningen om miljö- och hälsoskyddet har inte lett till ett önskat inflöde av avgifter. För tillsynen uppstår små och enskilda avgifter, som ger anspråkslösa intäkter på cirka 5–10 % av de totala kostnaderna.

Att avgifter kan tas ut för prestationer inom den planmässiga tillsynen leder också till att man utför sådana tillsynsprestationer för vilka en avgift kan uppstå. Eftersom avgifter har kunnat tas ut särskilt för regelbundna inspektioner har styrningens och rådgivningens och andra icke-

avgiftsbelagda tillsynsmetoders roll som instrument för övervakningen inte utvecklats tillräckligt.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

3.1.1 Livsmedelslagen

Det yttersta syftet med lagförslaget är att ytterligare minska den administrativa börda som lagstiftningen orsakar livsmedelsföretagare och tillsynsmyndigheter utan att ändå äventyra livsmedelssäkerheten. Den förändrade verksamhetsmiljön för livsmedelssektorn medför nya utmaningar både för livsmedelsföretagarna och för tillsynsmyndigheterna. De behov av ändringar i lagstiftningen som detta föranleder beaktas i lagförslaget. Ett syfte med att stifta en ny livsmedelslag är också att göra lagen lättare att tillämpa genom att skapa struktur i den splittrade helhet som de många lagändringarna lett till. Samtidigt uppdateras livsmedelslagen så att den svarar mot nuläget i EU-lagstiftningen. Särskilt beaktas Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet.

Syftet med propositionen är att öka balansen mellan att garantera livsmedelssäkerheten och trygga verksamhetsförutsättningar för livsmedelsbranschen. Det centrala när det gäller utvecklandet av den offentliga tillsynen är att öka tillsynens genomslagskraft och effektivitet. Myndighetstillsynen måste ses som en mer omfattande helhet än enbart inspektionsbesök. Man måste kunna inrikta tillsynens begränsade resurser så att man kan övervaka både den stora massan av aktörer som i princip sköter sina angelägenheter väl och den lilla minoritet som inte klarar av kraven i livsmedelslagstiftningen eller som medvetet bryter mot bestämmelserna.

I samband med reformen av livsmedelslagen utvärderas också de bestämmelser på lägre nivå som utfärdas med stöd av lag. Målet är att det i framtiden ska finnas klart färre förordningar än nu.

I propositionen beaktas det nya Livsmedelsverket som inleder sin verksamhet inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde 1.1.2019 samt landskapsreformen som är avsedd att träda i kraft 1.1.2021.

Att som förutsättning för verksamhet inom livsmedelsbranschen lägga till krav på att en företagare ska vara ekonomiskt tillförlitlig och sköta sina förpliktelser väl är vid sidan av förebyggande av brott inom livsmedelskedjan ett effektivt sätt att förbättra verksamhetsförutsättningarna för företagarna inom branschen. Om ekonomisk tillförlitlighet krävs av alla företagare inom livsmedels- och kontaktmaterialbranschen minskar det snedvidenhet inom konkurrensen och förbättrar på så sätt verksamhetsförutsättningarna för de livsmedelsföretagare som sköter sin verksamhet som sig bör. Detta ligger också i konsumenternas intresse.

3.1.2 Hälsoskyddslagen

Det föreslås att hälsoskyddslagen ändras så det förutom att avgifterna för den planmässiga tillsynen, som är prestationsbaserade, tas ut en årlig grundavgift på 150 € av dem som omfattas av den planmässiga tillsynen. Ändringen föreslås träda i kraft samtidigt som anordnaransvaret för uppgifterna inom miljöskyddet överförs från kommunerna till landskapen. Avgiften uppbärs av de aktörer som gjort en anmälan till hälsoskyddsmyndigheterna enligt lagens 13 § eller 18 a § eller då hälsoskyddsmyndigheten godkänt aktörens tillståndsansökan enligt 18 §.

En årlig grundavgift förändrar den nuvarande situationen så att alla verksamhetsutövare och aktörer som omfattas av systematisk tillsyn i framtiden årligen svarar för kostnaderna för tillsynen, medan det nu är endast de verksamhetsutövare som valts ut som tillsynsobjekt som står för kostnaderna. Också intäkterna av tillsynsavgifterna ökar och blir lättare att förutse både för företagen och för myndigheterna.

Målet med lagförslaget är att allt mer övergå från att hälsoskyddstillsynen ska vara avgiftsbelagd till att avgifterna ska svara mot kostnaderna så att avgifterna utom de inspektioner och behandlingen av de anmälningar som görs enligt tillsynsplanen också täcker övrig tillsynsverksamhet. På så sätt förbättras också landskapens möjligheter att planera tillsynen inom hälsoskyddet så att avgifterna möjliggör en mångsidigare användning av tillsynsmetoder än nu och de tillgängliga resurserna kan utnyttjas så effektivt som möjligt med beaktande av de lokala behoven.

3.2 De viktigaste förslagen

3.2.1 Livsmedelslagen

Vad gäller de förändringar som föreslås i lagen är det endera fråga om ändringar som måste göras på grund av nationell eller EU-lagstiftning, eller om ett behov att utveckla den nationella lagstiftningen. Behovet att ändra den nationella lagstiftningen kommer från utvecklingsmål eller problem som identifierats i tillsynsarbetet, samt från förslag som framförts av intressegrupper vid informationsmöten.

Lagens syfte och tillämpningsområde föreslås i stor utsträckning motsvara den nuvarande livsmedelslagens syfte och tillämpningsområde. Lagens tillämpningsområde har dock preciserats när det gäller livsmedelskontaktmaterial.

I den nuvarande lagen finns många informativa hänvisningar till bestämmelserna i EU-lagstiftningen. Dessa har slopats eftersom EU-förordningarna tillämpas som sådana och de inte behöver verkställas på nationell nivå.

I lagen används i så stor utsträckning som möjligt EU-lagstiftningens termer. Då är det lättare både för företagen och för tillsynsmyndigheterna att tillämpa bestämmelserna i EU-lagstiftningen parallellt med den nationella lagstiftningen.

Tabell 2: Termer som används i lagen

Gällande lag	Förslag
livsmedel av animaliskt ursprung	livsmedel av animaliskt ursprung
anmäld livsmedelslokal	registrerad livsmedelslokal
anläggning	godkänd livsmedelslokal
besiktningsveterinär	tjänsteveterinär
köttinspektör	officiellt biträde
godkänt laboratorium	officiellt laboratorium ackrediterat laboratorium för egenkontroll
utomstående sakkunnig	organ eller fysisk person med delegerade uppgifter
hälsofara	fara

Termerna kompetensintyg, kompetenstestare och kompetenstest har ersatts med de etablerade termerna hygienpass, hygienpasstestare och hygienpasstest.

Definitionerna i livsmedelsbestämmelserna har så heltäckande som möjligt samlats i den nya livsmedelslagen så att begreppen inte behöver definieras separat i bestämmelser på lägre nivå.

Som en del av åtgärdsprogrammet för genomförande av statsrådets principbeslut om en strategi för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2016—2020 föreslås att till livsmedelslagen fogas bestämmelser om aktörernas ekonomiska tillförlitlighet. I detta ingår bland annat krav på uppfyllande av offentligrättsliga förpliktelser. I den nuvarande livsmedelslagen finns inga sådana bestämmelser. Därför har livsmedelsmyndigheterna när de inriktar och genomför den regelbundna tillsyn som livsmedelslagen förutsätter inte möjlighet att utreda om företagarna till exempel skött sina offentligrättsliga förpliktelser. För att effektivisera den jämlika konkurrensen och bekämpningen av den grå ekonomin inom livsmedelsbranschen föreslås att i lagen som ett krav på livsmedels- och kontaktmaterialverksamheten föreskrivs att företagaren ska vara tillförlitlig. I lagen intas bestämmelser om när en företagare inte anses vara tillförlitlig. I lagen föreslås bestämmelser om tillsynsmyndigheternas rätt att få information om hur företagaren slött sina offentligrättsliga förpliktelser, såsom skatter och andra lagstadgade avgifter. Det föreslås också en bestämmelse om livsmedelstillsynsmyndigheternas rätt att på eget initiativ överlåta uppgifter. Bestämmelserna skulle möjliggöra ett effektivt informationsutbyte och samarbete mellan de olika instanser som deltar i bekämpningen av den grå ekonomin. I lagen föreskrivs att tillsynsmyndigheterna kunde dra in godkännandet av en livsmedelslokal om företagaren inte längre är tillförlitlig på det sätt som bestäms i lagen. Tillsynsmyndigheten kunde också avbryta eller stoppa verksamheten i en registrerad livsmedelslokal eller ett verksamhetsställe för kontaktmaterial om företagaren inte längre är tillförlitlig på det sätt som föreskrivs i lagen.

Det föreslås att man slopar det nuvarande systemet med genomförandet av tillsyn över första ankomstplats för livsmedel av animaliskt ursprung som importerats från andra medlemsstater i Europeiska unionen. Det anses allmänt att det nuvarande systemet inte fungerar, det anses höja tillsynskostnaderna för livsmedelsföretagarna samt också annars öka den administrativa bördan. I lagen föreslås en bestämmelse om att livsmedel av animaliskt ursprung från en annan medlemsstat i EU ska övervakas som en del av landskapens risk baserade livsmedelstillsyn.

Den nuvarande livsmedelslagen förutsätter att livsmedelsföretagare, med undantag för primärproduktionsställen, ska ha en skriftlig egenkontrollplan. I lagen föreslås en bestämmelse om att företagaren ska ha ett system för att identifiera och hantera faror i samband med sin livsmedelsverksamhet och säkerställa att livsmedlet och

livsmedelskontaktmaterialet, primärproduktionsstället och livsmedelslokalen samt livsmedelsverksamheten uppfyller de krav som ställs i livsmedelsbestämmelserna. En egenkontrollplan som gjorts upp som ett separat dokument ska inte längre krävas, utan det system som lagen förutsätter kan vara till exempel ett system för livsmedelssäkerhet, ett kvalitetssäkringssystem, instruktioner för god praxis som bedöms av myndigheten, en kombination av dessa eller företagarens arbetsinstruktioner. Resultaten av egenkontrollen bör dock fortfarande dokumenteras.

Till livsmedelslagen fogades 2011 en bestämmelse om offentliggörande av tillsynsuppgifter. Nu preciseras i lagen kraven på offentliggörande av tillsynsuppgifter. Dessutom föreskrivs att företagaren ska ha rätt att på begäran få en ny inspektion över livsmedelsverksamheten av tillsynsmyndigheten. Detta skulle förbättra företagarens rättsskydd i situationer då inspektionsresultatet är nästbäst, dvs. B, vilket eventuellt påverkar antalet kunder, och då olägenheterna ofta lätt kan rättas till, men följande inspektion på grund av de låga riskerna i verksamhet först skulle vara om 2—4 år.

Systemet för livsmedelshygienisk kompetens motsvarar i stor utsträckning det nuvarande systemet i livsmedelslagen. Enligt lagen ska Livsmedelsverket upprätthålla ett riksomfattande register över hygienpasstestare samt över personer som avlagt godkänt hygienpasstest och fått ett hygienpass. Registret skulle till exempel göra det lättare att få ett nytt hygienpass i stället för ett som förkommit.

Vid organiseringen av livsmedelstillsynen skulle de pågående administrativa reformerna beaktas. Genom den pågående landskapsreformen skulle kommunernas och regionförvaltningsverkens uppgifter överföras på landskapen. Därutöver kommer grundandet av Livsmedelsverket och Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet föranleda en omorganisering av vissa uppgifter. Det är fortfarande jord- och skogsbruksministeriets uppgift att planera och styra genomförandet av livsmedelsbestämmelserna. Som central myndighet planerar, styr och utvecklar Livsmedelsverket livsmedelstillsynen och utövar också i särskilt föreskrivna situationer tillsynen. I samband med landskapsreformen koncentreras livsmedelstillsynens styrningsuppgifter till Livsmedelsverket. Inspektions- och genomförandeuppgifterna i samband med livsmedelstillsynen överförs från regionförvaltningsverken, NTM-centralerna och kommunerna till landskapen. Tillsynsuppgifterna för alkoholdrycker, som nu sköts av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) vid social- och hälsovårdsministeriet överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Bestämmelserna om laboratorier motsvarar till sitt innehåll i huvudsak bestämmelserna i den nuvarande lagen. Bestämmelserna har anpassats så att de motsvarar kraven och terminologin i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625.

I den nuvarande livsmedelslagen ingår inga bestämmelser om skötseln av myndighetsuppgifterna i samband med livsmedelsexporten. Myndigheterna i destinationsstaten förutsätter dock ofta att myndigheterna i exportlandet deltar exempelvis i uppgörandet av utredningar i samband med exporten. I lagen föreskrivs att Livsmedelsverket vid behov ska delta i utredningen av myndighetskrav vid export samt i uppgörandet av exportutredningsrapporter och andra behövliga dokument. I lagen föreskrivs också om tillsyn som utförs av Livsmedelsverket och landskapen i anslutning till säkerställandet av de importkrav som destinationsstaten ställer.

Bestämmelserna om administrativa tvångsmedel motsvarar i stort sett bestämmelserna i nuvarande lag. Kriterierna för förbud och omhändertagande har ändrats så att villkoret för användning av tvångsmedel inte mera skulle vara att fara inte kan förhindras på annat sätt.

Förbud kunde föreläggas också i de fall då den fara som förorsakas inte är allvarlig men överträdelsen av livsmedelsbestämmelserna inte kan avhjälpas. Den behöriga tillsynsmyndigheten kan förbjuda marknadsföring av livsmedel och livsmedelskontaktmaterial och förpliktiga till rättelse av marknadsföring. Nu kan tvångsmedel som gäller marknadsföring användas endast av Evira. Ett nytt tvångsmedel är att avbryta eller stoppa livsmedelsverksamhet eller kontaktmaterialverksamhet i en registrerad livsmedelslokal eller på ett anmält verksamhetsställe, om företagaren inte längre anses tillförlitlig. Med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 föreskrivs i lagen att Livsmedelsverket kan beordra att en företagares webbplats ska läggas ner, om de livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial som saluförs via den eller informationen om dem medför fara för människors hälsa eller strider mot livsmedelsbestämmelserna på något annat sätt.

Vid beredningen av förslagets tvångsmedel så övervägdes det att en administrativ påföljdsavgift skulle läggas till i lagen. En arbetsgrupp som tillsatts av justitieministeriet bereder som bäst en allmän lag om administrativa påföljder av straffkaraktär. Administrativa påföljder av straffkaraktär är till exempel olika överträdelse- och påföljdsavgifter. Administrativa påföljder används i allt större utsträckning inom olika förvaltningsområden. Dessa påföljder används dels för att förebygga lagstridig verksamhet, dels för att hindra att sådan verksamhet fortsätter. Arbetsgruppen ska bereda förslag till bestämmelser som på ett omfattande sätt kan tillämpas på olika påföljdstyper för att minimera behovet av särskilda bestämmelser. Arbetsgruppen ska dessutom fastställa enhetliga principer för tillämpningen av administrativa påföljder av straffkaraktär. Arbetsgruppens mandattid har förlängts och dess förslag har inte blivit färdiga under beredningen av livsmedelslagen, varför det bestämdes att frågan om ett ibruktagande av en administrativ påföljdsavgift skall tas upp först då justitieministeriets redogörelse blivit färdig.

Det föreslås att livsmedelstillsynens karaktär och intäktsbas ändras genom att en årlig grundavgift på 150 € per tillsynsobjekt tas ut av alla som omfattas av den planmässiga tillsynen. Det nuvarande prestationsbaserade avgiftssystemet förblir i kraft, även om myndigheternas provtagning och undersökning av prover enligt tillsynsplanen skulle täckas genom grundavgifterna för tillsynen. Avsikten är att genom denna förändring stärka livsmedelstillsynens beredande roll och möjliggöra ett mångformigare myndighetsarbete. En årlig grundavgift är både för företagaren och för myndigheten en penningpost som är lättare att förutse och insamlingen av avgifter en gång per år är effektiv. Intäktsbasen utvidgas också när den helt nya årliga grundavgiften upp bärs utöver prestationsavgifter som är nästan lika stora som nu. Den årliga grundavgiften betalas av alla företagare som omfattas av den planmässiga livsmedelstillsynen och inte endast de hos vilka det gjorts inspektionsbesök. I det nuvarande systemet täcker avgifterna högst 20 % av kostnaderna för livsmedelstillsynen. Då man övergår till det föreslagna avgiftssystemet skulle denna andel, beroende på landskap, stiga till cirka 40–50 %. Den planmässiga livsmedelstillsynen omfattas för närvarande cirka 52 000 tillsynsobjekt, av vilka uppskattningsvis 62 % är sådana hos vilka görs inspektionsbesök mera sällan än en gång per år. Dessa skulle för de år då det inte görs något inspektionsbesök betala endast en årsavgift på 150 € för livsmedelstillsynen, men också de skulle ha tillgång till all nytta med livsmedelstillsynen: utredning av matförgiftningsepidemier, rådgivningstjänster, utbildningsmaterial, offentliggörande av resultaten av Oiva-inspektionerna, hygienpasssystemet samt att konkurrenter som gör sig skyldiga till olagligheter hålls borta från branschen.

3.2.2 Tillsynsavgifter enligt hälsoskyddslagen

Det föreslås att det för den planmässiga tillsynen enligt hälsoskyddslagen i framtiden ska tas ut en årlig grundavgift och för inspektioner, provtagning och undersökningar avgift enligt landskapets taxa. Grundavgiften föreslås vara en fast avgift på 150 € för alla verksamheter

som omfattas av den planmässiga tillsynen och den ska tas ut årligen. För inspektioner, provtagning och undersökningar tas fortfarande ut en avgift enligt landskapets taxa och denna avgift ska stå i proportion till den tid som används för inspektionen. De tyngsta tillsynsobjekten, för vilka tillsynsbehovet är störst, ska således fortfarande betala mest för tillsynen och de med mindre risker samt de som genom egenkontroll satsar på att hålla riskerna under kontroll kunde spara in på tillsynsavgifterna. Minimum för den årliga avgiften ska vara grundavgiften på 150 €.

Genom den årliga grundavgiften för tillsynen täcks hälsoskyddsmyndigheternas andra tillsynsåtgärder inom den planmässiga tillsynen än de åtgärder för vilka avgifter fastställts skilt i landskapets taxa. Tillsynsåtgärder som ingår i den årliga grundavgiften är exempelvis granskning av tillsynsobjektens dokument och eventuell digital tillsyn på distans, sakkunnigstöd för företagaren (t.ex. arbetsgrupper för inomhusluften), utbildning som erbjuds olika typer av tillsynsobjekt. Det kan gälla t.ex. tillsynsprogramundersökningar i anslutning till tillsynen av hushållsvatten, badvatten och bassängvatten, uppgörande av uppföljningskalendrar och program för provtagning samt utredning av vattenepidemier.

Sådana åtgärder till stöd för tillsynen som utförs av utomstående ska dock faktureras separat. Det laboratorium som analyserar prov fakturerar dem t.ex. direkt av företagaren och organ eller personer med delegerade uppgifter fakturerar undersökningar som de för direkt av företagaren, eller genom myndighetens förmedling i enlighet med de verkliga kostnaderna.

Utgångspunkten för avgifterna för den planmässiga tillsynen är att beloppet av avgifterna för tillsynen i stort sett ska motsvara kostnaderna för tillsynen, men avsikten är inte att avgiften exakt ska motsvara endast kostnaderna för tillsynen av ett visst objekt såsom nu. Genom grundavgiften för tillsynen skulle till skillnad från tidigare också täcka sådana tillsynsåtgärder för vilka det skulle vara svårt eller omöjligt att exakt bestämma och fördela kostnaderna för ett enskilt tillsynsobjekt.

För annan än systematisk tillsyn uppbärs avgifter på motsvarande sätt som enligt gällande lag så att de fastställs i landskapets taxa och avgifterna motsvarar högst de kostnader som tillsynen orsakar.

4 Propositionens konsekvenser

I regeringsprogrammet 2015 upptogs som strategiska mål land annat sysselsättningen, konkurrenskraften och tillväxten, som man syftar till att uppnå genom avveckling av onödiga normer och onödig byråkrati och minskning av den administrativa bördan. I regeringsprogrammet nämns dessutom som ett mål att minska nettoantalet bestämmelser och öka användningen av styrningsmetoder som är alternativ till bestämmelser. Vid verkställandet av EU-lagstiftningen avstår man från nationella tilläggsbestämmelser. Som åtgärder som lättar på bestämmelserna nämns bland annat att de bestämmelser som är mest till förfång för företagsverksamheten, jordbruket och den sunda konkurrensen ska gallras ut.

Genom de föreslagna ändringarna syftar man till att genomföra regeringsprogrammet genom att skapa positiva konsekvenser både för företagarna inom livsmedelsbranschen och för myndigheterna. Ett syfte med propositionen är att minska den administrativa börda som lagstiftningen medför för företagarna och tillsynsmyndigheterna utan att ändå äventyra livsmedelssäkerheten. Detta genomförs genom att man gör det lättare att tillämpa lagen genom att strukturera de splittrade bestämmelser som de många ändringarna lett till och genom att uppdatera lagen så att den svarar mot nuläget inom EU-lagstiftningen. Genom lagförslaget strävar man efter att förbättra tillsynens genomslagskraft och inrikta tillsynen effektivt på sådana företagare som man skulle ha mest nytta av att övervaka. Också arbetsfördelningen

mellan tillsynsmyndigheterna och företagen har förnyats i lagförslaget så att myndigheten i stället för att övervaka försöker handleda företagen. På motsvarande sätt ska företagens egen goda praxis, såsom livsmedelssäkerhetsprogram, utnyttjas. De administrativa tvångsmedlen har reviderats så att de motsvarar den nuvarande verksamhetsmiljön och kostnadsmotsvarigheten för tillsynsavgiftssystemet har förbättrats.

4.1 Ekonomiska konsekvenser

4.1.1 Företagsekonomiska konsekvenser

Livsmedelslagen

Verksamhetsförutsättningarna för livsmedelsföretagen förbättras genom att lagens framställningssätt förtydligas. Bestämmelserna i den nuvarande lagen som är osammanhängande på grund av de många ändringarna har strukturerats om i en form som är lättare att tolka. En viktig del av reformen av livsmedelslagen är att de centrala förordningar om livsmedelshygien som utfärdas med stöd av lagen samlas under tre förordningar, som tillsammans med lagen bildar en konsekvent helhet. I lagen ingår definitioner av de begrepp som används i förordningarna, vilka också uppdaterats så att de motsvarar gällande EU-lagstiftning. Beskrivningen av innehållet i EU-lagstiftningen i den nationella lagstiftningen har slopats. Den gällande EU-lagstiftningen tillämpas som sådan och den nationella lagstiftningen förorsakar inte eventuella tolkningsproblem. Genom reformerna skapas av den nationella livsmedelslagstiftningen en koherent helhet, som företagen har lättare att tillägna sig och förstå.

Verksamhetsfältet inom livsmedelsbranschen har i livsmedelslagen förtydligats så att tillsynen kan inriktas på de företagare som behöver mest handledning och tillsyn. Därigenom skapas förtroende inom livsmedelsbranschen och samtidigt går man in för att utnyttja den goda praxis som redan finns inom branschen.

Skyldigheten att offentliggöra tillsynsuppgifter förbättrar transparensen inom livsmedelstillsynen och motiverar livsmedelsföretagen att följa livsmedelsbestämmelserna. Den rapport över inspektionen av livsmedelsverksamheten som tillsynsmyndigheten ger och som företagaren måste offentliggöra är inte ett administrativt beslut, och därför kan inte något officiellt rättelseyrkande om rapporten göras. Enligt förslaget skulle livsmedelsföretagaren ändå ha rätt att på begäran få en ny inspektion av sin livsmedelsverksamhet av den behöriga tillsynsmyndigheten. Därigenom förbättras företagarens rättsskydd särskilt i sådana situationer där det allmänna vitsordet i inspektionsrapporten är nästbäst, dvs. god (B) och tillsynsobjektet inspekteras exempelvis vartannat eller vart tredje år. Livsmedelsföretagaren kan då omedelbart avhjälpa bristerna och får på begäran en ny inspektion, för vilken det sannolika resultatet bäst, dvs. utmärkt (A) skulle påverka kundtillströmningen positivt.

Enligt förslaget ska tillsynen över den första ankomstplatsen för livsmedel av animaliskt ursprung som företagare importerar från andra EU-medlemsstater i fortsättningen vara en del av landskapens planmässiga livsmedelstillsyn, som omfattas av årsavgiften för landskapens tillsyn. Tillsynen över den första ankomstplatsen enligt gällande lag har av livsmedelsföretagen upplevts som tung och byråkratisk. Särskilt företagens månatliga rapporteringsskyldighet, som gäller alla importerade livsmedel av animaliskt ursprung, medför en onödig administrativ börda. Det har dessutom visat sig att rapporterna inte varit till någon större nytta i krissituationer.

Enligt gällande lag ska man på primärproduktionsställen föra bok över genomförandet av egenkontrollen. Övriga livsmedelsföretagare ska göra upp en egenkontrollplan och föra bok

över genomförandet av planen. I propositionen föreslås att en livsmedelsföretagare ska ha ett system för att säkerställa att verksamheten uppfyller de krav som ställs i livsmedelsbestämmelserna och undvika hälsofaror i samband med verksamheten. Det skulle inte längre krävas att en skriftlig plan för egenkontrollen görs upp som ett separat dokument. Uppfyllandet av kraven på egenkontrollen i praktiken är betydligt flexiblare jämfört med de tidigare kraven. Reformen skulle minska den administrativa bördan och kostnaderna för särskilt små företagare.

Enligt förslaget ska Livsmedelsverket föra ett riksomfattande register över godkända hygienpasstestare samt över personer som deltagit i ett hygienpasstest och som testaren har beviljat ett hygienpass. Registret skulle göra det betydligt lättare att få ett nytt hygienpass till exempel i stället för ett som försvunnit. Nu kan den enda möjligheten att få ett nytt hygienpass vara att avlägga hygienpasstestet på nytt.

Utredningen av företagares tillförlitlighet och av hur de sköter sina offentlighetsrättsliga förpliktelser skulle inte öka den administrativa bördan för livsmedels- och kontaktmaterialföretagarna eftersom tillsynsmyndigheten gör utredningen. De offentliga förpliktelserna är en sak som varje företagare borde sköta om. När man utreder situationen för företagare som försummar sina förpliktelser borde företagarna visa upp en utredning bland annat över hur de ämnar sköta de förpliktelser som de försummat. Detta skulle öka företagarens arbete men om utan försummelser skulle företagaren inte få några sådana tilläggsuppgifter. I detta sammanhang skulle myndigheten också ha möjlighet att ge råd och anvisningar till företagaren och på så sätt främja en sund konkurrens. En livsmedelsföretagare som försummar sina förpliktelser kan få grundlösa fördelar jämfört med andra genom att undvika offentlighetsrättsliga avgifter. Sådana företagare kan genom sin verksamhet snedvrida en jämlik konkurrens exempelvis genom att de eventuellt kan sälja sina produkter billigare än andra. Om de företagare som försummar sina förpliktelser i så hög grad som möjligt fås att handla korrekt och/eller vid behov bort från marknaden förbättras konkurrenssituationen för de företagare som följer bestämmelserna.

Enligt gällande lag ska kommunen ta ut en avgift enligt sin godkända taxa för de lagstadgade tillsynsätgårderna. År 2017 uppbars för den kommunala livsmedelstillsynen med stöd av livsmedelslagen avgifter både för godkännande av livsmedelslokaler och för systematisk tillsyn. Sammanlagt uppbars för livsmedelstillsynen 2017 i kommunerna avgifter för cirka 4,0 miljoner €. Beloppet av de insamlade avgifterna har under senare år stigit: 2016 4,4 miljoner €, 2015 3,9 miljoner € och 2014 3,5 miljoner €. Kostnaderna för livsmedelstillsynen i kommunerna uppskattas till 25–30 miljoner € per år. Med tillsynsavgifter täcks således cirka 12–14 % av kostnaderna för tillsynen. Kommunerna subventionerar således fortfarande kostnader för tillsynen även om den andel som fås in genom avgifter har ökat. I statsminister Sipiläs regerings strategiska program (bilaga 3) konstateras att man inom tillstånds- och tillsynsmyndighetsverksamheten ska övergå till kostnadsmotsvarighet. Som exempel på lagar i vilka man kunde övergå till kostnadsmotsvarighet nämns livsmedelslagen och hälsoskyddslagen.

Målsättningen med propositionen är att enligt regeringsprogrammet förbättra kostnadsmotsvarigheten för de avgifter som uppbars för livsmedelstillsynen. Syftet med förslaget är att intäkterna för livsmedelstillsynen ska ökas genom att man inför en ny årlig grundavgift på 150 €, som är lika stor för alla och som tas ut av alla företagare som omfattas av den planmässiga livsmedelstillsynen. Avgiftssystemet blir i fråga om grundavgiften enklare, tydligare och mer förutsägbart än nuvarande praxis. Det skulle fördela avgiftsansvaret på alla dem som gjort anmälan och på de företagare som tillsynsmyndigheterna godkännt och inte enbart på den som under året blir föremål för avgiftsbelagda tillsynsätgårdar. De avgifter som tas ut skulle fördela sig mera jämnt mellan

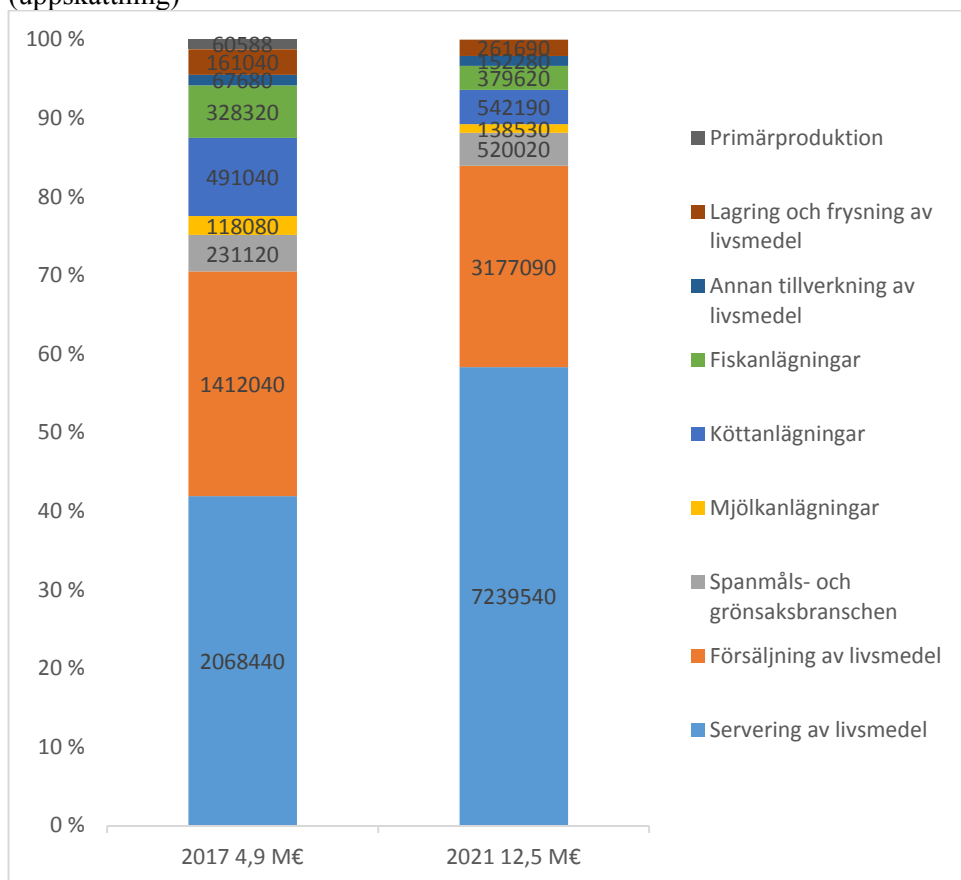
alla avgiftspliktiga och intäkterna skulle vara lättare att prognosticera för landskapen än de nuvarande intäkterna för kommunerna. Eftersom avgiften automatiskt skulle tas ut av alla avgiftspliktiga företagare i början av kalenderåret skärper det uppbörderna av avgifter och innebär därigenom att avgiftsintäkterna för tillsynen ökar i riktning mot kostnadsmotsvarighet.

De största tillsynsobjekten som omfattas av den planmässiga tillsynen enligt livsmedelslagen (riskklasserna 5—9) är godkända livsmedelslokaler inom fisk-, kött- och mjölkbranschen som kräver godkännande. För sådana anläggningar, som det finns sammanlagt cirka 500 av i Finland, har inspektionsavgifterna varit cirka 300—500 €/besök och inspektionsfrekvensen mellan cirka två till tio gånger per år. Tillsynsobjektens tillsynsavgifter har således varit i medeltal cirka 700—5000 € per år. De mindre tillsynsobjekten (Eviras riskklasser 1—4) är registrerade livsmedelslokaler av olika storlek, från små försäljnings- och serveringsställen ändå till storkök och små godkända livsmedelslokaler. Tillsynsavgifterna för dessa objekt, som det sammanlagt finns cirka 50 000 av i Finland, har varit 120—340 €/besök och inspektionsfrekvensen har varierat mellan en gång per halvår—en gång per tre år. Tillsynsavgifterna för dessa tillsynsobjekt har således varit i medeltal 75—700 € per år. Utom ovannämnda avgifter per inspektionsbesök har kommunerna också tagit ut anmälnings- och handläggningsavgifter av tillsynsobjekten, för registrerade livsmedelslokaler cirka 120—160 € och för anläggningar, dvs. godkända livsmedelslokaler, enligt använd arbetstid, cirka 60 € per timme. Avsikten är att ovannämnda inspektions-, anmälnings- och handläggningsavgifter också i fortsättningen ska tas ut enligt landskapets taxa, utöver grundavgiften på 150 € som bärs upp av alla företagare.

För företagarna har kostnaderna för den planmässiga livsmedelstillsynen hittills varit relativt små (i medeltal 78 € per år per tillsynsobjekt), och avgifterna har inte tillnärmelsevis räckt till för att täcka kostnaderna för den kommunbaserade tillsynen. Om tillsynsavgifterna uppbärs på det sätt som här föreslås av alla tillsynsobjekt som omfattas av den planmässiga tillsynen i landskapen, vilket varit avsikten redan enligt gällande lag, skulle avgiftsintäkterna för livsmedelstillsynen öka från nuvarande 4,9 miljoner € till cirka 12,5 miljoner €. Detta skulle göra det möjligt att effektivera verksamheten och skaffa de tilläggsresurser som saknas till tillsynsenheterna så att tillsynen kunde genomföras mera heltäckande än nu. Det skulle också vara möjligt att ge företagarna effektivare rådgivning och instruktioner.

Också de livsmedelsföretagare hos vilka det inte årligen görs inspektionsbesök skulle ha nytta av den årliga tillsynsavgiften genom att de har bättre möjligheter än tidigare att få sakkunnigtjänster från myndigheten som stöd för sin egen verksamhet. Dessutom har företagarna nytta av att myndigheterna genom sin tillsyn ser till att ingen får konkurrensfördelar genom att försumma förpliktelserna i samband med livsmedelssäkerheten och livsmedelsbranschens allmänna rykte förblir gott. Alla livsmedelsföretagare kan också vid behov utnyttja sådana allmänna tjänster inom livsmedelstillsynen som utredning av matförgiftningsepidemier, myndigheternas utbildningsmaterial på flera språk, offentliggörandet av resultaten av Oiva-inspektionerna samt hygienpasssystemet.

Schema 3: Den relativa andelen av avgiftsintäkter bland olika företagstyper 2017 och 2021 (uppskattning)

För att trygga livsmedelstillsynens resurser måste man genom styrning säkerställa att de avgifter som uppbärs för landskapets enhet för miljö- och hälsoskydd kan användas för att utveckla enhetens verksamhet exempelvis för anställande av behövlig tilläggspersonal.

Avgifterna som uppbärs för köttbesiktningen och dithörande tillsyn påverkas av antalet inspektionsbesök, tiden som används för tillsynen och resor, samt resans längd. Besiktning- och tillsynsavgifterna är relativt sett högre i de slakterier som slaktar färre djur än i de större slakterierna. På grund av detta så föreslås det att man i den nya livsmedelslagen, liksom i den nuvarande, ska möjliggöra att små slakterier kan avvika från principen i lagen om grunderna för avgifter till staten om kostnadsmotsvarighet och att de avgifter som krävs av små slakterier och vilthanteringsanläggningar kunde jämkas med hjälp av ett anslag som tas från statens budgetmedel. De minimiavgifter som föreskrivs i EU-lagstiftningen skulle dock alltid avkrävas slakterierna. Om avgifternas storlek skulle föreskrivas i jord- och skogsbruksministeriets förordning.

Tillsynsavgifter enligt hälsoskyddslagen

RP 262/2018 rd

År 2017 uppbars för tillsynen enligt hälsoskyddslagen avgifter för totalt cirka 2,14 miljoner €. Den planmässiga tillsynens andel av avgifterna var cirka 1,8 miljoner € (84 % av avgifterna) andelen för avgifterna för annan än systematisk tillsyn var cirka 0,33 miljoner € (16 % av avgifterna). Att den planmässiga tillsynen är avgiftsbelagd har tillsvidare inte öka avgiftsintäkterna på önskat sätt. Genom att tillsynen är avgiftsbelagd har upprätthållandet av tillsynssystemet ändå säkerställts till den grad att tillsynspersonalens antal inte har minskats.

Genom de föreslagna förändringarna uppskattas avgiftsintäkterna för den planmässiga tillsynen inom hälsoskyddet öka från cirka 1,8 miljoner € till 6,6 miljoner €. Detta uppskattas täcka cirka 60—80 % av kostnaderna för den planmässiga hälsoskyddstillsynen.

De största tillsynsobjekten som omfattas av den planmässiga tillsynen med stöd av hälsoskyddslagen är de anläggningar som levererar hushållsvatten, badstränderna samt badinrättningar och simhallar. Exempelvis inspektionsavgifterna för en stor anläggning som levererar hushållsvatten har varit cirka 200—500 €/gång och inspektionsfrekvensen cirka två gånger per år. De årliga avgifterna för sådana anläggningar har varit i medeltal 400—1000 € per år. Avgifterna för övriga objekt har varit mindre, beroende på tillsynsbehovet. Ändå har exempelvis tillsynen över skolor och läroinrättningar tidvis medfört mycket arbete. Tillsynsavgiften för en skönhetsalong eller annan hudbehandling har varit cirka 100—200 € per gång och dessa tillsynsobjekt inspekteras med ungefär tre års intervall.

Tillsynsavgifterna har hittills varit relativt små (i medeltal 174 €/objekt), och avgifterna har inte räckt till för att täcka kostnaderna för tillsynen. Då man bedömer om tillsynsavgifterna ska tas ut av alla avgiftspliktiga skulle avgiftsintäkterna för hälsoskyddstillsynen öka från nuvarande 2,14 miljoner € till cirka 7,0 miljoner €. Detta skulle göra det möjligt att effektivisera verksamheten och skaffa de tilläggsresurser som saknas till tillsynsenheterna så att tillsynen kunde genomföras mera heltäckande än nu. Det skulle också vara möjligt att ge företagarna effektivare stöd för egenkontrollen och tillämpningen av olika tillsynsmetoder skulle öka. En förutsättning är dock att avgiftsintäkterna allokeras till miljöhälsovården.

Också de företagare som inte årligen är föremål för direkta inspektionsåtgärder har nytta av tillsynssystemet genom att de har möjlighet att få sakkunnigtjänster från myndigheten som stöd för sin egen verksamhet. Dessutom har företagarna nytta av att myndigheterna ser till att ingen får konkurrensfördelar genom att försumma förpliktelser i samband med livsmedelssäkerhet eller hälsoskydd och företagarnas allmänna rykte förblir gott. Ett fungerande tillsynssystem påverkar också branschens allmänna rykte.

Tillsynsavgifterna för miljö- och hälsoskyddet

Genom propositionen förbättras kostnadsmotsvarigheten för de avgifter som tas ut för tillsynen över miljö- och hälsoskyddet. I princip borde näringen också med stöd av den nuvarande lagen ända sedan 2006 ha stått för kostnaderna för tillsynen. Före det anordnades tillsynen i huvudsak med skattemedel. Eftersom kommunerna med stöd av nuvarande lag fakturerat verksamhetsidkare och företagare endast måttligt, och den andel av tillsynskostnaderna som avgifterna täcker inte stigit till mer än 10—15 % är det motiverat att effektivisera avgiftssystemet på det sätt som föreslås i propositionen. Kommunerna har också av näringspolitiska orsaker kunnat subventionera näringsidkarna i sin region, vilket delvis syns i form av små avgiftsintäkter och timtaxor. Avgifterna per företag skulle öka lika mycket som grundavgiften, dvs. 150 € per år. Därigenom skulle det totala beloppet av de avgifter som uppbars av företagarna öka.

4.1.2 Kommunalekonomiska konsekvenser

Gällande lagstiftning förutsätter att tillsynsavgifter ska tas ut och tillsynsavgifter har införts i alla kommunala tillsynsenheter. Avgiftsintäkterna har ändå varit små. Även om tillsynen inom miljö- och hälsoskyddet har en lång historia är avgiftsbelagd tillsyn en relativt ny sak, vilket varit en orsak till att kommunerna varit försiktiga med att fakturera. Avgifterna per inspektion är små och det är svårt att förutse avgiftsintäkterna. Kommunerna har inte heller alltid fakturerat kommunala aktörer, vilket för sin del har minskat avgiftsintäkterna. Kommunernas interna fakturerings andel av livsmedelstillsynen har uppskattats till 25 % och av hälsoskyddstillsynen till ungefär hälften. Då uppgifterna inom miljö- och hälsoskyddet överförs från kommunerna till landskapen ändras faktureringen till en fakturering mellan landskap och kommuner och den kommer i vilket fall som helst att öka de avgifter som ska uppbäras av kommunerna.

Med tillsynsavgifter täcks för närvarande endast cirka 10—15 % av alla kostnader för tillsynen inom miljö- och hälsoskyddet, i övrigt utövas tillsynen med skattemedel. Å andra sidan har en stor del av uttryckligen tillsynsobjekten enligt hälsoskyddslagen varit kommunernas egen verksamhet, och tillsynsavgifterna har då varit penningöverföring från ett moment till ett annat, och de har egentligen inte ökat kommunens inkomster. När anordnaransvaret för miljö- och hälsoskyddet övergår till landskapen blir kommunerna de viktigaste aktörerna som ska faktureras för tillsynen enligt hälsoskyddslagen.

I kommunens, och i framtiden i landskapets, ekonomiplanering och penningväsende är förutsägbarheten ett viktigt element, då den skapar förutsättningar för långsiktig verksamhet. En fast årlig grundavgift skulle delvis underlätta den ekonomiska planeringen och ordnandet av gemensam verksamhet inom ramen för grundavgiften för tillsynen. Med tanke på kommunens, och i framtiden landskapets, ekonomi som helhet måste man också beakta att förebyggandet av hälsorisker genom en tillsyn som sköts effektivt och mångsidigt kan innebära betydande inbesparingar exempelvis vid bekämpningen av mögel- och fuktskador samt matförgiftnings- och vattenepidemier.

4.1.3 Konsekvenser för hushållen

Genom de föreslagna reformerna försöker man säkerställa livsmedelssäkerheten och livsmedlens kvalitet samt att informationen om livsmedlen är korrekt och skydda konsumenterna från ekonomiska skador. Genom det nya administrativa tvångsmedel som föreslås, nedläggning av webbplatser, förbättras konsumentskyddet. Livsmedelsverket kunde bestämma att webbplatser ska läggas ner om de livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial som saluförs via den eller informationen om dem medför fara för människors hälsa eller av grundad anledning kan misstänkas medföra hälsofara eller strida mot livsmedelsbestämmelserna på något annat sätt. I den allt vanligare livsmedelshandeln via nätet kan konsumenten inte försäkra sig om kvaliteten på de produkter som saluförs i näthandeln innan de får produkterna. Genom reformen ges tillsynsmyndigheten en metod att effektivare ingripa mot verksamhet som strider mot bestämmelserna.

En annan reform som förstärker konsumentskyddet och underlättar tillsynsmyndigheternas verksamhet är att tillåta inspektioner i utrymmen som är avsedda för boende av privat natur. Reformen skulle göra det möjligt att effektivare övervaka bland annat hembagerier och cateringföretag och skulle vara ägnat att bland annat förebygga matförgiftningsfall. När det gäller hemfrid är det fråga om en grundläggande rättighet som är skyddad av grundlagen. Frågan behandlas närmare i kapitel 4 Förhållande till grundlagen.

4.1.4 Kopplingen till statsbudgeten

Enligt propositionen ska miljöhälsovårdens tillsynsorganisation revideras genom att uppgifter överförs från kommunerna och regionförvaltningsverken till de kommande landskapen. Lagens ikraftträdande är också bunden till landskapslagen, som vid beredningen av regeringspropositionen antas träda i kraft 1.1.2021. De arrangemang som propositionen förutsätter beaktas likaså sannolikt först i statsbudgeten för år 2021.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Syftet med propositionen är att minska utom företagarnas också myndigheternas administrativa börda. Förtydligandet av lagens framställningssätt skulle ha positiv inverkan också på myndigheternas verksamhet. En mera strukturerad helhet är lättare att hantera som verktyg för tillsynsmyndigheterna. Då upprepningen av kraven i EU-lagstiftningen lämnas bort från den nationella lagstiftningen ökar det i någon myndigheternas arbete i form av rådgivning och instruktion, men gör det samtidigt enklare att använda lagen som arbetsredskap och minskar tolkningsproblemen och eventuella motstridigheter med EU-lagstiftningen.

Handeln via nätet och andra nya sätt att idka handel har varit en växande trend redan i flera år också inom livsmedelsbranschen. Den traditionella verksamhetsmodellen som koncentrerar sig på övervakning av livsmedelslokaler har i detta sammanhang visat sig vara opraktisk och inte fungera. Begreppet livsmedelslokal har förlorat sin betydelse i situationer då livsmedlen inte nödvändigtvis finns i det utrymme där företagaren idkar sin verksamhet. Det har med stöd av gällande lag varit besvärligt att övervaka så kallade virtuella lokaler och huvudkontor, eftersom det inte förvaras livsmedel i dem och det inte har varit möjligt att klassificera dem som livsmedelslokaler. Dessutom kan lokaler där livsmedelsverksamhet bedrivs vara belägna i lokaler som används för privat boende hemma hos företagaren. Genom att i stället för att övervaka livsmedelslokaler fokusera mera på övervakning av livsmedelsverksamhet blir det lättare att i synnerhet övervaka sådan handel. Genom att i vissa fall tillåta inspektioner också i utrymmen som används för permanent boende stöder man denna utveckling och ger livsmedelsmyndigheterna möjlighet att övervaka sådan verksamhet som inte tidigare övervakats.

Slopandet av separat övervakning av första ankomstplats enligt gällande lag minskar företagarnas administrativa börda. Den nuvarande tillsynen över den första ankomstplatsen har allmänt ansetts ineffektiv. Det fanns 2017 i Eviras register 685 företagare som importerar livsmedel av animaliskt ursprung från andra EU-medlemsstater. Av dem rapporterade cirka 325 månatligen om sin verksamhet. Det gjordes 187 inspektioner. Evira fakturerade företagarna med första ankomstplats 50 415 € för inspektionerna. Evira betalade avtalskommunerna 34 916 € för inspektionerna, varav 16 091 € var tillsynsavgifter och resten rådgivningsavgifter. Dessutom fakturerade Evira 24 550 € för analys av prover. Enligt uppskattning användes i hela landet för inspektioner i samband med tillsynen över första ankomstplats, för förberedelse för dessa och för rådgivning åt företagarna i arbetstid 775 timmar, dvs. cirka 0,5 årsverke. Inom Evira var arbetsinsatsen för personer som arbetade med tillsynen över första ankomstplats 2017 cirka 2,2 årsverken. Även om tillsynen över första ankomstplats inte skulle upphöra utan överföras som en uppgift i samband med övrig livsmedelsövervakning, skulle det om de särskilda kraven som gäller tillsyn över första ankomstplats i lagen slopas minska myndigheternas administrativa börda och frigöra resurser för annan riskbaserad tillsyn. Tillsynen över första ankomstplats förutspås bli mer effektiv om den blir en del av landskapens planmässiga livsmedelstillsyn. Resultaten från tillsynen över första ankomstplats skulle ha en direkt inverkan på Oiva-resultatet och på den publicerade Oiva-rapporten, vilket skulle effektivisera tillsynen. Även med tanke på djurhälsan så skulle det vara av stor vikt att de livsmedel som kommer från den inre marknaden skulle övervakas av samma myndighet som svarar för att dessa livsmedels djurhälsokrav efterföljs.

RP 262/2018 rd

Hos Livsmedelsverket koncentreras samlat internationella sakkunniguppgifter och sakkunniguppgifter i samband med EU-rätten. Enligt propositionen ska Livsmedelsverket svara för sådana riksomfattande och internationella åtgärder i samband med livsmedelssäkerheten som kräver särskild sakkunskap och andra officiella uppgifter samt fungerar i frågor som gäller livsmedelstillsynen som nationell myndighet enligt Europeiska unionens lagstiftning och nationella myndighet eller kontaktpunkt enligt internationella avtal då detta inte enligt bestämmelserna är någon annan myndighets uppgift. Uppgifter med motsvarande innehåll är enligt gällande lag Eviras uppgifter. Den föreslagna ändringen förtydligar och stärker dock Livsmedelsverkets ställning som sakkunnigmyndighet och klargör myndigheternas befogenheter i situationer då det är oklart vilken den ansvariga myndigheten är.

Enligt lagen är en av tillsynsmyndighetens uppgifter skyldighet att ge rådgivning och instruktioner. Uppgiften är inte i sig ny utan den har tidigare ingått på definitionsnivå ingått i livsmedelstillsynen. Den föreslagna bestämmelsen är dock ägnad att förtydliga myndighetsansvaret, Dessutom förbättrar den företagarnas verksamhetsförutsättningar genom att för företagarna ange en tydlig rätt att få rådgivning.

Som en ny uppgift har Livsmedelsverket ålagts att delta i utredning av de importkrav och eventuella transiteringskrav som myndigheterna i destinationsstaten ställer vid livsmedellexport till andra än EU-medlemsstater. Dessutom ska Livsmedelsverket delta i upprättandet av exportutredningsrapporter och andra nödvändiga dokument. Denna uppgift är prövningsbelagd, dvs. Livsmedelsverket ska delta i utredningsarbetet vid behov, om det inte går att få klarhet om kraven på något annat sätt. Livsmedelsverket och landskapen ska också sköta tillsyn i samband med export när tillsynen hänför sig till de importkrav som myndigheterna i destinationsstaten ställer.

Förslagen om utredning av skötseln av offentlighetsrättsliga förpliktelser liksom övrig ekonomisk tillförlitlighet ökar i någon mån livsmedelstillsynsmyndigheternas arbete. Utvecklandet av bestämmelserna om informationsutbyte mellan myndigheterna gör det dock möjligt att information som en gång getts till andra myndigheter också skulle kunna vara tillgänglig för livsmedelstillsynsmyndigheterna. Också bland annat analyserna av utredningarna om hur företagarna skött sina förpliktelser och de åtgärder som de medför skulle innebära mera uppgifter, Själva utredningarna om skötseln av förpliktelser skulle i regel utföras av enheten för utredning av grå ekonomi.

I det praktiska övervakningsarbetet har det förekommit situationer då myndighetens begränsade utbud av metoder har förhindrat effektivt ingripande i oärlig verksamhet eller verksamhet som annars strider mot bestämmelserna. I propositionen har medtagits två nya administrativa tvångsmedel, som ger tillsynsmyndigheterna nya verktyg för att ingripa i sådan verksamhet. Det första tvångsmedlet ansluter sig till förslaget om utredning av skötseln av offentlighetsrättsliga förpliktelser. Enligt det kan tillsynsmyndigheten avbryta eller stoppa livsmedelsverksamheten i en registrerad livsmedelslokal eller kontaktmaterialverksamheten på ett anmält verksamhetsställe, om vissa i lagen angivna villkor uppfylls. Enligt det andra nya tvångsmedlet kan Livsmedelsverket beordra att en företagares webbplats ska läggas ner, om de livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial som saluförs via den eller informationen om dem medför hälsofara eller av grundad anledning kan misstänkas medföra hälsofara eller strida mot livsmedelsbestämmelserna på något annat sätt. Också kriterierna för vissa andra tvångsmedel som redan finns i den gällande lagen (förbud, omhändertagande, förbud mot och rättelse av marknadsföring) har ändrats så att de bättre lämpar sig för de situationer som förekommit i det praktiska övervakningsarbetet.

Verkställandet av livsmedelslagen och hälsoskyddslagen och den myndighetstillsyn som utövas med stöd av dem bör vara högklassig och riskbaserad samt förebygga hälsofaror. Den planmässiga tillsynen bör vara välplanerad, inriktas enligt riskerna och så mångsidig och effektiv som möjligt i förhållande till de tillgängliga resurserna.

Genom de föreslagna lagändringarna tryggas myndigheternas förutsättningar att upprätthålla en högklassig tillsyn. Genom lagförslaget tryggas landskapens möjligheter att upprätthålla miljö- och hälsoskyddet genom att effektivisera uppbärandet av avgifter för tillsynen och förbättra förutsägbarheten för avgiftsintäkterna. Målsättningen med propositionen är att göra det möjligt att i framtiden tydligare inrikta resurserna på sådana tillsynsåtgärder som har en så god genomslagskraft som möjligt.

Förändringen gör det också lättare för kommuner och landskap att bedriva ett samarbete med låg tröskel när landskapens tjänstemän kunde samarbeta med kommunerna inom ramen för årsavgifter i stället för enskilda avgiftsbelagda prestationer. Genom den föreslagna årsavgiften för tillsynen kunde man täcka exempelvis landskapets hälsoskyddsmyndigheters stöd i kommunernas arbetsgrupper för inomhusluften, där representanten för hälsoskyddsmyndigheten fungera både som sakkunnig och i ett myndighetsuppdrag.

4.3 Konsekvenser för miljön

Syftet med livsmedelslagstiftningen är att säkerställa att de livsmedel som kommer till konsumenterna är trygga och inte medför någon fara för konsumenternas hälsa, omedelbart eller som följd av långvarig användning. Livsmedelssäkerheten i Finland står på en hög nivå internationellt sett. Mängderna skadliga ämnen i livsmedlen är i Finland nästan undantagsvis på en nivå som inte medför några hälsofaror, Propositionen uppskattas ha en positiv inverkan också när det gäller miljökonsekvenserna. Genom de föreslagna ändringarna i lagstiftningen säkerställs myndigheternas förutsättningar att upprätthålla en högklassig livsmedels- och hälsoskyddstillsyn. Den ändring som gäller tillsynsavgifterna styr tillsynen från det nuvarande systemet med avgiftsbelagda inspektionsprestationer mot en mångsidigare tillsyn som använder sig av olika tillsynsmetoder, vilket antas öka tillsynens genomslagskraft också när det gäller att förebygga hälsofaror. Förslaget skulle ge ekonomisk möjlighet att utnyttja också andra tillsynsmetoder i de situationer då inspektioner inte är den effektivaste formen av tillsyn.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Genom att förenhetliga och utveckla livsmedelslagstiftningen säkerställer man att livsmedlen är trygga från hälsosynpunkt och ekonomiskt. En tydlig lagstiftning ökar säkerheten i företagarnas verksamhet och förebygger osund konkurrens. Genom att göra lagen tydligare förbättrar man livsmedelsbranschens verksamhetsförutsättningar för hela livsmedelskedjans del. I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 fastställs principen att det är livsmedelsföretagarna som har det primära ansvaret för livsmedels och foders säkerhet. Myndigheternas skyldighet är att genom sin egen verksamhet säkerställa att livsmedelsföretagarna uppfyller de förpliktelser som gäller dem. Bestämmelser om att näringsidkarna har det primära ansvaret för livsmedelssäkerheten och för skyldigheten att ordna sin egenkontroll ingår redan i den gällande nationella lagstiftningen. Genom att utveckla tillsynen stöder man denna princip och skapar förtroende på marknaden. Samtidigt utvecklas förtroendet mellan myndigheterna och företagarna. Revideringen av avgiftsbestämmelserna skapar förutsägbarhet och då myndigheterna får bättre möjligheter att ingripa i exempelvis misstänkta livsmedelsbedrägerier och –förfalskningar skapar det förtroende och förbättrar verksamheten på marknaden.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Lagen har beretts vid jord- och skogsbruksministeriet i samarbete med de myndigheter som är centrala med tanke på tillämpningen av lagen. Vid beredningen har som utgångspunkt använts en enkät som 2014 gjordes bland livsmedelsföretagarna om hur livsmedelslagen motsvarar utmaningarna under 2010-talet och i framtiden. Under lagprojektet har det hållits flera informationsmöten. Sommaren 2016 hölls fyra informationsmöten med olika teman, ett diskussionsmöte i maj 2017 samt två informationsmöten i februari och maj 2018. Under mötena behandlades problem och brister i den gällande lagstiftningen och man försökte genom att diskutera finna de bästa möjliga lösningarna på dem. Då projektet framskreds presenterades under mötena lagstiftningsprojektets resultat och utvecklingsförslag togs emot. De lösnings- och utvecklingsförslag som togs fram under mötena har också i stor utsträckning utnyttjats vid utarbetandet av propositionen.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Propositionen sändes på en omfattande remissbehandling tillsammans med utkastet till förordningar 21.6.2018. Yttranden begärdes av följande instanser: Statsrådets kansli, Jord- och skogsbruksministeriet, Justitieministeriet, Inrikesministeriet, Försvarsministeriet, Finansministeriet, Arbets- och näringsministeriet, Social- och hälsovårdsministeriet, Miljöministeriet, Livsmedelssäkerhetsverket (Evira), Naturresursinstitutet, (Luke), Landsbygdsverket (Mavi), Statens näringsdelegation, Statens ämbetsverk på Åland, Regionförvaltningsverken (AVI), Landskapen, Närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna), Finlands viltcentral, Finlands miljöcentral (SYKE), Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes), Ålands landskapsregering, Försörjningsberedskapscentralen, Konkurrens- och konsumentverket, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea, Försvarsmakten, Huvudstaben, Delegationen för sällskaps- och hobbydjurens välbefinnande, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira), Institutet för hälsa och välfärd (THL), Tullen, Tulllaboratoriet, Skattestyrelsen – enheten för utredning av grå ekonomi, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM), Ammattikeittiöosaajat ry, Arktiska Aromer rf, Diabetesförbundet rf, Näringslivets centralförbund (EK), Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL), Eläintautien torjuntayhdistys ry (ETT), Finlands svenska Marthaförbund r.f., Foodwest Oy, Frukt- och bärodlaiförening rf, Inspecta Certifiering Ab, Förbundet för den Offentliga Sektorn och Välfärdsområdena JHL rf, , Centralförbundet för Fiskerihushållning, Växtskyddsföreningen rf, Kasvinsuojeluteollisuus ry (KASTE), Keliakialiitto ry, Koltaneuvosto, Inhemiska Trädgårdsprodukter rf, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet, Leipätiedotus ry, Lihakeskusliitto ry, Finska ekologiska forskningsinstitutet, Luomuliitto ry, Naturprodukt Grossisternas Förbund i Finland rf, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf, Maidonjalostajien ja meijeritukkuakauppioiden liitto ry, Förbundet för mjölkhygien rf, Mjölkk och Hälsa rf, Marthaförbundet rf, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Paliskuntain yhdistys, Löntagarorganisationen Pardia rf, Servicefacket PAM rf, Pihvikarjaliitto ry, ProAgria Keskusten Liitto, ProAgria Svenska Lantbrukssällskapens Förbund, Pro Fisk rf, Pro Luomu ry, Päivittäistavarakauppa ry (PTY), Föreningen Matinformation rf, Sametinget, Suomalaisen Lihan Jalostajat ry, Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF r.f., Suomen Ammattiriistanhoitajat ry, Suomen Broileriyhdistys ry, Finlands Veterinärförbund rf, Suomen Eläinlääkäripraktikot r.y., Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto SEY ry, Suomen hotelli- ja ravintolaliitto ry (SHR), Suomen Hylkeenpyytäjät ry, Finlands Fiskhandlarförbund rf, Finlands Fiskodlarförbund rf, Suomen Kananmunapakkaamoiden yhdistys ry, Finlands Köksmästare rf, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto ry, Finlands Kommunförbund, Suomen Lammasyhdistys ry, Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML ry, Finlands Jägarförbund rf, Suomen Siipikarjaliitto ry, Suomen sikayrittäjät ry, Suomen Sisävesiammatikalastajat ry, Finlands Hjärtförbund rf, Hälsokosthandlarnas Riksförbund i Finland, Suomen Viljava Oy,

RP 262/2018 rd

Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura ry, Företagarna i Finland, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Svenska Marthaförbundet, Tuotantoeläinlääkäriyhdistys ry, Valio alkutuotanto, Vilja-alan yhteistöryhmä VYR ry, Ålands Fiskodlarförening rf, Helsingfors universitet – veterinärmedicinska fakulteten, agrikulturforstvetenskapliga fakulteten och juridiska fakulteten, Ruralia-institutet, Östra Finlands Universitetet - natur- och forstvetenskapliga fakulteten, Åbo universitet - elintarvikekemian laitos, Brahea-keskus, Yrkeshögskolan i Häme, Yrkeshögskolan i Jyväskylä, Yrkeshögskolan i Lapland, Yrkeshögskolan Laurea, Yrkeshögskolan i St. Michel, Yrkeshögskolan i Norra Karelen, Vattenverksförening rf, Tuusulan vesi, Turun Vesihuolto Oy, Oulun Vesi samt Uimahalli- ja kylpylätekninen yhdistys.

Inom utsatt tid inlämnades 127 utlåtanden. Underlättande av den administrativa bördan genom revidering av tillsynssystemet och revidering av tillsynen så att den svarar mot de ändrade kraven i verksamhetsmiljön fick ett brett understöd i remissbehandlingen. Också utvecklandet av myndigheternas tvångsmedel så att de motsvarar dagens krav fick ett brett stöd. När det gällde ändringarna i fråga om myndigheternas uppgifter framfördes oro för att resurserna ska räcka till och angående behovet av utbildning för de nya uppgifterna.

I lagförslaget föreslogs ändringar när det gäller tillsynen över slakterierna och styckningsanläggningarna i anslutning till dem så att Livsmedelsverket i framtiden skulle godkänna slakterierna, vilthanteringsanläggningarna och styckningsanläggningarna i anslutning till dem samt svara för deras livsmedelstillsyn. Största delen av dem som gett utlåtanden motsatte sig den föreslagna ändringen. Lagförslaget har utgående från utlåtandena ändrats så att den nuvarande livsmedelslagens system bibehålls som antagande. I den nya livsmedelslagen ges dock landskapen och Livsmedelsverket möjlighet att avtala om annat. Ansvaret för livsmedelstillsynen kan på bägge sidor fördelas annorlunda, exempelvis just i fråga om slakteriernas köttbesiktning och anläggningstillsyn.

Att förslaget att tillsynen över den första ankomstplatsen för livsmedel av animaliskt ursprung som kommer från en annan medlemsstat i Europeiska unionen ska kopplas som en del av den riskbaserade livsmedelstillsyn som landskapen genomför fick brett understöd. Det ansågs viktigt att utveckla det nuvarande systemet eftersom det upplevs som dyrt och besvärligt. I utlåtandena betonades ändå att det är viktigt att också i framtiden säkerställa Finlands tilläggsгарantier mot salmonella.

Slopandet av kravet på att företagarna ska göra upp en separat skriftlig plan över egenkontrollen fick understöd i remissbehandlingen. I vissa utlåtanden kunde dock märkas ett slags vemod över att man skulle frångå kravet på en egenkontrollplan, som länge tillämpats.

Att kravet på offentliggörande av tillsynsuppgifter preciserades genom att företagarna får rätt att på begäran få en ny inspektion av sin livsmedelsverksamhet av tillsynsmyndigheterna fick i remisserna brett understöd. I situationer då man inom vissa områden inte ens hinner förrätta ny inspektion av livsmedelslokaler som fått Oiva-inspektionsresultatet C (försvarlig) eller D (dålig) inom utsatt tid, ser man inte gärna att ny inspektion av lokaler som fått ett gott B-resultat prioriteras. Avgifterna för de nya inspektionerna borde också fastställas så högt att företagarna inte frestas att försöka få A-resultat (utmärkt) utan att försöka rätta till brister.

Förslagen att Livsmedelsverket vid behov ska delta i utredningar av myndighetskrav i samband med exporten samt i uppgörandet av exportutredningsrapporter och andra nödvändiga handlingar samt om Livsmedelsverkets och landskapens tillsyn i samband med de importkrav som destinationsländerna ställer fick ett brett understöd.

De nya bestämmelserna om företagarnas ekonomiska tillförlitlighet och skötsel av de offentligrättsliga förpliktelseerna fick både stöd och kritik. En stor del av dem som gav ett utlåtande ansåg dock att de föreslagna bestämmelserna var motiverade för att bekämpa grå ekonomi och stöda rättvis praxis inom livsmedelsverksamheten. Det som väckte oro var närmast inspektörernas utbildnings- och resursbehov när det gäller de nya uppgifterna.

Mest kommentarer i yttrandena fick de förslag som gällde tillsynsavgifterna. Under remissbehandlingen föreslogs i fråga om förslaget om den livsmedelstillsyn som ska skötas av landskapen att det ska bäras upp en årsavgift, vars storlek bestäms utgående från tillsynsobjektets riskbaserade tillsynsbehov. Storleken på avgiften, som är av skattenatur, ska fastställas i lag, eftersom landskapen åtminstone inte såvitt man nu kan bedöma kommer att ha beskattningsrätt. För vissa särskilt fastställda tillsynsåtgärder skulle prestationsbaserade avgifter uppbäras enligt landskapets taxa. Av primärproduktionsföretagare skulle inte uppbäras någon årsavgift för systematisk tillsyn och inte heller avgift för registrering och godkännande av primärproduktionsställe. För eventuella nya inspektioner skulle uppbäras en prestationsbaserad avgift. Syften med ändringen var att stärka livsmedelstillsynens utbildande roll och möjliggöra mångsidigare myndighetsarbete. Årsavgiften skulle både för företagaren och för myndigheten vara en penningpost som är lättare att förutse och insamlingen av avgifter vore effektivare än i det nuvarande systemet med uppbärande av prestationsbaserade avgifter som tas ut för inspektioner som upprepas slumpmässigt. Inkomstbasen skulle vidgas då alla företagare som omfattas av den planmässiga livsmedelstillsynen betalar tillsynsavgift och inte endast de hos vilka det har gjorts ett inspektionsbesök.

Övergången till årsavgift och kopplingen av årsavgiften till verksamhetens risker fick ett brett understöd. Det ansågs dock problematiskt att Eviras riskklassificering skulle skrivas in i lagen. De årsavgifter som ingick i det förslag som skickades på remiss ansågs vara alltför höga för vissa företagares del. Bestämmelserna om de tillsynsavgifter som landskapen ska uppbära omformulerades utgående från utlåtandena så att man ska uppnå de mål som uppställts för inflödet av tillsynsavgifter men dock inte åsamka oskäligt stor ekonomisk börda för företagarna.

Om överföringen av den uppgift som gäller bekämpningsmedelsrester från Livsmedelssäkerhetsverket till Säkerhets- och kemikalieverket, som ingick i det förslag som sändes på remiss, kommer att ges en separat proposition.

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav ett utlåtande om propositionen (VNK/1835/32/2018). Rådet ansåg, att propositionens beskrivning över lagens nuläge, mål och väsentliga förslag är tillräcklig. Rådet anser att lagens målgrupper har presenterats på ett tillbörligt sätt och att även de företagare lyfts fram som inte berörs av registreringskyldighet eller tillsynsavgifter. Lagförslaget innehåller rejält med numerisk bakgrundsinformation och konsekvensbedömning, vilka hjälper att förstå nuläget och förändringens storleksordning. Propositionstexten ger en god uppfattning över lagförslagets inverkan på företagen. Resurserna som i nuläget används inom livsmedelstryggheten och hälsoskyddet framförs på ett föredömligt sätt. Även iakttagelser från lagförslagets remissrunda och av dem föranledda ändringar har beskrivits väl.

Enligt Rådet för bedömning av lagstiftningen ligger förslagets centrala brister och dess förbättringsförslag i presentationen av de använda metodernas urval, i helhetsbedömningen av företagens administrativa börda, i presentationen av förhållandet mellan tillsynsavgifter och andra krav, samt i beskrivningen av hur tillsynsavgifterna kommer att fördelas mellan olika stora företag. I vidarearbetandet med lagförslagets konsekvensbedömningar har Rådets utlåtande beaktats.

Föredragningstillstånd har fåtts av social- och hälsovårdsministeriet samt av finansministeriet.

6 Andra omständigheter som påverkar propositionen

6.1 Samband med andra propositioner

Genom regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om inrättande av landskap och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lämnande av underrättelse enligt artikel 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse (RP 15/2017 rd) inrättas i Finland 18 landskap. Landskapsreformen påverkar myndigheterna inom livsmedelsbranschen och deras befogenheter. Kommunernas och regionförvaltningsverkens uppgifter när det gäller miljö- och hälsoskyddet överförs i samband med propositionen genom ett lagpaket till landskapen. I detta sammanhang ändras också gällande livsmedelslag till de delar som gäller myndigheterna och deras uppgifter. Eftersom landskapens myndighetsuppgifter har beaktats redan i denna proposition förutsätts för att den ska träda i kraft att också lagstiftningen om landskapen träder i kraft.

Propositionen ansluter sig till statens budgetproposition för år 2021.

DETALJMOTIVERING

1 LAGFÖRSLAG

1.1 Livsmedelslag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte. Syftet med lagen är att trygga konsumentens hälsa och ekonomiska intressen. De livsmedel som används av konsumenterna ska vara trygga, och de får inte orsaka fara för konsumenternas hälsa direkt eller till följd av långvarig användning. Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 anses livsmedel inte vara säkra om de är skadliga för hälsan eller för övrigt otjänliga som människoföda. Även livsmedlens hälsomässiga kvalitet ska vara god. Även om livsmedlet inte nödvändigtvis orsakade egentlig fara, kan livsmedlet vara otjänligt som människoföda, om det till exempel organoleptiskt bedömt på grund av förskämning, nedsmutsning eller främmande lukt eller smak inte motsvarar sådana egenskaper som av motiverad anledning kan förväntas av livsmedel. Den hälsomässiga kvaliteten omfattar även livsmedlens näringsmässiga kvalitet. Ett annat syfte med lagen är att säkra livsmedlens övriga kvalitet enligt livsmedelsbestämmelserna. För vissa produktgrupper, till exempel choklad, fruktjuice och fruktsylt, har det i EU-lagstiftningen ställts detaljerade krav vad gäller sammansättningen och produktnamn. För att trygga konsumenternas ekonomiska intressen ska den information som ges om livsmedel vara sanningsenlig och tillräcklig och den får inte vilseleda vad gäller livsmedlets egenskaper eller andra omständigheter. För att trygga konsumenternas hälsa och ekonomiska intressen ska även livsmedelskontaktmaterial vara tryggt och de uppgifter som ges om det ska vara tillräckliga och korrekta.

Enligt 1 mom. ska ett annat syfte med lagen vara att för sin del främja verksamhetsbetingelser för livsmedelsföretagare och kontaktmaterialföretagare. Klara och konsekventa krav förbättrar företagarnas rättssäkerhet. Genom att iaktta kraven i denna lag och i andra livsmedelsbestämmelser ser livsmedelsföretagarna till att deras verksamhet följer lagen och tryggar för sin del att syftet med lagen genomförs. Detta förbättrar företagarnas verksamhetsbetingelser och möjligheter till framgång på marknaden och minskar företagarnas ekonomiska risker när det gäller till exempel tillbakadragning.

Enligt 2 mom. i paragrafen är ett annat syfte med lagen att trygga livsmedelsbestämmelsernas riskbaserade tillämpning. Vid genomförandet av förpliktelserna i livsmedelsbestämmelserna och tillsynen av att de följs ska karaktären och omfattningen av livsmedelsföretagarens verksamhet samt andra omständigheter som påverkar livsmedels säkerheten och konsumentskyddet beaktas. Riskbaseringen ska tillämpas i den omfattning som det från fall till fall enligt ifrågavarande lagstiftning är möjligt. Om det till exempel har föreskrivits detaljerade krav på ett visst livsmedels sammansättning eller märkningar, kan man inte avvika från dem på basis av risker, ifall det inte separat uttryckligen har föreskrivits om detta. Företagarens egenkontroll påverkar den risk som orsakas av livsmedels- och kontaktmaterialsverksamheten. Även privata förvaltningssystem av livsmedelssäkerheten som används av företagare (Food Safety Management Systems FSMS) och deras auditering, som genomförs av tredje part, kan påverka den risk som orsakas av livsmedels- och kontaktmaterialsverksamheten.

2 §. Tillämpningsområde. Lagens tillämpningsområde motsvarar till sitt innehåll tillämpningsområdet för den gällande lagen, men tillämpningsområdet är närmare specificerat än för närvarande. Det föreslås att lagen ska tillämpas på livsmedel, djur som används för livsmedelsproduktion, livsmedelskontaktmaterial, livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet,

livsmedelsföretagare och kontaktmaterialföretagare samt på tillsynen över livsmedel och livsmedelskontaktmaterial i alla stadier av produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan från primärproduktionen till konsumenter. För att trygga konsumentens hälsa och ekonomiska intressen samt för att möjliggöra företagarnas verksamhetsbetingelser är det viktigt att lagen omfattar livsmedelskedjan i dess helhet, på samma sätt som den nuvarande livsmedelslagen. Avvikande från tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) Nr 178/2002 ska den föreslagna lagen inte gälla foder, om vars trygghet det föreskrivs separat. På samma sätt som i den gällande livsmedelslagen ska lagen även tillämpas på överlåtelse av livsmedel utan ersättning till konsumenten, till exempel som gåva, prov eller för testning.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om begränsningar i tillämpningsområdet. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 tillämpas inte på primärproduktion avsedd för ett privathushålls eget bruk och privathushålls framställning, hantering eller lagring av livsmedel som är avsedda för eget bruk. En likadan begränsning av tillämpningsområdet ingår även i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004. I enlighet med unionslagstiftningen ska lagen inte tillämpas på primärproduktion avsedd för ett privathushålls eget bruk och privathushålls framställning, hantering eller lagring av livsmedel som är avsedda för eget bruk. Verksamhet som motsvarar den verksamhet som avses i 2 mom. 1 punkten och som helt ska begränsas utanför lagens tillämpningsområde ska enligt förslaget vara överlåtelse av en produkt inom primärproduktionen eller livsmedel som tillverkats av en enskild själv i mindre skala till ett annat privathushåll för att användas där. Det kan till exempel vara fråga om att någon ger en fångad fisk eller hare som gåva till en granne.

Lagen ska inte heller tillämpas på alkoholdrycker eller alkoholpreparat till den del övrig lagstiftning innehåller bestämmelser om dessa. Alkoholdrycker ingår i definitionen av livsmedel i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. På motsvarande sätt som i förordning (EG) nr 178/2002 ska även den föreslagna lagen gälla sådana egenskaper av alkoholdrycker och alkoholpreparat som omfattas av livsmedelslagstiftningens tillämpningsområde. Alkohollagstiftningen som speciallagstiftning har företräde framför livsmedelslagstiftningen då det finns bestämmelser om någon omständighet i speciallagstiftningen. Enligt den gällande lagstiftningen övervakar livsmedelstillsynsmyndigheter inte alkoholdrycker eller alkoholpreparat som avses i alkohollagen (1102/2017) utan endast drycker som innehåller högst 2,8 volymprocent etylalkohol. Till detta föreslås ingen ändring utan överensstämmelsen av drycker som innehåller mer än 2,8 procent etylalkohol med livsmedelslagstiftningen ska även framöver övervakas av Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Ett landskap ska emellertid behandla de anmälningar för registrering av detaljhandelsplatser för alkohol som avses i 13 § 2 mom. i alkohollagen.

Enligt 3 mom. i paragrafen tillämpas kraven på livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet i lagens 2 kap. på sådan verksamhet som avses i 7 § 2 mom. 3 punkten led a och b och i 9 § 2 mom. endast vad gäller kraven på spårbarhet i 13 §, egenkontroll i 14 § och skyldigheten att anmäla matförgiftning i 16 §. Verksamhet som avses i bestämmelsen är livsmedelsverksamhet som inte bedrivs yrkesmässigt eller i större skala. På dylik verksamhet tillämpas inte alla krav i unionens livsmedelshygienlagstiftning enligt Europeiska kommissionens anvisningar. Motsvarande begränsning av tillämpningsområdet finns även i den gällande lagen.

3 §. Europeiska unionens lagstiftning. I paragrafen föreskrivs om genomförandet och tillsynen av Europeiska unionens lagstiftning som hör till lagens tillämpningsområde. I EU-lagstiftningen finns väldigt mycket bestämmelser som gäller livsmedel och livsmedelskontaktmaterial, livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet samt livsmedelstillsyn. De viktigaste EU-bestämmelserna har beskrivits i punkt 2.2 i den allmänna motiveringen. Största delen av dessa bestämmelser är EU-förordningar som är allmänt bindande och till alla

delar förpliktande. Förordningarna tillämpas som sådana i alla medlemsstater, men tillämpningen av förordningarna kan förutsätta nationella genomförandeåtgärder. I förordningarna ställs det för livsmedelsföretagare förpliktelser, vars iakttagande myndigheterna ska övervaka. De bestämmelser i lagen i vilka det hänvisas till Europeiska unionens medlemsstater gäller också Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och dess medlemsstater i den omfattning som förutsätts i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

4 §. Definitioner. I paragrafen har samlats definitioner av begrepp som förekommer i lagen eller i förordningar som utfärdats med stöd av lagen. Eftersom propositionen handlar om ett förnyelseprojekt av en bredare lagstiftningshelhet så innehåller paragrafen även sådana definitioner som enbart används i förordningar utfärdade på basis av livsmedelslagen. Med detta har man eftersträvat en lagstiftningshelhet som är lättare att använda och ett mer enhetligt branschspråk.

I paragrafens 1 mom. finns definitionerna i EU-lagstiftningen. Dessa definitioner har beskrivits genom att hänvisa till bestämmelserna i den EU-rättsakt i vilken definitionerna finns. Till mycket stor del är livsmedelslagstiftningen harmoniserad EU-lagstiftning. En stor andel av de centrala definitionerna är givna i EU-rättsakterna.

I paragrafens 2 mom. finns de nationella definitionerna:

1) Med livsmedelsbestämmelser avses bestämmelser i eller utfärdade med stöd av den föreslagna lagen samt de unionsbestämmelser som omfattas av tillämpningsområdet för lagen. Livsmedelsbestämmelser är även bestämmelser utfärdade med stöd av gällande lagar som enligt förslaget ikraftträdandebestämmelse ska förbli i kraft tills de ändras eller upphävs.

2) Med tillsynsmyndighet avses statens och landskapets myndigheter som sköter tillsynsuppgifter enligt lagen och är behöriga i en fråga. Statens myndigheter är Livsmedelsverket, Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, Tullen samt Försvarsmakten. Tillsynen av slakterier och godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem, som Livsmedelsverket ska ansvara för, handhas enligt förslaget av officiella veterinärer som är anställda av Livsmedelsverket. Landskapet Lappland ska ansvara för tillsynen av renslakterier och livsmedelslokaler i anslutning till dem. Avvikande från vad som föreskrivits om kommunala tillsynsmyndigheter i den gällande lagen, ska det beträffande landskap i den föreslagna lagen inte föreskrivas ifall det med tillsynsmyndighet avses ett organ med flera medlemmar som utsetts av landskapet och som tar hand om livsmedelstillsynen i en kommun eller en tjänsteinnehavare till vilken landskapet delegerat befogenheter. Landskapet ska självt bestämma hur tillsynen ordnas.

3) Med tillsynsobjekt avses en företagare som bedriver och en plats där det bedrivs, eller där det finns anledning att anta att det bedrivs, livsmedels- eller kontaktmaterialverksamhet samt en plats där det förvaras information som är av betydelse med tanke på iakttagandet av livsmedelsbestämmelserna. Tillsynsobjektet kan utöver ett traditionellt primärproduktionsställe eller en livsmedelslokal vara till exempel en importörs lager eller distributionscenter. Tillsynsobjektet kan också till exempel vara en centralaffärs huvudkontor där det förvaras information som är av betydelse för att till exempel utreda huruvida förpackningsmärkningarna på de egna produktmärkena överensstämmer med livsmedelsbestämmelserna. Tillsynsobjektet kan till exempel även vara verksamhetsplatsen av ett företag i livsmedelsbranschen som bedriver försäljning av livsmedel på internet.

4) Med primärproduktion avses verksamhet enligt artikel 3.17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. Dylik verksamhet är produktion, uppfödning eller odling av

växtprodukter, såsom spannmål, frukter, grönsaker och örter samt transport, lagring och hantering av dessa på gården och transport från en gård till en annan eller till en livsmedelslokal. Om produktens karaktär ändras väsentligt vid hanteringen, räknas hanteringen inte längre som primärproduktion. Med primärproduktion avses också produktion och uppfödning av animalieproduktionsdjur på en gård samt all verksamhet i anslutning till dessa, likaså transport av djur till ett slakteri eller från en gård till en annan. Även mjölkning och lagring av mjölk på gården är primärproduktion, men transport av mjölk bort från gården räknas inte som primärproduktion. Produktion och insamling av ägg i producentens lokaler är primärproduktion. Däremot är förpackning av ägg inte primärproduktion. Jakt, fiske och insamling av vilda produkter omfattas också av primärproduktionen. Till primärprodukterna räknas till exempel mjölkkråvara, slaktdjur, skjutet vilt som inte flåtts eller plockats, orensad eller på båten rensad fisk samt svamp, bär och grönsaker. Med primärproduktion avses även direkta leveranser av små mängder primärprodukter direkt till konsumenter i enlighet med artikel 1.3 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004.

5) Med primärproduktionsställe avses alla de ställen där primärproduktion av livsmedel bedrivs. Primärproduktionsställen är till exempel lantgårdar, trädgårdar, fiskefartyg, vattenbruksanläggningar, mjölkproduktionsenheter, andra djurhållningsenheter och renskiljningsplatser. Primärproduktionen, lagringen och iordningställandet av primärprodukter samt transporten av dessa förutsätter inte att de byggnader, lokaler, anordningar, färdmedel eller utrymmen utomhus eller inomhus som är avsedda för denna verksamhet registreras som livsmedelslokaler. En förutsättning är att primärprodukternas karaktär inte ändras väsentligt. Till exempel produkter ur växtriket, svampar och honung kunde förpackas på primärproduktionsstället utan att kravet på livsmedelslokal uppfylls. Om produkterna dock förpackas genom användning av förpackningsgaser eller genom att gaser avlägsnas från förpackningen, eller om primärprodukterna hanteras på annat sätt, t.ex. skalas eller skivas, förutsätter detta registrering som livsmedelslokal.

6) Med primärproduktionsföretagare avses livsmedelsföretagare som bedriver primärproduktion och verksamhet i anslutning till den.

7) Med registrerad primärproduktion avses primärproduktion av livsmedel som anmälts av primärproduktionsföretagaren till den behöriga tillsynsmyndigheten.

8) Med godkänt primärproduktionsställe avses ett primärproduktionsställe som godkänts på det sätt som förutsätts i artikel 6.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004.

9) Med livsmedelsverksamhet avses alla skeden av verksamhet för produktion, förädling och distribution av livsmedel som bedrivs av en livsmedelsföretagare. Enligt artikel 3.16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 ska till stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan höra primärproduktion, framställning, lagring, transport, partihandel, detaljhandel och annan distribution samt import och export av livsmedel. Motsvarande definition finns inte i den gällande lagen.

10) Med registrerad livsmedelsverksamhet avses verksamhet för produktion, förädling och distribution av livsmedel, med undantag för primärproduktion, som livsmedelsföretagaren anmält till den behöriga tillsynsmyndigheten.

11) Med livsmedelslokal avses byggnad, lokal eller en del därav som avses i artikel 2.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 eller annat utrymme utomhus eller inomhus där livsmedel som är avsedda för försäljning eller annan överlåtelse tillverkas, förvaras, transporteras, saluförs, serveras eller på annat sätt hanteras. Ett

primärproduktionsställe betraktas inte som livsmedelslokal. En livsmedelslokal kan också vara belägen på passagerarfartyg, i flygplan, på tåg eller i andra allmänna fortskaffningsmedel. Begreppet livsmedelslokal ska i princip omfatta alla lokaler och utrymmen som hör till livsmedelskedjan utöver primärproduktionsställen. På samma sätt som i den gällande lagstiftningen ska livsmedelslokalerna antingen anmälas eller godkännas. I stället för anmälan ska man dock använda termen registrering, som motsvarar terminologin i artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. Till livsmedelslokalerna räknas också utrymmen där endast konsumentägda livsmedel hanteras, om livsmedlet återbördas till konsumentens privathushåll för användning.

12) Med godkänd livsmedelslokal avses en livsmedelslokal som har godkänts på det sätt som förutsätts i artikel 4.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004.

13) Med mobil livsmedelslokal avses en rörlig och tillfällig lokal som avses i kapitel III i bilaga II till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004. Mobila livsmedelslokaler är till exempel en försäljningsbil, en vagn, ett tält, en container, en cykel eller en båt.

14) Med köttbesiktning avses besiktning av levande djur (*ante mortem -besiktning*) samt besiktning av slaktkroppen och andra delar av djuret efter slakt (*post mortem -besiktning*) och åtgärder i anslutning till dem.

15) Med officiellt laboratorium avses ett laboratorium som Livsmedelsverket utsett att undersöka myndighetsprover.

16) Med utsett egenkontrolllaboratorium avses ett laboratorium som Livsmedelsverket har utsett att undersöka egenkontrollprover i enlighet med livsmedelsbestämmelserna..

17) Med myndighetsprov avses ett prov som tillsynsmyndigheten tar eller låter tas för offentlig tillsyn eller andra offentliga åtgärder i enlighet med livsmedelsbestämmelserna.

18) Med salmonella avses alla bakterier som hör till Salmonella-släktet.

19) Med kampylobakterie avses bakterierna *Campylobacter jejuni* och *Campylobacter coli*.

20) Med djurhållningsplats avses en djurhållningsplats så som den definieras i 5 § 9 punkten i lagen om ett system för identifiering av djur (238/2010).

21) Med slaktningsparti avses fåglar ur samma flock som slaktats samma dag eller andra djur från samma djurhållningsplats som slaktats samma dag.

22) Med slaktningsgång avses en slaktperiod under vilken det slaktas djur i samma ålder som fötts upp på samma djurhållningsplats.

23) Med rekryteringsdjur avses ett djur som hålls i förökningsssyfte.

24) Med epidemiologisk enhet avses djur som som sinsemellan har lika stor risk att utsättas för smitta eller bland vilka smittspridning är möjlig genom förmedling av personer, utfodring, anläggningar eller utrustning eller på grund av andra förfaringsätt som tillämpas på djurhållningsplatsen.

RP 262/2018 rd

25) Med renskötseområde avses ett renskötseområde såsom det definieras i 2 § i renskötselagen (848/1990).

26) Med renslakteri avses ett slakteri som är beläget på ett renskötseområde, där det huvudsakligen slaktas renar. På ett renslakteri ska man tillfälligt även kunna slakta djur av andra djurarter förutsatt att slakteriet har godkännande för detta.

27) Med frilevande vilt avses frilevande vilt, såsom det definieras i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 bilaga I punkt 1.5., vilda hov- och klövdjur samt hardjur och landlevande däggdjur som är föremål för jakt i syfte att användas som livsmedel och anses vara frilevande vilt enligt tillämplig lagstiftning i den berörda medlemsstaten, däribland däggdjur som lever fritt inom ett inhägnat område under liknande förhållanden som vilda djur, och frilevande vild fågel som är föremål för jakt i syfte att användas som livsmedel. Eftersom definitionen i förordning (EG) nr 852/2004 endast gäller landlevande däggdjur, har det ansetts vara nödvändigt att lägga sälen till den nationella definitionen. Definitionen motsvarar definitionen i gällande lag.

28) Med insekt avses uppfödda insekter som godkänns enligt artikel 6.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2283 om nya livsmedel och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 och upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 258/97 och kommissionens förordning (EG) nr 1852/2001. Definitionen finns inte i den gällande lagen. För livsmedelsanvändningen av insekter skapades harmoniserade principer och regler genom förordning (EU) 2015/2283, vars tillämpning inleddes den 1 januari 2018.

29) Med livsmedelskontaktmaterial avses material och produkter som direkt eller indirekt är i kontakt med livsmedel eller som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel eller som kan förväntas komma i kontakt med livsmedel. Innehållsmässigt motsvarar definitionen av material och produkter som kommer i beröring med livsmedel enligt artikel 1.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1935/2004 om material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel och om upphävande av direktiven 80/590/EEG och 89/109/EEG. Med termen livsmedelskontaktmaterial ersätts begreppet ”produkter som kommer i beröring med livsmedel” i den gällande lagen.

30) Med kontaktmaterialverksamhet avses tillverkning av slutliga livsmedelskontaktmaterial och tillverkning av material och produkter som används vid tillverkningen av dessa, partihandel med livsmedelskontaktmaterial samt import på den inre marknaden eller import från länder utanför Europeiska unionen.

31) Med kontaktmaterialföretagare avses företagare som släpper ut livsmedelskontaktmaterial på marknaden.

32) Med gränsveterinär avses en gränsveterinär såsom det definieras i 4 § 1 punkt i lagen om veterinärgränskontroll (1192/1996). Enligt definitionen är gränsveterinär en legitimerad veterinär som är i vederbörande ministeriums tjänst och utför uppgifter enligt nämnda lag eller som vederbörande ministerium har bemyndigat att utföra uppgifter enligt denna lag och vikarien för en sådan veterinär.

33) Med egenkontroll avses ett system som förutsätts av bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 178/2002 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 852/2004, genom vilket livsmedelsföretagaren identifierar och kontrollerar risker i anslutning till sin livsmedelsverksamhet och säkerställer att livsmedlet, primärproduktionsstället och livsmedelslokalen samt den verksamhet som bedrivs där

uppfyller de krav som ställs i livsmedelsbestämmelserna. Med egenkontroll av kontaktmaterialverksamhet avses ett system som förutsätts i kommissionens förordning (EG) nr 2023/2006 och genom vilket en kontaktmaterialföretagare i kontaktmaterialbranschen kontrollerar risker i anslutning till sin verksamhet och säkerställer att livsmedelskontaktmaterial och kontaktmaterialverksamheten uppfyller de krav som ställs i livsmedelsbestämmelserna.

34) Med lättfördärliga livsmedel avses livsmedel som på grund av sina egenskaper erbjuder goda möjligheter för mikrober att föröka sig, och som därför måste förvaras i en temperatur som avviker från rumstemperatur.

Med temperaturkontrollen av livsmedel förebyggs eller fördröjs tillväxten av mikrober som är menliga för hälsan samt uppståendet av andra eventuella menliga egenskaper i livsmedel. På det här sättet vill man säkerställa att ett livsmedel förvaras som duglig som människoföda och att livsmedlets kvalitativa egenskaper förblir typiska för produkten. Förvaringstemperaturer kan antingen ha definierats i lagstiftningen eller vara temperatur eller temperatur-tidskombinationer definierade av företagen. Definitionen lättfördärliga livsmedel omfattar även livsmedel som mikrobiologiskt är lättfördärliga enligt artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011. Med mikrobiologiskt lättfördärliga livsmedel avses livsmedel som efter en kort period kan antas utgöra en omedelbar fara för människors hälsa. För lättfördärliga livsmedel har produktens tillverkare ställt förvaringstid, som i förpackade livsmedel är antingen ett "bäst före"-datum eller sista förbrukningsdag. I vissa fall begränsas livsmedlets hållbarhet till tillverkningsdagen. Även djupfrysta livsmedel är lättfördärliga livsmedel.

35) Med annan överlåtelse avses överlåtelse av livsmedel utan ersättning till exempel som gåva eller prov. Livsmedelsbestämmelserna gäller även livsmedel som överläts utan vederlag. Definitionen motsvarar definitionen i gällande lag.

36) Med privathushåll avses en familjs eller persons enskilda hushåll.

37) Med namnskyddade produkter avses produkter med ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel samt produkter med garanterade traditionella specialiteter som avses i artikel 5 och 18 i Europaparlamentets och rådets förordning om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel (EU) nr 1151/2012. Till den här delen motsvarar definitionen den definition som 2014 lades till den gällande lagen. I förslaget avses med namnskyddade produkter även produkter med geografiska beteckningar som avses i artikel 2.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 251/2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1601/91 samt produkter med skyddade geografiska beteckningar som avses i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr (110/2008) om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, spritdrycker, samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1576/89.

38) Med lanthandel avses en livsmedelslokal som ligger på den glest bebyggda landsbygden, den egentliga landsbygden, på landsbygden nära en stad eller i ett lokalt centrum på landsbygden, och vars avstånd till närmaste affär är minst 7,5 kilometer eller som annars är svårtillgänglig och vars försäljning av dagligvaror uppgår till mindre än 2 miljoner € per år. I Finland finns 200-250 lanthandlare som motsvarar denna definition.

39) Med allmännyttigt samfund avses ett allmännyttigt samfund såsom det definieras i 22 § i inkomstskattelagen (1535/1992). Ett samfund är allmännyttigt då det verkar enbart och

omedelbart för allmän fördel i materiell, andlig, sedlig eller samhällelig bemärkelse, dess verksamhet inte enbart gäller begränsade personkategorier och det inte genom sin verksamhet bereder dem som är delaktiga i samfundet ekonomisk förmån i form av dividend eller vinstandel eller i form av sådan lön eller annan gottgörelse som är större än skäligt.

Begreppet hälsofara som finns i den gällande lagen definieras inte. Istället används begreppet fara som definieras i artikel 3.23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625. Med fara avses varje agens eller tillstånd som skulle kunna ha en negativ effekt på människors hälsa, djurs hälsa, växtskydd, djurskydd eller miljön. Likaså definieras inte längre begreppet utomstående sakkunnig som finns i den gällande lagen, utan istället används det i artikel 3.5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 definierade begreppet organ med delegerade uppgifter, som avser en separat juridisk person till vilken de behöriga myndigheterna har delegerat vissa uppgifter som ingår i den offentliga kontrollen eller vissa uppgifter med koppling till annan offentlig verksamhet. I lagen kan uppgifter överföras också till en fysisk person utöver ett organ med delegerade uppgifter.

2 kap. **Krav på livsmedels- och livsmedelskontaktmaterialverksamhet**

5 §. *Allmänna krav på livsmedels- och livsmedelskontaktmaterialverksamhet.* Det föreslås att de allmänna kraven på livsmedel och uppgifter om livsmedel, livsmedelslokaler och primärproduktionsställe, behandling, förvaring och transport av livsmedel samt djur som används för livsmedelsproduktion i den gällande lagen ska slopas från livsmedelslagen. Upprepande av kraven i den nationella lagstiftningen är inte nödvändigt, eftersom motsvarande krav ingår i EU-lagstiftningen. De centrala EU-bestämmelserna till den här delen är de allmänna EU-bestämmelserna gällande livsmedel och livsmedelskontaktmaterial samt EU-bestämmelserna om livsmedelshygien som beskrivs i punkt 2.2.1 i den allmänna motiveringen ovan.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs livsmedelsföretagarens förpliktelse att se till att livsmedel till sina kemiska, fysikaliska och mikrobiologiska samt hälsomässiga egenskaper ska vara lämpade som människoföda, inte förorsaka hälsofara samt att livsmedlen och informationen om dem inte vilseleder konsumenterna. Detta krav ska för livsmedlens del tillämpas tillsammans med artiklarna 11, 12 och 14 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 samt med artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 och artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 samt med kommissionens förordning (EG) nr 2073/2005.

Enligt 2 mom. ska kontaktmaterialföretagare ta hand om att livsmedelskontaktmaterial ska vara avsedda för livsmedel och sådana att de inte utgör fara för människors hälsa, inte medför en oacceptabel förändring av livsmedlets sammansättning eller försämrar dess organoleptiska egenskaper och att informationen om dem inte vilseleder konsumenten. Detta krav ska tillämpas tillsammans med kraven i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1935/2004.

I 3 mom. föreskrivs att livsmedelslokaler och primärproduktionsställen och den verksamhet som där bedrivs ska vara sådana att säkerheten hos de livsmedel som produceras, tillverkas, förvaras eller hanteras där inte äventyras. Livsmedelslokalerna och primärproduktionsställena ska också i övrigt uppfylla de krav som ställs i livsmedelsbestämmelserna. På primärproduktion och livsmedelslokaler ställs krav av olika slag även i Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 852/2004 och 853/2004. En livsmedelslokal och ett primärproduktionsställe får inte användas för något annat ändamål på sådant sätt att fara kan uppkomma.

I 4 och 5 mom. föreskrivs det om anmälan om näringsmässig berikning av livsmedel i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1925/2004 samt om anmälan om kosttillskott till Livsmedelsverket. De motsvarande bestämmelserna i den gällande lagstiftningen har specificerats så att skyldigheten att göra anmälan enligt lagen gäller företagare som tillverkar, för sin räkning låter tillverka eller importerar livsmedel som omfattas av lagens tillämpningsområde och även företagare som på annat sätt släpper ut på marknaden livsmedel som omfattas av tillämpningsområdet för bestämmelserna. Denna formulering gör att kravet även gäller för distansförsäljning från ett annat land utan egentlig import. På det här sättet säkerställs livsmedelsföretagarnas jämlika behandling.

6 §. Livsmedels- och kontaktmaterialföretagares tillförlitlighet. I den gällande lagen finns inga bestämmelser om företagarens tillförlitlighet och skötseln av offentligtrettsliga skyldigheter som förutsättning för livsmedels- och kontaktmaterialverksamheten. Därmed har tillsynsmyndigheterna inte vid allokeringen av den planenliga tillsynen över livsmedelslagstiftningen eller vid dess genomförande haft en laglig grund att utreda ifall företagaren till exempel under sin verksamhet tagit hand om de offentligtrettsliga skyldigheterna. Försummelsen av skötseln av de offentliga skyldigheterna påverkar inte heller möjligheten att vara verksam inom livsmedels- och kontaktmaterialbranschen. Problem vid skötseln av offentliga skyldigheter kan dock återspegla en risk för grå ekonomi. Det är även möjligt att en företagare som försummar sina offentligtrettsliga skyldigheter också försummar andra bestämmelser om verksamheten, till exempel kraven för tillförsäkrandet av livsmedelssäkerheten. Genom att avvärja grå ekonomi främjar och stöder man rättvis praxis vid handeln med livsmedel och förebygger otillbörliga förfaringssätt. Samtidigt förbättrar man verksamhetsbetingelserna för företagare som agerar på korrekt sätt och uppfyller sina skyldigheter och främjar ärlig konkurrens inom livsmedelssektorn.

Det föreslås att det i paragrafen ska föreskrivas att förutsättningen för livsmedels- och kontaktmaterialverksamheten är att livsmedels- och kontaktmaterialföretagaren ska vara tillförlitlig. Enligt paragrafens 1 mom. ska en företagare inte anses vara tillförlitlig om han eller hon under tre år före bedömningen upprepade gånger eller i betydande grad har försummat sina registrerings-, rapporterings- och betalningsåtaganden i anslutning till skatter, lagstadgade pensions-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkringsavgifter samt avgifter som Tullen tar ut eller om han eller hon enligt utmätning eller någon annan utredning är oförmögen att svara för sina skulder eller annars genom sin tidigare verksamhet har visat sig vara uppenbart olämplig för att bedriva verksamhet inom livsmedels- eller kontaktmaterialbranschen.

Med tanke på den jämlika konkurrensen i livsmedelsbranschen samt med tanke på förebyggandet av grå ekonomi är det viktigt att företagen i branschen tar hand om sina förpliktelser gentemot konsumenter och andra företagare samt även sina lagstadgade förpliktelser. De lagstadgade skyldigheterna i anknytning skatter, socialförsäkringsavgifter samt avgifter som tas ut av Tullen är skyldigheter av olika slag som gäller registrering, anmälan samt erläggandet av prestationer. Deras försummelse kan innebära att företagaren är ekonomiskt opålitlig. En företagare som försummar sina skyldigheter får en omotiverad fördel jämfört med andra genom att undvika offentligtrettsliga avgifter och försvarar genom sin verksamhet jämlik konkurrens till exempel genom att sälja sina produkter till ett billigare pris än andra. En företagares insolvens ökar också risken för missbruk och försummelsen av skyldigheter och är därmed en faktor som på ett avgörande sätt påverkar ekonomisk pålitlighet.

Enligt 2 punkten i momentet ska en företagare inte heller anses vara tillförlitlig om han eller hon enligt utmätning eller någon annan utredning är oförmögen att svara för sina skulder.

Enligt 3 punkten i momentet kan man vid bedömningen av livsmedelsföretagarens tillförlitlighet även ta hänsyn till annat olämpligt förfarande i den tidigare verksamheten. Sådant olämpligt förfarande som avses i momentet och som visar att företagarens uppenbart är olämplig för att bedriva verksamhet inom livsmedelsbranschen är enligt förslaget till exempel verksamhet som har visat betydande likgiltighet gentemot tryggheten av livsmedelssäkerheten samt konsumenternas säkerhet. Även tidigare falskt förfarande i affärsverksamheten kan enligt förslaget beaktas när företagarens tillförlitlighet bedöms. Man ska också kunna ta hänsyn till företagarens upprepade konkurser när hans eller hennes tillförlitlighet bedöms, framför allt ifall de offentlighetsrättsliga skyldigheterna inte har skötts i dem.

Vid bedömningen av tillförlitligheten av en företagare ska man ta hänsyn till huruvida försummelserna upprepas och till dess eurobelopp, ifall det kan mätas. Till exempel enstaka försummelser av anmälningar som är jämförbara med glömska eller oaktsamhet eller försummelser av avgifter vars penningbelopp är lågt ska normalt inte visa att en livsmedelsföretagare är otillförlitlig. En livsmedelsföretagare ska inte heller anses vara otillförlitlig om det till exempel finns en betalningsplan för en skatteskuld och företagaren följer dess villkor.

I 2 mom. föreskrivs vilka det i 1 mom. avsedda kravet på tillförlitlighet gäller då anmälan lämnas av en juridisk person. För att kravet på tillförlitlighet i fråga om en juridisk person uppfylls, ska alla de aktörer som nämns i bestämmelsen vara tillförlitliga. Enligt förslaget ska kravet på tillförlitlighet gälla verkställande direktören och dennes ställföreträdare, medlemmar och suppleanter i styrelsen, medlemmar och suppleanter i förvaltningsrådet och jämförbara organ, ansvariga bolagsmän och andra som hör till den högsta ledningen. Kravet på tillförlitlighet gäller även en person som direkt eller indirekt innehar mer än 25 procent av aktierna i ett aktiebolag eller av den rösträtt som aktierna medför eller motsvarande ägande- eller bestämmanderätt i en annan sammanslutning.

I 3 mom. föreskrivs om möjligheten att vid bedömning av tillförlitligheten även ta hänsyn till hur livsmedelsföretagare och de företag och organisationer som har en direkt eller indirekt koppling till dess ansvarspersoner har tagit hand om sina skyldigheter. Momentet innehåller en referens till 3 § i företags- och organisationsdatalagen (244/2001), som innehåller en förteckning över de företag och organisationer som registreras enligt nämnda lag. Med företag och organisationer som har en direkt koppling till företaget och organisationen avses till exempel ett aktiebolag som delvis eller helt ägs av organisationen eller ett aktiebolag som är bolagsman i ett öppet bolag. Med företag och organisationer som har en indirekt koppling till företaget och organisationen avses å andra sidan till exempel företag och organisationer som har en koppling till företaget eller organisationen genom dess ansvarsperson eller ett annat företag eller en annan organisation. Ett företag eller en organisation som har indirekt koppling till ett aktiebolag är till exempel ett annat aktiebolag som ägs ensamt av dess styrelseledamot eller ett systerbolag som ägs av moderbolaget. Med företag eller organisation som har direkt koppling med en fysisk person avses företag eller organisation där han eller hon fungerar eller har fungerat som ansvarsperson. Med företag eller organisation som har indirekt koppling med en fysisk person avses företag eller organisation med direkt eller indirekt koppling med personens direkta företags- eller organisationskoppling, till exempel ett moderbolag i vars dotterbolags styrelse personen i fråga sitter. Till den här delen ska livsmedelstillsynsmyndigheten kunna bedöma tillförlitligheten under de tre föregående åren. Utredningen av äldre kopplingar än detta är alltså inte nödvändigt.

Utredningen av tillförlitligheten gällande den övriga företagsverksamheten av en livsmedelsföretagare eller kontaktmaterials-företagare eller gällande ansvarspersoner för en juridisk person som är företagare ska vara skönsmässigt, men förutsätter inte att det finns anledning att misstänka företagarens tillförlitlighet. Utredning ska vara nödvändigt speciellt då

det på basis av uppgifterna om enbart företaget eller dess ansvarspersoner inte är möjligt att bilda en tillräcklig uppfattning för att bedöma tillförlitligheten. Till exempel i en situation där en företagare i livsmedels- eller kontaktmaterialbranschen är ett nyligen grundat aktiebolag eller ifall det har skett betydande förändringar i ansvarspersonerna, kan det med tanke på bedömningen av tillförlitligheten vara nödvändigt att utreda dess ansvarspersoners och ägares annan eller tidigare företagsverksamhet. Ifall de i 1 mom. avsedda skyldigheterna upprepade gånger eller i betydande grad har försumrats i livsmedelsföretagares eller dess ansvarspersons annan eller tidigare företagsverksamhet, ska företagaren eller dess ansvarsperson inte kunna betraktas som tillförlitlig på det sätt som avses i bestämmelsen. Utredningen av tillförlitligheten på det sätt som avses i 3 mom. är vanligen inte nödvändigt, ifall verksamheten av en företagare i livsmedels- eller kontaktmaterialbranschen och dess ansvarspersoner under flera års tid har varit etablerat och om det inte heller för övrigt har funnits en anledning att misstänka deras tillförlitlighet.

Bestämmelser om verksamheten av Skatteförvaltningens Enhet för utredning av grå ekonomi finns i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010). Enligt 4 mom. kan Livsmedelsverket och landskapet begära fullgöranderapporter om företagare som avses i 5 § i den ovannämnda lagen för att utreda tillförlitligheten av en livsmedels- eller kontakmaterialföretagare. De åtgärder som vidtas på basis av utredningarna ska vidtas av den behöriga myndigheten.

7 §. Registrerad primärproduktion. I paragrafen föreskrivs om primärproduktionsföretagarens skyldighet att göra en anmälan om primärproduktion av livsmedel till den behöriga tillsynsmyndigheten för registrering av verksamheten. Den behöriga tillsynsmyndigheten ska även underrättas om verksamheten avbryts, läggs ned eller förändras på ett väsentligt sätt. Företagaren ska göra anmälan via den elektroniska tjänst som tillhandahålls av tillsynsmyndigheten eller lämna in uppgifterna på annat sätt till tillsynsmyndigheten.

Primärproduktionen ska definieras i 4 § 2 mom. 4 punkten i lagen. Med primärproduktion avses utöver verksamhet som avses i artikel 3.17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 även direkta leveranser av små mängder primärprodukter till konsumenter eller till lokala detaljhandelsanläggningar som avses i artikel 1.2 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 och i artikel 1.3 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004.

Enligt 2 mom. behöver företagaren inte göra den i 1 mom. avsedda anmälan ifall tillsynsmyndigheten får uppgifter om verksamheten från en annan myndighet. Tillsynsmyndigheten kan få uppgifter om primärproduktion bland annat från landsbygdsförvaltningens informationssystem. När landskapet har fått korrekta och tillräckliga uppgifter om primärproduktionsstället av en annan myndighet, ska landskapet underrätta företagaren om detta. Anmälan behöver inte heller göras om primärproduktion av vilda växter, svampar och vilt. Med primärproduktion av vilda växter och svamp avses plockande och samlande av växter och svamp eller deras delar, såsom rötter, bär och frukt. Lättnaden ska även gälla funktioner i anslutning till plockande och jakt av ovannämnda produkter i enlighet med bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i gällande lag.

En sådan anmälan som avses i paragrafens 1 mom. behöver inte heller göras om primärproduktion av växter och svamp om en enskild person överläter växter eller svamp som han eller hon producerat direkt till konsumenten, ifall livsmedelssäkerhetsriskerna i anslutning till verksamheten är ringa. Vid bedömningen av riskerna tar man hänsyn till verksamhetens natur och omfattning, till exempel antalet produkter, de mikrobiologiska eller kemiska risker som ingår i produkterna och verksamhetens upprepade eller tillfälliga natur. Samma lättnad

ska även gälla verksamhet som inte kan betraktas som idkande av näring, till exempel leverans av äpplen till en församlings eller idrottsförenings evenemang för att där säljas. Enligt lagens 2 § 3 mom. så skulle på sådan verksamhet av kraven i lagens 2 kapitel endast tillämpas spårbarhetsregler enligt 13 §, egenkontrollregler enligt 14 § samt reglerna i 16 § som gäller anmälan av matförgiftningar.

Enligt 3 mom. handlägger och registrerar landskapet där primärproduktionsstället är beläget anmälan om primärproduktionsstället i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet (VATI) på det sätt som Livsmedelsverket bestämmer. Företagaren får en kvittering över registrerad anmälan elektroniskt eller på något annat motsvarande sätt.

8 §. Godkänt primärproduktionsställe. I paragrafen föreskrivs om primärproduktionsföretagarens skyldighet att ansöka om godkännande för ett primärproduktionsställe av groddar hos den behöriga tillsynsmyndigheten. Förutsättningarna för godkännandet har definierats i enlighet med artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 i kommissionens förordning (EU) nr 210/2013. Om godkännande ska ansökas innan verksamheten inleds eller väsentligt ändras. Den behöriga tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål även underrättas om verksamheten avbryts eller läggs ned.

Enligt paragrafens 2 mom. behöver man inte ansöka om godkännande av primärproduktionsstället om primärproduktionsföretagaren idkar produktion av groddar i liten skala. För sådan livsmedelsverksamhet ska göras anmälan enligt 7 §. Närmare bestämmelser om primärproduktionsverksamhet i liten skala utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Enligt 3 mom. godkänns primärproduktionsstället av det landskap där primärproduktionsstället är beläget, som ska fatta beslut om godkännandet. I beslutet kan ställas villkor för förebyggande av faror. För beslutsfattandet har ställts en tidsfrist på 60 dygn, ifall inte särskilda anledningar förutsätter en längre handläggning av ärendet. Landskapet registrerar uppgifterna om godkännandet av primärproduktionsstället i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet på det sätt som Livsmedelsverket bestämmer. Företagaren får en kvittering över registrerad anmälan elektroniskt eller på något annat motsvarande sätt.

9 §. Registrerad livsmedelsverksamhet. I paragrafen föreskrivs om en livsmedelsföretagares skyldighet att göra anmälan om livsmedelsverksamheten för registrering av verksamheten till den behöriga tillsynsmyndigheten, så som föreskrivs i artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 och i artikel 4 i förordning (EG) nr 853/2004. Anmälan ska göras fyra veckor innan verksamheten inleds. Det ska vara möjligt att göra anmälan elektronisk enligt bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). Den behöriga tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål underrättas om verksamheten avbryts, läggs ned eller väsentligt ändras.

Enligt 2 mom. behöver anmälan inte göras när verksamheten och de risker som ansluter sig till den är ringa och verksamheten i livsmedelsbranschen äger rum i samma lokal som annan näringsverksamhet som företagaren bedriver eller när företagaren är en enskild person eller när verksamheten inte kan betraktas som idkande av näring. Lättnaderna ska gälla verksamhet i livsmedelsbranschen som inte bedrivs yrkesmässigt eller i större skala. På dylik verksamhet ska enligt anvisningar av Europeiska kommissionen unionens livsmedelshygienlagstiftning inte tillämpas. Som yrkesmässig verksamhet eller idkande av näring ska till exempel inte betraktas försäljning på skolor, livsmedelsförsäljning som ordnas av hobbyklubbar eller

försäljningen av livsmedel som enskilda tillrett hemma, ifall denna verksamhet inte är kontinuerlig eller regelbunden. Antalet sålda livsmedel ska vara ringa. Inte heller ringa försäljning eller servering av livsmedel i samband med annan näringsverksamhet, till exempel kaffeservering på en frisersalong eller en bilverkstad, förutsätter en anmälan om livsmedelsverksamhet. Enligt lagens 2 § 3 mom. ska på dylik verksamhet tillämpas bestämmelserna i lagens 2 kap. endast vad gäller bestämmelserna om spårbarhet i 13 §, egenkontroll i 14 § och skyldigheten att anmäla matförgiftning i 16 §. Verksamhet som avses i paragrafens 2 mom. ska emellertid omfattas av skyldigheterna enligt artikel 14 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 och paragraf 5 i denna lag. Tillsynsmyndigheten ska med stöd av 38 och 40 § kunna utföra inspektioner och be information om verksamheten, och på verksamheten ska kunna riktas administrativa tvångsmedel.

En företagare inom primärproduktionen ska inte behöva göra en anmälan för registrering av en livsmedelslokal när företagaren överläter små mängder av primärproduktionsprodukter direkt till konsumenten eller till lokal detaljhandel. Dylig verksamhet ska betraktas som en del av primärproduktionen, och företagaren ska göra en anmälan om verksamheten enligt 7 §. Närmare bestämmelser om dylik småskalig verksamhet utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

I bedömningen av livsmedelsverksamhetens småskalighet så kan man luta sig på skattelagstiftningen. Enligt 3 § i lagen om mervärdesskatt (1501/1993) så är en försäljare inte mervärdesskattskyldig om den årliga omsättningen understiger 10 000 €. På motsvarande sätt kan man härleda att sådan livsmedelsverksamhet där den årliga omsättningen understiger 10 000 € inte ska ses som idkande av näring, förutsatt att de till verksamheten hörande riskerna för livsmedelstryggheten är ringa. För sådan verksamhet krävs inte en anmälan för registrering av verksamheten.

I regel handläggs anmälan av det landskap där livsmedelslokalen är belägen. Enligt 4 mom. handlägger det landskap där livsmedelsföretagaren har sin hemort anmälan om registrering av livsmedelsverksamhet, när livsmedelsverksamheten bedrivs i en mobil livsmedelslokal. Det landskap där livsmedelsföretagaren har sin hemort ska även handlägga anmälan gällande en livsmedelslokal där livsmedel enbart transporteras eller förvaras i ett eller flera transportfordon eller en eller flera containrar. Det landskap där livsmedelsföretagaren har sin hemort ska även handlägga anmälan gällande sådan livsmedelsverksamhet som bedrivs i en livsmedelslokal som används enbart för försäljning, förmedling eller annan hantering av livsmedel utan att livsmedlen finns i lokalen i fråga. Dyliga virtuella lägenheter är till exempel verksamhetslokalerna för livsmedelsföretagare som idkar agenturverksamhet samt sådana livsmedelsföretagare som säljer och marknadsför livsmedel via internet eller annan distansförsäljningskanal. Om företagaren inte har sin hemort i Finland handläggs anmälan om registreringen av livsmedelsverksamheten av det landskap inom vars område livsmedelsverksamheten inleds.

I paragrafens 6 mom. föreskrivs om myndigheter som handlägger anmälningar gällande tillverknings- och lagringsställen samt detaljhandelsställen av alkoholdrycker, som avses i alkohollagen (1102/2017). Anmälningarna om tillverknings- och lagringsställen ska handläggas av Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, medan landskapet handlägger anmälningar om detaljhandelsställen.

Enligt paragrafens 7 mom. registrerar den behöriga tillsynsmyndigheten anmälan om livsmedelsverksamhet i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet (VATI) på det sätt som Livsmedelsverket bestämmer. Företagaren får en kvittering över registrerad anmälan elektroniskt eller på något annat motsvarande sätt.

10 §. Godkänd livsmedelslokal. I paragrafen föreskrivs om en livsmedelsföretagares skyldighet att göra en ansökan om godkännande av livsmedelslokalen hos den behöriga tillsynsmyndigheten innan verksamheten inleds eller en betydande ändring i verksamheten görs. Det ska vara möjligt att göra anmälan om godkännandet av en livsmedelslokal elektronisk enligt bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). Den behöriga tillsynsmyndigheten ska också utan dröjsmål underrättas om verksamheten avbryts eller läggs ned.

Skyldigheten att göra en ansökan om godkännande av livsmedelslokalen hos den behöriga tillsynsmyndigheten innan verksamheten inleds eller en betydande ändring i verksamheten görs ska gälla livsmedelsverksamhet för vilken det enligt artikel 4.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 förutsätts godkännande av livsmedelslokalen. Godkännande av en livsmedelslokal ska med vissa undantag som unionslagstiftningen tillåter krävas av livsmedelslokaler som hanterar animaliska livsmedel före detaljhandel. Dessa undantag ska gälla företagare som avses i artikel 4.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004, till exempel företagare som enbart idkar transport av animaliska livsmedel eller företagare som hanterar produkter för vilka det i nämnda förordning inte har föreskrivits särskilda hygienkrav, såsom honung.

Enligt 2 mom. behöver det inte för livsmedelslokalen ansökas om godkännande då en primärproduktionsföretagare idkar sådan livsmedelstillverkning i liten skala av sina primärproduktionsprodukter som avses i artikel 1.3 d eller e eller artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. Producenten kan exempelvis överlåta till en konsument eller leverera till lokal detaljhandel små mängder fjäderfä från gårdsslakt eller kött av uppfödd kanin från en registrerad livsmedelslokal utan köttbesiktning. Ansökan om godkännande behöver inte heller göras då företagarens idkar lagring eller transport som avses i artikel 1.5 b(i) eller ringa, lokal och begränsad verksamhet som avses i artikel 1.5 b(ii) i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. Man kan till exempel i en lokal för detaljhandel tillverka ost utan godkännande som livsmedelslokal om osten säljs direkt till konsumenter. Om sådan livsmedelsverksamhet ska göras anmälan enligt 9 §. Närmare bestämmelser om dylik småskalig verksamhet utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Enligt 3 mom. godkänner det landskap där livsmedelslokalen är belägen de livsmedelslokaler som avses i 1 mom. Livsmedelsverket ska godkänna slakterier och anläggningar för vilthantering samt godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem. Detta motsvarar gällande lagstiftning. Landskapet Lappland ska godkänna renslakterier och livsmedelslokaler i anslutning till dem.

Enligt 4 mom. ska mobila livsmedelslokaler i regel godkännas av det landskap där livsmedelsföretagaren har sin hemort. Livsmedelsverket ska godkänna mobila slakterier och anläggningar för vilthantering samt godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem. Landskapet Lappland ska godkänna mobila renslakterier och livsmedelslokaler i anslutning till dem.

Landskapet ska anmäla godkända livsmedelslokaler till Livsmedelsverket, som ger lokalen ett godkännandenummer.

Enligt 6 mom. ska den behöriga tillsynsmyndigheten fatta beslut om godkännande av livsmedelslokalen inom 60 dygn från att ärendet inleds, ifall inte en särskild orsak förutsätter en längre handläggning av ärendet. I beslutet kan myndigheten ställa villkor för förebyggande av hälsofaror. Myndigheten registrerar uppgifterna om godkännandet av livsmedelslokalen i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och

hälsoskyddet på det sätt som Livsmedelsverket bestämmer. Företagaren får ett meddelande över registrerade uppgifter elektroniskt eller på något annat motsvarande sätt.

11 §. Meddelande om livsmedelsverksamhet i mobil livsmedelslokal. I paragrafen föreskrivs om en livsmedelsföretagares skyldighet att meddela om livsmedelsverksamhet i en mobil livsmedelslokal. Information om registrerad livsmedelsverksamhet i en mobil livsmedelslokal ska ges till de landskap inom vilkas område verksamheten bedrivs. Meddelande om livsmedelsverksamhet i ett mobilt slakteri eller en mobil anläggning för vilthantering samt godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem ska göras till Livsmedelsverket samt om livsmedelsverksamhet i samband med slakteri eller anläggning för vilthantering i annan livsmedelslokal till de landskap inom vilkas område verksamheten bedrivs. Meddelande om livsmedelsverksamhet i mobilt renslakteri och en livsmedelslokal i anslutning till det ska göras till landskapet Lappland. Meddelande om livsmedelsverksamhet i annan godkänd mobil livsmedelslokal ska göras till de landskap inom vilkas område verksamheten bedrivs. Skyldigheten att meddela ska inte gälla livsmedelslokaler där syftet med den bedrivna verksamheten är enbart transport eller förvaring av livsmedel i ett eller flera transportfordon eller en eller flera containrar.

Enligt 2 mom. ska uppgifterna lämnas till den behöriga tillsynsmyndigheten senast fyra vardagar före den anmälda verksamheten inleds.

12 §. Kontaktmaterialverksamhet. I paragrafen föreskrivs om skyldigheten hos en kontaktmaterialföretagare att göra en skriftlig anmälan om sitt verksamhetsställe och den kontaktmaterialverksamhet som bedrivs där till det landskap där verksamhetsstället är beläget. Den behöriga tillsynsmyndigheten ska även underrättas utan dröjsmål om verksamheten avbryts eller avslutas eller förändras på ett väsentligt sätt. Landskapet ska registrera anmälan om kontaktmaterialverksamheten i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet på det sätt som Livsmedelsverket bestämmer. Företagaren får en kvittering över registrerad anmälan elektroniskt eller på något annat motsvarande sätt.

Sådana företagare som inför livsmedelskontaktmaterial på marknaden och omfattas av anmälningsskyldigheten avses vara tillverkare av mellanmaterial och produkter som används vid tillverkningen av livsmedelskontaktmaterial, till exempel tillverkare av tryckfärger, lack och lim, tillverkare av egentligt livsmedelskontaktmaterial samt företagare som bedriver partihandel med livsmedelskontaktmaterial i Finland. Företagare som omfattas av anmälningsskyldigheten ska även vara företagare som importerar livsmedelskontaktmaterial och material och produkter som används i deras tillverkning från inre marknaden och från läder utanför Europeiska unionen. Anmälningsskyldigheten ska inte omfatta livsmedelsföretagare som till exempel vidareförädlar flaskor av plastfilm eller askar av kartong, i vilka livsmedel förpackas. Anmälningsskyldigheten ska täcka alla produkter och allt material som nämns i bilagan till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1935/2004.

13 §. Spårbarhet. Enligt paragrafens 1 mom. ska med livsmedel, djur som används för livsmedelsproduktion och livsmedelskontaktmaterial följa de dokument som krävs enligt livsmedelsbestämmelserna. De förutsatta uppgifterna och handlingarna kan även vara i elektroniskt format. En företagare inom livsmedelsbranschen ska föra bok över djur och livsmedel av animaliskt ursprung samt över hanteringen och transporten av dessa. I EU-lagstiftningen finns bestämmelser om sundhetsmärket, identifieringsmärket och dokumenteringen i anslutning till livsmedel av animaliskt ursprung. Kroppar på hov- och klövdjur ska ha ett sundhetsmärke och kroppar på andra djur ett identifieringsmärke. Därtill ska livsmedel med animaliskt ursprung som härstammar från godkända livsmedelslokaler ha

ett identifieringsmärke. Enligt bilaga II avsnitt I punkt A.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 är identifieringsmärket inte nödvändigt i fråga om äggförpackningar som förses med förpackningscentralens kod i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1308/2013.

Bestämmelser om spårbarhet finns i artikel 18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. Enligt bestämmelsen ska livsmedel, foder, livsmedelsproducerande djur och alla andra ämnen som är avsedda för eller kan antas ingå i ett livsmedel eller ett foder kunna spåras på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan. Livsmedelsföretagarna ska kunna ange alla naturliga och juridiska personer från vilka de har erhållit ett livsmedel, ett foder, ett livsmedelsproducerande djur eller ett ämne som är avsett för eller som kan antas ingå i ett livsmedel. I detta syfte ska företagarna ha system och förfaranden för att på begäran kunna lämna denna information till behöriga myndigheter. Livsmedelsföretagarna är skyldiga att ha system och förfaranden för att kunna identifiera de andra företag som har erhållit deras produkter. Denna information ska göras tillgänglig för de behöriga myndigheterna på begäran. Enligt artikel 18.4 i förordning (EG) nr 178/2002 ska livsmedel som släpps eller sannolikt kommer att släppas ut på marknaden inom gemenskapen vara lämpligt märkta eller identifierade för att underlätta spårbarheten med hjälp av tillämplig dokumentation eller information enligt tillämpliga krav i mer specifika bestämmelser. Med undantag för sundhetsmärket och identifieringsmärket spårbarhetsskyldigheten förutsätter inga särskilda märkningar. Bestämmelser om kraven på spårbarheten av livsmedel av animaliskt ursprung finns i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 931/2011.

Enligt 17 § 1 mom. i gällande lag ska en livsmedelsföretagare, utöver de uppgifter som avses i artikel 18.2 och 18.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002, också ha ett system med vars hjälp man, med en sådan precision som lagen förutsätter, kan koppla samman informationen om mottagna och expedierade partier. Motsvarande bestämmelse ska inte längre finnas i paragrafen om spårbarhet. Varje företagare i livsmedelsbranschen ska ändå ansvara för spårbarheten av den del som den är ansvarig för som en del av egenkontrollen. Företagaren får inom ramen för sin egenkontroll bestämma hurdana system uppnåendet av syften enligt artikel 18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 förutsätter när det gäller spårbarhet. Det beror bland annat på verksamhetens natur och omfattning vilka uppgifter genomförandet av spårbarheten förutsätter.

I 2 mom. finns bestämmelser om spårning av fiskeri- och vattenbruksprodukter. Enligt bestämmelser är en företagare inom livsmedelsbranschen skyldig att ordna spårbarheten av fiskeri- och vattenbruksprodukter på det sätt som Europeiska unionens lagstiftning om fiskeripolitiken föreskriver. Bestämmelsen motsvarar kravet i gällande lag.

14 §. Egenkontroll. I paragrafen föreskrivs att en livsmedelsföretagare ska ha ett system för att identifiera och hantera faror i samband med sin livsmedelsverksamhet och säkerställa att livsmedlet, primärproduktionsstället och livsmedelslokalen samt livsmedelsverksamheten uppfyller de krav som ställs i livsmedelsbestämmelserna. Avvikande från gällande lag ska det inte längre krävas en skriftlig egenkontrollplan utan det system som förutsätts av lagen kan vara till exempel ett livsmedelssäkerhetssystem eller kvalitetsstyrningssystem. Även anvisningar för god praxis som myndigheter godkänt eller till och med företagarens egna anvisningar i samband med verksamhet i liten skala kan anses vara system som lagen förutsätter. Vid bedömningen av livsmedelssäkerhetssystemets tillräcklighet ska myndigheten i synnerhet se till att det valda systemet tryggar att de personer som deltar i verksamheten agerar enligt på förhand överenskomna planer när de förebygger faror. Även om en skriftlig egenkontrollplan inte längre krävs som separat dokument, ska egenkontrollens resultat ändå dokumenteras med tillräcklig precision. Om kraven på noteringar i fråga om egenkontroll och

primärproduktion föreskrivs också i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004.

Enligt 2 mom. ska en kontaktmaterialföretagare ha ett dokumenterat system för att säkerställa att goda produktionsätt följs i verksamheten och livsmedelskontaktmaterialet motsvarar kraven. Bestämmelser om god tillverkningssed av livsmedelskontaktmaterial finns i kommissionens förordning om god tillverkningssed när det gäller material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel (EG) nr 2023/2006.

15 §. Offentliggörande av tillsynsuppgifter. Enligt paragrafen ska en livsmedelsföretagare som omfattas av planmässig livsmedelstillsyn offentliggöra uppgifter om tillsynen. Utgångspunkten är att kravet gäller alla företagare inom livsmedelsbranschen oberoende av om verksamheten idkas i en registrerad eller godkänd livsmedelslokal. Till sitt innehåll motsvarar bestämmelsen den nuvarande lagens bestämmelse, men kraven har specificerats. Det centrala syftet med offentliggörandet av tillsynsuppgifter är att göra livsmedelstillsynen mer transparent. Skyldigheten att offentliggöra tillsynsuppgifter motiverar livsmedelsföretagarna att iaktta livsmedelsbestämmelser. Tillsynsuppgifternas offentlighet förbättrar även konsumenternas möjligheter att få information samt deras valmöjligheter. Ett annat syfte med offentliggörandet av tillsynsuppgifter är att göra livsmedelstillsynen bättre känd och öka dess genomslag. Företagarna får en möjlighet att berätta om sin egen verksamhet för konsumenterna. Kravet på offentliggörandet av tillsynsuppgifterna ändrar inte kraven i lagstiftningen eller ger tolkningar om bestämmelserna. De saker som ska kontrolleras ändras, och Livsmedelsverket uppdaterar bedömningsanvisningar när livsmedelslagstiftningen ändras.

Enligt 1 mom. ska livsmedelsföretagaren publicera tillsynsmyndighetens rapport över tillsynen över livsmedelsverksamheten på det sätt som Livsmedelsverket bestämmer. Oivarrapporten, som för närvarande är i bruk, berättar det allmänna vitsordet för kontrollen, resultaten för de helheter som har kontrollerats samt ger en kort skriftlig sammanfattning om tillsynsmyndighetens iakttagelser. Ifall en ny företagares livsmedelsverksamhet inte än har kontrollerats, kan företagaren offentliggöra ett meddelande om att livsmedelsverksamheten omfattas av planmässig livsmedelstillsyn tills den första kontrollen har gjorts. Ett dylikt meddelande kan vara till exempel ett intyg på att anmälan om registreringen av livsmedelsverksamheten har behandlats.

I 2 mom. föreskrivs att skyldigheten att offentliggöra tillsynsuppgifter inte gäller primärproduktionsföretagare. Skyldigheten att offentliggöra tillsynsuppgifter gäller inte heller ställen för tillverkning och lagring av alkoholdrycker eller företagare som i första hand bedriver detaljförsäljning av alkoholdrycker som avses i 9 § 5 mom. Enligt alkohollagen är det möjligt att i samband med ett tillverkningsställe av gårdsvin och sahti och i och med alkohollagens reform även hantverksöl grunda ett försäljningsställe, som är en sådan livsmedelslokal som avses i 9 § i denna lag och om vilken det görs en anmälan om registrering till landskapet. Redan på basis av den gamla alkohollagen (1143/1994) har det varit möjligt att grunda likadana försäljningsställen i anslutning till tillverkningsstället för gårdsvin eller sahti. Utanför skyldigheten att offentliggöra tillsynsuppgifter ska lämnas enbart sådana tillsynsobjekt där företagare i första hand bedriver detaljförsäljning av alkoholdrycker som avses i 9 § 5 mom. Ett försäljningsställe för alkoholdrycker kan även grundas i anslutning till ett sådant tillsynsobjekt där företagaren i första hand bedriver tillverkning eller servering av livsmedel eller detaljförsäljning av andra livsmedel än alkoholdrycker. På ett dylikt tillsynsobjekt ska dokumentet över livsmedelstillsynen offentliggöras på det sätt som anges i 1 mom.

Enligt 3 mom. ska den senaste rapporten (den s.k. Oiva-rapporten) över tillsynen över livsmedelsverksamheten vara lätt läsbar på företagets webbplats eller på annat motsvarande sätt. Dessutom ska den senaste rapporten över tillsynen finnas till påseende i en livsmedelslokal som besöks av konsumenterna nära ingången till livsmedelslokalen eller på en annan plats som konsumenterna lätt kan se. Bestämmelsen motsvarar gällande praxis. När ett företag säljer sina produkter via internet, anses webbplatsens första sida motsvara ingången till en affär, och Oiva-rapporten eller en länk till den ska finnas på webbplatsens första sida.

Enligt 4 mom. ska en livsmedelsföretagare ha rätt att på begäran få en ny inspektion över den livsmedelsverksamhet företagaren bedriver av den behöriga tillsynsmyndigheten. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i gällande lag. Dokumentet om tillsynen över livsmedelsverksamheten är inte ett administrativt beslut, vilket innebär att det inte är möjligt att lämna in en officiell rättelseyrkan. Genom möjligheten att få en ny inspektion förbättras företagarens rättsskydd i synnerhet i sådana situationer där vitsordet för inspektionen är det andra bästa, dvs. bra (B), och tillsynen verkställs till exempel med två eller tre års mellanrum. Livsmedelsföretagaren kan omedelbart åtgärda bristen och på begäran få en ny inspektion, i vilket fall det nya resultatet, som sannolikt blir utmärkt (A), påverkar kundflödet positivt. Landskapet ska ta ut för den nya inspektionen en prestationsbaserad avgift enligt sin taxa, som avses i 68 §. Om det inspekterade företaget har fått resultatet bör korrigeras (C) eller dåligt (D) för någon detalj, gör tillsynsmyndigheten alltid en ny inspektion. Med den nya inspektionen kontrollerar man att det upptäckta missförhållandet har korrigerats. Resultatet för en tidigare inspektion är i kraft tills tillsynsmyndigheten under den nya inspektionen konstaterar att missförhållandet har korrigerats. Ifall missförhållandet inte har åtgärdats under den utsatta tiden, kan resultatet bli sämre. Efter den nya inspektionen publiceras en ny Oiva-rapport, som visar eventuella förändringar i inspektionsresultaten.

I 5 mom. föreskrivs om de behöriga tillsynsmyndigheternas skyldighet att offentliggöra resultaten av den tillsyn de utövar.

16 §. Företagarens skyldighet att anmäla matförgiftning. Om företagarens skyldighet att informera och samarbeta med den behöriga myndigheten föreskrivs i artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. I paragrafen föreskrivs om en livsmedelsföretagares skyldigheter, när han eller hon har fått kännedom om att ett av företagaren producerat, bearbetat eller distribuerat livsmedel har orsakat en matförgiftningsepidemi eller om livsmedelsföretagaren misstänker att ett livsmedel kan orsaka matförgiftning. Företagaren ska omedelbart anmäla ärendet till den behöriga myndigheten. Ett livsmedel som misstänks ha orsakat matförgiftning eller ett prov av livsmedlet ska förvaras så att det kan undersökas på ett laboratorium för klarläggande av orsaken till matförgiftningen. Bestämmelsen motsvarar bestämmelserna om matförgiftning i Europaparlamentets och rådets direktiv (2003/99/EG) om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen.

17 §. Zoonoser. I paragrafen föreskrivs om en livsmedelsföretagares skyldighet att hindra att förekomsten av zoonoser sprids via livsmedel till människor samt om skyldigheten att följa och kontrollera förekomsten av zoonoser. Bestämmelserna i paragrafen baserar sig på Europaparlamentets och rådets direktiv (2003/99/EG) samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen. Kraven beträffande uppföljning och tillsyn gäller såväl primärproduktionsställen som livsmedelslokaler. Kraven omfattar sådana zoonoser som enligt EU:s zoonoslagstiftning ska uppföljas. Om uppföljningen och tillsynen över dessa zoonoser ska utfärdas närmare bestämmelser genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. I dag finns det ett nationellt program för salmonellakontroll av fjäderfä, svin och nötkreatur och produkter av dessa, ett program för uppföljning av EHEC hos nötkreatur som ska slaktas samt ett program för uppföljning av kampylobakterier hos broilrar. Om verkställigheten av

övervakningen av salmonella föreskrivs även i lagen om djursjukdomar (441/2013) och med stöd av den.

Enligt paragrafen ska företagaren anmäla uppgifter om undersökningar som gäller uppföljning och övervakning av zoonoser till den behöriga myndigheten. På grund av Finlands särskilda salmonellagarantier ska kött från nötkreatur, svin och fjäderfå, malet kött samt hönsägg före leveransen till Finland undersökas med tanke på eventuell upptäckt av salmonella. Detta krav gäller inte länder med motsvarande tillsynsprogram gällande salmonella, som godkänts av Europeiska kommissionen. Enligt artikel 8 i förordning (EG) nr 853/2004 ska dessa livsmedel åtföljas av ett salmonellaintyg eller annat dokument där det framgår att de förutsatta undersökningarna har genomförts. Om företagaren i sin egenkontrollundersökning trots allt konstaterar salmonella i ett livsmedel som omfattas av de särskilda garantierna, ska han eller hon anmäla fyndet till den behöriga myndigheten.

18 §. Livsmedelshygienisk kompetens. I paragrafen föreskrivs om kraven för uppvisande av livsmedelshygienisk kompetens. Termen hygienkompetensintyg i den gällande lagstiftningen har ersatts med termen hygienpass.

Enligt paragrafens 1 mom. ska en person som arbetar med att hantera oförpackade och lättfördärliga livsmedel i en livsmedelslokal ha ett intyg över livsmedelshygienisk kompetens, hygienpass, om personen i fråga har arbetat med uppgifter som förutsätter hantering av oförpackade och lättfördärliga livsmedel under sammanlagt minst tre månader. I stället för hygienpass är det meningen att en person som arbetar i en registrerad livsmedelslokal som idkar sådan verksamhet som avses i artikel 1.3 e i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 alltså kan uppvisa sin livsmedelshygieniska kompetens genom att genomgå den utbildning av jägare i hälsa och hygien som avses i avsnitt IV kapitel I i bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 och som Livsmedelsverket har godkänt. Enligt 81 § 4 mom. 5 punkten i lagen ska Livsmedelsverket föra ett register över de personer som genomfört utbildningen av jägare i hälsa och hygien.

I 2 mom. finns bestämmelser om de grupper av personer av vilka ett hygienpass inte krävs. Denna förteckning omfattar inte längre personer som arbetar med kassauppgifter och som serverar färdiga matportioner, som nämns i den gällande lagen. Till andra delar motsvarar bestämmelserna till sitt innehåll den gällande lagen. Kravet på hygienpass grundar sig på den nationella lagstiftningen och kan därför inte utsträckas till att gälla besättning ombord på fartyg i internationell fart. En tillräcklig livsmedelshygienisk kompetens hos fartygets besättning kan försäkras på annat sätt och till exempel i fråga om den finländska besättningen är ett sätt fortfarande att avlägga hygienpasstestet. Behovet av hygienpass ska bedömas på basis av de arbetsuppgifter som personen utför.

Enligt 3 mom. ska livsmedelsföretagaren föra bok över den livsmedelshygieniska kompetensen hos personer som arbetar i livsmedelslokalen. Tillsynsmyndigheten ska kunna kontrollera bokföringen som en del av egenkontrollen. Denna bestämmelse gör det möjligt att övervaka att livsmedelsföretagaren iakttar kraven gällande livsmedelshygienisk kompetens.

Enligt 4 mom. gör Livsmedelsverket upp ett hygienpasstest och godkänner modellen för hygienpasset. Hygienpasstestet ska ordnas och hygienpasset beviljas av en hygienpasstestare som är godkänd av Livsmedelsverket. Hygienpasstestaren kan ta ut en avgift för testet och beviljandet av hygienpasset.

Enligt 5 mom. kan man få hygienpass genom att genomgå hygientestet med godkänt resultat. Enligt den nuvarande lagen kan man även få ett hygienpass om man har genomgått utbildning

eller avlagt examen som omfattar motsvarande kunskaper. Denna möjlighet skulle inte längre existera. Bedömningen av innehållet i examina, i synnerhet högre än yrkesexamina, har i praktiken visat sig vara mycket utmanande trots anvisningarna. Personer som studerar på specialläroanstalter och har svårt att avlägga hygienpasstestet på ett godkänt sätt kan få ett hygienpass, när de har avlagt en yrkesexamen. Till exempel en handikappad person som avlagt yrkesexamen för kock får ett hygienpass med sitt examensbetyg. Ett hygienpasstest ska också kunna avläggas som ett test i särskilda fall, och då finns det flera sätt att bearbeta testet enligt avläggarens särskilda behov.

Vid behov kan hygienpasstestaren även ge ett nytt hygienpass i stället för ett beviljat hygienpass till exempel när passet har försvunnit eller personens namn har ändrats. Då är förutsättningen att testaren kan verifiera att personen i fråga verkligen avlagt testet på ett godkänt sätt eller att personen enligt tidigare lagstiftning har varit berättigad till hygienpass genom examen eller utbildning. Om personen inte kan uppvisa ett intyg på avläggandet av testet, kan testaren ge ett nytt hygienpass förutsatt att testaren har arkiverat den ursprungliga testblanketten, som visar att personen i fråga har klarat av testet eller dokumenten över utbildning eller examen. Ifall rätten till hygienpass inte kan verifieras, måste personen uppvisa sin kompetens genom att avlägga ett nytt test. Vid behov kan Livsmedelsverket på samma förutsättningar som en hygienpasstestare ge ett nytt hygienpass i stället för ett tidigare beviljat pass. Detta kan ske till exempel om hygienpasstestarens rätt att utföra tester har återkallats eller om testaren har avlidit, flyttat eller annars avslutat sin verksamhet.

I lagens 81 § föreslås det att Livsmedelsverket ska föra riksomfattande register över hygienpasstestare och över de personer som deltar i ett test för hygienpasset och för vilka ett hygienpass har beviljats. I framtiden kommer detta att göra det lättare att få ett nytt hygienpass till exempel i stället för ett försvunnet pass.

19 §. Hygienpasstestare. I paragrafen föreskrivs om förutsättningarna för godkännandet av en person som ansöker om godkännande som hygienpasstestare. Livsmedelsverket kan som hygienpasstestare godkänna en person, som har en högskoleexamen som förutsätts i 29 § eller som är behörig för en tjänst eller befattning som lektor eller lärare vilken anknyter till livsmedelshygien vid en läroanstalt som hör till Utbildningsstyrelsens verksamhetsområde.

Enligt 2 mom. övervakar Livsmedelsverket hygienpasstestarnas verksamhet och kan vid behov återkalla ett godkännande som hygienpasstestare, om testaren inte ordnat hygienpasstest eller beviljat hygienpass på över tre år. Dessutom kan godkännandet återkallas om testaren bryter mot de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats om hygienpasstestning och inte har rättat till sin verksamhet på uppmaning av Livsmedelsverket. Någon motsvarande bestämmelse om en tidsfrist finns inte i gällande lag. Syftet med bestämmelsen är att de testare som finns i registret över hygienpasstestare aktivt ska ordna test. Livsmedelsverket kan enligt förslaget även återkalla godkännandet av en testare utan uppmaning att rätta till verksamheten till exempel i situationer där polisen i sina egna utredningar kommer fram till att testaren bryter mot bestämmelser eller föreskrifter om hygienpasstestning eller om det till testarens verksamhet kopplas annan brottslig verksamhet, såsom grå ekonomi eller penningtvätt. Godkännandet kan också återkallas temporärt.

Enligt 3 mom. tillämpas det på hygienpasstestare det som i 30 § 2 mom. föreskrivs om organ eller fysiska personer med delegerade uppgifter.

Enligt paragrafens 4 mom. kan Livsmedelsverket utfärda närmare bestämmelser om ordnande av hygienpasstest, de språk som används vid testet och om bedömningen av godkänt avläggande av testet, om hygienpasset och beviljandet av det, behandlingen av registeruppgifter samt om datahanteringen. Hygienpasstest och andra dokument som ansluter

sig till dem är handlingar som har uppstått som resultat av utövande av offentlig makt. På behandlingen av dessa handlingar tillämpas allmänna lagar om datahantering. Enligt artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordningen) definierar Livsmedelsverket syften med och metoderna för behandlingen av de personuppgifter som behandlas i hygienpasstest, och är därmed den personuppgiftsansvarig som definierats i förordningen. En hygienpasstestare fungerar för Livsmedelsverkets räkning som personuppgiftsbiträde. Livsmedelsverkets föreskrift om anordnandet av datahanteringen är ett bindande juridiskt dokument enligt artikel 28.3 i dataskyddsförordningen med vilket det säkerställs att personuppgiftsbiträden iakttar förordningens krav.

20 §. Närmare bestämmelser om livsmedel och livsmedelskontaktmaterial. Om allmänna krav som gäller livsmedel och livsmedelskontaktmaterial föreskrivs i 5 § 1 och 2 mom. i lagen. I denna paragraf samlas bemyndigandena att utfärda förordning vad gäller närmare bestämmelser om särskilda krav på livsmedel och kontaktmaterial.

Enligt paragrafens 1 mom. får jord- och skogsbruksministeriet för att verkställa de allmänna kraven på livsmedel och livsmedelskontaktmaterial genom förordning utfärda närmare bestämmelser vad gäller den mikrobiologiska kvaliteten hos livsmedel och livsmedelskontaktmaterial och främmande ämnen i livsmedel; tillsatssämnen, aromer, enzymer, näringsämnen och processhjälpmedel i tillverkningen; nationella arrangemang som förutsätts i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2283; de uppgifter som ges på förpackningen till ett livsmedel, i en broschyr, i reklam eller i andra marknadsföringssammanhang samt livsmedelskontaktmaterial och användningen och renhetskraven i fråga om dem.

Enligt 1 mom. 5 punkten i paragrafen får man genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärda närmare bestämmelser även om nationella benämningar på alkoholdrycker, deras sammansättning samt informationen som ges av dem, i enlighet med vad Europeiska unionens lagstiftning möjliggör. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i gällande lag. Definitionerna för vissa alkoholdrycker (öl, cider, fruktvin och starkt fruktvin) har funnits i 1 § i förordningen om alkoholdrycker och sprit (1344/1994). Förordningen upphävdes i och med den nya alkohollagen (1102/2017) på så sätt att endast paragraferna 2, 3 och 4 förblev i kraft. I dessa paragrafer föreskrivs bland annat om sammansättningen av och benämningarna på fruktvin. I bilaga VII del II i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 1308/2013 definieras vad som avses med vin. Enligt bestämmelsen kan medlemsstaterna dock tillåta användning av termen ”vin” om den åtföljs av ett namn på en frukt i ett sammansatt ord i fråga om sådana produkter som erhållits genom andra frukter än druvor. I enlighet med denna bestämmelse har definitionerna för fruktvin och starkt fruktvin funnits i förordningen om alkoholdrycker och sprit (1344/1994). För konsekvent efterlevnad av livsmedelsbestämmelserna och för att garantera att konsumenten inte vilseleds är det motiverat att vissa alkoholdrycker definieras i lagen.

Enligt 2 mom. får närmare bestämmelser om anmälan gällande näringsmässig berikning som avses i 5 § 4 mom. och om andra nationella arrangemang som krävs för tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1925/2004 samt om anmälan av kosttillskott som avses i 5 § 5 punkten utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Enligt 4 mom. får närmare bestämmelser om innehållet i och distributionen av informationsmaterial om föda för spädbarn och småbarn som Europeiska unionens lagstiftning

förutsätter utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i gällande lag.

Enligt 5 mom. får närmare bestämmelser om de nationella arrangemang som förutsätts av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1829/2003 utfärdas genom statsrådets förordning. I förordning (EG) 1829/2003 fastställs regler för säkerhetsbedömning, godkännande och märkning av genetiskt modifierade livsmedel. Riskbedömningen för dessa produkters vidkommande görs centraliserat av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet EFSA. Handläggningen av tillståndsärenden sker centraliserat på gemenskapsnivå. Genom statsrådets förordning föreskrivs om bildandet av en nationell ståndpunkt hos olika myndigheter i fråga om godkännandet av genetiskt modifierade livsmedel. På tillsynen över genetiskt modifierade livsmedel tillämpas det som föreskrivs om livsmedelstillsyn på annat håll. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i gällande lag.

21 §. Närmare bestämmelser om livsmedels- och livsmedelskontaktmaterialverksamhet. Bestämmelser om de allmänna kraven på livsmedelsverksamhet finns i 5 § 3 mom. Den här paragrafen innehåller bemyndiganden att utfärda närmare bestämmelser vissa särskilda krav på livsmedelsverksamhet.

Enligt 1 mom. 1 punkten får det genom förordning av jord- och skogsbruksutskottet utfärdas närmare bestämmelser om nationella bestämmelser om verksamheter som avses i artikel 1.2 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 och i artikel 1.3 c, d och e och 1.5 b(i) och b(ii) samt artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. En producent kan till exempel överlåta till konsumenter eller leverera små mängder kött från fjäderfä eller kaniner som slaktats på lantgården från en registrerad livsmedelslokal utan köttbesiktning. Bestämmelsen stämmer överens med den gällande lagstiftningen.

Enligt 1 mom. 2 punkten får det genom förordning av jord- och skogsbruksutskottet utfärdas närmare bestämmelser om strukturella och funktionella krav som gäller livsmedelsverksamhet samt primärproduktionsställen och livsmedelslokaler. Exempelvis närmare bestämmelser om kvalitetskrav på vatten och hygienkrav för personalen kan ingå i förordning. Det kan också ingå bland annat bestämmelser om en företagares skyldighet att ändra sina hygienrutiner och omorganisera slaktningen till följd av återkommande zoonosfynd. Bestämmelsen stämmer till största delen överens med den gällande bestämmelsen.

Livsmedel ska hanteras, förvaras och transporteras på ett sätt som inte äventyrar god hygiennivå. Enligt 1 mom. 3 punkten får det genom förordning av jord- och skogsbruksutskottet utfärdas närmare bestämmelser om krav som gäller hantering och transport av livsmedel samt krav på temperaturer vid hantering, förvaring, transport, försäljning och servering. Närmare bestämmelser kan utfärdas om exempelvis obligatorisk upphettning av ett livsmedel för att undanröja en sanitär olägenhet, transportförhållanden och nödvändiga temperaturer för att bibehålla den hygieniska kvaliteten på livsmedel. Bestämmelsen stämmer överens med den gällande lagstiftningen.

Enligt 1 mom. 4 punkten får det genom förordning av jord- och skogsbruksutskottet utfärdas närmare bestämmelser om det nationella genomförandet av konventionen om internationell transport av lättfördärliga livsmedel och om specialutrustning för sådan transport (FördrS 48/81, ATP-överenskommelsen). Bestämmelsen stämmer överens med den gällande lagstiftningen.

Bestämmelser om djurens hälsotillstånd och hantering av djur vid livsmedelsproduktion finns i artikel 4 i Europaparlamentets och i artikel 3 i rådets förordning (EG) nr 852/2004 och i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. Djur som används för

livsmedelsproduktion ska ha ett hälsotillstånd som garanterar och de ska behandlas, hanteras och transporteras på ett sätt som garanterar hög hygiennivå på de livsmedel som produceras av dem. Hälsotillstånd inbegriper dels djurens hälsa, dels situationer när ett djur är symtomfritt men bär på en sjukdomsalstrare. Enligt 1 mom. 5 punkten får det genom förordning av jord- och skogsbruksutskottet utfärdas närmare bestämmelser om hälsotillståndet hos djur som används för livsmedelsproduktion samt om skötsel, hantering, provtagning, undersökningar och transport av dem och om den information som ska ges om djuren.

Enligt 1 mom. 6 punkten får det genom förordning av jord- och skogsbruksutskottet utfärdas närmare bestämmelser om nationella bestämmelser som avses i bilaga III A kap. 1 punkt 6.2 och 6.5 led a och bilaga V stycke 4.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001.

Enligt 2 mom. får det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om anmälan och handläggning av anmälan för registrering av primärproduktion samt om ansökan om godkännande av primärproduktionsställe och beslut om godkännande. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet kan även utfärdas närmare bestämmelser om anmälan och handläggning av anmälan för registrering av en livsmedelsproduktion, ansökan om godkännande av livsmedelslokal och beslut om godkännande, informering om livsmedelsverksamhet i en mobil livsmedelslokal samt om anmälan om kontaktmaterialverksamhet. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får även utfärdas närmare bestämmelser om spårbarhet för livsmedel, djur som används för livsmedelsproduktion och livsmedelskontaktmaterial, krav på registrering och dokument som gäller livsmedel, djur som används för livsmedelsproduktion, livsmedelskontaktmaterial samt hantering och transport av dem, och märkning av livsmedel av animaliskt ursprung. Därtill får man genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet även utfärda närmare bestämmelser om egenkontroll för livsmedels- och kontaktmaterialföretagare och registreringskrav i anslutning till det, inspektioner i anslutning till offentliggörande av tillsynsuppgifter samt om offentliggörande av tillsynsuppgifter, anmälan om matförgiftning samt om livsmedelsföretagares skyldighet att följa, kontrollera och förhindra förekomsten av zoonosalstrare i animalieproduktionsdjur och livsmedel och att till den behöriga myndigheten lämna in uppgifter om undersökningar, undersökningsresultat och isolerade sjukdomsalstrare.

3 kap. **Myndigheterna och deras uppgifter**

22 §. Jord- och skogsbruksministeriets uppgifter. Enligt reglementet för statsrådet (262/2003) är det ministeriets uppgift att behandla lagberedningsärenden i anslutning till dess verksamhetsområde. Enligt paragrafen planerar och styr jord- och skogsbruksministeriet alltjämt verkställigheten av livsmedelsbestämmelserna. Med livsmedelsbestämmelser avses enligt 4 § 2 mom. 1 punkten bestämmelser i eller utfärdade med stöd av livsmedelslagen samt de gemenskapsbestämmelser som omfattas av tillämpningsområdet för lagen. Jord- och skogsbruksministeriet och Livsmedelsverket kommer med ett resultatavtal överens om de verksamhetsmässiga målen för varje enskilt år inom ramen för de beviljade anslagen.

23 §. Livsmedelsverkets uppgifter. Enligt paragrafens 1 mom. planerar, styr, utvecklar och utför Livsmedelsverket livsmedelstillsyn på riksnivå såsom i livsmedelslagen föreskrivs. Bestämmelserna om Livsmedelsverkets allmänna uppgifter och resultatstyrning finns i lagen om Livsmedelsverket. Livsmedelsverket uppgör ett riksomfattande tillsynsprogram för styrning och samordning av den nationella planen för livsmedelstillsyn, som avses i 36 §.

RP 262/2018 rd

I paragrafens 2 mom. listas de uppgifter för Livsmedelsverket som inte annanstans i lagen separat föreskrivits som verkets uppgifter. Enligt 1 punkten ska Livsmedelsverket bedöma och styra genomförandet av livsmedelstillsynen i landskapen.

I 2 mom. 2 punkten föreslås det att Livsmedelsverket ska sköta livsmedelstillsynen i slakterier, vilthanteringsanläggningar och godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem. Bestämmelsen stämmer överens med den gällande lagstiftningen. I livsmedelstillsynen ingår också köttbesiktning, som det dock inte föreskrivs om särskilt.

Enligt paragrafens 2 mom. 3 punkten ska Livsmedelsverket vid behov sköta *ante mortem* -besiktning på primärproduktionsstället. Därtill ska Livsmedelsverket enligt 4 punkten vid behov befullmäktiga andra veterinärer än de som är anställda hos Livsmedelsverket eller landskapet att utföra *ante mortem* -besiktning på primärproduktionsstället. I lagens 24 § föreskrivs det på motsvarande sätt att landskapet vid behov sköter *ante mortem* -besiktningen på primärproduktionsstället. I den gällande lagen finns inga bestämmelser om ordnandet av *ante mortem* -besiktningar på primärproduktionsstället, även om EU-lagstiftningen möjliggör detta. Syftet är att ordna *ante mortem* -besiktningar på ett så flexibelt och ändamålsenligt sätt som möjligt. I enlighet med detta kan Livsmedelsverkets officiella veterinär göra *ante mortem* -inspektionen till exempel på ett primärproduktionsställe i samband med ett litet slakteri på samma besök som han eller hon genomför *post mortem* -inspektionen av slaktade djur. I andra fall kan det vara ändamålsenligt att landskapets officiella veterinär genomför *ante mortem* -besiktningen på primärproduktionsstället. Därtill kan Livsmedelsverket befullmäktiga en annan veterinär som finns nära primärproduktionsstället att göra *ante mortem* -besiktningen till exempel på grund av långa avstånd.

Enligt 2 mom. 5 punkten ska Livsmedelsverket övervaka att de laboratorier som avses i 31 § följer livsmedelsbestämmelserna.

Enligt 2 mom. 6 punkten svarar Livsmedelsverket i samarbete med landskapen för planeringen och genomförandet av de nationella uppföljnings- och tillsynsprogram som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter. Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/99/EG om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen kräver att zoonoser följs upp och kontrolleras. Tillsynsprogrammet gällande djur och livsmedel av animaliskt ursprung genomförs årligen enligt kraven i rådets direktiv 96/23/EG. I tillsynsprogrammet övervakas ämnen som är förbjudna vid veterinär vård samt rester av tillåtna veterinära läkemedel. Därtill undersöks främmande ämnen. Prov tas av landskapen samt av Livsmedelsverkets officiella veterinärer och undersöks på Livsmedelsverket. Årligen genomförs även tillsynsprogrammet av växtskyddsämnesrester på det sätt som EU-lagstiftningen förutsätter. I tillsynsprogrammet undersöks förbjudna växtskyddsämnesrester samt rester av tillåtna ämnen. Prov tas av landskapen och undersöks på Livsmedelsverket. För koordineringen av tillsynsprogrammen svarar Livsmedelsverket i samarbete med landskapen. Livsmedelsverket rapporterar resultaten för tillsynsprogrammen årligen till Europeiska kommissionen.

Enligt 2 mom. 7 punkten svarar Livsmedelsverket i samarbete med landskapen för planeringen och genomförandet av offentliga prov som tas av livsmedelstillsynen och analysen av dem. Livsmedelsverket bedömer i samarbete med landskapen undersökningsbehovet och upprättat en tillsynsplan. Provtagningen sker som en del av landskapens normala livsmedelstillsyn. Även Livsmedelsverket kan ta myndighetsprov som avses i 32 §. Proven ska undersökas av Livsmedelsverket. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i gällande lag.

Enligt 2 mom. 8 punkten svarar Livsmedelsverket för nationella och internationella tillsynsuppgifter som kräver särskild sakkunskap och som gäller livsmedelssäkerheten och för andra officiella uppgifter samt för sammanställning av tillsynsrapporter i de fall då ingen annan myndighet ålagts denna uppgift. Det kan exempelvis vara att samla in och leverera uppgifter för den rapport som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/99/EG. Sådana uppgifter kan också vara till exempel hanteringen och avvärjandet av riksomfattande och internationella epidemier och andra särskilda situationer, omfattande riskbedömningar samt särskilda analyser, till exempel uppgifter som kräver stamtypning eller isotopanalyser. Vidare kan det ingå att delta i verksamheten vid nationella expertorganisationer, bland annat vid Kompetenscentret för biologiska hot och att samarbeta med myndigheter i andra länder, Europeiska kommissionen samt EU:s myndigheter och referenslaboratorier i uppgifter som ansluter sig till livsmedelssäkerheten. En bestämmelse med motsvarande innehåll finns även i den gällande lagen, och Evira har svarat för skötseln av sådana uppgifter. Den här avsedda verksamheten av Livsmedelsverket ska antecknas i den årliga tillsynsplanen.

Livsmedelsverket ska även verka som den nationella myndigheten eller kontaktpunkten i ärenden som ansluter sig till livsmedelstillsynen som förutsätts av Europeiska unionens lagstiftning och internationella avtal i de fall ingen annan myndighet ålagts denna uppgift. Enligt 30 § 6 punkten i den gällande lagen verkar Evira som den nationella kontaktpunkten i systemet för snabb varning (RASFF) som avses i artikel 50 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002. EU-lagstiftningen har flera olika system som förutsätter en nationell kontaktpunkt. I regel är Evira den nuvarande aktören inom livsmedelstillsynen. Evira är till exempel EFSA Focal Point-kontaktpunkten såsom även kontaktpunkten i informationsförmedlingsnätverket i anslutning till livsmedelsbedrägerier. Den nationella myndighet som avses i Europaparlamentets och rådets förordning om näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel (EG) nr 1924/2006 samt Europaparlamentets och rådets förordning om tillsättning av vitaminer och mineralämnen samt vissa andra ämnen i livsmedel (EG) nr 1925/2006 är Evira. Det anses inte vara motiverat att i lagen separat föreskriva om alla dessa nationella kontaktpunkter. Enligt den föreslagna allmänna bestämmelsen ska Livsmedelsverket verka som den nationella kontaktpunkten i ärenden som ansluter sig till livsmedelstillsynen i de fall då ingen annan myndighet ålagts denna uppgift. Med stöd av denna bestämmelse kan Livsmedelsverket till exempel bedöma de riktlinjer för god praxis som avses i artikel 8 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 samt godkänna den utbildning av jägare i hälsa och hygien som avses i avsnitt IV i bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. Livsmedelsverket kan även verka som den nationella myndighet som nämns i artikel 3.2 1 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/1839 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning om informationskampanjer och säljfrämjande åtgärder som avser jordbruksprodukter som genomförs på den inre marknaden och i tredjeland (EU) nr 1144/2014 när det bedömer huruvida hälsopåståenden som används i marknadsföringsmaterialet överensstämmer med lag.

Enligt 2 mom. 9 punkten ska Livsmedelsverket utarbeta den nationella beredskapsplan för livsmedel som avses i artikel 115 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625.

Enligt 2 mom. 10 punkten ska Livsmedelsverket leda den nationella tillsynen över de bestämmelser som ATP-avtalet förutsätter och godkänna de säsongkontroll- och typkontrollstationer som avtalet förutsätter. Om uppgiften har tidigare föreskrivits genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Eftersom bestämmelser om myndighetsuppgifter ska ingå i lag, höjs bestämmelsen nu till lagnivå.

Enligt 3 mom. skall gränsveterinärerna i samband med den veterinära gränskontrollen sörja för den tillsyn som avses i lagen.

24 §. Landskapets uppgifter. Till landskapets uppgifter har i princip samlats alla livsmedelstillsynsuppgifter som enligt gällande lag hör till regionförvaltningsverket, kommunerna samt närings-, trafik- och miljöcentralerna. Enligt paragrafens 1 mom. svarar landskapet för livsmedelstillsynen inom sitt verksamhetsområde. Enligt paragrafens 2 mom. lämnar landskapet rapporter i enlighet med livsmedelsbestämmelserna till Livsmedelsverket. I förslaget tas ingen ställning till det hur tillsynsuppgifterna i landskapet ordnas, dvs. om det är ett organ med flera medlemmar eller en tjänsteinnehavare som tar hand om uppgifterna.

Enligt paragrafens 2 mom. 2 punkten svarar landskapet i samarbete med Livsmedelsverket i planeringen och genomförandet av de nationella uppföljnings- och tillsynsprogram som EU-lagstiftningen förutsätter. Planeringen och genomförandet av uppföljnings- och tillsynsprogram har beskrivits ovan i samband med 23 § 2 mom. 6 punkten, som beskriver Livsmedelsverkets uppgifter. Enligt gällande lag deltar kommuner mot ersättning i planeringen och genomförandet av de nationella uppföljnings- och tillsynsprogrammen. I praktiken skickar kommunen en räkning på de kostnader som föranleds av provtagningen till Evira, som betalar den till kommunen. På Evira bokförs dessa kostnader som tillsynsprogrammens kostnader, som sedan på basis av Eviras betalningsförfordning tas ut av företagare tillsammans med andra kostnader som föranleds av tillsynsprogrammet, till exempel analyskostnader.

Enligt 2 mom. 3 punkten svarar landskapet i samarbete med Livsmedelsverket i planeringen och genomförandet av officiella tillsynsprov som tas för livsmedelstillsynen och analysen av dem. Livsmedelsverket bedömer i samarbete med landskapen undersökningsbehovet och upprättar en tillsynsplan. Provtagningen sker som en del av landskapens normala livsmedelstillsyn. Proven ska undersökas av Livsmedelsverket.

Enligt 2 mom. 4 punkten ska landskapet vid behov sköta *ante mortem*-besiktningen på primärproduktionsstället. I lagens 23 § föreskrivs det på motsvarande sätt att Livsmedelsverket vid behov sköter *ante mortem*-besiktningen på primärproduktionsstället. Syftet är att ordna *ante mortem*-besiktningar på ett så flexibelt sätt som möjligt och från fall till fall bedöma vad som är det mest ändamålsenliga sättet att ordna besiktningen. Närmare motiveringar har presenterats i samband med 23 § 2 mom. 3 punkten.

Enligt 2 mom. 5 punkten övervakar landskapet att skyldigheterna enligt 14 § 3 mom. följs när det gäller spårbarheten av fiskeri- och vattenbruksprodukter.

Enligt 2 mom. 6 punkten utarbetar landskapet för sitt verksamhetsområde den nationella beredskapsplan för livsmedel som avses i artikel 115 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625.

Enligt 2 mom. 7 punkten ska landskapet inom sitt verksamhetsområde övervaka att livsmedelsbestämmelserna samt Världshälsoorganisationens internationella hälsoreglemente (2005) (FördrS 50 och 51/2007) följs på fartyg. Bestämmelser om tillsynen över att internationella hälsobestämmelser följs finns i 6 § i hälsoskyddslagen. I och med att det i inspektioner på fartyg i internationell trafik också ingår att kontrollera lokaler där livsmedel hanteras och egenkontrollen av hanteringen av livsmedel behövs det bestämmelser om detta i livsmedelslagen. Ett primärt mål med Världshälsoorganisationens internationella hälsobestämmelser är att förhindra att smittsamma sjukdomar sprids via internationell trafik. De delområden i inspektionerna som inte ingår i tillämpningsområdet för livsmedelslagen kommer i fortsättningen att inspekteras på grundval av hälsoskyddslagen.

Enligt 2 mom. 8 punkten ska landskapet övervaka internationella transporter av lättfördärliga livsmedel och den specialutrustning som används vid dessa transporter enligt ATP-avtalet

Enligt 3 mom. 1 punkten ska landskapet Lappland, utöver det som i övrigt föreskrivs i livsmedelslagen, sköta livsmedelstillsynen i renslakterier och livsmedelslokaler i anslutning till dem. Detta gäller både godkända och registrerade livsmedelslokaler. Enligt gällande lag är det regionförvaltningsverket som tar hand om livsmedelstillsynen i renslakterier och godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem. Enligt regionförvaltningsverkets interna arbetsfördelning har godkännandet och tillsynen av renslakterier koncentrerats till regionförvaltningsverket i Lappland. Nu ska det föreskrivas på lagnivå att uppgiften tillhör landskapet Lappland. Enligt paragrafens 3 mom. 2 punkten ska landskapet Lappland vid behov sköta ante mortem -besiktning på primärproduktionsställe av djur som slaktas i renslakteri. Detta motsvarar till sitt innehåll den gällande lagstiftningen.

Enligt 4 mom. kan landskapet med avvikelse från 23 § 2 mom. 2 punkten sköta livsmedelstillsynen i slakterier och vilthanteringsanläggningar och godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem, vilket enligt lag är Livsmedelsverkets uppgift, om landskapet ingått ett avtal om detta med Livsmedelsverket.

25 §. Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets uppgifter. Det föreslås att Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska planera, styra och verkställa tillsynen i fråga om drycker som innehåller mer än 2,8 volymprocent etylalkohol och styra landskapen i tillsynen över alkoholbutikerna. I den gällande lagen hör dessa uppgifter till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira). Valviras uppgifter överförs till Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, som även på basis av alkohollagen tar hand om tillsynen av alkoholdrycker. Därför anses det alltfjämt vara motiverat att Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet även övervakar alkoholdryckernas livmedelsegenskaper, till exempel tillsatsämnen och främmande ämnen.

26 §. Försvarsmaktens uppgifter. Det föreslås att försvarsmakten ska svara för de uppgifter som enligt denna lag ska skötas av landskapet till den del det gäller livsmedelsverksamhet som omfattas av försvarsmaktens tillsyn. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i den gällande lagen. Den tillsyn som försvarsmakten bedriver omfattar Försvarsmaktens livsmedelslager, garnisonsrestauranger med tillhörande personalmatsalar, distributionskök och lager, materiel för livsmedelstransport, marinens fartyg, företag som i förekommande fall tillhandahåller kosthållsservice för Försvarsmakten, soldathemsbilar, byggnader och anordningar som används för proviantering på permanenta och tillfälliga övningsområden, under militära övningar och vid militära krishanteringsinsatser samt personalmatsalar, soldathem och garnisonsklubbar som är belägna på platser som med tanke på försvaret är särskilt skyddade eller på svåråtkomliga platser. Tillsynen ska täcka in dels dessa objekt, dels den verksamhet som bedrivs där.

27 §. Tullens uppgifter. Enligt 1 mom. 1 punkten kontrollerar Tullen, såsom i dagens läge, inom sitt verksamhetsområde att de livsmedel av icke-animaliskt ursprung samt livsmedelskontaktmaterial som importeras från länder utanför Europeiska unionen motsvarar livsmedelsbestämmelserna.

Enligt 1 mom. 2 punkten kontrollerar Tullen att de livsmedel av icke-animaliskt ursprung och det livsmedelskontaktmaterial som sänds till Finland från Europeiska unionens medlemsstater motsvarar livsmedelsbestämmelserna vid lossning och därtill hörande lagring av livsmedelspartiet i Finland. För att Tullens och landskapets övervakning inte ska vara överlappande, avses Tullen övervaka första lossning och därtill rörande lagring av livsmedelspartier i Finland. Detta är fallet även i den gällande lagen. I den gällande lagstiftningen är förutsättningen för Tullens övervakningsrätt att livsmedelspartiet lossas och lagras i Finland. Inom internmarknadshandeln finns även företagare som inte har eget lager i Finland, och därför har Tullen inte kunnat övervaka dem. Antalet sådana företagare har under

de senaste åren ökat. Därför föreslås det att förutsättningen för Tullens övervakningsrätt inte längre är att livsmedelsföretagaren har ett lager i Finland.

Enligt 1 mom. 3 punkten kontrollerar Tullen att handlingarna rörande icke-animaliska livsmedel och det livsmedelskontaktmaterial som transporteras som transitvaror är korrekta och enligt 4 punkten att handlingarna rörande de livsmedel av icke-animaliskt ursprung och det livsmedelskontaktmaterial som exporteras från Finland till länder utanför Europeiska unionen är korrekta. Bestämmelserna motsvarar till sitt innehåll den gällande lagen.

Enligt 1 mom. 5 punkten ska Tullen vid import och export och i handel på den inre marknaden i enlighet med ATP-avtalet övervaka internationella transporter av lättfördärliga livsmedel och den specialutrustning som används vid dessa transporter. En motsvarande bestämmelse ingår i den gällande lagen.

Enligt 2 mom. kan närmare bestämmelser om Tullens uppgifter i övervakningen av exportkraven utfärdas genom förordning av statsrådet.

28 §. Statens näringsdelegation. Jord- och skogsbruksministeriet ska enligt paragrafen för en verksamhetsperiod på tre år utse Statens näringsdelegation som är underställd ministeriet. Delegationen har till uppgift att vara expertorgan för främjande av befolkningens näring, utarbeta nationella näringsrekommendationer, upprätta åtgärdsförslag och ta initiativ för att förbättra näringen, ge utlåtanden i anslutning till sitt verksamhetsområde och följa upp och bedöma åtgärdernas inverkan på näringen och hälsan.

Statens näringsdelegation ska vara ett nationellt expertorgan som främjar och följer upp näringsläget i befolkningen. Arbetet är fast förknippat och har en viktig koppling till livsmedelstillsynen eftersom ett flertal delområden inom livsmedelstillsynen har ett tydligt samband med befolkningens näring.

För närvarande är tjänsten som generalsekreterare placerad på Evira och enligt överenskommelse arbetar en av Evira utsedd tjänsteman som generalsekreterare för delegationen. Ledamöterna i delegationen är näringsexperter från ministerier, universitet, forskningsinstitut och nationella myndigheter inom området.

I dagsläget ingår det inga bestämmelser om delegationen i vår lagstiftning. Däremot finns det lagbestämmelser om tillsättande av liknande nationella delegationer, bland annat om folkhälsodelegationen och statens idrottsråd. Statens näringsdelegation har funnits ända sedan 1936. Till en början tillsattes den av statsrådet och sedan 1954 har den tillsatts av jord- och skogsbruksministeriet. I dag är statens näringsdelegation en delegation under delegationen för matpolitik som utnämns av jord- och skogsbruksutskottet. En bestämmelse om tillsättande av statens näringsdelegation i livsmedelslagen stöder genomförandet av delegationens omfattande uppdrag och stärker ytterligare samarbetet mellan livsmedelstillsynen och hela mat- och kostsektorn.

29 §. Tillsynsmyndigheternas kompetens. Enligt förslaget ska den tjänsteinnehavare som sköter uppgifter i anslutning till livsmedelstillsynen ha för uppgiften lämplig högskoleexamen eller vid behov en sådan behörighet som förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning. Bestämmelsen motsvarar 35 § 2 mom. i gällande lag.

Bestämmelser om utbildningen av en tjänsteinnehavare som sköter uppgifter inom livsmedelstillsynen och om upprätthållandet av personalens kompetens finns i artikel 5.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625, enligt vilken personal som utför offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet ska få ändamålsenlig utbildning för sitt

kompetensområde så att den på ett kompetent sätt kan utföra sina uppgifter och utföra offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet på ett enhetligt sätt. Personalen ska hålla sig uppdaterad på respektive kompetensområde och vid behov få regelbunden vidareutbildning. Personalen som utför offentlig kontroll ska få utbildning på de områden som anges i kapitel I i bilaga II till förordningen och om de behöriga myndigheternas skyldigheter till följd av denna förordning, på lämpligt sätt. De behöriga myndigheterna och organ med delegerade uppgifter ska utarbeta och genomföra utbildningsprogram för att säkerställa att personal som utför offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet får den utbildning som avses artikel 4.4. Enligt artikel 5.5 ska effektiv och verkningsfull samordning och effektivt och verkningsfullt samarbete mellan dessa olika enheter säkerställas när det inom en behörig myndighet finns mer än en enhet med behörighet att utföra offentlig kontroll eller annan offentlig verksamhet.

Bestämmelser om kompetenskraven för officiella veterinärer och assistenten finns i kapitel IV i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004.

Enligt paragrafens 2 mom. får närmare bestämmelser om kompetenskraven på tjänsteinnehavare utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

30 §. Organ och fysisk person med delegerade uppgifter. I paragrafen föreskrivs att en tillsynsmyndighet kan enligt de förutsättningar som anges i artiklarna 28–33 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 delegera kontroller, undersökningar och utredningar som behövs för offentlig kontroll eller annan offentlig verksamhet till organ eller fysisk person med delegerade uppgifter. De administrativa beslut som eventuellt fattas utifrån dessa kontroller, undersökningar och utredningar fattas av den tillsynsmyndighet som delegerat uppgifterna.

Enligt 2 mom. godkänner Livsmedelsverket organ med delegerade uppgifter, och en tillsynsmyndighet kan delegera myndighetsuppgifter till organen. Ett organ med delegerade uppgifter definieras i artikel 3.5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625. Enligt definitionen avses med ett sådant organ en separat juridisk person. Men tillsynsmyndigheterna kan bemyndiga person att utföra inspektioner som hör till myndighetsuppgifterna eller att ta myndighetsprov. Tillsynsmyndigheten ska från fall till fall fastställa vilka uppgifter ett organ eller fysiska personer med delegerade uppgifter får utföra. Uppgifterna får dock inte innefatta administrativa beslut.

Enligt 3 mom. tillämpas förvaltningslagen, språklagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet på organ och fysisk person med delegerade uppgifter. På personer som är anställda av eller har ledningsuppdrag hos ett organ med delegerade uppgifter tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när personerna deltar i skötseln av de uppgifter som avses i denna lag.

Bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar finns i 40 kap. 11 § i strafflagen (39/1889). Med stöd av bestämmelsen betraktas som person som utövar offentlig makt den till vars uppgifter enligt lag eller förordning hör att meddela för andra bindande förordnanden eller att besluta om andras intressen, rättigheter eller skyldigheter eller som med stöd av lag eller förordning i sin uppgift reellt ingriper i någon annans intressen eller rättigheter. Som person som utövar offentlig makt betraktas även den som enligt lag eller förordning eller enligt ett uppdrag som han eller hon med stöd av lag eller förordning fått av en myndighet ska delta i beredningen av sådana beslut som avses ovan genom att göra framställningar eller förslag till beslut, utarbeta utredningar eller planer, ta prover eller utföra inspektioner eller på något annat motsvarande sätt. Det straffrättsliga tjänsteansvaret utvidgades 2002 med syfte att se till att ansvaret också ska omfatta den beredning av offentlig makt inom vilken det de facto bestäms om innehållet i beslut eller annan verksamhet som inbegriper utövande av offentlig makt, eller inom vilken

utförningen av makten på ett centralt sätt åtminstone påverkas. En tillämpning av bestämmelsen förutsätter inte att det i lagen uttryckligen fastslås att uppgifterna i anslutning till beredningen ska ske under tjänsteansvar. Genom bestämmelsen utvidgas inte tjänsteansvaret till att gälla den beredning inom utövandet av offentlig makt för vars del skötseln av uppgifterna inte baserar sig på lag eller förordning eller ett uppdrag som ålagts någon med stöd av lag eller förordning. Inom vissa branscher upphandlar myndigheterna olika slag av arbetsprestationer, t.ex. kemiska analyser, i form av köpta tjänster för att möta de behov som beslutsfattandet medför. Bestämmelsen är inte tillämplig på denna typ av beredning, om inte uppdraget har givits med stöd av lag eller förordning. Enligt 12 § i strafflagen ska bestämmelserna om tjänstemän även tillämpas på dem som utövar offentlig makt på ovan nämnt sätt.

Enligt EU-lagstiftningen kan ante mortem -besiktningar på primärproduktionsstället även utföras av annan veterinär än sådan som är anställd av en myndighet, till exempel en veterinär som har befullmäktigats av Livsmedelsverket. På en sådan privat veterinär ska det som paragrafen föreskriver om organ och fysiska personer med delegerade uppgifter tillämpas, med undantag av ackrediteringskravet enligt artikel 5.2 c i förordning (EG) nr 854/2004. Om ett djur förkastas vid besiktningen, ska den privata veterinären överföra ärendet till Livsmedelsverkets eller landskapets officiella veterinär för avgörande. På motsvarande sätt ska på sådan utbildad person som avses i avsnitt IV kapitel I i bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 853/2004 tillämpas bestämmelserna om organ och fysiska personer med delegerade uppgifter när personen gör en första undersökning av viltet på jaktplatsen, med undantag av kravet på ackreditering.

4 kap. **Laboratorier**

31 §. Utseende av laboratorier. Enligt 1 mom. ska jord- och skogsbruksministeriet utse nationella referenslaboratorier och fastställer deras uppgifter. Utseendet ska ske genom ett administrativt beslut av ministeriet, där även referenslaboratoriets uppgifter samt matriser och analyser som uppgifterna gäller specificeras. Med nationellt referenslaboratorium avses laboratorier som medlemsstaterna enligt artikel 100 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 ska utse för att motsvara EU:s referenslaboratorier. En medlemsstat kan utse ett nationellt referenslaboratorium även för ett område som inte har ett EU-referenslaboratorium och bestämma om dess uppgifter.

Som nationellt referenslaboratorium kan på vissa villkor även ett laboratorium i en annan EU- eller EES-medlemsstat utses. Medlemsstaterna ska då underrätta Europeiska kommissionen och andra medlemsstater samt EU:s referenslaboratorium om referenslaboratorierna. Medlemsstaten ska därtill publicera en förteckning över nationella referenslaboratorier. Om det finns flera nationella referenslaboratorier på EU:s mandat, ska medlemsstaten säkerställa nära samarbete mellan de nationella referenslaboratorierna samt gott samarbete med andra nationella laboratorier och EU:s referenslaboratorier.

Bestämmelser om skyldigheter och uppgifter för nationella referenslaboratorier finns i artikel 101 i förordning (EU) 2017/625. Nationella referenslaboratorier ska samarbeta med EU:s referenslaboratorier och delta i referensprovsundersökningar som ordnas av dem. De nationella referenslaboratorierna ska koordinera verksamheten vid de officiella laboratorierna för att samordna och förbättra analys- och diagnostikmetoder, vid behov ordna referensprovstester för jämförande tester mellan officiella laboratorier samt följa med de officiella laboratoriernas framgång i referensprovsundersökningar och informera de behöriga myndigheterna om detta. De nationella referenslaboratorierna ska distribuera den information som de får av EU:s referenslaboratorier till officiella laboratorier och behöriga myndigheter samt assistera de behöriga myndigheterna vid genomförandet av den nationella planen för

livsmedelstillsyn och myndigheternas tillsynsplaner. De nationella referenslaboratorierna validerar vid behov reagens och upprättat förteckningar över tillverkare och leverantörer av referensämnen och reagens. Vidare assisterar de nationella referenslaboratorierna medlemsstaterna vid epidemier (matförgiftningar, zoonoser) och vid undersökningen av partier som strider mot livsmedelsbestämmelserna, till exempel verifiering av diagnosen och typningen av patogen- och mördarbakteriestammar samt taxonomiska och epidemiologiska undersökningar.

Enligt 2 mom. utser Livsmedelsverket officiella laboratorier. Officiellt laboratorium definieras i 4 § 2 mom. 15 punkten. Ett officiellt laboratorium kan vara en mobil laboratorieenhet eller laboratoriet kan ha en sådan enhet. Livsmedelsverket kan utse ett laboratorium för viss tid om inte laboratoriet fyller alla de krav som ställs på utseende av officiellt laboratorium i standard ISO/IEC 17025, men bristerna är sådana att undersökningarnas tillförlitlighet inte äventyras. Laboratoriet ska inom den tid som Livsmedelsverket utsatt avhjälpa bristerna och ansöka om slutlig ackreditering.

Bestämmelser om kraven på utseendet av officiella laboratorier föreskrivs i artikel 37 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625. Behöriga myndigheter kan även utse som officiella laboratorier ett laboratorium som finns i en annan EU-medlemsstat eller inom EES-området förutsatt att den behöriga myndigheten i den medlemsstat inom vars område laboratoriet finns har utsett det som officiellt laboratorium. Om inget officiellt laboratorium som utsetts i unionen eller inom EES har den sakkunskap som krävs för att utföra nya eller särskilt ovanliga laboratorieanalyser, laboratorietester och laboratediagnostik, får man enligt artikel 37.6 anlita ett laboratorium som inte uppfyller kraven. Ett officiellt laboratorium ska enligt artikel 37.4 ha den nödvändig sakkunskap, utrustning och infrastruktur samt kompetent personal. Uppgifterna ska utföras utan dröjsmål, opartiskt och utan intressekonflikter. Ackrediteringen av ett officiellt laboratorium ska överensstämma med standarden EN/ISO 17024, och ackrediteringen ska omfatta de metoder som används för myndighetsundersökningar.

Vidare finns det bestämmelser om undantagen till ackrediteringskravet i artikel 40 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625. Som officiellt laboratorium utan ackreditering kan utses ett laboratorium vars enda verksamhet består av detektion av trikiner i kött eller endast analyser i anslutning till andra officiella åtgärder. Dessa laboratorier ska verka under överinseende av myndigheterna eller av ett nationellt referenslaboratorium, delta i referensprovsundersökningar och med undantag för trikinlaboratorierna också ha ett kvalitetssystem. Enligt artikel 42 i förordningen får de behöriga myndigheterna i en medlemsstat på de förutsättningar som nämns i förordningen för en begränsad tid ge ett undantag från ackrediteringen av en metod till ett officiellt laboratorium.

Enligt 3 mom. utser Livsmedelsverket på ansökan egenkontrolllaboratorier för att undersöka de egenkontrollprov som livsmedelsbestämmelserna förutsätter. Ackrediterat egenkontrolllaboratorium definieras i 4 § 2 mom. 16 punkten. På kompetensen av egenkontrolllaboratorier ställs inga krav i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625. Eftersom egenkontrollen bildar grunden för myndighetstillsynen, är det dock motiverat att ställa krav även på laboratorier som undersöker egenkontrollprov. Inga krav ställs däremot på egenkontrolllaboratorier som enbart undersöker prov som företagaren anser vara nödvändiga till exempel i anslutning till kvalitetssäkringen. Livsmedelsverket kan utse ett laboratorium för viss tid om inte laboratoriet fyller alla de krav som ställs på utseende av officiellt laboratorium i standard ISO/IEC 17025, men bristerna är sådana att undersökningarnas tillförlitlighet inte äventyras. Laboratoriet ska inom den tid som Livsmedelsverket utsatt avhjälpa bristerna och ansöka om slutlig ackreditering.

I 4 mom. föreskrivs om förutsättningarna för utseende av egenkontrollaboratorier. En förutsättning är att laboratoriets kompetens påvisats på basis av ackreditering eller utlåtelse om kompetens som utfärdats av ackrediteringsenheten vid Mätteknikcentralen (FINAS), såsom det föreskrivs i lagen om konstaterande av tillförlitligheten hos tjänster för bedömning av överensstämmelse med kraven (920/2005). Enligt 6 § 2 mom. i den lagen är en förutsättning för ackreditering att bedömningsorganets organisation, personal, lednings- och kvalitetssystem, interna kontroll samt produktion av tjänster för bedömning av överensstämmelse med kraven är ändamålsenlig med beaktande av de bedömningsgrunder som tillämpas med stöd av 1 mom. Ett laboratorium kan godkännas om det uppfyller kraven enligt ISO/IEC 17025-standarden. Det utvärderade laboratorier ska av organet begära att laboratoriets kompetens utvärderas med tre års mellanrum, eller oftare om Livsmedelsverket anser det vara nödvändigt.

Enligt 5 mom. kan Livsmedelsverket på ansökan av en livsmedelsföretagare utse ett laboratorium i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet att undersöka de egenkontrollprov som livsmedelsbestämmelserna förutsätter. Förutsättningen är att detta laboratoriums kompetens i medlemsstaten i fråga har påvisats genom ackreditering eller därmed jämförbar bedömning av kompetens.

32 §. Undersökning av myndighetsprov. De myndighetsprov som tillsynsmyndigheten tagit eller låtit ta för officiell tillsyn över livsmedelsbestämmelserna eller annan officiell verksamhet ska undersökas i ett officiellt laboratorium eller i ett nationellt referenslaboratorium. Definitionen av myndighetsprov finns i 4 § 2 mom. 17 paragraf. Bestämmelsen motsvarar 39 § 1 mom. i den gällande lagen. Undersökningar som görs som en del av köttbesiktningen hör till myndighetstillsynen. Vissa undersökningar i anslutning till köttbesiktningen, till exempel pH-definitionen och kokningsprovet, är till sin natur sådana att det inte är ändamålsenligt att ställa kraven på myndighetsprov på dem. Därför kan undersökningar som är liknande som dessa undersökningar även göras på laboratorier som det inte ställs lika strikta krav på som på andra laboratorier som utför myndighetsundersökningar. Lättnaden ska ske inom ramen för EU-lagstiftningen.

Enligt 2 mom. ska de egenkontrollprov som enligt livsmedelsbestämmelserna förutsatts bli undersökta undersökas i ett ackrediterat laboratorium för egenkontroll, i ett officiellt laboratorium eller i ett nationellt referenslaboratorium. Med egenkontrollprov som enligt livsmedelsbestämmelserna ska bli undersökta avses till exempel prov som tagits för att utföra undersökningar som föreskrivs i kommissionens förordning om mikrobiologiska kriterier för livsmedel (EG) nr 2073/2005.

33 §. Laboratoriernas anmälningsskyldighet. Enligt paragrafens 1 mom. ska ett officiellt laboratorium, ett utsett egenkontrollaboratorium och ett nationellt referenslaboratorium meddela Livsmedelsverket om det sker betydande ändringar i verksamheten. Sådana är åtminstone förändringar i omständigheter som gäller förutsättningarna för ackrediteringen, till exempel i kvalitetssystemet, personalens utbildning och regelbundna bedömningar. Laboratorier ska även underrätta Livsmedelsverket om verksamheten avbryts och om verksamheten upphör.

Enligt 2 mom. ska ett officiellt laboratorium, ett utsett egenkontrollaboratorium och ett nationellt referenslaboratorium på begäran till Livsmedelsverket lämna provspecifika uppgifter eller ett sammandrag om de undersökningar enligt 32 § som laboratoriet utfört eller låtit utföra. Skyldigheten beror framför allt på myndigheternas behov att följa förekomsten av sjukdomsalstrare regionalt och på riksnivå. De identifikationsuppgifter för personer eller tillsynsobjekt som ingår i de provspecifika uppgifterna eller i sammanfattningarna måste förmedlas på ett säkert sätt.

Enligt 3 mom. ska ett officiellt laboratorium, ett utsett egenkontrolllaboratorium och ett nationellt referenslaboratorium utan dröjsmål underrätta uppdragsgivaren om undersökningsresultat som tyder på fara. Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 ska en livsmedelsföretagare genast anmäla en fara till myndigheten. En sådan informationskedja kan dock orsaka onödigt dröjsmål med tanke på åtgärder för att förhindra eller begränsa faran. Därför ska laboratoriet utan dröjsmål också informera den myndighet som utövar tillsyn över uppdragsgivaren och Livsmedelsverket om ett undersökningsresultat. Med tanke på beredskapen inför och förebyggandet och utredningar av epidemier ska nationellt samlas in information om faktorer som föranleder fara, det vill säga biologiska, kemiska och fysikaliska agenser, bland annat mikrober, parasiter, prioner och kemikalier. För att faktorerna ska kunna identifieras mer ingående och annan undersökning utföras ska laboratoriet på begäran också sända ett prov till ett nationellt referenslaboratorium i sådana situationer. Beroende på fallet kan provet bestå av exempelvis ett vävnadsprov, en provbit, en lösning eller en bottenfällning.

Enligt 4 mom. ska ett officiellt laboratorium, ett utsett egenkontrolllaboratorium och ett nationellt referenslaboratorium på begäran av Livsmedelsverket meddela uppgifter om undersökningar och undersökningsresultat som har samband med uppföljningen och kontrollen av zoonoser som avses i 17 § samt sända in prov och i undersökningarna isolerade sjukdomsalstrare på begäran till ett nationellt referenslaboratorium enligt anvisningar från Livsmedelsverket.

Enligt paragrafens 5 mom. ska det nationella referenslaboratoriet meddela Livsmedelsverket och Institutet för hälsa och välfärd de uppgifter som behövs för den epidemiologiska uppföljningen. Uppgifter för identifikation av tillsynsobjekt som ingår i uppgifter som ska meddelas till Institutet för hälsa och välfärd ska förmedlas på ett säkert sätt.

34 §. Närmare bestämmelser om laboratorier. Genom förordning av statsrådet får utfärdas närmare bestämmelser om de standarder som beskriver officiella laboratorier som avses i 31 § 2 mom. och hos de organ som utvärderar laboratorierna och om de krav som ställs på laboratoriernas kvalitetssystem, om de villkor för utseende av laboratorier som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter, om utbildnings- och behörighetskraven i fråga om laboratoriernas personal, om innehållet i och lämnande av anmälningar och uppgifter samt innehållet i och lämnande av sammandrag som avses i 33 § 1 och 2 mom. samt om fara som avses i 33 § 3 mom. samt om innehållet i och lämnande av anmälningar som avses i 33 § 5 mom.

Enligt 2 mom. kan närmare bestämmelser om undersökning av sjukdomsalstrare som avses i 33 § 4 och 5 mom. om undersökningsmetoder, om meddelande av undersökningsresultat samt om sändande av sjukdomsalstrare utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Enligt 3 mom. kan Livsmedelsverket utfärda närmare bestämmelser om anmälan om undersökningsresultat som tyder på sådan allvarlig fara som avses i 33 § 3 mom. samt om förvaring och sändande av prov och sjukdomsalstrare som avses i 33 § 4 och 5 mom. till ett nationellt referenslaboratorium.

5 kap. **Livsmedelstillsyn**

35 §. Den nationella planen för livsmedelstillsyn. I paragrafen föreskrivs det om Livsmedelsverkets skyldighet att upprätta en nationell plan för livsmedelstillsyn för styrning och samordning av livsmedelstillsynen. Planen behöver inte upprättas som ett separat dokument utan den kan vara en del av den fleråriga nationella tillsynsplan som förutsätts i

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 och som omfattar hela livsmedelskedjan. Enligt 2 mom. ska planen ses över vid behov. I planen ska hänsyn tas till de gemensamma mål för miljö- och hälsoskyddet som har satts upp av Livsmedelsverket och Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet i det nationella programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i den gällande lagen.

36 §. Myndigheternas tillsynsplaner. I 1 mom. föreskrivs det att de tillsynsmyndigheter som avses i denna lag för att genomföra den nationella livsmedelstillsynsplanen ska utarbeta tillsynsplaner för den livsmedelstillsyn som de ansvarar för och svara för att de samordnas så att tillsynen beaktar riskerna med livsmedels- och kontaktmaterialverksamheten och så att tillsynen motsvarar de allmänna krav som gäller tillsynen, förebygger faror för människors hälsa och skyddar konsumenterna från ekonomisk förlust. Det finns inga bestämmelser om tillsynsplanens innehåll eller obligatoriska uppgifter utan i synnerhet landskapen kan koncentrera sig på behoven inom sitt eget område när de upprättar och uppdaterar planen. Tillsynsplanen kan kopplas till landskapets egna strategier. I tillsynsplanens mål och vid bedömningen av hur de har genomförts kan man framför allt lyfta fram målen för landskapets eget område och lokal riskbedömning. Tillsynsplanerna ska ses över vid behov, exempelvis om det är nödvändigt med avseende på prioriteringarna i den nationella planen för livsmedelstillsyn.

37 §. Inspektionsrätt och rätt att närvara. I 1 mom. föreskrivs det om rätt för tillsynsmyndigheten eller organ och fysisk person med delegerade uppgifter som avses i 30 § att utföra sådana inspektioner i ett tillsynsobjekt som tillsynen förutsätter, ta del av handlingar och inspektera den utrustning, de redskap och de utrymmen som används i verksamheten. I 4 § 2 mom. 3 punkten har ett tillsynsobjekt definierats som en plats där det bedrivs, eller där det finns anledning att anta att det bedrivs, livsmedels- eller kontaktmaterialverksamhet eller där det förvaras information som är av betydelse med tanke på iakttagandet av livsmedelsbestämmelserna. Tillsynsobjektet kan utöver ett traditionellt primärproduktionsställe eller en livsmedelslokal vara till exempel en importörs lager eller distributionscenter. Tillsynsobjektet kan också till exempel vara en centralaffärs huvudkontor där det förvaras information som är av betydelse för att till exempel utreda huruvida förpackningsmärkningarna på de egna produktmärkena överensstämmer med livsmedelsbestämmelserna. Tillsynsobjektet kan till exempel också vara verksamhetsplatsen för ett företag i livsmedelsbranschen som bedriver försäljning av livsmedel på webben.

Enligt 1 mom. har en studerande som handleds av tillsynsmyndigheten och som utför praktik som ger introduktion i myndighetsverksamhet rätt att närvara när tillsynsmyndigheten utför tillsyn och inspektioner. Bestämmelsen motsvarar 49 § 1 mom. i den gällande lagen. Därtill föreslås det att Livsmedelsverket har rätt att närvara då landskapet utför tillsyn och inspektioner. Detta är motiverat eftersom Livsmedelsverket enligt 23 § 2 mom. 1 punkten ska bedöma genomförandet av livsmedelstillsynen i landskapen.

I 2 mom. föreskrivs det om inspektioner i lokaler som omfattas av hemfrid. Enligt förslaget ska 49 § 2 mom. i gällande lag ändras så att det i ett tillsynsobjekt som är beläget i utrymmen som används för permanent boende kan göras en inspektion för att genomföra de krav på offentlig kontroll som ställs i artikel 9–15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625, om en inspektion är nödvändig för att utreda de omständigheter som är föremål för inspektion. Inspektionen får endast göras av en tillsynsmyndighet.

Enligt artikel 5.1 h i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 ska den behöriga myndigheten ha till sitt förfogande rättsliga förfaranden för att säkerställa att personalen har tillträde till aktörernas lokaler och tillgång till deras dokumentation, så att de kan utföra sina uppgifter på ett korrekt sätt. I Finland har hemfriden starkt skydd genom

grundlagen. Hemfrid, som skyddas med grundlagen, omfattar bostaden och andra motsvarande lokaler som är avsedda för långsiktigt boende, till exempel husvagn. Förutsättningen för begränsandet av de grundläggande fri- och rättigheterna är att det föreskrivs om ärendet genom lag, bestämmelsen är noga begränsad och befogenheten kan inte delegeras. För att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna begränsas, måste detta vara nödvändigt, acceptabelt och det måste finna ett vägande samhälleligt behov till detta. I den föreslagna bestämmelsen begränsas befogenheten till genomförandet av de krav som i artiklarna 9–15 i förordning (EU) 2017/625 ställs på officiell tillsyn. Detta motiverar också bestämmelsens nödvändighet. Grunden för acceptabilitet och vägande samhällelig nödvändighet är säkrandet av livsmedelssäkerheten när genomförandet av en inspektion i en lokal som omfattas av hemfrid är nödvändigt för att utreda de omständigheter som är föremålet för inspektionen. Delegeringsförbudet ingår i bestämmelsen om att inspektioner som omfattas av hemfriden bara kan genomföras av tillsynsmyndigheten. En motsvarande bestämmelse finns i 13 § i lagen om tillsyn över ekologisk produktion (294/2015) och i 50 § i lagen om animaliska biprodukter (517/2015).

Enligt 49 § 3 mom. i den gällande lagen har regionförvaltningsverket och länsveterinären och en av Evira eller regionförvaltningsverket förordnad annan veterinär rätt att inspektera det primärproduktionsställe från vilket ett livsmedel härrör, om tillsynsmyndigheten i samband med övervakningen eller inspektionen misstänker eller konstaterar att ett livsmedel av animaliskt ursprung innehåller främmande ämnen i en mängd som strider mot bestämmelserna. Bestämmelsen gäller övervakningen av rester i animaliska livsmedel. Bestämmelsen har tagits med i den gällande lagen för att det ska vara möjligt att även förordna annan veterinär är en kommunal eller länsveterinär att ta prov på levande djur för tillsynen av rester. Bestämmelsen har inte tillämpats på flera år. Därför föreslås det att bestämmelsen inte längre ska ingå i lagen.

Enligt 3 mom. har tillsynsmyndigheten rätt att närvara vid Europeiska kommissionens kontroller enligt artikel 116 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625. Även inspektörer som avses i Europeiska unionens lagstiftning eller annat internationellt avtal som binder Finland ska ha inspektionsrätten och rätten att ta del av information som avses i paragrafen. Bestämmelsen motsvarar 49 § 5 mom. i gällande lag.

38 §. Provtagning. I paragrafen föreskrivs om rätt för tillsynsmyndigheten och organ och fysiska personer med delegerade uppgifter att utan ersättning ta eller låta ta en sådan mängd prov som behövs för tillsynen samt att lagra ljud och bilder. Intyg ska utställas över provtagningen. Bestämmelsen motsvarar 50 § 1 mom. i gällande lag.

Eftersom tillsynsätgårderna ofta baserar sig på prov som myndigheterna tagit eller låtit ta, ska provtagningen vara pålitlig och högklassig. Om kraven på provtagning, analyser, test och diagnoser föreskrivs i kapitel IV i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625.

Enligt 2 mom. kan prov på livsmedel och livsmedelskontaktmaterial som saluförs och som tillsynsmyndigheten har beställt via teknik för distanskommunikation utan att identifiera sig användas i den offentliga kontrollen. I synnerhet distansförsäljningen av livsmedel över nätet har blivit allt vanligare under de senaste åren. Ibland är det svårt att logga in i servrar med myndigheternas koder. Motsvarande bestämmelse finns i artikel 36 i förordning (EU) 2017/625. I punkt 2 i artikel föreskrivs att när de behöriga myndigheterna har fått tillgång till proverna ska de vidta alla åtgärder för att säkerställa att de aktörer från vilka dessa prover beställts underrättas om att proverna har tagits i samband med offentlig kontroll och, i förekommande fall, analyseras eller testas för denna offentliga kontroll, och har möjlighet att på egen bekostnad utöva rätten till ett andra expertutlåtande enligt artikel 35 i förordning (EG) 2017/625.

39 §. Skriftligt beslut om köttbesiktning: Enligt 1 mom. ska på begäran utfärdas ett skriftligt beslut om köttbesiktning. Till beslutet ska fogas anvisning om rättelseyrkande. Beslutet behöver inte undertecknas. Momentet avviker precis som den gällande lagen från huvudprincipen i förvaltningslagen, det vill säga att ett förvaltningsbeslut ska utfärdas skriftligt. Besluten om köttbesiktning sågs över 2008 när det hade visat sig vara omöjligt att upprätta beslut som uppfyllde formkraven i förvaltningslagen eftersom besluten var så många. Tanken var att processen skulle bli smidigare genom att kravet på skriftligt beslut slopades. Skriftligt beslut om köttbesiktning ska i fortsättningen bara utfärdas på begäran.

I 2 mom. föreskrivs det om delgivning av ett skriftligt beslut om köttbesiktning. Beslutet ska delges parterna genom brev enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen eller genom vanlig elektronisk delgivning som avses i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet. Med samtycke av den berörda parten kan beslutet delges via e-post. Beslutet anses då ha delgivits vid den tidpunkt när den berörda parten har skickat en kvittering av mottagandet till tillsynsmyndigheten. Med kvittering avses här att den berörda parten skickar ett e-postmeddelande eller att e-postsystemet skickar ett automatiskt leveranskvitto. Om den berörda parten inte hämtar beslutet eller skickar ett kvitto på delgivningen per e-post inom sju dagar från myndighetens meddelande, delges beslutet på något annat sätt. Om elektronisk delgivning av beslutsdokumentet eller delgivning per e-post inte sker eller misslyckas i tekniskt hänseende, räknas besvärstiden först från och med delgivningen på något annat sätt. Därmed äventyras inte personens rättssäkerhet av misslyckade försök att delge beslutet på elektronisk väg.

40 §. Myndighetens rätt att få information. Enligt 1 mom. har tillsynsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna rätt att av statens och landskapets myndigheter samt av livsmedels- och kontaktmaterialföretagare och andra som omfattas av skyldigheterna enligt denna lag få den information som är nödvändig för den offentliga tillsynen och andra offentliga åtgärder. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i den gällande lagen. Bestämmelser om hemlighållande av de uppgifter som fås inom ramen för tillsynen finns i 80 §.

Enligt 2 mom. har tillsynsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna rätt att av myndigheter och personer som sköter offentliga uppdrag få sådan information om hur livsmedels- och kontaktmaterialföretagare skött registrerings-, rapporterings- och betalningsåtaganden i anslutning till skatter, lagstadgade pensions-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkringsavgifter samt avgifter som Tullen tar ut, samt om deras verksamhet, ekonomi och kopplingar, som är nödvändiga för utredningen av deras tillförlitlighet enligt 6 § och återkallande av godkännande av livsmedelslokal eller avbrytande eller nedläggning av livsmedelsverksamhet som bedrivs i registrerad livsmedelslokal enligt 58 eller 59 §.

Enligt 3 mom. har tillsynsmyndigheterna rätt att få informationen utan avgift. Det ska också vara möjligt att få informationen via teknisk anslutning eller annars i elektronisk form. Detta ska göra det möjligt för myndigheten att i sina uppgifter gällande bedömningen av pålitligheten, återkallande av godkännande eller avbrytande av verksamheten även utnyttja elektroniska fullgöranderapporter som upprättats av Enheten för utredning av grå ekonomi.

41 §. Myndighetens rätt att på eget initiativ lämna information. Enligt förslaget har livsmedelstillsynsmyndigheterna rätt att på eget initiativ till en annan myndighet eller person som sköter ett offentligt uppdrag lämna sådan information som myndigheten fått vid skötseln av sina uppgifter, om denna information är nödvändig för myndigheten i fråga eller den person som sköter ett offentligt uppdrag för skötseln av deras lagstadgade uppgifter. Bestämmelsen möjliggör effektiv informationsförmedling och effektivt samarbete med olika aktörer som deltar i bekämpningen av grå ekonomi i situationer där livsmedelstillsynsmyndigheten till exempel upptäckt att löner betalas svart eller andra problem

i anknytning till anställningsförhållanden eller olaglig försäljning av alkohol. Den gällande lagen har ingen motsvarande bestämmelse.

42 §. Myndighetens anmälningskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter. Enligt förslaget ska den i lagen avsedda tillsynsmyndigheten underrätta Livsmedelsverket om konstaterade faror för människors hälsa och vid behov om sådana andra omständigheter som uppdagats i tillsynen och som kan inverka på säkerheten eller spårbarheten beträffande livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial eller informationen om dem. Vidare ska tillsynsmyndigheten underrätta de myndigheter som avses i lagen om smittsamma sjukdomar om uppdagade faror som kan leda till att människor insjuknar. Enligt 30 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) ska hälsomyndigheter på motsvarande sätt meddela livsmedelstillsynsmyndigheter om konstaterade eller misstänkta epidemier i anslutning till livsmedel. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 52 § i den gällande lagen.

Enligt 2 mom. är tillsynsmyndigheten skyldig att på begäran underrätta Livsmedelsverket om sådana uppgifter om inspektioner och avgifter som verket behöver för uppföljningen av tillsynen enligt denna lag. Sådana uppgifter är bland annat uppgifter om myndigheternas inspektionsbesök och inspektionsåtgärder. Information kan även levereras i elektroniskt format.

Enligt 3 mom. får Livsmedelsverket utfärda närmare bestämmelser om utförande av uppgifter som avses i 1 och 2 mom..

43 §. Tillsynsmyndighetens rådgivnings- och instruktionsskyldighet. Enligt förslaget har tillsynsmyndigheterna skyldighet att inom sitt eget behörighetsområde ge livsmedels- och kontaktmaterialföretagare behövliga råd och anvisningar så att livsmedelsbestämmelserna följs. Utgångspunkten är att statliga myndigheter ger råd på nationell nivå och landskapen inom sitt eget verksamhetsområde. Tillsynsmyndighetens instruktionsskyldighet ska i första hand gälla handledning om tillämpningen av lagstiftningen på allmän nivå. På basis av utvärderingen av enskilda fall kan det även vara motiverat att myndigheten i enskilda fall ger råd åt en företagare. I rådgivningens och handledningens omfattning ska man ta hänsyn till att tilliten till tjänstemannens opartiskhet inte får äventyras på grund av handledningen.

Bestämmelsen innehåller gällande praxis inom livsmedelstillsynen, som innebär att administrativa tvångsmedel vidtas först efter att anvisningar och uppmaningar inte har iakttagits, om fallets omfattning eller allvar inte förutsätter omedelbar användning av tvångsmedel.

Med råd och vägledning hjälper man företagarna att bättre känna kraven i livsmedelsbestämmelserna, förstå syftet med kraven samt agera på det sätt som kraven förutsätter. Då genomförs även syftet med tillsynen. När företagarna åtar sig huvudrollen för att uppfylla kraven och ansvaret för säkerheten, får företagarna ekonomisk nytta och en konkurrensfördel av kraven i bestämmelserna.

Enligt 2 mom. ska tillsynsmyndigheterna vid behov, framför allt i samband med inspektionerna i anslutning till tillsynen, ge livsmedels- och kontaktmaterialföretagare behövliga uppmaningar så att livsmedelsbestämmelserna följs, om verksamheten inte överensstämmer med dem.

Enligt 3 mom. informerar tillsynsmyndigheterna inom sitt behörighetsområde om frågor som hör till livsmedelsbestämmelsernas tillämpningsområde. Utgångspunkten är att statliga myndigheter ger råd på riksnivå och landskapen inom sitt eget verksamhetsområde.

44 §. Veterinärers skyldighet att lämna uppgifter. I paragrafen föreskrivs det om anmälningsskyldighet för den veterinär som gör veterinärsbesök på ett primärproduktionsställe och för personer som utför myndighetsuppgifter på ett primärproduktionsställe att om de i samband med ett besök noterar att hälsotillståndet hos djuren eller uppfödningförhållandena väsentligt försämrar den säkerheten eller kvaliteten beträffande livsmedel som härrör från djuren. Kvaliteten på livsmedlen kan försämrats till exempel för att djuret är mycket smutsigt eller att uppfödningförhållandena inte är korrekta. En veterinär eller en person som besöker ett primärproduktionsställe i ett myndighetsuppdrag ska ofördröjligen underrätta djurens ägare eller innehavare samt den tillsynsmyndighet i det landskap som sköter de uppgifter som avses i denna lag om omständigheter som försämrar den livsmedelshygieniska kvaliteten på livsmedel. Landskapet har rätt att underrätta den företagare som tar emot djuren eller livsmedlen samt Livsmedelsverket om omständigheter som det har noterat.

45 §. Utredning av matförgiftningar. I paragrafens föreskrivs allmänt om inledandet av utredningar om matförgiftning. Landskapet ska efter att ha fått den anmälan som avses i 16 § eller då det av annan orsak misstänker matförgiftning utan dröjsmål göra en utredning av fallet. Utredningar ska enligt samma praxis som nu göras i samarbete med de myndigheter som nämns i lagen om smittsamma sjukdomar. Paragrafens innehåll motsvarar bestämmelserna om matförgiftning i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/88/EG om zoonoser och zoonotiska smittämnen. Anmälan om misstänkta matförgiftningsfall ska lämnas till Institutet för hälsa och välfärd och anmälan om utredning till Livsmedelsverket. Det landskap inom vars område matförgiftningen misstänks ha ägt rum ska alltid underrättas om matförgiftningen. Ett slakteri och en livsmedelslokal i anslutning till det ska även underrätta den officiella veterinär som övervakar slakteriet om misstanke rörande matförgiftning. Den officiella veterinären ska även delta i utredningen av matförgiftningen.

46 §. Närmare bestämmelser om livsmedelstillsynen. Enligt förslaget ska det vara möjligt att genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärda närmare bestämmelser om köttbesiktning och tillsyn och anmälningar i anslutning till den som avses i 23 § 2 mom. 2 och 3 punkten, 24 § 2 mom. 4 punkten och 2 mom. samt om skriftligt beslut om köttbesiktning som avses i 39 §. Enligt 1 mom. 2 och 3 punkten får det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om provtagning som avses i 38 § samt om tillsynsmyndigheters anmälningsskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter som avses i 42 §.

Enligt paragrafens 2 mom. får närmare bestämmelser om utredning och anmälan om matförgiftning, som avses i 45 §, ges genom förordning av statsrådet.

Enligt 3 mom. 1 punkten kan Livsmedelsverket utfärda bestämmelser om de uppgifter om livsmedel av animaliskt ursprung som ska meddelas tillsynsmyndigheterna när livsmedlen kommer från den inre marknaden. Lagen ska inte längre föreskriva om första ankomstplats för livsmedel av animaliskt ursprung som i den gällande lagen. Bestämmelserna i 9 och 10 § om skyldighet att underrätta om väsentliga ändringar i livsmedelsverksamheten förpliktar företagarna att göra anmälan till tillsynsmyndigheterna om att de har inlett eller avslutat import av livsmedel av animaliskt ursprung från den inre marknaden. Bestämmelserna förpliktar dem också att anmäla betydande förändringar i importen av livsmedel av animaliskt ursprung från den inre marknaden, exempelvis när volymerna eller livsmedelskategorierna ändras i betydande grad. När verksamheten inleds eller ändras kan tillsynsmyndigheterna begära kompletterande information om importen av livsmedel av animaliskt ursprung från den inre marknaden till det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystem för miljö- och hälsoskyddet, bland annat importvolym, livsmedelskategorier eller om de importerar produkter med särskild salmonellagaranti. I den gällande lagen grundar sig kraven

på provtagningar och dokument i 23 § på Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 och kommissionens förordning (EG) nr 1688/2005, och det behövs därför inga nationella bestämmelser. Enligt den gällande 23 § ska företagaren på den första ankomstplatsen returnera eller förstöra ett livsmedel där salmonella har upptäckts inom ramen för egenkontrollen. Artikel 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/200 och artikel 7 i kommissionens förordning (EG) nr 2073/2005 förpliktar företagarna att dra bort ett sådant livsmedel från marknaden eftersom det strider mot bestämmelserna. Förordningarna tillåter också att livsmedlen returneras kommersiellt eller att livsmedlen med godkännande av tillsynsmyndigheterna behandlas för att avlägsna salmonellarisken någon annanstans än på detaljhandelsstället. Följaktligen behövs det inga nationella bestämmelser om detta.

Enligt 3 mom. 2 punkten kan Livsmedelsverket utfärda bestämmelser om de metoder som ska användas vid köttbesiktning. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i den gällande lagen. Följande gällande beslut och förordningar av jord- och skogsbruksministeriet ersätts av bestämmelser som utfärdas av Livsmedelsverket: beslut 1/EEO/2000 (bakteriologisk undersökning vid köttbesiktning) samt förordningarna 5/EEO/2001 (ändring av beslut om bakteriologisk undersökning vid köttbesiktning) och 21/EEO/2001 (påvisande med mikrobiologisk metod av mikrobläkemedelssubstanser vid köttbesiktning). Det är motiverat att ge bestämmelser om de metoder som används vid köttbesiktningen med ett lättare förfarande än lagstiftningsvägen. Livsmedelsverket kan även utfärda bestämmelser om frekvensen och omfattningen av trikinundersökningarna då kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1375 ger möjlighet till det eller kräver det. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i den gällande lagen.

6 kap. **Myndighetsuppgifter inom export av livsmedel**

47 §. Utredningar i anslutning till export. Den gällande lagen har inga bestämmelser om myndighetsuppgifter i anslutning till export. I lagen om Livsmedelssäkerhetsverket (25/2006) Evira sägs det att internationellt samarbete ingår i verkets uppgifter. Utifrån detta och inom ramen för sina resurser har Evira följaktligen varit aktivt i projekt framför allt för att hjälpa livsmedel att få tillträde till marknaden och fotfäste där. Vidare har verket deltagit i projekt som på andra sätt skapat förutsättningar för export av livsmedel. I många länder krävs det att myndigheterna samarbetar nära i syfte att öppna exportmarknaden.

I synnerhet regeringen Sipilä har satsat på export under sin mandatperiod ända från 2015, när Evira beviljades temporära extraanslag för ändamålet. I regeringens spetsprojekt Bioekonomi och rena lösningar ingår satsningar på nya exportmarknader i åtgärderna. Åtgärderna inbegriper att starta nya projekt för marknadstillträde, utveckla systemet för exportkontroll och satsa på större exportkompetens i små och medelstora företag. Fokus sätts särskilt på de utredningar och kontroller som mälländerna kräver att myndigheterna och på kontrollförfaranden vid exportprojekt.

Enligt 1 mom. är det i första hand livsmedelsföretagaren som är skyldig att utreda och uppfylla de importkrav och eventuella transiteringskrav som myndigheterna i destinationsstaten ställer.

Enligt 2 mom. ska Livsmedelsverket vid behov delta i den utredning av myndighetskrav som avses i 1 mom., om det inte går att få klarhet om kraven på något annat sätt. Dessutom ska Livsmedelsverket vid behov vara med och upprätta de dokument och delta i annat utredningsarbete som är ett villkor för att få tillträde till och stanna kvar på marknaden. Livsmedelsverket ska besluta om att delta i utredningarna av de myndighetskrav som avses i 1 mom. bland annat utifrån sannolikheten att exporten kommer i gång, det förväntade värdet av exporten, livsmedelsföretagarnas möjligheter att vara med i exportfrämjande åtgärder, hur

många livsmedelsföretagare som drar nytta av projektet och hur snabb och förutsebar utrednings- och rapporteringsprocessen är. Livsmedelsverket får dessutom avbryta sitt deltagande i dessa uppgifter om det inte längre finns förutsättningar för att fortsätta med utredningsarbetet.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för att Livsmedelsverket ska vara med och utföra de uppgifter som avses i 2 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

48 §. Tillsyn vid export. Enligt paragrafen ska landskapet utöva tillsyn över exporten av livsmedel inom sitt geografiska verksamhetsområde. Livsmedelsverket ska delta i tillsynsarbetet, när tillsynen avser att kontrollera att de importkrav som myndigheterna i destinationsstaten ställer är uppfyllda. I förekommande fall ska Livsmedelsverket också få utföra exporttillsyn inom landskapens uppgiftsområden. Det kan anses motiverat eftersom en del destinationsstater kräver att tillsynen över deras importkrav ska utövas av en statlig myndighet. Tillsynen ska läggas upp på grundval av de importkrav som myndigheterna i destinationsstaten ställer.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för och innehållet i tillsynen får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

49 §. Exportintyg. Enligt paragrafen ska Livsmedelsverket och landskapet på begäran av en företagare utfärda exportintyg för andra livsmedel än livsmedel av animaliskt ursprung, om myndigheterna i destinationsstaten kräver sådana licenser. Kraven i 47 § tillämpas på utredning av de krav som destinationslandet ställer på innehållet i intygen. Bestämmelser om veterinärintyg, det vill säga exportintyg, för produkter av animaliskt ursprung ingår i 71 § i lagen om djursjukdomar (441/2013). Kommunala veterinärer är behöriga att utfärda sådana intyg. Destinationsstaterna kan emellertid också kräva intyg som ett villkor för export av andra livsmedel än de som har animaliskt ursprung. Om destinationsstaten inte kräver andra utredningar som villkor för export än exportintyg, är exportlicensen det utredningsdokument som avses i 47 §. För tydlighetens skull föreskrivs det särskilt om utfärdande av exportintyg.

7 kap. **Nationella kvalitetssystem för livsmedel och kontrollerade uppfödningförhållanden**

50 §. Nationella kvalitetssystem för livsmedel. Enligt 1 mom. kan Livsmedelsverket på ansökan godkänna ett nationellt kvalitetssystem för livsmedel. Bestämmelser om nationella kvalitetssystem finns i 4 § 1 mom. 10 punkten och kraven för godkännande av systemen ingår i artikel 16.1 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013. Godkännandekraven gäller inte programmet för kvalitetssystemet, utan bestämmelsen avser att verifiera att den beskrivning av kvalitetssystemet som ingår i ansökan uppfyller kraven i artikeln. Uppdraget att verifiera att kvalitetssystemet fungerar enligt sina egna regler är inte en fråga för lagstiftningen och måste överlåtas till någon oberoende part.

Enligt 2 mom. ska ett nationellt kvalitetssystem ha kontrollerats av ett utomstående oberoende organ. Organet kan vara vilken utomstående part som helst som utför auditering inom livsmedelsområdet. Den sökande är skyldig att regelbundet rapportera resultaten av den utomstående kontrollen till Livsmedelsverket och underrätta verket om det görs ändringar i reglerna eller innehållet i kvalitetssystemet. Den sökande är skyldig att åtminstone publicera information om kvalitetssystemet, vad det innehåller och vilka som deltar i systemet.

Enligt 3 mom. ska Livsmedelsverket utöva tillsyn över att de nationella kvalitetssystem som verket har godkänt uppfyller kraven för godkännande. Livsmedelsverket kan återta sitt godkännande av ett kvalitetssystem om systemet inte längre uppfyller villkoren.

Närmare bestämmelser om ansökan om, godkännande av och återkallelse av godkännande av ett nationellt kvalitetssystem för livsmedel samt kontroll som görs av ett oberoende organ, rapportering av resultaten från kontrollen och publicering av information om kvalitetssystemet får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

51 §. Kontrollerade uppfödningförhållanden för svin. Livsmedelsverket ska vara den myndighet som godkänner kontrollerade uppfödningförhållanden. På ansökan ska Livsmedelsverket erkänna primärproduktionsställena och de delområdena som bildas av dem, om de uppfyller kraven på kontrollerade uppfödningförhållanden för svin enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1375. Vidare ska verket övervaka att de uppfyller kraven på kontrollerade uppfödningförhållanden. Livsmedelsverket har rätt att godkänna bedömningar av om kraven är uppfyllda som görs av andra än myndigheter, exempelvis av en auktoriserad veterinär. Livsmedelsverket kan också återkalla erkännandet om kraven på erkännande inte längre uppfylls. Materiellt motsvarar bestämmelsen 54 c § i den gällande lagen.

I syfte att utreda trikinförekomsten hos svin som är uppfödda under kontrollerade uppfödningförhållanden kan Livsmedelsverket enligt 2 mom. bestämma att det ska göras provtagningar för övervakning enligt artikel 11 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1375.

Närmare bestämmelser om ansökan om offentligt erkännande av, erkännande av, tillsyn över och återkallelse av erkännande av primärproduktionsställe och delområden som uppfyller kraven på kontrollerade uppfödningförhållanden får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

8 kap. **Registrering av namnskyddade produkter och anmälan av framställning**

52 §. Registrering av namnskyddade produkter och anmälan av framställning. Enligt paragrafen ska Livsmedelsverket behandla ansökningar om registrering av namnskyddade produkter.

Enligt 4 § 2 mom. 26 punkten avses med namnskyddade produkter sådana produkter med ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel samt sådana garanterade traditionella specialiteter som avses i artikel 5 och 18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012, produkter med geografiska beteckningar som avses i artikel 2.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 251/2014 samt produkter med skyddade geografiska beteckningar som avses i artikel 15–17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 110/2008. Enligt den gällande lagen tillämpas 54 d och 54 e § bara på minimiskyddet för jordbruksprodukter. Enligt den föreslagna lagen ska bestämmelsen också innefatta de aromatiserade vinprodukter och starka alkoholdrycker som i EU-lagstiftningen omfattas av likadana krav på registrering av namnskyddade produkter som namnskyddet för jordbruksprodukter.

Bestämmelser om krav på registrering av namnskyddade produkter, företagare som är behöriga att ansöka om registrering, handläggning av ansökningar och det anknytande invändningsförfarandet, Europeiska kommissionens behörighet att bevilja och återkalla registrering samt om användning av, skydd för och övervakning av namnskyddade produkter ingår i de EU-förordningar som nämns i 4 § 2 mom. 26 punkten.

I 2 mom. föreskrivs det hur ansökningar om namnskyddade produkter ska behandlas. Livsmedelsverket ska offentliggöra ansökningarna, ordna det nationella invändningsförfarandet och besluta om kraven för registrering uppfylls i Finland eller inte. Om kraven uppfylls, ska Livsmedelsverket offentliggöra sitt beslut och skicka ansökan till Europeiska kommissionen.

Enligt 3 mom. ska livsmedelsföretagare som framställer en registrerad namnskyddad produkt innan de släpper ut produkten på marknaden anmäla produktens namn och framställningsplats till den tillsynsmyndighet som avses i 23 eller 24 §. Tillsynsmyndigheten ska genast underrättas om framställningen avbryts eller läggs ned. De EU-rättsakter som nämns i definitionen av namnskyddad produkt i 4 § 2 mom. 26 punkten kräver att produktspecifikationerna ska kontrolleras innan produktionen släpps ut på marknaden. För att kravet ska kunna uppfyllas måste den behöriga myndigheten i Finland ha information om vilka som tillverkar produkterna i Finland. Anmälan ska göras till den tillsynsmyndighet som avses i 23–25 §. Livsmedelsverket svarar för livsmedelstillsynen i slakterier, vilthanteringsanläggningar och godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem. Landskapet Lappland har hand om livsmedelstillsynen i renslakterier och livsmedelslokaler i anslutning till dem. I fråga om övriga namnskyddade produkter ska anmälan göras till landskapet. De berörda myndigheterna ser till att uppgifter om tillsynsobjekten skrivs in i informationssystemen. För att minska den administrativa bördan är det befogat att livsmedelsföretagarna kan lämna in ansökan i samband med de anmälnings- och godkännandeförfaranden som avses i 8–11 §. Det ska dock vara möjligt att lämna in anmälan separat eftersom en företagare inte nödvändigtvis samtidigt behöver göra andra anmälningar eller ansökningar.

Enligt 4 mom. får närmare bestämmelser om ansökan om registrering, ordnande av invändningsförfarandet och offentliggörande av ansökningar och beslut enligt 1 och 2 mom. och om anmälningskyldiga företagare, de uppgifter som ska uppges i anmälan och hur anmälan ska göras enligt 3 mom. utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

9 kap. Administrativa tvångsmedel

53 §. Åtgärder vid överträdelse av livsmedelsbestämmelserna. Paragrafen föreskriver om de lindrigaste tvångsmedel som är tillgängliga och som är tillämpliga när en uppmaning enligt 43 § inte leder det att åtgärder som strider mot bestämmelserna avhjälps eller en uppmaning inte kan ses vara ett tillräckligt strängt medel vid återkommande försummelse eller av någon annan orsak. Tillsynsmyndigheten kan meddela föreläggande om att ett missförhållande ska avhjälpas, om ett livsmedel, ett livsmedelskontaktmaterial, en livsmedelslokal, ett primärproduktionsställe, livsmedels- eller kontaktmaterialverksamhet kan orsaka hälsofara eller i övrigt strider mot livsmedelsbestämmelserna. Vidare kan tillsynsmyndigheten meddela föreläggande om informationen om ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial kan orsaka fara för människors hälsa eller vilseleda konsumenterna. Att avhjälpa ett missförhållande kan innebära exempelvis att rätta till vilseledande, bristfälliga eller i övrigt lagstridiga märkningar på förpackningar eller att ändra sammansättningen i ett livsmedel. I vissa fall kan ett livsmedel som strider mot bestämmelserna används som livsmedel efter upphetning. Ett livsmedel anses strida mot bestämmelserna också när en lagstadgad anmälan, exempelvis en anmälan om näringstillskott som krävs för marknadstillträde, inte har gjorts. Livsmedelsverksamheten uppfyller inte bestämmelserna bland annat när obligatoriska dokument saknas eller företagaren inte kan visa med vilket system han eller hon åtgärdar risker med verksamheten (egenkontroll). I förekommande fall måste det av tillsynsmyndighetens beslut framgå hur man ska gå till väga med ett livsmedel eller hur verksamheten ska fortsätta innan de uppfyller bestämmelserna. Om myndigheten kan försäkra

sig om att ett missförhållande kan avhjälpas på något annat sätt än genom ett föreläggande, behöver den inte med nödvändighet meddela föreläggande.

Enligt 2 mom. kan Livsmedelsverket förelägga ett laboratorium som utför undersökningar som avses i 32 § att avhjälpa de missförhållanden som strider mot livsmedelsbestämmelserna. Det kan vara en brist i analysmetodernas prestanda, försummelse att delta i jämförelsemätningar eller uteblivna analysresultat trots begäran.

Enligt 3 mom. kan tillsynsmyndigheten förelägga den som enligt 50 § ansöker om godkännande av ett nationellt kvalitetssystem för livsmedel att avhjälpa ett missförhållande som gäller ett godkänt kvalitetssystem.

Enligt 4 mom. ska tillsynsmyndigheten i sitt beslut förelägga att en överträdelse av livsmedelsbestämmelserna ska avhjälpas omedelbart eller inom en viss tid. Materiellt motsvarar bestämmelsen 55 § i den gällande livsmedelslagen.

Enligt artikel 138 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 ska de behöriga myndigheterna vidta någon av åtgärder som nämns i förordningen om de konstaterar bristande efterlevnad. När de behöriga myndigheterna beslutar vilka åtgärder som ska vidtas ska de ta hänsyn till den bristande efterlevnadens art och till den utsträckning i vilken aktören tidigare har efterlevt bestämmelserna. Materiellt motsvarar åtgärderna de tvångsmedel som föreslås i detta kapitel.

54 §. Förbud. Tillsynsmyndigheten måste vidtas nödvändiga åtgärder för att hindra att konsumenter får tillgång till ett livsmedel, om ett livsmedel eller informationen om det, ett primärproduktionsställe eller en livsmedelslokal eller verksamheten där är av den arten att de orsakar eller av grundad anledning kan misstänkas orsaka allvarlig fara för människors hälsa. I sådana fall har tillsynsmyndigheten rätt att förbjuda primärproduktion, tillverkning, import, export, partihandel och annan distribution, servering eller annan överlåtelse eller användning i tillverkning av livsmedel. En liknande bestämmelse finns i 56 § i den gällande lagen.

I 1 mom. föreskrivs det dessutom att tillsynsmyndigheten ska vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra att konsumenter får tillgång till ett livsmedel, också när ett livsmedel och informationen om det, ett primärproduktionsställe eller en livsmedelslokal eller den verksamhet som bedrivs där inte är av den arten att faran för människors hälsa är allvarlig, men överträdelsen av livsmedelsbestämmelserna beror på omständigheter som inte kan avhjälpas. Det kan vara fallet när den tillåtna gränsen för en livsmedelstillsats överskrider en aning eller likaså när den tillåtna gränsen för ett bekämpningsmedel överskrider en aning, men referensvärdet för akut toxicitet inte överskrider. Sådana fall ger som regel inte upphov till allvarlig fara för människors, även om ett livsmedel strider mot bestämmelserna. I dessa fall kan tillsynsmyndigheten exempelvis förbjuda import eller saluföring av livsmedlet.

Enligt 2 mom. kan tillsynsmyndigheten förbjuda tillverkning av, partihandel med eller annan distribution av och import av ett livsmedelskontaktmaterial, om materialet eller informationen om materialet eller kontaktmaterialverksamheten orsakar allvarlig hälsofara eller om dessa av grundad anledning kan misstänkas orsaka allvarlig fara för människors eller hälsofara till följd av en överträdelse av livsmedelsbestämmelserna som inte kan avhjälpas. Tillsynsmyndigheten kan meddela förbud exempelvis om det i tillverkningen av materialet har använts något ämne som inte finns upptaget på positivlistan i kommissionens förordning (EG) nr 10/2011 om material och produkter av plast som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Förbudet ska gälla så länge ämnet är tillåtet eller användningen av ämnet upphör. Ett förbud kan också vara aktuellt om gränsvärdet för ett godkänt ämne enligt lagstiftningen om ett material

överskrids en aning. I sådana fall uppstår det som regel inte någon allvarlig fara, men produkten strider mot bestämmelserna.

Enligt 3 mom. kan förbudet vara temporärt under den tid ärendet utreds eller missförhållandet avhjälpes. Tillsynsmyndigheten fattar också ett överklagbart beslut om det temporära förbudet.

55 §. Föreläggande att dra tillbaka ett livsmedel från marknaden och information till allmänheten. Paragrafen ger tillsynsmyndigheten möjlighet att förelägga att ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial ska dras tillbaka från marknaden, om företagaren inte iakttar skyldigheten enligt artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 att dra tillbaka ett livsmedel från marknaden och informera allmänheten.

Enligt artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 ska en livsmedelsföretagare, om han anser eller har skäl att anta att ett livsmedel som han har importerat, producerat, bearbetat, framställt eller distribuerat inte uppfyller kraven för livsmedelssäkerhet, omedelbart inleda förfaranden för att dra tillbaka detta livsmedel från marknaden i de fall livsmedlet inte längre står under denna livsmedelsföretagares omedelbara kontroll och informera de behöriga myndigheterna om detta. Om produkten kan ha nått konsumenten ska företagaren på ett effektivt och noggrant sätt informera konsumenterna om varför livsmedlet dragits tillbaka från marknaden, och vid behov återkalla livsmedel som konsumenterna redan har erhållit, om andra åtgärder är otillräckliga för att upprätthålla en hög hälsoskyddsnivå. En livsmedelsföretagare med ansvar för återförsäljning eller distribution som inte påverkar förpackningen, märkningen, säkerheten eller sammansättningen av livsmedlet ska inom ramen för sina respektive verksamheter inleda förfaranden för att dra tillbaka sådana produkter som inte uppfyller kraven på livsmedelssäkerhet från marknaden och bidra till livsmedelssäkerheten genom att lämna den information som behövs för att spåra ett livsmedel i samarbete med producenter, bearbetningsföretag, tillverkare och/eller de behöriga myndigheterna. Vidare ska en livsmedelsföretagare enligt artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 omedelbart informera de behöriga myndigheterna om han anser eller har skäl att anta att livsmedel som släppts ut på marknaden kan vara skadliga för människors hälsa. Företagarna ska informera de behöriga myndigheterna om de åtgärder som vidtagits för att förhindra faror för slutkonsumenten och får inte hindra eller avråda en person från att samarbeta, i enlighet med nationell lagstiftning och rättspraxis, med behöriga myndigheter, om detta samarbete kan förhindra, minska eller undanröja en risk som uppstår på grund av ett livsmedel. Livsmedelsföretagarna ska samarbeta med de behöriga myndigheterna om åtgärder för att undvika eller minska farorna med ett livsmedel som de tillhandahåller eller har tillhandahållit.

Enligt 2 mom. kan tillsynsmyndigheten bestämma att ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial ska dras bort från marknaden också när den information som ges om livsmedlet eller materialet i väsentlig grad strider mot livsmedelsbestämmelserna. Det kan vara ett medicinskt påstående som uppenbart strider mot denna lag.

Enligt 3 mom. kan tillsynsmyndigheten på livsmedels- eller kontaktmaterialföretagarens bekostnad informera allmänheten om livsmedel som inte uppfyller kraven i livsmedelsbestämmelserna, om en företagare inte iakttar skyldigheten enligt artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 att informera allmänheten. Materiellt motsvarar bestämmelsen 57 § i den gällande livsmedelslagen.

56 §. Omhändertagande. Paragrafen innehåller villkoren för omhändertagande. Tillsynsmyndigheten kan omhänderta ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial, om det orsakar fara eller det finns anledning att misstänka att ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial kan orsaka fara för människors hälsa. I motsats till den gällande

lagen saknas de gällande kraven för omhändertagande att en fara för människors hälsa ska vara omedelbar eller att andra åtgärder enligt lagen inte anses vara tillräckliga. I tillsynsarbetet har myndigheterna sett att villkoren för att tillämpa bestämmelsen i den gällande lagen är för stränga för att förhindra en uppenbar hälsofara. Det har varit svårt att tillämpa bestämmelsen exempelvis när man hos en företagare har upptäckt stora mängder livsmedel som riskerar att fördärvas i bristfälliga förvaringsförhållanden. I övrigt stämmer paragrafen överens med den gällande 58 §.

57 §. Beslut om användning och förstörande av livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial. Syftet med bestämmelsen är att förhindra att ett livsmedel som är olämpligt som livsmedel eller material är olämpligt som livsmedelskontaktmaterial inte återinträder i livsmedelskedjan. Därför föreskriver 1 mom. att tillsynsmyndigheten ska besluta hur man ska gå till väga, om det inte går att ändra ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial så att det överensstämmer med bestämmelserna. Bestämmelserna hänger i många fall samman med de beslut som fattas på grundval av 53 och 54 §. Tillsynsmyndigheten behöver inte uttömmande uppge för vilket ändamål livsmedlet eller livsmedelskontaktmaterialet ska användas, utan den kan i sitt beslut ge exempel på möjliga användningsändamål. Det måste dock framgå att produkten inte får användas som livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial.

Om produkten inte kan användas för något annat ändamål eller om det är nödvändigt av hälsomässiga skäl eller på grund av livsmedelsbestämmelserna ska tillsynsmyndigheten enligt 2 mom. bestämma att livsmedlet eller livsmedelskontaktmaterialet ska förstöras. En livsmedels- eller kontaktmaterialföretagare ska också ha rätt att återsända ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial till en annan EU-medlemsstat eller till en tredje part.

Enligt 3 mom. ska tillsynsmyndigheten fatta beslut enligt 1 och 2 mom. utan dröjsmål. Myndigheten ska sätta ut en skälig tid inom vilken livsmedels- eller kontaktmaterialföretagaren ska vidta de nödvändiga åtgärderna. Målet med beslutet ska dessutom vara att den ekonomiska förlusten för ägaren blir så liten som möjligt.

58 §. Återkallelse av godkännande av ett primärproduktionsställe eller en livsmedelslokal. Paragrafen föreskriver om återkallelse av godkännande av ett primärproduktionsställe och en livsmedelslokal. Godkännandet ska återkallas av den som har godkänt lokalen. Enligt 1 mom. kan tillsynsmyndigheten i första hand återkalla sitt beslut, om en hälsofara inte kan förhindras på något annat sätt med hjälp av tvångsmedelsbestämmelserna i denna lag. Den gällande lagen har ingen bestämmelse om återkallelse av godkännande av ett primärproduktionsställe eftersom det inte i något fall krävdes godkännande av ett primärproduktionsställe, när den nuvarande lagen stiftades.

Enligt 2 mom. kan ett beslut om godkännande dessutom återkallas, om primärproduktionsstället eller livsmedelslokalen eller den livsmedelsverksamhet som bedrivs där på ett väsentligt sätt strider mot livsmedelsbestämmelserna och livsmedelsföretagaren inte har iakttagit ett föreläggande eller ett förbud som tillsynsmyndigheten har meddelat.

Enligt 3 mom. kan ett godkännande också återkallas, om företagaren inte längre är tillförlitlig på det sätt som avses i 6 §. I och med att ett återkallat godkännande är ett kraftfullt ingrepp i en näringsidkares rättsliga ställning, måste försummelserna vara allvarliga och väsentliga med avseende på verksamheten. Företagen måste därför ges möjlighet att avhjälpa en försummelse. Någon liknande bestämmelse ingår inte i den gällande lagen.

Enligt 4 mom. kan ett godkännande också återkallas för viss tid.

Ett godkännande kan också återkallas exempelvis beträffande en viss verksamhet eller funktion.

59 §. *Avbrytande eller slutande av registrerad primärproduktion och livsmedelsverksamhet samt anmäld kontaktmaterialverksamhet.* Verksamheten hos företagare som berörs av registrering och anmälningsförfarande får avbrytas med stöd av ett föreläggande enligt 53 § eller ett förbud enligt 54 §. För tydlighetens skull föreslås det emellertid att särskilda bestämmelser om att tillsynsmyndigheten kan avbryta eller stoppa registrerad primärproduktion och livsmedelsproduktion och anmäld kontaktmaterialverksamhet, om verksamheten i väsentlig grad strider mot livsmedelsbestämmelserna och företagaren inte har iakttagit ett föreläggande eller ett förbud som tillsynsmyndigheten har meddelat med stöd av 53 eller 54 §.

I den gällande lagen ingår inget krav på att en företagare ska vara tillförlitlig för att få utöva livsmedels- eller kontaktmaterialverksamhet. Följaktligen har livsmedelstillsynsmyndigheterna inte haft någon anledning att utreda hur företag eller fysiska personer tidigare har uppfyllt sina förpliktelser.

Också livsmedelsföretagare som bedriver registrerad livsmedelsverksamhet precis som kontaktmaterialföretagare som har sin verksamhet på ett anmält verksamhetsställe är skyldiga att uppfylla tillförlitlighetskraven i 6 §. Myndigheten måste ha möjligheter att ingripa i verksamheten om en företagare inte uppfyller tillförlitlighetskraven.

Enligt 2 mom. får tillsynsmyndigheten få undantagsvis avbryta eller stoppa registrerad livsmedels- eller kontaktmaterialverksamheten på ett anmält verksamhetsställe, om företagaren inte längre är tillförlitlig på det sätt som avses i 6 §. I och med att ett avbrott eller stopp i verksamheten är ett kraftfullt ingrepp i en näringsidkares rättsliga ställning, måste försummelse vara allvarliga och väsentliga med avseende på verksamheten. Företagen måste därför ges möjlighet att avhjälpa en försummelse. Någon liknande bestämmelse ingår inte i den gällande lagen.

Enligt 3 mom. beslutet att avbryta verksamheten gäller tills tillsynsmyndigheten konstaterar att de missförhållanden som beslutet grundade sig på har avhjälpits.

60 §. *Återkallelse av utseende av ett laboratorium.* Livsmedelsverket kan återkalla utseendet av ett laboratorium, om laboratoriet eller den verksamhet som bedrivs där i väsentlig grad strider mot de krav som ställs i 31 eller 34 § eller i artikel 100 eller 101 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625. Återkallelsen kan bland annat ha att göra med ett skriftligt kvalitetssystem, teknisk kompetens, resultatens tillförlitlighet, personalens kvalifikationer, ackreditering, bedömning eller bedömningsorganets sakkunskap. Ett villkor för återkallelse är att laboratoriet inte har avhjälpit bristerna trots föreläggande från Livsmedelsverket, och att bristerna är allvarliga. En allvarlig brist kan exempelvis vara att ett laboratorium upprepade gånger låter bli att anmäla en fara eller försummar att utföra regelbundet återkommande bedömningar. Också ett temporärt utseende kan återkallas.

Enligt 2 mom. kan Livsmedelsverket också återkalla ett utseende för den tid som krävs för att behandla ett ärende, om bristen i verksamheten vid det utsedda laboratoriet riskerar äventyra undersökningsresultatets tillförlitlighet. En sådan kan exempelvis vara att ett bedömningsorgan gör sig skyldigt till grov försummelse av skyldigheten att avhjälpa en brist.

61 §. *Nedläggning av webbplats* Enligt paragrafen kan Livsmedelsverket beordra att en företagares webbplats ska läggas ner, om de livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial som saluförs via den eller informationen om dem medför fara för människors hälsa eller av

grundad anledning kan misstänkas medföra fara för människors hälsa eller strida mot livsmedelsbestämmelserna på något annat sätt. Föreläggandet att lägga ner webbplatsen kan meddelas temporärt för den tid som ärendet utreds eller missförhållandet avhjälpas. Den temporära nedläggningen gäller tills Livsmedelsverket har fattat ett slutligt beslut i ärendet.

Artikel 138 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 föreskriver om åtgärder vid konstaterad bristande efterlevnad. Den behöriga myndigheten ska vidta lämpliga åtgärder och exempel på dem ingår i artikel 138.2. En av åtgärderna är att beordra att de webbplatser som aktören driver eller använder läggs ner under en lämplig tidsperiod.

62 §. Livsmedelsverkets beslut om att använda administrativa tvångsmedel. Enligt 1 mom. kan Livsmedelsverket fatta beslut om att använda de administrativa tvångsmedel som avses i 53–57 § och i 62 § när det gäller områden som är större än ett landskap. Bestämmelsen stämmer överens med 64 § 1 mom. i den gällande lagen. Syftet är att Livsmedelsverket ska kunna fatta besluten centraliserat i stället för att flera landskap är tvungna att fatta beslut om exempelvis livsmedelspartier som säljs på många olika ställen i landet. Livsmedelsverket får besluta om att sätta in tvångsmedel redan när beslutet kommer att gälla ett område som är större än ett landskap. Beslutet fattas av det berörda landskapet om det är meningen att det bara ska avse produkter som tillverkaren eller importören lagerför.

Enligt 2 mom. kan Livsmedelsverket fatta beslut om att använda administrativa tvångsmedel också inom ett enda landskap, om verket av grundad anledning bedömer att de åtgärder som landskapet vidtar inte räcker till för att avhjälpa den verksamhet som strider mot bestämmelserna. Det kan förekomma att landskapet inte agerar tillräckligt effektivt i livsmedelstillsynen. Syftet är dock inte att landskapet därför exempelvis med hänvisning till bristande resurser ska kunna överföra sina uppgifter på Livsmedelsverket. Det handlar om ett mycket exceptionellt förfarande som Livsmedelsverket kan tillgripa, om det anser att det finns grundad anledning att anse att livsmedelstillsynsmyndigheten i landskapet inte vidtagit tillräckligt effektiva åtgärder för att garantera livsmedelssäkerheten. Vidare ska Livsmedelsverket kunna sköta en tillsynsfråga som hör till landskapet också i sådana undantagsfall när det anses nödvändigt att den centrala myndigheten ingriper för att styra livsmedelstillsynen och efterlevnaden av livsmedelsbestämmelserna. Detta kan komma i fråga exempelvis när tillsynsmyndigheten i landskapet inte vidtar åtgärder trots att det finns ett uppenbart behov av att sätta in tvångsmedel.

För att landskapen ska bli informerade om att Livsmedelsverket har vidtagit åtgärder ska verket enligt 3 mom. utan dröjsmål underrätta de berörda landskapen om de beslut som verket fattat med stöd av 1 och 2 mom.

63 §. Förbud mot marknadsföring och rättelse av marknadsföring. Tillsynsmyndigheten ska kunna förbjuda en livsmedels- eller en kontaktmaterialföretagare att fortsätta med marknadsföring som strider mot livsmedelsbestämmelserna eller förbjuda denne att återuppta sådan marknadsföring eller därmed jämförbar marknadsföring. Förbudet kan också meddelas temporärt och gälla tills tillsynsmyndigheten har fattat sitt slutliga beslut i ärendet.

Enligt 65 § i den gällande lagen är det bara Evira som har rätt att förbjuda marknadsföring som strider mot livsmedelsbestämmelserna. Marknadsföring av livsmedel ingår i den livsmedelsinformation som företagaren svarar för och tillsynen över marknadsföringen ingår i sin tur i den sedvanliga livsmedelstillsynen. Tidigare koncentrerades marknadsföringen till livsmedelsförpackningarna och tidningarna, men den har i allt större omfattning flyttat över till företagets webbplatser och sociala medier. Marknadsföring bedrivs idag på flera fronter och är omfattande. Följaktligen ingår det i livsmedelstillsynen att kontrollera dels märkningen på förpackningarna, dels företagets marknadsföring på webben. Det faktum att det enligt den

gällande lagen är bara Evira som har rätt att förbjuda marknadsföring som strider mot livsmedelsbestämmelserna gör att behandlingen av övervakningsfallen går betydligt långsammare, eftersom de lokala tillsynsmyndigheterna måste föra över ärendena på Livsmedelssäkerhetsverket. Marknadsföring kännetecknas vanligen av snabbhet och den utdragna administrativa överföringen kan leda till att myndigheten inte hinner ingripa i tid vid marknadsföring som uppenbart strider mot bestämmelserna. En viktig princip i förvaltningslagen är att alla parter ska behandlas lika, men den gällande lagstiftningen erbjuder inte tillräckligt effektiva medel för det. De företag i vars lagstridiga marknadsföring myndigheten ingriper upplever att de blir orättvist behandlade, när myndigheten inte ingriper vid likadan marknadsföring i andra företag. Det finns inga resurser för det eftersom det är bara Evira som har rätt att förbjuda marknadsföring. För att livsmedelstillsynen ska ha bättre effekt och vilseledning av konsumenternas förhindras så snabbt som möjligt måste också landskapen ha tillgång till effektiva administrativa tvångsmedel. Med effektiva tillsynsåtgärder kan man även förhindra konkurrenssnedvridning mellan företagen. Följaktligen föreslås det nu att också landskapen får rätt att förbjuda marknadsföring som strider mot bestämmelserna.

Enligt 2 mom. kan tillsynsmyndigheten utöver förbud mot marknadsföring vidta åtgärder enligt 57 § för att förbjuda marknadsföring av ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial, enligt 55 § för att dra tillbaka en sådan produkt från marknaden och informera allmänheten om detta eller enligt 59 § för att omhänderta en sådan produkt, om det i marknadsföringen av ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial lämnas information som kan medföra allvarlig fara för människors hälsa eller om marknadsföringen på ett väsentligt sätt är vilseledande. Tillsynsmyndigheten får vidta åtgärderna tills marknadsföringen överensstämmer med livsmedelsbestämmelserna.

Enligt 3 mom. kan tillsynsmyndigheten, när den meddelar ett förbud enligt momentet, förelägga den livsmedelsföretagare eller den kontaktmaterialföretagare som förbudet gäller att inom utsatt tid rätta marknadsföringen, om detta ska anses nödvändigt på grund av de uppenbara olägenheter som marknadsföringen orsakar. I sitt beslut kan tillsynsmyndigheten bestämma att rättelsen av marknadsföringen ska göras i samma omfattning som den marknadsföring som är föremål för rättelsen är genomförd. Bestämmelsen motsvarar i övrigt 66 § i den gällande lagen, men landskapen ska nu också ha rätt att förplikta en företagare att rätta till marknadsföringen på samma sätt som de enligt 1 mom. har rätt att förelägga en företagare att rätta marknadsföring som strider mot bestämmelserna.

Enligt 4 mom. kan bestämmelserna om marknadsföring i konsumentskyddslagen (38/1978) och i lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet (1061/1978) tillämpas på marknadsföring av livsmedel. De båda lagarna är allmänna lagar som tillämpas om ingenting föreskrivs särskilt i en speciallag. Bestämmelsen motsvarar 67 § i den gällande lagen.

64 §. *Vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande.* Enligt paragrafen kan tillsynsmyndigheten förena ett föreläggande eller ett förbud som meddelats med stöd av denna lag med vite eller hot om tvångsutförande eller avbrytande. Om ärenden som gäller vite och hot om tvångsutförande och avbrytande föreskrivs i viteslagen (1113/1990).

65 §. *Ansvar för kostnader.* Livsmedelsföretagare har vissa kostnader för att iaktta tillsynsmyndigheternas beslut om tvångsmedel, bland annat för att dra tillbaka produkter och informera om det. Enligt paragrafen ska en livsmedelsföretagare eller en kontaktmaterialföretagare stå för kostnaderna. Bestämmelsen motsvarar 69 § i den gällande lagen.

10 kap. **Avgifter**

66 §. *Avgifter för statliga myndigheters prestationer.* För de prestationer som statliga myndigheter utför enligt denna lag ska det tas ut en avgift, om inte något annat föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Avgiftens storlek bestäms med iakttagande av lagen om grunderna för avgifter till staten.

Enligt 2 mom. 1 punkten kan man genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet göra avsteg från bestämmelserna om överensstämmelse i lagen om grunderna för avgifter till staten avgifterna och nedsätta avgifterna för köttbesiktning och kontroll i slakterier och vilthanteringsanläggningar som slaktar små mängder djur med hjälp av ett anslag i statsbudgeten. De minimiavgifter som fastställs i kapitel II i bilaga IV till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 måste dock alltid tas ut. Materiellt motsvarar bestämmelsen 70 § 1 mom. i den gällande lagen.

Enligt 2 mom. 2 punkten kan det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om de nationella arrangemang och storleken på de avgifter som avses i artiklarna 79–82 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625. Materiellt motsvarar bestämmelsen 70 § 2 mom. i den gällande lagen.

67 §. *Årlig grundavgift för landskapets livsmedelstillsyn.* Enligt förslaget tar landskapet ut en årlig grundavgift av företagare som ingår i den planmässiga livsmedelstillsynen. Grundavgiften ska årligen tas ut av alla företagare som nämns i 1 mom. Däremot tas den årliga grundavgiften inte ut för planmässig livsmedelstillsyn av registrerad primärproduktion som avses i 7 §. Den årliga grundavgiften tas inte heller ut livsmedelsföretagare som avses i 9 § och som inte ingår i den planmässiga tillsynen eftersom verksamheten är obetydlig.

Den största nyttan av att ingå i den planmässiga livsmedelstillsynen kommer företagarna att ha av att tillsynen sätter stopp för eventuella olagligheter och verksamhet som snedvrider hederlig konkurrens inom livsmedelsbranschen. Tack vare den årliga tillsynsavgiften kommer landskapen att kunna utveckla sina tillsynsmetoder och satsa på ett mer coachande grepp, när inspektionerna inte längre i samma utsträckning står i fokus för inkomstbildningen på tillsynsenheterna.

Enligt 2 mom. tas den årliga grundavgiften inte ut av livsmedelslokaler som uppfyller av livsmedelslokaler som uppfyller definitionen på lanthandel i 4 § 2 mom. 38 punkten, och inte heller av allmännyttiga sammanslutningar, som uppfyller definitionen i 4 § 2 mom. 39 punkten. Definitionen på lanthandel bygger på en utredning som har gjorts av Pellervon taloustutkimus PTT (Pellervo ekonomiska forskningsinstitut). I redogörelsen om livsmedelspolitik Mat2030 (2017) föreslår statsrådet att det utreds vilka verksamhetsmöjligheter det finns för lanthandeln och vilka instrumenten är i så fall. I anslutning till detta gjorde Pellervon taloustutkimus PTT 2017 en utredning av lanthandeln på uppdrag av jord- och skogsbruksministeriet. I utredningen uppdaterades definitionen av dagligvarubutiker som kan klassificeras som lanthandel. För att förbättra verksamhetsmöjligheterna för lanthandeln anses det i utredningen befogat att befria lanthandeln från den årliga grundavgiften för tillsyn. Med allmännyttiga sammanslutningar avses i första hand välgörenhetsorganisationer och liknande som regelbundet delar ut mathjälp i form av lättfördärliga livsmedel och berörs av livsmedelstillsynen. I livsmedelsbestämmelserna ingår det krav på verksamheten, men verksamheten får också en del eftergifter för att mathjälp ska kunna ges. Följaktligen anses det motiverat att befria den typen av organisationer och sammanslutningar från den årliga grundavgiften för tillsyn. Livsmedelsverksamhet där den årliga omsättningen understiger 10 000 € och där riskerna för livsmedelstryggheten är ringa, anses inte innebära näringsidkande. Dylik verksamhet hör inte till den planmässiga livsmedelstillsynen och av företagaren uppbärs inte tillsynens grundavgift.

Enligt 3 mom. är den årliga grundavgiften för tillsynen 150 € och den tas ut i början av kalenderåret av betalningsskyldiga företagare som bedriver livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet. En företagare som har inlett sin verksamhet före början av kalenderåret behöver inte betala grundavgift för den tiden, utan bara en hanteringsavgift som avses i 68 § 1 mom. 1 punkten och i förekommande fall andra avgifter som avses i 68 §. Grundavgiften återbetalas inte om en livsmedels- eller kontaktmaterialföretagare avbryter eller lägger ner sin verksamhet under pågående kalenderår.

68 §. Övriga avgifter för landskapets livsmedelstillsyn. Paragrafen föreskriver om de prestationsbaserade avgifter som landskapen får ta ut enligt sin taxa.

I 1 mom. ingår de åtgärder som landskapen får ta ut en prestationsbaserad avgift för. Enligt 1 punkten får en avgift tas ut för behandling av anmälningar och ansökningar som gäller registrering av livsmedelsverksamhet, godkännande av livsmedelslokal och primärproduktionsställe samt anmälningar om kontaktmaterialverksamhet. Enligt 2 punkten får en avgift tas ut för inspektion av verksamhet som avses i 67 § 1 mom. och som ingår i landskapets tillsynsplan. Provtagningar inom ramen för systematisk tillsyn ska ingå i grundavgiften. I 3 punkten ingår en hänvisning till en livsmedelsföretagares rätt enligt 15 § 4 mom. att begära ny kontroll av sin verksamhet, ett missförhållande som har uppdagats vid en inspektion har avhjälppts. Sannolikt kommer i första hand serveringsställen att utnyttja möjligheten eftersom Oiva-rapporten placeras intill entrén med kundtillströmning och därför kan vara av avgörande betydelse. Övriga avgifter enligt 1 mom. stämmer i hög grad överens med de prestationsbaserade avgifter som kommunerna tillämpar enligt den gällande lagstiftningen.

Enligt 2 mom. landskapen tar ut en prestationsbaserad avgift för *ante mortem* –besiktning på primärproduktionsställe som avses i 24 § 2 mom. 4 punkt. Den årliga grundavgiften tas inte ut av primärproduktionsställe.

Enligt 3 mom. landskapet Lapland tar inte ut någon årlig grundavgift enligt 67 § för den livsmedelstillsyn som de utför i renslakterier och livsmedelslokaler i anslutning till dem. I dessa fall tar landskapet Lapland i stället ut en prestationsbaserad avgift. Landskapet Lapland tar ut en prestationsbaserad avgift också för *ante mortem* –besiktning på primärproduktionsställe av djur som slaktas i renslakteri som avses i 24 § 3 mom. 2 punkt.

Enligt 4 mom. får de prestationsbaserade avgifter som landskapen tar ut inte vara större än kostnaderna för att ordna tillsynen. Det ska inte finnas något minimibelopp i lagstiftningen för de prestationsbaserade avgifterna enligt 1 mom. Målet bör vara att landskapen ska ha så samstämmiga avgiftstabeller som möjligt för att företagarna ska behandlas lika.

Enligt 5 mom. ska staten ersätta landskapen för deras kostnader för de inspektioner, provtagningar, undersökningar och utredning inom livsmedelstillsynen som Livsmedelsverket har påfört dem genom sin styrning och som enligt denna lag ingår i Livsmedelsverkets uppgifter eller som hänför sig till beredning av lagstiftning eller Livsmedelsverkets anvisningar.

69 §. Indrivning av avgifter utan dom eller beslut samt dröjsmålsränta. Enligt bestämmelsen är de av dem finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Om den avgift som fastställts för en åtgärd inte har betalats på förfallodagen, får en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982) tas ut på det belopp som inte betalats i tid. Förfallodagen kan infalla tidigast två veckor efter att den tjänst har tillhandahållits för vilken avgiften har bestämts. I stället för dröjsmålsränta kan myndigheten ta ut en dröjsmålsavgift på fem euro om beloppet för dröjsmålsräntan blir mindre än det. Om

tillsynsavgiften återbetalas på grund av rättelse av debiteringen eller sökande av ändring, betalas enligt 3 mom. ränta på det återbetalade beloppet enligt 32 § i lagen om skatteuppbörd (609/2005) från och med betalningsdagen till och med återbetalningsdagen.

11 kap. Överklagande

71 §. Sökande av ändring i beslut av en statlig myndighet. I 1 mom. föreskrivs det att de beslut av en statlig myndighet fattar om godkännande av slakterier och vilthanteringsanläggningar samt godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem enligt 10 §, godkännande av hygienpasstestare och återkallelse av godkännande enligt 19 §, godkännande av nationellt kvalitetssystem för livsmedel enligt 50 § och om administrativa tvångsmedel enligt 53–65 § får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

När bestämmelserna om överklagande av förvaltningsärenden reviderades 2014 bestämdes det om undantag från huvudregeln som är begäran om omprövning i fråga om vissa bestämmelser i livsmedelslagen. I lagen föreslås således inga bestämmelser om rätt att begära omprövning eftersom förfarandet kunde leda till att behandlingen drar ut på tiden onödigt mycket. Vid utdragen behandling kan det bland annat hända att livsmedel förstörs och att företagaren då drabbas av orimligt stort inkomstbortfall.

När det gäller andra beslut av en statlig myndighet får enligt 2 mom. omprövning begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Allmänna bestämmelser om rätt att begära omprövning finns i 7 a kap. i förvaltningslagen. Förfarandet ska gälla exempelvis när nationella referenslaboratorier utses enligt 31 §. Det beslut som meddelas med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

Ändring i en avgift som en statlig myndighet har fastställt får enligt 3 mom. sökas på det sätt som anges i lagen om grunderna för avgifter till staten. Bestämmelsen motsvarar den tidigare bestämmelsen.

Ändring i beslut som Tullen har fattat med stöd av denna lag får enligt 4 mom. sökas på det sätt som anges i tullagen (304/2016). I samband med revideringen av bestämmelserna om överklagande i förvaltningsärenden ansåg riksdagens lagutskott att det vore korrekt att rätt till ändringssökande i ett beslut om förbud skulle undantas förfarandet med begäran om omprövning också när beslutet fattas av Tullen. Ändring i beslut som Tullen har fattat med stöd av 54 § i denna lag får således sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på samma sätt som enligt 1 mom. hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i 38 § i tullagen.

71 §. Sökande av ändring i beslut av ett landskap. I beslut av en tjänsteinnehavare i ett landskap får omprövning begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. Fristen är kortare än 30 dagar som förvaltningslagen föreskriver av samma anledning av det redogörs för beträffande 70 §. Omprövning ska begäras hos den myndighet som avses i 130 § 2 mom. i landskapslagen. När det gäller landskapsstyrelsen och en nämnd och deras sektioner och en myndighet under dem avses det behöriga organet och när det gäller direktionen för landskapets affärsverk och dess delegationer och myndigheter under den avses direktionen för affärsverket. Om en begäran om omprövning avser ett beslut av en tjänsteinnehavare i landskapet ska en begäran om omprövning avgöras av en annan tjänsteinnehavare än den som fattade beslutet.

De beslut av ett landskap som avses i 8, 10, 53–59, 63 och 64 § får enligt 2 mom. överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

Huvudregeln är begäran om omprövning och avsteg från regeln görs av samma skäl som det redogörs för under 70 §.

När det gäller andra beslut av ett landskap än de som avses i 1 och 2 mom. får enligt 3 mom. omprövning begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

Ändring i ett beslut som gäller taxan för landskapens avgifter får enligt 4 mom. sökas på det sätt som anges i 131 § i landskapslagen. Bestämmelsen stämmer överens med bestämmelsen om kommunalbesvär i den gällande lagen.

72 §. Begäran om omprövning av tillsynsavgiften. Enligt paragrafen får omprövning av den årliga tillsynsavgift som ett landskap tar ut enligt 67 § begäras hos landskapet. I propositionen ges begäran om omprövning längre besvärstid än vid andra beslut av landskapet. Omprövning i ett ärende som gäller påförande av avgiften ska begäras inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes, dock senast 60 dagar efter delfåendet av beslutet. Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får enligt 2 mom. överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

73 §. Sökande av ändring i beslut om köttbesiktning. Enligt paragrafen får omprövning av ett beslut som gäller köttbesiktning begäras hos Livsmedelsverket inom 14 dagar från delfåendet av beslutet på det sätt som anges i förvaltningslagen. Ett beslut som har meddelats med anledning av begäran om omprövning får enligt 2 mom. överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i den gällande lagen.

74 §. Sökande av ändring i förvaltningsdomstolens beslut. Enligt paragrafen får ett beslut av förvaltningsdomstolen i ett ärende som avses i 50 § och gäller godkännande av ett nationellt kvalitetssystem och i ett ärende som avses i 53–63 § och gäller administrativa tvångsmedel överklagas genom besvär på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Ändringssökande utan besvärstillstånd ska vara möjligt eftersom besvär i dessa fall är det första rättsmedlet. Andra beslut av förvaltningsdomstolen får, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag, överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Besvärstillstånd ska krävas bland annat vid godkännande av primärproduktionsställen enligt 8 §, godkännande av livsmedelslokaler enligt 10 § och godkännande av utseende av laboratorier enligt 31 §.

75 §. Tillsynsmyndighetens rätt att söka ändring. Enligt paragrafen har tillsynsmyndigheten rätt att söka ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen genom vilket dess beslut har upphävts eller ändrats. Enligt 6 § i förvaltningsprocesslagen har en myndighet sådan besvärsmätt förutsatt att det finns bestämmelser om detta i lag eller om besvärsmätten är nödvändig för det allmänna intresse som myndigheten ska bevaka. Bestämmelsen motsvarar 77 § i den gällande lagen. I likhet med parternas besvärsmätt är också myndigheternas besvärsmätt beroende av om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärsmätt eller inte. Bestämmelser om att bevilja besvärsmätt finns i förvaltningsprocesslagen.

Enligt 2 mom. har Livsmedelsverket rätt att söka ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen genom vilket förvaltningsdomstolen har upphävt eller ändrat ett beslut som ett landskap har fattat med anledning av något annat än en begäran om omprövning. Livsmedelsverket har därmed rätt att överföra ärendet till en högre rättsinstans bland annat när landskapet inte är villigt att låta ärendet gå vidare, men Livsmedelsverket bedömer att det vore befogat att söka

ändring på grund av livsmedelssäkerheten eller av någon annan orsak som hänför sig till konsumentskyddet.

76 §. Verkställighet. Enligt 1 mom. kan det i ett beslut som fattas med stöd av bestämmelserna i 9 kap. bestämmas att beslutet ska iakttas innan det har vunnit laga kraft eller innan en begäran om omprövning har behandlats, om inte besvärmyndigheten eller den myndighet som behandlar begäran om omprövning bestämmer något annat. När tillsynsmyndigheten fattar ett beslut om administrativa tvångsmedel ska den alltså samtidigt bedöma om situationen kräver att beslutet verkställs innan det har vunnit laga kraft. Med hänsyn till syftet med lagen enligt 1 § har myndigheten i ett flertal fall anledning att bestämma att ett beslut ska verkställas med en gång. Om det exempelvis är fråga om ett livsmedel eller en verksamhet som medför eller kan medföra fara för konsumenternas hälsa, kan man inte vänta med verkställigheten tills beslutet har vunnit laga kraft. Också information som strider mot livsmedelsbestämmelserna och som kan medföra ekonomisk förlust och i värsta fall fara för konsumenternas hälsa ger i de flesta fall anledning att verkställa myndighetsbeslutet omedelbart med hänvisning till konsumentskyddet. Omedelbar verkställighet medför ofta ekonomiska förluster för företagarna. Dessutom är det ofta kännetecknande för tvångsmedelsbeslut som fattas med stöd av den föreslagna lagen att verkställigheten har påföljder som är definitiva och som inte senare kan upphävas. Om ett beslut ändras till följd av omprövning eller besvär, kan det hända att det uppkommer rätt för företagaren att få ersättning. Därför måste myndigheten se till att beslutet uppfyller både materiella och formella krav. Enligt 31 § 3 mom. i förvaltningsprocesslagen får ett beslut verkställas trots att besvär har anförts, om besvärstillstånd behövs i ett ärende. Följaktligen kan ett beslut av förvaltningsdomstolen verkställas så snart det är fattat. Enligt 1 mom. ska begäranden om omprövning och besvär behandlas utan dröjsmål. Bestämmelsen motsvarar 78 § 1 mom. i den gällande lagen.

Enligt 2 mom. ska ett beslut om återkallelse av hygienpass enligt 18 § 5 mom. iakttas trots besvär, om inte Livsmedelsverket eller besvärmyndigheten bestämmer något annat.

Enligt 3 mom. ska ett beslut om köttbesiktning iakttas trots begäran om omprövning och besvär, om inte Livsmedelsverket eller besvärmyndigheten bestämmer något annat.

12 kap. **Straffbestämmelser**

77 §. Straffbestämmelser. Enligt 1 mom. finns bestämmelser om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med bestämmelser och föreskrifter om i 44 kap. 1 § i strafflagen (39/1889). Enligt 2 mom. finns bestämmelser om straff för smuggling eller försök till smuggling av livsmedel i strid med bestämmelser och föreskrifter om livsmedel i 46 kap. 4–6 a § i strafflagen. Straffbestämmelserna motsvarar 79 § i den gällande lagen.

I 3 mom. ingår det bestämmelser om livsmedelsförseelse där straffet är böter. I 2 punkten nämns försummelse av anmälningsplikt och det är straffbart att försumma att anmäla att en verksamhet har inletts. Straffbarheten har utvidgats till ett större område än vad fallet är i 79 § i den gällande lagen och rekvisitet för livsmedelsförseelse innefattar nu brott mot informationsskyldigheten enligt 11 § och brott med spårbarhetsskyldigheten enligt 13 §.

Enligt 4 mom. kan tillsynsmyndigheten låta bli att anmäla en förseelse till förundersökningsmyndigheten, om gärningen eller underlåtelsen är ringa och det inte är fråga om tredska mot myndighetens förbud eller förelägganden.

I 5 mom. föreskrivs det om Livsmedelsverkets expertroll i straffprocesser på samma sätt som exempelvis beträffande arbetarskyddsmyndigheten. Vid förundersökning av en gärning som

avses i 1–3 mom. eller någon annan gärning som är straffbar enligt strafflagen ska Livsmedelsverket ges möjlighet att bli hörd. Åklagaren ska ge Livsmedelsverket tillfälle att lämna utlåtande innan åtalsprövningen är avslutad. Vid den muntliga behandlingen av målet i domstol har Livsmedelsverket rätt att närvara och yttra sig. Med Livsmedelsverkets expertyttrande och deltagande i straffprocessen ska det säkerställas att det finns relevant sakkunskap om verksamheten i livsmedelskedjan och om tillämpningen av livsmedelsbestämmelserna i förundersökningen, under åtalsprövningen och i domstolsbehandlingen. Brott avseende livsmedel kan uppfylla rekvisitet för hälsobrott enligt 44 kap. 1 § i strafflagen och för livsmedelsförseelse enligt 3 mom. i samma paragraf, men också för ett flertal andra brott. Följaktligen är Livsmedelsverkets expertroll inte avgränsad till hälsobrott och livsmedelsförseelse, utan den ska också gälla andra gärningar som är straffbara enligt strafflagen.

Den som bryter mot ett förbud eller ett åläggande som har meddelats med stöd av denna lag och förenats med vite, kan enligt 6 mom. lämnas obestraftad för samma gärning. Bestämmelsen stämmer överens med den gällande lagen.

78 §. Brott mot tystnadsplikten: Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 79 § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag. Bestämmelsen motsvarar 80 § i den gällande lagen.

13 kap. Särskilda bestämmelser

79 §. Sekretessbelagda uppgifter. Bestämmelser om sekretess för information som erhållits vid tillsyn finns enligt paragrafen i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Bestämmelsen motsvarar 80 § i den gällande lagen. Bestämmelser om öppenhet i myndigheternas verksamhet finns i artikel 8 i Europaparlamentets och rådet förordning (EU) 2017/625. Den berörda myndigheten ska se till att den offentliga kontrollen är så öppen som möjligt. Enligt artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 ska myndigheter, när det finns välgrundad anledning att misstänka att ett livsmedel kan utgöra en risk för människors hälsa, vidta lämpliga åtgärder för att informera allmänheten. I sådana fall får de oberoende av sekretessbestämmelserna informera om hälsoriskens art, typ av livsmedel och de åtgärder som man har vidtagit för att hantera denna risk. I artikel 8 i förordning (EU) 2017/625 ingår bestämmelser om de behöriga myndigheternas skyldigheter i fråga om konfidentiell behandling. I artikel 8.3 räknas det vilka uppgifter som omfattas av tystnadsplikten. Det kan vara information vars röjande skulle undergräva syftet med inspektioner, undersökningar eller revisioner, skyddet av en aktörs eller en annan fysisk eller juridisk persons affärsintressen, eller skyddet för domstolsförfaranden och juridisk rådgivning

80 §. Handräckning. Enligt 1 mom. ska tillsynsmyndigheterna på begäran lämna varandra handräckning för att utföra de uppgifter som avses i denna lag. I den gällande lagen föreskriver 82 § bara om Tullens skyldighet att lämna handräckning. Det är dock befogat att precisera kravet på handräckning och utsträcka det till alla tillsynsmyndigheter som avses i denna lag.

På begäran av tillsynsmyndigheterna ska polisen enligt 2 mom. lämna handräckning när myndigheterna ska utföra de uppgifter som avses i livsmedelsbestämmelserna. Bestämmelsen motsvarar 82 § i den gällande lagen.

81 §. Register. I 1 mom. föreskrivs det om riksomfattande register som Livsmedelsverket och landskapen ska föra för att styra och utveckla tillsynen och utöva tillsyn i egenskap av är gemensamt personuppgiftsansvariga. Register ska föras över registrerad primärproduktion

RP 262/2018 rd

enligt 7 § och godkända primärproduktionsställen enligt 8 §, registrerade livsmedelsverksamhet enligt 9 § och godkända livsmedelslokaler enligt 10 §, verksamhetsställen som bedriver kontaktmaterialverksamhet och avses i 12 § och sådana officiella laboratorier och utsedda egenkontrolllaboratorier som avses i 31 §.

Bestämmelser om gemensamt personuppgiftsansvariga finns i artikel 26 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG. Om två eller fler personuppgiftsansvariga gemensamt fastställer ändamålen med och medlen för behandlingen ska de vara gemensamt personuppgiftsansvariga. Gemensamt personuppgiftsansvariga ska under öppna former fastställa sitt respektive ansvar för att fullgöra skyldigheterna enligt förordningen, särskilt vad gäller utövandet av den registrerades rättigheter och sina respektive skyldigheter att tillhandahålla den information som avses i artiklarna 13 och 14, genom ett inbördes arrangemang, såvida inte de personuppgiftsansvarigas respektive skyldigheter fastställs genom unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som de personuppgiftsansvariga omfattas av. Enligt artikel 4 avses med register en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgänglig enligt särskilda kriterier, oavsett om samlingen är centraliserad, decentraliserad eller spridd på grundval av funktionella eller geografiska förhållanden. Enligt 2 mom. i paragrafen ska Livsmedelsverket och landskapen använda och uppdatera registren i den omfattning som det är nödvändigt för de uppgifter som avses i denna lag i egenskap av gemensamt personuppgiftsansvariga. Livsmedelsverket ska svara för underhåll och utveckling av de informationssystem som hänför sig till registrens funktion eftersom det ingår i verkets myndighetsuppgifter att planera, styra, utveckla och utföra livsmedelstillsyn på riksnivå.

Övriga tillsynsmyndigheter enligt denna lag har rätt att använda de data som ingår i de register som avses i 1 mom. i den omfattning som det är nödvändigt för deras lagstadgade uppgifter.

För att styra och utveckla tillsynen och för att utföra tillsyn ska Livsmedelsverket enligt 4 mom. föra riksomfattande register över hygienpasstestare som avses i 19 § 1 mom. och över de personer som deltar i ett test för hygienpasset som testarna arrangerar och som av en testare har beviljats hygienpass enligt 18 § 5 mom., organ med delegerade uppgifter som avses i 30 §, omständigheter som hänför sig till utredning av matförgiftningar och till uppföljning och kontroll av zoonoser utifrån anmälningar som avses i 33 § 4 mom. och 45 §, sådana primärproduktionsställen samt sådana delområdena och primärproduktionsställena i dem som avses i 50 § och som Livsmedelsverket har erkänt uppfyller kraven på kontrollerade uppfödningförhållanden för svin, utbildade personer som genomgått den utbildning av jägare i hälsa och hygien som avses i kapitel I i avsnitt IV i bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004.

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska enligt 5 mom. föra register över alkoholbutiker och platser för tillverkning och lagring av alkoholdrycker.

De register som avses i 1 och 4 mom. ingår enligt 6 mom. i det informationssystem för landsbygdsnäringsförvaltningen som avses i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem (284/2008). Bestämmelser om de personuppgiftsansvarigas uppgifter ingår i 5 §.

I 83 § 4 mom. i den gällande lagen föreskrivs det att register över fiskefartyg och vattenbruksanläggningar förs i enlighet med lagen om det nationella genomförandet av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik (1048/2016) av jord- och skogsbruksministeriet. I enlighet med lagen om registrering av fiskefartyg och vattenbruksfartyg som används till havs (690/2010) för jord- och skogsbruksministeriet och

landskapen register över fiskefartyg och vattenbruksfartyg. Bestämmelsen föreslås bli struken eftersom den inte längre behövs. Register över fiskefartyg och vattenbruksfartyg ska föras enligt dessa lagar. Vattenbruksanläggningar räknas som primärproduktionsställen och bestämmelser om register över dessa ingår i 1 mom.

82§. Uppgifter som registerförs. I de register som nämns i 81 § ska följande uppgifter införas: identifikationsuppgifter om tillsynsobjekten, identifikationsuppgifter om de primärproduktionsställen samt de biosektioner och primärproduktionsställen som ingår i dem som har erkänts enligt 51 §, för officiella laboratorier och utsedda egenkontrolllaboratorier de analysmetoder som tillämpas vid bedömningen samt namn på den person som svarar för undersökningarna och övriga uppgifter som behövs för tillsynen över livsmedelsbestämmelserna.

Enligt 2 mom. är de identifikationsuppgifter som avses i 1 mom. företagarens namn, adress och företags- och organisationsnummer samt namn och adress för tillsynsobjektet. Identifikationsuppgifter om personer ska avregistreras när användningsändamålet inte längre existerar. I vissa fall kan användningsändamålet finnas kvar länge efter att verksamheten har upphört.

Enligt 3 mom. ska Livsmedelsverket publicera en förteckning över godkända laboratorier där uppgifterna enligt 2 mom. framgår. I registret kan också uppgifter om tillsyn över laboratorier antecknas.

Enligt 4 mom. registerförs för hygienpasstestare och för de personer som deltar i ett test för hygienpasset och som av testarna har beviljats hygienpass identifikationsuppgifter och datum när hygienpasset har avlagts. Uppgifterna specificeras också i Livsmedelsverkets dataskyddsbeskrivningar. En förteckning med personuppgifter kan betraktas som ett personregister. För att personuppgifterna ska kunna publiceras krävs det bestämmelser i lag som anger att publicering av registret är ett av ändamålen med insamlingen av personuppgifter.

I övrigt tillämpas personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet på insamling av personuppgifter och införande av dem i registren samt på användning och utlämnande av registeruppgifter.

83 §. Statsandel. Enligt paragrafen tillämpas lagen om landskapens finansiering (--/--) på verksamhet som ett landskap ordnar med stöd av denna lag, om inte något annat bestäms genom lag.

15 kap. **Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser**

84 §. Ikraftträdande. Paragrafen föreskriver om hur lagen träder i kraft. Lagen har bestämmelser om uppgifter för landskapen och ikraftträdandet förutsätter därför att landskapen har införts. Lagen träder därför i kraft samtidigt som lagstiftningen om landskapen.

Enligt 2 mom. upphävs genom den föreslagna lagen livsmedelslagen, men författningar som utfärdats med stöd av den kommer dock att gälla tills de ändras eller upphävs. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

85 §. Övergångsbestämmelse. Paragrafen har en övergångsbestämmelse för livsmedelslokaler och primärproduktionsställen och för personer som är behöriga att utföra livsmedelstillsyn. De livsmedelslokaler och primärproduktionsställen som innan denna lag träder i kraft har

godkänts eller anmälts enligt livsmedelslagen eller hälsoskyddslagen och de primärproduktionsställen som innan denna lag träder i kraft har registrerats enligt lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel får fortsätta med sin verksamhet utan separat godkännande eller anmälan.

Den som är behörig att utföra livsmedelstillsyn när denna lag träder i kraft anses enligt 2 mom. uppfylla behörighetskraven för motsvarande uppgifter enligt denna lag.

1.2 Lag om ändring av hälsoskyddslagen

13 §. Anmälningsskyldighet. Bestämmelserna i 13 § 2 mom. i den gällande lagen kompletteras med skyldighet för verksamhetsutövaren att anmäla dels väsentliga förändringar i verksamheten, dels också nedläggning av verksamheten. I och med anmälingen om nedläggning av verksamheten blir myndigheten informerad om att verksamheten inte längre ska ingå i den planmässiga tillsynen och att avgiftsskyldigheten upphör. Myndigheten slutar ta ut en årlig tillsynsavgift från och med kalenderåret efter att nedläggningen av verksamheten har anmälts.

50 §. Grundavgift för tillsyn. I den gällande lagen ingår avgiftsbestämmelserna i 50 § och den ändras nu helt och hållet. Paragrafrubriken ändras också för att motsvara det nya innehållet eftersom den ändrade paragrafen föreskriver om en årlig grundavgift som landskapen tar ut för den planmässiga tillsynen.

I 1 mom. anges det vilka verksamheter som den årliga grundavgiften för tillsyn får tas ut för. I fortsättningen får landskapet ta ut en årlig tillsynsavgift av en aktör som har gjort en anmälan som avses i 13 eller 18 a § om sin verksamhet till landskapet eller vars ansökan enligt 18 § har godkänts av landskapets hälsoskyddsmyndighet.

Enligt 2 mom. ska storleken på tillsynsavgiften vara 150 € om året och den tas ut i början av kalenderåret av alla verksamhetsutövare som avses i 1 mom.

Avgiftsplikten ska inte bara basera sig på en avgift som täcker kostnaderna för prestationerna, utan avgiften ska också täcka in den typen av tillsyn som det är svårt att sätta avgift på utifrån en prestationsbaserad taxa. Avgiften ska också täcka de tillsynsuppgifter som är anmälningspliktig eller kräver godkännande. Tillsynsåtgärder som ska ingå i den årliga grundavgiften är bland annat kontroll av dokument och eventuell digital tillsyn på distans av tillsynsobjekten, expertstöd (exempelvis grupper för inomhusluft) till verksamhetsutövarna, utbildning för tillsynsobjekten, program för undersökningar av hushållsvatten, badvatten och bassängvatten i samband med tillsynen, upprättande av uppföljningskalendrar och planer för provtagning och utredning av vattnepidemier.

Vid utredningar av vattnepidemier och minimering av skadorna är det viktigt att se till nödvändiga prover tas och att tillsynsåtgärderna är tillräckligt omfattande och görs tillräckligt snabbt ända från början. Av den anledningen ska utredning av epidemier ingå i den årliga grundavgiften för att åtgärderna inte ska dra ut på tiden på grund av uttaget av avgifter.

I 3 mom. föreskrivs det när grundavgiften för tillsyn inte längre ska tas ut. Ett villkor är dock att verksamhetsutövaren har anmält att verksamheten har upphört eller att en ny verksamhetsutövare har tagit över verksamheten. Ingen grundavgift för tillsynen tas då längre ut från och med början av nästa kalenderår.

50 a §. Övriga avgifter för tillsyn över hälsoskyddet. Paragrafen ersätter 50 a § om dröjsmålsränta i den gällande lagen. Den ska i stället föreskriva om prestationsbaserade

RP 262/2018 rd

avgifter som landskapet får ta ut utifrån sin taxa. Också paragrafrubriken ändras för att stämma överens med innehållet.

I 1 mom. ingår det bestämmelser om avgiftsbelagda verksamheter. Landskapet får enligt sin taxa ta ut en avgift för att behandla en ansökan enligt 13 och 18 a § och för att godkänna en ansökan enligt 18 § samt för planmässiga inspektioner, provtagningar och undersökningar av dessa objekt. En avgift enligt landskapets taxa ska också tas ut för tillsyn som utförs i en bostad eller i ett annat vistelseutrymme och som gäller någon annan verksamhet än den som är anmälningspliktig eller kräver godkännande, av en brunnsägare för undersökningar av hushållsvattnet, om det inte är fråga om ett verk som avses i 16 § 4 mom. och som levererar hushållsvatten och för inspektioner i samband med tillsynen över att de författningar som utfärdas med stöd av 17 kap. i miljöskyddslagen följs.

Enligt 2 mom. ska landskapet bestämma den avgift som den tar ut för tillsyn enligt 1 mom. så att den högst motsvarar kostnaderna för att utöva tillsynen. Om landskapets hälsoskyddsmyndighet låter göra undersökningar eller utredningar hos en utomstående sakkunnig eller ett utomstående laboratorium, får kostnaderna tas ut av kunden högst till ett belopp som motsvarar de verkliga kostnaderna. Avgifter som inte ingår i myndighetsverksamheten, exempelvis kostnader för provtagningar eller utredningar som görs av utomstående sakkunniga, tas ut särskilt. Vanligen tar laboratoriet eller den utomstående sakkunniga ut avgifterna direkt av verksamhetsutövaren.

Enligt 3 mom. ersätter staten landskapen för de kostnader som de har för att utföra sådana kontroller, provtagningar, undersökningar och utredningar som Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet har uppdragit åt landskapen att utföra och som enligt denna lag hör till myndigheten eller hänför sig till beredningen av myndighetens anvisningar. Bestämmelsen motsvarar den gällande lagen.

I 4 mom. ingår bestämmelser om statliga prestationer. Beträffande avgifterna för statliga prestationer iakttas lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Bestämmelsen motsvarar den gällande lagen.

50 b §. Indrivning av avgifter utan dom eller beslut samt dröjsmålsränta. Avgifter enligt 50 och 50 a § får drivas in utan dom eller beslut i den ordning som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Om den avgift som fastställts för en åtgärd inte har betalats på förfallodagen, får på det belopp som inte betalats i tid enligt 2 mom. tas ut årlig dröjsmålsränta högst enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Förfallodagen kan infalla tidigast två veckor efter att den tjänst för vilken avgiften bestämts har tillhandahållits. I stället för dröjsmålsränta kan myndigheten ta ut en dröjsmålsavgift på fem euro om beloppet av dröjsmålsräntan blir mindre än detta. Om tillsynsavgiften återbetalas på grund av rättelse av debiteringen eller sökande av ändring, betalas enligt 3 mom. ränta på det återbetalade beloppet enligt 32 § i lagen om skatteuppbörd (609/2005) från betalningsdagen till återbetalningsdagen.

50 c §. Rättelse av grundavgiften för tillsyn Till lagen fogas en ny paragraf om rättelse av grundavgiften för tillsyn både till den betalningsskyldiges fördel och till betalningsmottagarens fördel på samma sätt som i till exempel 77 och 78 § i alkohollagen. Ett beslut om grundavgiften för tillsyn ska rättas, om den betalningsskyldige har varit tvungen att betala avgiften på grund av ett fel, utan egen förskyllan inte har påförts någon tillsynsavgift eller en del av avgiften på grund av ett fel eller på grund av att ärendet till någon del inte har utretts. Ett typiskt kan vara till exempel att verksamheten har upphört och verksamhetsutövaren påförs avgiften trots att han eller hon har gjort en anmälan om verksamheten.

50 d §. *Begäran om omprövning av grundavgiften för tillsyn.* Begäran om omprövning av den grundavgift för tillsyn som avses i 50 § får begäras hos landskapet. Omprövning i ett ärende som gäller påförande av avgiften ska begäras inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes, dock senast 60 dagar efter delfäendet av beslutet. Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får enligt 2 mom. överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Med beaktande av att rättspraxis kommer att bli relativt samordnad och med hänsyn till rätten att begära omprövning föreslås det att besvärstillstånd ska införas vid överklagande till högsta förvaltningsdomstolen.

56 §. *Ändringssökande.* Enligt det gällande 2 mom. får ändring i andra beslut än de som avses i 1 mom. och fattats med stöd av hälsoskyddslagen sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Momentet kompletteras med att det är så om ingenting annat följer av 5 mom. eller 50 d §. Vidare ändras 5 mom. så att det i fråga om taxan hänvisas till 50 a § i stället för till 50 §.

1.3 Lag om Enheten för utredning av grå ekonomi

6 §. *Syftet med fullgöranderapporter.* I paragrafen föreslås 1 mom. utvidgas så att Enheten för utredning av grå ekonomi ska utreda fullgöranderapporter till stöd när tillförlitligheten hos de livsmedelsföretagare som avses i livsmedelslagen utreds.

2 Närmare bestämmelser

De nationella förordningarna gällande livsmedelshygien ska förnyas parallellt med förnyelsen av livsmedelslagen. I fortsättningen ska det finnas tre jord- och skogsbruksministeriets förordningar gällande livsmedelshygien: livsmedelshygienförordningen, livsmedelskontrollförordningen, och zoonosförordningen. Livsmedelshygienförordningen ska gälla livsmedelsföretagare, livsmedelskontrollförordningen tillsynsmyndigheterna och zoonosförordningen bägge dera. Med förordningarna ska EU-rättsakterna kompletteras.

Målet med att förnya förordningarna är att förenkla den nationella lagstiftningen. I huvudsak ska det räcka med att tillämpa EU-lagstiftningen och nationellt ska man endast lagstifta om sådana saker som det krävs nationell lagstiftning för. Vid behov kunde Livsmedelsverket utfärda anvisningar gällande tillämpandet av lagstiftningen. Därutöver uppmanas livsmedelsbranschen att utarbeta instruktioner för god praxis som bedöms av myndigheterna.

Förordningarna avses träda i kraft samtidigt med livsmedelslagen.

3 Ikraftträdande

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Näringsfrihet och egendomsskydd

Enligt 18 § 1 mom. i Finlands grundlag (731/1999) har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har ansett näringsfrihet vara huvudregeln i grundlagen, men utskottet har också ansett att näringsverksamhet under vissa förutsättningar kan vara tillståndspliktig (GrUU 19/2002 rd). Bestämmelser om registrerings- och anmälningsskyldighet har i sak ansetts vara likvärdiga med bestämmelser om tillståndsplikt (GrUU 56/2002 rd). I 2 kap. föreskriver den föreslagna lagen att primärproduktion och livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet är anmälningsskyldigt verksamhet. Utifrån anmälan registreras och

godkänns verksamhetsstället av tillsynsmyndigheten. För tillsynen är det nödvändigt att tillsynsmyndigheten blir informerad om att verksamhetsutövarna finns, var de befinner sig och vilken typ av verksamhet de bedriver. Bland annat småskalig och obetydlig verksamhet ska inte omfattas av anmälnings- och godkännandeförfarandet. Skyldigheten att registrera och godkänna primärproduktionsställen och livsmedelslokaler baserar sig på EU-lagstiftning som är bindande för Finland. Syftet med registreringen och godkännandet av livsmedelslokaler är framför allt att främja en hög nivå på livsmedelssäkerheten. Ett annat syfte är att bestämmelserna ska säkerställa att livsmedelstillsynen är effektiv. Med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna kan den här typen av syften anses vara både godtagbara och viktiga samhällsintressen. Dessutom stöder kravet på registrering respektive godkännande av primärproduktionsställen och livsmedelslokaler de grundläggande fri- och rättigheter som ingår i 20 § i grundlagen. Paragrafen föreskriver att var och en bär ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Det allmänna ska verka för att alla tillförsäkras en sund och säker miljö. För att säkerställa dessa grundläggande fri- och rättigheter är det befogat att kontrollera tillverkning, hantering och distribution av livsmedel.

Enligt lagförslaget ska i princip alla som arbetar i en livsmedelslokal och hanterar lättfördärliga livsmedel i minst tre månader påvisa sin kompetens inom livsmedelshygien genom att avlägga ett hygienpasstest som utarbetas av Livsmedelsverket. Hygienpasset medges personer som avlagt ett test i livsmedelshygien med godkänt resultat. Hygienpasset får ordnas av hygienpasstestare som är godkända av Livsmedelsverket. Kravet på att påvisa kompetens i livsmedelshygien grundar sig på EU:s lagstiftning. I den nationella uppföljningen av matförgiftningar har det kommit fram att merparten av förgiftningsfallen beror på felaktig hantering av livsmedel och att det därför kan var möjligt att förhindra förgiftningar med hjälp av utbildning. Följaktligen kan systemet med hygienpass betraktas som en sådan hälsofrämjande åtgärd som avses i 19 § 3 mom. i grundlagen och som skapar förutsättningar för en sund miljö enligt 20 § i grundlagen.

Enligt lagförslaget ska Livsmedelsverket utse officiella laboratorier och utsedda laboratorier för egenkontroll, medan jord- och skogsbruksministeriet utser nationella referenslaboratorier. Krav som gäller officiella laboratorier ingår i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625. Kraven gäller i synnerhet sakkunskap, utrustning och infrastruktur, antal anställda och deras kvalifikationer och ackreditering. Laboratorieundersökningar spelar en framträdande roll när kvaliteten och säkerheten på livsmedel och livsmedelstillverkning bedöms. Följaktligen kan de föreslagna kraven och godkännandeförfarandena för laboratorier anses vara motiverade med avseende på 19 § 3 mom. och 20 § i grundlagen.

I 10 kap. i den föreslagna livsmedelslagen ingår det bestämmelser om administrativa tvångsmedel, bland annat förelägganden, förbud och beslut om återkallelse av godkännande. I de allvarligaste fallen kan tillsynsmyndigheten förbjuda en verksamhet eller återkalla sitt godkännande av en livsmedelslokal. Nya tvångsmedel är avbrytande eller stoppande av livsmedels- eller kontaktmaterialverksamhet och stängning av webbplats. På grundval av 54 § i livsmedelslagen kan tillsynsmyndigheten förbjuda primärproduktion, tillverkning, import, export, partihandel och annan distribution, servering eller annan överlåtelse eller användning i livsmedelstillverkning, om ett livsmedel eller informationen om det, primärproduktionsstället eller livsmedelslokalen eller den verksamhet som bedrivs där är av den arten att dessa av grundad anledning kan misstänkas orsaka allvarlig fara för människors hälsa eller fara till följd av en överträdelse av livsmedelsbestämmelserna som inte kan avhjälpas. På grundval av 58 § i livsmedelslagen kan tillsynsmyndigheten återkalla sitt godkännande av en livsmedelslokal antingen helt eller delvis, om en fara inte kan förhindras på något annat sätt eller om en livsmedelslokal eller den verksamhet som bedrivs där i väsentlig grad strider mot livsmedelsbestämmelserna och livsmedelsföretagaren inte har efterlevt tillsynsmyndighetens föreläggande eller förbud. Detta gäller också om företagaren inte är tillförlitlig på det sätt som

avses i 7 § och försummelsen är väsentlig och allvarlig. Dessutom kan Livsmedelsverket återkalla utseendet av ett laboratorium med stöd av 60 § om laboratoriet eller den verksamhet som utövas där i väsentlig grad strider mot kraven i lagen och laboratoriet trots föreläggande från Livsmedelsverket inte avhjälpes bristerna. Dessa åtgärder innebär inskränkningar i rätten att utöva näring. Tillämpningen av 54 § kräver dock a priori att verksamheten orsakar eller kan orsaka en allvarlig fara. Förslaget kan i det hänseendet anses uppfylla proportionalitetskraven. Också för återkallelse av godkännande av en lokal enligt 58 § krävs det att faran inte kan förhindras på något annat sätt eller att försummelsen är väsentlig och allvarlig. Även vid återkallelse av utseende av ett laboratorium krävs det att lagbestämmelserna överträds på ett väsentligt sätt och dessutom att företagaren försummar att följa myndighetens uppmaning att avhjälpa bristerna. Livsmedels- eller kontaktmaterialverksamhet kan enligt 58 § avbrytas eller avslutas enligt samma principer som ett godkännande kan återkallas. Förslaget kan anses uppfylla proportionalitetskraven, eftersom en livsmedelsföretagare också har möjlighet att justera sin verksamhet till följd av tillsynsmyndighetens föreläggande eller förbud innan myndigheten kan återkalla godkännandet eller förbjuda verksamheten. Förslaget strider därmed inte mot 18 § i grundlagen.

Enligt 15 § i grundlagen är vars och ens egendom tryggad. I egendomsskyddet ingår det också att inskränkningar i användningen av egendomen inte får vara så betydande att de i själva verket har samma effekter som expropriation av egendom (exempelvis GrUU 38/1998 rd). Egendomsskyddet gäller inte bara fysiska personer utan det är en allmän rättsprincip som också gäller juridiska personer. De administrativa tvångsmedel som föreslås i livsmedelslagen innebär i praktiken ett ingrepp i egendomsskyddet för ägaren eller innehavaren till ett livsmedel, en livsmedelslokal eller ett primärproduktionsställe. I de administrativa tvångsmedlen ingår också omhändertagande av ett livsmedel (56 §) och användning av ett livsmedel för något annat ändamål som är godkänt av myndigheten eller förstörande av ett livsmedel (57 §). Dessutom kan Livsmedelsverket eller landskapet enligt 63 § förbjuda marknadsföring av ett livsmedel och i samband med förbudet bestämma att företagaren ska rätta marknadsföringen.

Propositionen har en ny bestämmelse om rätt att lägga ner en företagares webbplats. Tanken bakom bestämmelsen är att ge myndigheten möjlighet att ingripa i den ökande försäljningen av livsmedel över nätet, om verksamheten kan medföra fara. Enligt 61 § kan Livsmedelsverket beordra att den webbplats som en företagare driver eller använder ska läggas ner, om de livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial som saluförs via den eller informationen om dem medför fara för människors hälsa eller av grundad anledning kan misstänkas medföra fara för människors hälsa, vilseleda konsumenterna eller strida mot livsmedelsbestämmelserna på något annat sätt. Grunderna för att tillgripa administrativa tvångsmedel är exakt beskrivna i lagförslaget. Tvångsmedlen är dessutom motiverade med avseende på bestämmelsen i grundlagens 20 § om att trygga en sund livsmiljö. Lagförslaget beaktar också proportionalitetsprincipen.

Enligt 43 § ska tillsynsmyndigheten ge företagarna råd och vägledning och i förekommande fall uppmana dem att följa livsmedelsbestämmelserna. I motiven till den föreslagna 43 § finns nuvarande praxis inom livsmedelstillsynen inskriven, nämligen att administrativa tvångsmedel tillgrips först efter att en företagare har låtit bli att följa instruktioner och uppmaningar, förutsatt att fallet inte är av den omfattningen eller så allvarligt att tvångsmedel måste sättas in med en gång. Sammanfattningsvis kan de administrativa tvångsmedel som föreslås i livsmedelslagen anses vara godtagbara med avseende på egendomsskyddet.

Hemfrid

Enligt 10 § i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. I 37 § föreskrivs det att en inspektion får göras i ett tillsynsobjekt, som är beläget i utrymmen som används för permanent boende för att genomföra de krav som ingår i vissa EU-rättsakter, om en inspektion är nödvändig för att utreda de omständigheter som är föremål för inspektion. Inspektionen får endast göras av en tillsynsmyndighet. Livsmedel framställs och säljs i allt större utsträckning i hemmet och därför har det ansetts nödvändigt att i förekommande fall utsträcka inspektionsrätten till hemfridsskyddade lokaler. För Finland bindande EU-lagstiftning kräver att de berörda myndigheterna har tillgång till rättsliga procedurer, med vilka de kan säkerställa att personalen har tillträde till en företagares lokaler och möjlighet att ta del av de dokument som företagaren innehar, för att kunna utföra sitt uppdrag på behörigt sätt.

Grundlagsutskottet har tagit ställning till begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna i ett betänkande (GrUB 25/1994 rd). Begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna måste grunda sig på en lag som är stiftad av riksdagen, och det innebär ett förbud att delegera en befogenhet att göra begränsningar till författningar på en lägre nivå än lag. Begränsningarna ska vara exakt avgränsade och tillräckligt exakt angivna. Dessutom måste den väsentliga innebörden av dem framgå av lagen. Vidare måste grunderna för begränsningarna vara godtagbara och begränsningarna måste bygga på ett tungt vägande samhälleligt behov. Begränsningarna ska uppfylla proportionalitetskraven och de ska vara nödvändiga för att det godtagbara syftet ska nås. Någon viss begränsning är tillåten bara om målet inte har kunnat nås med mindre ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna. I det föreslagna fallet kan livsmedelssäkerhet och förebyggande av matförgiftning anses uppfylla kravet på ett tungt vägande samhälleligt behov och kravet på att syftet ska vara godtagbart. Den väsentliga innebörden i inspektionerna framgår av bestämmelserna och detta är exakt angett och noga avgränsat. Enligt bestämmelserna för inspektioner inte utföras av någon annan än en tillsynsmyndighet och de får endast utföras i ett visst syfte. Inspektionerna måste vara nödvändiga för att utreda vissa omständigheter på inspektionsobjektet. Följaktligen uppfyller bestämmelserna kraven på delegeringsförbud, proportionalitet och nödvändighet. Nödvändigheten uppfyller också kravet på att en inspektion inte får utföras med medel som i mindre omfattning ingriper i hemfriden. Sammanfattningsvis kan bestämmelsen anses uppfylla kraven i 10 § i grundlagen.

Utövning av offentlig makt

Enligt 119 § i Finlands grundlag (731/1999) ska de allmänna grunderna för myndigheternas uppgifter regleras genom lag. Grundlagsutskottet har, särskilt i samband med den reglering som är kopplad till de grundläggande fri- och rättigheterna, ansett det vara nödvändigt att det i en lag entydigt framgår vem som är den behöriga myndigheten eller att det i övrigt anges exakt eller att åtminstone utgångspunkterna för förhållandet mellan myndigheternas befogenheter framgår tillräckligt exakt av den aktuella lagen (GrUU 18/2004 rd och de dokument som det hänvisas till där, nämligen GrUU 7/2001 rd, GrUU 21/2001 rd, GrUU 45/2001 rd, GrUU 47/2001 rd, GrUU 52/2001 rd och GrUU 17/2004 rd).

Propositionen innehåller bestämmelser om uppgifter som ska påföras jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelsverket, landskapen, Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet, försvarsmakten och Tullen. Uppgifterna innehåller utövning av offentlig makt och bestämmelser om dem måste därför ingå i lag. Under de förutsättningar som anges i artiklarna 28–33 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 får tillsynsmyndigheten delegera uppgifter inom den offentliga kontrollen eller kontroller, undersökningar och utredningar för den offentliga kontrollen till utomstående. Eventuella administrativa beslut som ska fattas på grundval av kontrollerna, undersökningarna eller

utredningarna ska dock fattas av den delegerande tillsynsmyndigheten. Myndigheternas befogenheter och uppgifter beskrivs i detalj i lagen, och därför uppfylls kraven i grundlagen.

Delegering av lagstiftningsbehörighet

I 80 § i grundlagen ingår det bestämmelser om att utfärda förordning. Enligt paragrafen ska det dock genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Republikens president, statsrådet och ministerierna kan utfärda förordningar med stöd av bemyndigande i grundlagen eller någon annan lag. Också andra myndigheter kan genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att det sker genom lag eller förordning. Tillämpningsområdet för ett sådant bemyndigande måste vara exakt avgränsat. Genom lag ska det dock utfärdas bestämmelser om individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Enligt grundlagsutskottets praxis (GrUU 56/2002 rd) måste befogenheterna för att utfärda förordning och delegera lagstiftningsbehörighet vara tillräckligt exakta och noga avgränsade. Det ska tydligt framgå av en lag vad som kommer att regleras genom förordning.

I lagförslaget ingår det ett flertal bemyndiganden att utfärda förordning. Enligt 20 § får jord- och skogsbruksutskottet genom förordning utfärda närmare bestämmelser om livsmedlens sammansättning, mikrobiologiska kvalitet och främmande ämnen i livsmedel, livsmedlens tillsatser, aromer, enzymer, näringsämnen och processhjälpmedel, nya livsmedel, nationella arrangemang som krävs enligt EU-förordningen om nya livsmedel, de uppgifter som ges på livsmedelsförpackningar, i broschyrer, i reklam eller i andra marknadsföringssammanhang, uppgifter som ska ges om nationella benämningar på alkoholdrycker, vilka är möjliga enligt Europeiska unionens lagstiftning, om deras sammansättning och om dryckerna, livsmedelskontaktmaterial samt om användningen och renhetskraven i fråga om dem och om anmälan om vissa näringstillskott.

Enligt 21 § kan det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om nationella bestämmelser om leverans av små mängder inom primärproduktion och vissa animaliska livsmedel, strukturella och funktionella krav som gäller livsmedelsverksamhet, krav som gäller hantering och transport av livsmedel samt krav på temperaturer, det nationella genomförandet av överenskommelsen om internationell transport av lättfördärliga livsmedel och om specialutrustning för sådan transport och om hälsotillståndet hos djur som används för livsmedelsproduktion samt om skötsel, hantering, provtagning, undersökningar och transport av dem och om den information som ska ges om djuren. Med stöd av bestämmelsen kan det utfärdas närmare bestämmelser om anmälan och handläggning av anmälan för registrering av primärproduktion, ansökan om godkännande av primärproduktionsställe och beslut om godkännande, anmälan och handläggning av anmälan för registrering av livsmedelslokal, ansökan om godkännande av livsmedelslokal och beslut om godkännande, meddelande om mobil livsmedelsverksamhet, anmälan om kontaktmaterialverksamhet, spårbarhet för livsmedel, djur som används för livsmedelsproduktion och livsmedelskontaktmaterial, krav på registrering och dokument som gäller livsmedel, djur som används för livsmedelsproduktion och livsmedelskontaktmaterial samt hantering och transport av dem, och märkning av livsmedel av animaliskt ursprung, egenkontroll för livsmedelsföretagare och kontaktmaterialföretagare och registreringskrav i anslutning till det, inspektioner i anslutning till offentliggörande av tillsynsuppgifter samt om offentliggörande av tillsynsuppgifter, anmälan om matförgiftning samt livsmedelsföretagares skyldighet att följa och kontrollera förekomsten av zoonosala ämnen i animalieproduktionsdjur och livsmedel och att till den behöriga myndigheten lämna in uppgifter om undersökningar

och undersökningsresultat som har samband med uppföljningen och kontrollen, och isolerade sjukdomsalstrare.

Dessutom kan det med stöd av 29 § utfärdas närmare bestämmelser genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet om behörighetsvillkoren och språkkraven för samt fortbildningen av tjänsteinnehavare som sköter uppgifter i anslutning till livsmedelstillsynen, med stöd av 34 § om undersökning av sjukdomsalstrare och om undersökningsmetoder, om meddelande av undersökningsresultat samt om sändande av sjukdomsalstrare, med stöd av 46 § om köttbesiktning och tillsyn och anmälningar i anslutning till den samt skriftliga beslut om köttbesiktning, provtagning och tillsynsmyndigheters anmälningskyldighet, med stöd av 48 § om förutsättningarna för och innehållet i tillsynen, med stöd av 50 § om ansökan om, godkännande av och återkallelse av godkännande av ett nationellt kvalitetssystem för livsmedel och om kontroll som görs av ett oberoende organ, rapportering av resultaten från kontrollen och publicering av information om kvalitetssystemet, med stöd av 52 § om ansökan om registrering, ordnande av invändningsförfarande och offentliggörande av ansökningar och beslut och om anmälningskyldiga livsmedelsföretagare, de uppgifter som ska uppges i anmälan och hur anmälan ska göras och med stöd av 66 § om nedsättning av avgifterna för köttbesiktning och kontroller och om de nationella arrangemang och storleken på de avgifter som avses i vissa EU-rättsakter.

Enligt 6 § kan det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om leverans av mindre mängder inom primärproduktion och om nationella bestämmelser om vissa livsmedel av animaliskt ursprung, strukturella och funktionella krav som gäller livsmedelsverksamhet, krav som gäller hantering och transport av livsmedel samt krav på temperaturer, det nationella genomförandet av konventionen om internationell transport av lättfördärliga livsmedel och om specialutrustning för sådan transport, hälsotillståndet hos djur som används för livsmedelsproduktion samt om skötsel, hantering, provtagning, undersökningar och transport av dem och om den information som ska ges om djuren.

Enligt 21 § kan det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet vidare utfärdas närmare bestämmelser om anmälningar, ansökningar, godkännande och registrering av primärproduktionsställen, livsmedelslokaler, kontaktmaterialverksamhet, spårbarhet, offentliggörande av tillsynsuppgifter och matförgiftningar.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet kan det dessutom utfärdas närmare bestämmelser om behörighetsvillkor, språkkrav och fortbildning för tjänsteinnehavare (28 §), sändande av prov och zoonotiska sjukdomsalstrare (35 §), tillsyn i anslutning till export (47 och 48 §), ansökan, godkännande och återkallelse av godkännande av ett nationellt kvalitetssystem för livsmedel, inspektion av en oberoende part, rapportering av inspektionsresultat och offentliggörande av uppgifter om kvalitetssystemet (49 §), ansökan, erkännande, tillsyn och återkallelse av erkännande av övervakade uppfödningförhållanden (50 §), registrering av namnskyddade produkter (51 §) och nationella arrangemang kring vissa avgifter och storleken på avgifterna (67 §).

I vissa fall är det statsrådet som ska utfärda förordning. Genom förordning av statsrådet kan det utfärdas närmare bestämmelser om nationella arrangemang för genetiskt modifierade livsmedel och foder (20 §), Tullens uppgifter i övervakningen av exportkraven (27 §), standarder och krav på laboratorier och deras personal, förutsättningar för att utse laboratorier och anmälan om laboratorier (34 §) och utredning och anmälan om matförgiftningar (46 §).

Dessutom kan det enligt 21 § genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i och distributionen av det informationsmaterial om föda för spädbarn och småbarn som krävs i Europeiska gemenskapens lagstiftning.

I en del av befogenheterna att utfärda förordning eftersträvas mer komprimerad utformning än vanligt. Tanken är att lagen ska vara lättare tillgänglig och lättare att förstå och därför undviker man onödiga upprepningar i lagtexten. Det grundläggande kravet ingår dock i varje bemyndigande att utfärda förordning. De grundläggande kraven på livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet baserar sig till stor del på EU-lagstiftning som är förpliktande för Finland och som består av EU-förordningar som är direkt tillämpliga i alla medlemsstater. Det har inte ansetts befogat att upprepa de grundläggande krav på livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet som ingår i dessa EU-förordningar. EU:s livsmedelslagstiftning beskrivs i kap. 2.2.1.

Dessutom ingår det befogenheter för myndigheterna att utfärda bestämmelser i vissa frågor som inte behöver regleras genom lag eller förordning. Enligt 19 § kan Livsmedelsverket utfärda närmare bestämmelser om ordnande av hygienpasstest, de språk som används vid testet och om bedömningen av godkänt avläggande av testet, om hygienpasset och beviljandet av det samt om datahanteringen. Enligt 34 § kan verket utfärda bestämmelser om anmälan om undersökningsresultat som tyder på allvarlig fara och om förvaring och sändande av prov och sjukdomsalstrare till ett nationellt referenslaboratorium och enligt 46 § om de metoder som ska användas vid köttbesiktning och om frekvensen och omfattningen av trikinundersökningarna i vissa fall.

De föreslagna bemyndigandena anges exakt och noga avgränsat. Följaktligen kan bemyndigandebestämmelserna anses uppfylla kraven i 80 § i grundlagen.

Rättssäkerhet

I 21 § i grundlagen ingår det bestämmelser om rättssäkerheten. Var och en har rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Propositionen innehåller en standardparagraf om överklagande. I 11 kap. ingår det överklagandebestämmelser med standardformuleringar för beslut som fattas med stöd av den föreslagna lagen. Följaktligen kan det anses att kraven på rättssäkerhet är uppfyllda.

Skydd för personuppgifter

Grundlagsutskottet har vanligen bedömt bestämmelserna om myndigheternas rätt att få och skyldighet att lämna ut uppgifter trots sekretess utifrån skyddet för privatliv och personuppgifter enligt 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter kan enligt utskottet gälla behövliga uppgifter för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "uppgifterna är nödvändiga" för ett visst syfte (GrUU 17/2016 rd).

RP 262/2018 rd

Vidare har grundlagsutskottet ansett att rätten till information, som går före sekretessbestämmelserna, i sista hand går ut på att den myndighet som är berättigad till informationen i och med sina egna behov åsidosätter de grunder och intressen som är skyddade med hjälp av den sekretess som gäller den myndighet som innehar informationen. I 40 och 41 § ingår det bestämmelser om Livsmedelsverkets rätt att för sin tillsyn få nödvändiga uppgifter trots sekretessbestämmelserna. Följaktligen kan det anses att nödvändighetskravet uppfyller kraven i 10 § i grundlagen.

Hygienpasstestet och andra dokument i anslutning till testet är handlingar som har uppkommit i en uppgift som innefattar utövning av offentlig makt. På behandling av dessa handlingar tillämpas allmänna lagar om informationshantering. I överensstämmelse med artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) ska Livsmedelsverket ange syftet och medlet för behandling av personuppgifter i samband med hygienpasstestet och betraktas därmed som personuppgiftsansvarig enligt förordningen, medan en hygienpasstestare betraktas som personuppgiftsbiträde för Livsmedelsverket. Livsmedelsverkets föreskrift om datahanteringen är enligt artikel 28.3 i den allmänna dataskyddsförordningen en bindande rättsakt som säkerställer att personuppgiftsbiträdena följer kraven i förordningen.

Enligt regeringens uppfattning stämmer förslagen överens med grundlagen, och lagförslagen kan därför behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Livsmedelslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att

1) trygga konsumentens hälsa och ekonomiska intressen genom att garantera livsmedlens och livsmedelskontaktmaterialens säkerhet, trygga en god hälsomässig livsmedelskvalitet och övrig kvalitet enligt livsmedelsbestämmelserna och säkerställa att informationen om livsmedlen och livsmedelskontaktmaterialen är tillräcklig och korrekt, samt

2) inom tillämpningsområdet främja verksamhetsbetingelserna för livsmedelsföretagare och kontaktmaterialföretagare.

Vid genomförandet av förpliktelseerna i livsmedelsbestämmelserna och tillsynen av att de följs ska livsmedels- och kontaktmaterialverksamhetens karaktär och omfattning samt andra omständigheter som påverkar livsmedelssäkerheten och konsumentskyddet beaktas om inte annat föreskrivs i lag eller med stöd av lag.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på livsmedel, djur som används för livsmedelsproduktion, livsmedelskontaktmaterial, på livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet, på livsmedels- och kontaktmaterialföretagare samt på tillsynen över livsmedel och livsmedelskontaktmaterial i alla stadier av produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan.

Denna lag tillämpas inte på

- 1) primärproduktion avsedd för ett privathushålls eget bruk,
- 2) privathushålls framställning, hantering eller lagring av livsmedel som är avsedda för eget bruk,
- 3) alkoholdrycker eller alkoholpreparat till den del övrig lagstiftning innehåller bestämmelser om dessa.

Av bestämmelserna i 2 kap. tillämpas endast bestämmelserna i 13, 14 och 16 § på verksamhet som avses i 7 § 2 mom. 3 punkten underpunkterna a och b och i 9 § 2 mom.

3 §

Europeiska unionens lagstiftning

RP 262/2018 rd

Denna lag tillämpas också på genomförandet av rättsakter om livsmedel och livsmedelskontaktmaterial, livsmedels- och livsmedelskontaktmaterialverksamhet samt livsmedelstillsyn som utfärdats av Europeiska unionen till den del inte något annat föreskrivs om genomförandet av dessa rättsakter någon annanstans i lag.

Vad som i denna lag föreskrivs om Europeiska unionen eller om Europeiska unionens medlemsstater gäller också Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och dess medlemsstater.

4 §

Definitioner

I denna lag och i förordningar som utfärdats med stöd av denna lag tillämpas

1) definitionerna av *livsmedel*, *livsmedelsföretagare*, *detaljhandel*, *utsläppande på marknaden*, *spårbarhet*, *stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan* och *slutkonsument* i artikel 2 och artikel 3 punkterna 3, 7, 8, 15, 16 och 18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet,

2) definitionerna i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien,

3) definitionerna i bilagorna I och III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung, med undantag för definitionen av frilevande vilt i punkt 1.5 i bilaga I,

4) definitionerna av *offentlig kontroll*, *annan offentlig verksamhet*, *organ med delegerade uppgifter*, *fara*, *officiell veterinär*, *officiell assistent*, *kontrollmärke*, *ante mortem – besiktning (besiktning före slakt)*, och *post mortem – besiktning (besiktning efter slakt)* i artiklarna 2, 3.5, 23, 32, 49 och 51 samt artikel 17 c och d i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG ,

5) definitionen av *kontrollerade uppfödningförhållanden* och *delområde* i artikel 1.2 och 1.3 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1375 om fastställande av särskilda bestämmelser för offentlig kontroll av trikiner i kött,

6) definitionerna av *zoonoser*, *zoonotiska smittämnen* och *matförgiftningsepidemi* i artikel 2.2 a, b och d i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/99/EG om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen, om ändring av rådets beslut 90/424/EEG och om upphävande av rådets direktiv 92/117/EEG,

7) definitionen av *flock* i artikel 2.3 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen

8) definitionerna av *TSE*, *specificerat riskmaterial* och *snabbtest* i artikel 3.1 a, g och l i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati,

9) definitionen av *groddar* i artikel 2 a i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 208/2013 om spårbarhetskrav för groddar och för frön avsedda för produktion av groddar,

10) definitionen av *nationella kvalitetssystem för livsmedel* enligt definitionen i artikel 16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005,

11) definitionen av *tekniker för distanskommunikation* i artikel 2.2 u i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 1924/2006 och (EG) nr 1925/2006 samt om upphävande av kommissionens direktiv 87/250/EEG, rådets direktiv 90/496/EEG, kommissionens direktiv 1999/10/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/13/EG, kommissionens direktiv 2002/67/EG och 2008/5/EG samt kommissionens förordning (EG) nr 608/2004.

I denna lag och i de förordningar som utfärdas med stöd av denna lag avses med

1) *livsmedelsbestämmelser* bestämmelser i eller utfärdade med stöd av denna lag samt de unionsbestämmelser som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag,

2) *tillsynsmyndighet* statens och landskapets myndigheter som sköter tillsynsuppgifter enligt denna lag,

3) *tillsynsobjekt* en livsmedels- eller kontaktmaterialföretagare som bedriver livsmedels- eller kontaktmaterialverksamhet och en plats där det bedrivs, eller där det finns anledning att anta att det bedrivs, livsmedels- eller kontaktmaterialverksamhet eller där det förvaras information som är av betydelse med tanke på iakttagandet av livsmedelsbestämmelserna,

4) *primärproduktion* primärproduktion som avses i artikel 3.17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 samt överlåtelse av små mängder primärproduktionsprodukter direkt till konsumenterna, som avses i artikel 1.2 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 och i artikel 1.3 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004,

5) *primärproduktionsställe* lantgård, trädgård, renskiljningsplatser eller annan plats där primärproduktion av livsmedel bedrivs,

6) *primärproduktionsföretagare* livsmedelsföretagare som bedriver primärproduktion och verksamhet i anslutning till den,

7) *registrerad primärproduktion* primärproduktion av livsmedel om vilken primärproduktionsföretagaren gjort en anmälan till den behöriga tillsynsmyndigheten,

8) *godkänt primärproduktionsställe* ett primärproduktionsställe som har godkänts på det sätt som förutsätts i artikel 6.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004,

9) *livsmedelsverksamhet* verksamhet för produktion, bearbetning och distribution av livsmedel som bedrivs av en livsmedelsföretagare,

10) *registrerad livsmedelsverksamhet* verksamhet för produktion, bearbetning och distribution av livsmedel, med undantag för primärproduktion, om vilken livsmedelsföretagaren gjort en anmälan till den behöriga tillsynsmyndigheten,

11) *livsmedelslokal* byggnad, lokal eller en del därav som avses i artikel 2.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 eller annat utrymme utomhus eller inomhus där livsmedel som är avsedda för försäljning eller annan överlåtelse tillverkas, förvaras, transporteras, saluförs, serveras eller på annat sätt hanteras, dock inte primärproduktionsställe,

12) *godkänd livsmedelslokal* livsmedelslokal som har godkänts på det sätt som förutsätts i artikel 4.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2002,

13) *mobil livsmedelslokal* en rörlig livsmedelslokal, exempelvis en försäljningsbil, en vagn, ett tält, en container eller en cykel,

14) *köttbesiktning ante mortem och post mortem* -besiktningar,

15) *officiellt laboratorium* ett laboratorium som Livsmedelsverket har utsett att undersöka myndighetsprov,

- 16) *utsett egenkontrolllaboratorium* ett laboratorium som Livsmedelsverket har utsett att undersöka egenkontrollprov i enlighet med livsmedelsbestämmelserna,
- 17) *myndighetsprov* ett prov som tillsynsmyndigheten tar eller låter ta för den offentliga tillsynen eller för andra offentliga åtgärder i enlighet med livsmedelsbestämmelserna,
- 18) *salmonella* alla bakterier som hör till Salmonella-släktet,
- 19) *kampylobakterie* *Campylobacter jejuni* och *Campylobacter coli* – bakterier,
- 20) *djurhållningsplats* en djurhållningsplats så som den definierats i 5 § punkt 9 i lagen om ett system för identifiering av djur (238/2010),
- 21) *slaktningsparti* fåglar ur samma flock som slaktats samma dag eller andra djur från samma djurhållningsplats som slaktats samma dag,
- 22) *slaktningsgång* slaktperiod under vilken slaktas djur i samma ålder som fötts upp på samma djurhållningsplats,
- 23) *rekryteringsdjur* ett djur som hålls i förökningssyfte,
- 24) *epidemiologisk enhet* djur som sinsemellan har lika stor risk att utsättas för smitta eller bland vilka smittspridning är möjlig genom förmedling av personer, utfodring, anläggningar eller utrustning eller på grund av andra förfaringssätt som tillämpas på djurhållningsplatsen,
- 25) *renskötselområde* renskötselområde såsom det definieras i 2 § i renskötsellagen (848/1990),
- 26) *renslakteri* slakteri som är beläget på ett renskötselområde, där det huvudsakligen slaktas renar,
- 27) *frilevande vilt* frilevande vilt såsom det definieras i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 bilaga I punkt 1.5. samt säl,
- 28) *insekt* uppfödda insekter som godkänns enligt artikel 6.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2283 om nya livsmedel och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 och upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 258/97 och kommissionens förordning (EG) nr 1852/2001,
- 29) *livsmedelkontaktmaterial* material och produkter som direkt eller indirekt är i kontakt med livsmedel eller som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel eller som kan förväntas komma i kontakt med livsmedel,
- 30) *kontaktmaterialverksamhet* tillverkning av livsmedelskontaktmaterial och tillverkning av material och produkter som används vid tillverkningen av dessa, partihandel med livsmedelskontaktmaterial samt import på den inre marknaden eller import från länder utanför Europeiska unionen,
- 31) *kontaktmaterialföretagare* företagare som släpper ut livsmedelskontaktmaterial på marknaden,
- 32) *gränsveterinär* en gränsveterinär såsom det definieras i 4 § 1 punkt i lagen om veterinärgränskontroll a (1192/1996),
- 33) *egenkontroll* ett system som förutsätts enligt bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 178/2002 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 852/2004, genom vilket livsmedelsföretagaren identifierar och kontrollerar risker i anslutning till sin verksamhet och säkerställer att livsmedlet, primärproduktionsstället och livsmedelslokalen samt den livsmedelsverksamhet som bedrivs där uppfyller de krav som ställs i livsmedelsbestämmelserna, samt ett system som förutsätts i kommissionens förordning (EG) nr 2023/2006 Kommissionens förordning (EG) nr 2023/2006 om god tillverkningssed när det gäller material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel genom vilket en kontaktmaterialföretagare kontrollerar risker i anslutning till sin verksamhet och säkerställer att livsmedelskontaktmaterial och kontaktmaterialverksamheten uppfyller de krav som ställs i livsmedelsbestämmelserna,
- 34) *lättfördärliga livsmedel* livsmedel som på grund av dess egenskaper erbjuder goda möjligheter för mikrober att föröka sig, och som därför måste förvaras i annan temperatur än rumstemperatur,
- 35) *annan överlåtelse* överlåtelse av livsmedel utan ersättning som understöd, gåva, prov, för testning eller motsvarande ändamål,

36) *privathushåll* en familjs eller persons enskilda hushåll,

37) *namnskyddade* produkter produkter med ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel samt sådana garanterade traditionella specialiteter som avses i artikel 5 och 18 i Europaparlamentets och rådets förordning om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel (EU) nr 1151/2012, produkter med geografiska beteckningar som avses i artikel 2.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 251/2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1601/91 samt produkter med skyddade geografiska beteckningar som avses i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr (110/2008) om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, spritdrycker, samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1576/8,

38) *lanthandel* livsmedelslokal som är belägen på den glest bebyggda och den egentliga landsbygden, på landsbygden nära en stad eller i ett lokalt centrum på landsbygden, och vars avstånd till närmaste affär är minst 7.5 kilometer eller som annars är svårtillgänglig och vars försäljning av dagligvaror uppgår till mindre än 2 miljoner euro per år,

39) *allmännyttigt* samfund ett allmännyttigt samfund så som det definieras i 22 § i inkomstskattelagen (1535/1992).

2 kap.

Krav på livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet

5 §

Allmänna krav på livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet

Livsmedelsföretagare ska i sin verksamhet ta hand om att livsmedel är till sina kemiska, fysikaliska och mikrobiologiska samt hälsomässiga egenskaper vara lämpade som människoföda, inte orsaka fara för människors hälsa och livsmedlen och informationen om dem får inte vilseleda konsumenterna.

Kontaktmaterialföretagare ska i sin verksamhet ta hand om att livsmedelskontaktmaterialen är lämpliga för livsmedelsanvändning och sådana att de inte orsakar fara för människors hälsa, orsakar olämpliga förändringar i livsmedels sammansättning, eller sensoriska egenskaper och informationen om dem inte vilseleder konsumenterna

Utöver det som föreskrivs i 1 mom. livsmedelsverksamhet ska vara sådan att säkerheten för de livsmedel som produceras, tillverkas, förvaras eller hanteras inte äventyras och så att livsmedelsverksamheten också i övrigt uppfyller kraven enligt livsmedelsbestämmelserna

En livsmedelsföretagare som tillverkar, låter tillverka, importerar eller på annat sätt släpper ut på marknaden livsmedel som omfattas av tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1925/2006 om tillsättning av vitaminer och mineralämnen samt vissa andra ämnen i livsmedel ska göra en anmälan till Livsmedelsverket.

En livsmedelsföretagare som tillverkar, låter tillverka, importerar eller på annat sätt släpper ut på marknaden kosttillskott som omfattas av tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/46/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kosttillskott ska göra anmälan till Livsmedelsverket. En anmälan ska göras även när preparatets sammansättning i fråga om de ämnen som kännetecknar det ändras.

6 §

Livsmedels- och kontaktmaterialföretagares tillförlitlighet

RP 262/2018 rd

En livsmedels- och kontaktmaterialföretagare ska vara tillförlitlig. Företagaren anses inte vara tillförlitlig om personen

1) under tre år före bedömningen upprepade gånger eller i betydande grad har försummat sina

registrerings-, rapporterings- och betalningsåtaganden i anslutning till skatter, lagstadgade pensions-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkringsavgifter samt avgifter som Tullen tar ut,

2) enligt utmätning eller någon annan utredning är oförmögen att svara för sina skulder, eller

3) förutom som föreskrivs i 1 och 2 punkt genom sin tidigare verksamhet har visat sig vara uppenbart olämplig för att bedriva livsmedels- eller kontaktmaterialverksamheten.

Om livsmedels- och kontaktmaterialföretagaren är en juridisk person gäller kravet på tillförlitlighet verkställande direktören och dennes ställföreträdare, medlemmar och suppleanter i styrelsen, medlemmar och suppleanter i förvaltningsrådet och jämförbara organ, ansvariga bolagsmän och andra som hör till den högsta ledningen. Kravet på tillförlitlighet gäller även personer som direkt eller indirekt innehar mer än 25 procent av aktierna i ett aktiebolag eller av den rösträtt som aktierna medför eller motsvarande ägande- eller bestämmanderätt i en annan sammanslutning.

För bedömning av tillförlitligheten kan de omständigheter som avses i 1 mom. utredas för sådana registrerade företag och organisationer som avses i 3 § i företags- och organisationsdatalagen (244/2001), vilka har en direkt eller indirekt koppling till en livsmedels- eller kontaktmaterialföretagare eller till personer som avses i 2 mom.

Livsmedelsverket och landskapen kan av Enheten för utredning av grå ekonomi begära sådana fullgöranderapporter om företagen som avses i 5 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010).

7 §

Registrerad primärproduktion

En primärproduktionsföretagare ska göra anmälan om primärproduktion av livsmedel för registrering av verksamheten i den elektroniska tjänst som tillsynsmyndigheten erbjuder eller lämna in uppgifterna på annat sätt till den behöriga tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska också utan dröjsmål underrättas om verksamheten avbryts, läggs ned eller ändras väsentligt.

Anmälan som avses i 1 mom. behöver dock inte göras om

1) landskapet får uppgifter om primärproduktionen från en annan myndighet,

2) det är fråga om primärproduktion av vilda växter, svampar eller vilt,

3) det är fråga om primärproduktion av växter och svamp, och

a) företagaren är en enskild person,

b) verksamheten inte kan betraktas som idkande av näring, eller

c) verksamheten är en del av den livsmedelverksamhet som samma företagare har registrerad enligt 9 §.

Landskapet ska meddela företagaren att det fått uppgifterna från en annan myndighet i det fall som avses i punkt 1.

Det landskap där primärproduktionsstället är beläget handlägger och registrerar anmälan om primärproduktionen i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet. Företagaren får en kvittering av att anmälan registrerats elektroniskt eller på motsvarande sätt. Livsmedelsverket ska utfärda närmare bestämmelser om registrering av anmälan.

8 §

Godkänt primärproduktionsställe

Med avvikelse från bestämmelsen i 7 § ska primärproduktionsföretagare som bedriver primärproduktion av groddar ansöka om godkännande av primärproduktionsstället hos tillsynsmyndigheten innan verksamheten inleds eller betydande ändring i den görs. Tillsynsmyndigheten ska också utan dröjsmål meddelas om verksamheten avbryts eller läggs ned.

Godkännande som avses i 1 mom. behöver dock inte sökas om primärproduktionsföretagaren idkar produktion av groddar i liten skala. Om sådan livsmedelsverksamhet ska göras anmälan enligt 7 §.

Primärproduktionsstället godkänns av det landskap där primärproduktionsstället är beläget. Landskapet fattar beslut om godkännande av primärproduktionsstället inom 60 dygn från att ärendet inleds, ifall inte ärendets omfattning, ansökans bristfällighet eller någon annan särskild orsak förutsätter en längre handläggning av ärendet. Landskapet kan i sitt beslut ställa villkor för förebyggande av faror. Landskapet registrerar de uppgifterna om godkännandet av primärproduktionsstället i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet. Företagaren får en kvittering av att anmälan registrerats elektroniskt eller på motsvarande sätt. Livsmedelsverket ska utfärda närmare bestämmelser om registrering av godkännanden.

9 §

Registrerad livsmedelsverksamhet

En livsmedelsföretagare ska göra anmälan om livsmedelsverksamheten för registrering av verksamheten i den elektroniska tjänst som tillsynsmyndigheten tillhandahåller eller lämna in uppgifterna på annat sätt till den behöriga tillsynsmyndigheten senast fyra veckor innan verksamheten inleds. Den behöriga tillsynsmyndigheten ska också utan dröjsmål underrättas om verksamheten avbryts, läggs ned eller ändras väsentligt

Anmälan som avses i 1 mom. behöver dock inte göras när verksamheten och riskerna i samband med den är ringa och

1) livsmedelsverksamheten äger rum i samma lokal som annan näringsverksamhet som företagaren bedriver,

2) företagaren är en enskild person, eller

3) verksamheten inte kan betraktas som idkande av näring.

Det landskap där livsmedelslokalen är belägen handlägger anmälan om livsmedelsverksamheten.

Det landskap där livsmedelsföretagaren har sin hemort handlägger dock anmälan om livsmedelsverksamheten om livsmedelsverksamheten bedrivs

1) i en mobil livsmedelslokal,

2) i en livsmedelslokal där livsmedel enbart transporteras eller förvaras i ett eller flera transportfordon eller en eller flera containrar,

3) i en livsmedelslokal som används enbart för försäljning, förmedling eller annan hantering av livsmedel utan att livsmedlen finns i lokalen i fråga,

4) utan livsmedelslokal.

Om företagaren inte har sin hemort i Finland behandlas anmälan om livsmedelsverksamheten av det landskap inom vars område livsmedelsverksamheten inleds.

Statens tillstånds- och tillsynsverk handlägger anmälningar om registrering av tillverkningsställen som avses i 14 § 2 mom. och lagringsställen som avses i 16 § 1 och 2 mom. i alkohollagen (1102/2017). Landskapet handlägger anmälningar om registrering av sådana detaljhandelsställen för alkoholdrycker som avses i 17 § 2 mom. och 26 § i alkohollagen.

Den behöriga tillsynsmyndigheten registrerar anmälan om livsmedelsverksamheten i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet.

RP 262/2018 rd

Företagaren får en kvittering av att anmälan registrerats elektroniskt eller på motsvarande sätt. Livsmedelsverket ska utfärda närmare bestämmelser om registrering av anmälan.

10 §

Godkänd livsmedelslokal

Med avvikelse från bestämmelsen i 9 § ska en livsmedelsföretagare som bedriver livsmedelsverksamhet för vilken enligt artikel 4.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 förutsätts godkännande av livsmedelslokalen, ansöka om godkännande av livsmedelslokalen hos den behöriga tillsynsmyndigheten innan verksamheten inleds eller en betydande ändring i den görs. Den behöriga tillsynsmyndigheten ska också utan dröjsmål meddelas om verksamheten avbryts eller läggs ned.

För livsmedelslokalen behöver dock inte ansökas om godkännande då en primärproduktionsföretagare idkar sådan livsmedelstillverkning i liten skala av sina primärproduktionsprodukter som avses i artikel 1.3 d eller e eller i artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. Ansökan om godkännande av livsmedelslokal behöver inte heller göras då livsmedel av animaliskt ursprung levereras från en detaljhandelsaffär till andra detaljhandelsaffärer om det är fråga om ringa, lokal och begränsad verksamhet som avses i artikel 1.5 b(1) och b(ii) i förordning. Om sådan livsmedelsverksamhet ska ändå göras anmälan enligt 9 §.

Det landskap där livsmedelslokalen är belägen godkänner de livsmedelslokaler som avses i 1 mom. Livsmedelsverket godkänner slakterier och anläggningar för vilthantering samt godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem. Landskapet Lappland godkänner renslakterier och livsmedelslokaler i anslutning till dem.

Det landskap där livsmedelsföretagaren har sin hemort godkänner de livsmedelslokaler som avses i 1 mom. om de är mobila livsmedelslokaler. Livsmedelsverket godkänner mobila slakterier och anläggningar för vilthantering samt godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem. Landskapet Lappland godkänner mobila renslakterier och livsmedelslokaler i anslutning till dem.

Landskapet anmäler de livsmedelslokaler det godkänt till Livsmedelsverket, som ger ett godkännandenummer åt livsmedelslokalen.

Den behöriga tillsynsmyndigheten fattar beslut om godkännande av livsmedelslokalen inom 60 dygn från att ärendet inleds, ifall inte ärendets omfattning, ansökans bristfällighet eller någon annan särskild orsak förutsätter en längre handläggning av ärendet. Landskapet kan i sitt beslut ställa villkor för förebyggande av faror. Myndigheten registrerar uppgifterna om godkännandet av livsmedelslokalen i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet. Företagaren får en kvittering av att anmälan registrerats elektroniskt eller på motsvarande sätt. Livsmedelsverket ska utfärda närmare bestämmelser om registrering av godkännanden.

11 §

Meddelande om livsmedelsverksamhet i mobil livsmedelslokal

En livsmedelsföretagare ska meddela om

- 1) registrerad livsmedelsverksamhet i en mobil livsmedelslokal till de landskap inom vilkas område verksamheten bedrivs,
- 2) livsmedelsverksamhet i ett mobilt slakteri eller en mobil anläggning för vilthantering samt godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem och om livsmedelsverksamhet i

RP 262/2018 rd

samband med slakteri eller anläggning för vilthantering i annan livsmedelslokal till Livsmedelsverket samt till de landskap inom vilkas område verksamheten bedrivs,

3) livsmedelsverksamhet i mobilt renslakteri och livsmedelslokal i anslutning till det till landskapet Lappland,

4) livsmedelsverksamhet i annan godkänd livsmedelslokal till de landskap inom vilkas område verksamheten bedrivs.

Uppgiften ska finnas hos den behöriga tillsynsmyndigheten senast fyra dagar innan den anmälda verksamheten inleds.

12 §

Kontaktmaterialverksamhet

En kontaktmaterialföretagare ska göra en skriftlig anmälan om sitt verksamhetsställe och den kontaktmaterialverksamhet som bedrivs där till det landskap där verksamhetsstället är beläget. Den behöriga tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål underrättas om verksamheten avbryts, läggs ned eller ändras väsentligt. Landskapet registrerar anmälan om kontaktmaterialverksamheten i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet. Företagaren får en kvittering av att anmälan registrerats elektroniskt eller på annat motsvarande sätt. Livsmedelsverket ska utfärda närmare bestämmelser om registrering av anmälan.

13 §

Spårbarhet

Med livsmedel, djur som används för livsmedelsproduktion och livsmedelskontaktmaterial ska följa de dokument som krävs enligt livsmedelsbestämmelserna.

Bestämmelser om livsmedelsföretagarens skyldighet att skapa ett system för spårning av fiskeri- och vattenbruksprodukter ingår dessutom i artiklarna 56 och 58 i Rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs, om ändring av förordningarna (EG) nr 847/96, (EG) nr 2371/2002, (EG) nr 811/2004, (EG) nr 768/2005, (EG) nr 2115/2005, (EG) nr 2166/2005, (EG) nr 388/2006, (EG) nr 509/2007, (EG) nr 676/2007, (EG) nr 1098/2007, (EG) nr 1300/2008, (EG) nr 1342/2008 och upphävande av förordningarna (EEG) nr 2847/93, (EG) nr 1627/94 och (EG) nr 1966/2006 samt om skyldigheten att lämna information till konsumenter om fiskeri- och vattenbruksprodukter i artikel 67 och 68 i Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 404/2011 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs.

14 §

Egenkontroll

En livsmedelsföretagare ska ha ett system för att identifiera och hantera faror i samband med sin livsmedelsverksamhet och säkerställa att livsmedelsverksamheten uppfyller de krav som ställs i livsmedelsbestämmelserna.

En kontaktmaterialföretagare ska ha ett system för att säkerställa att goda produktionssätt följs i verksamheten och för att livsmedelskontaktmaterialen motsvarar kraven.

15 §

Offentliggörande av tillsynsuppgifter

En livsmedelsföretagare som omfattas av planmässig livsmedelstillsyn ska offentliggöra en rapport över inspektion av livsmedelsverksamhet som tillsynsmyndigheten utfärdat. Innan livsmedelsverksamheten inspekteras för första gången kan företagaren offentliggöra ett meddelande om att livsmedelsverksamheten omfattas av den planmässiga livsmedelstillsynen. Livsmedelsverket ska utfärda närmare bestämmelser om offentliggörande av tillsynsuppgifter.

Skyldigheten att offentliggöra tillsynsuppgifter gäller inte

- 1) primärproduktionsföretagare,
- 2) ställen för tillverkning och lagring av alkoholdrycker och företagare som i första hand bedriver detaljförsäljning av alkoholdrycker som avses i 9 § 5 mom.

Den senaste rapporten över inspektionen över livsmedelsverksamheten ska vara lätt tillgänglig på webbplatsen för en livsmedelsföretagare eller på annat motsvarande sätt. Dessutom ska rapporten över inspektionen finnas till påseende i en livsmedelslokal som besöks av konsumenterna nära ingången till livsmedelslokalen eller på en annan plats som konsumenterna lätt kan se.

En livsmedelsföretagare har rätt att på begäran få en ny inspektion över den livsmedelsverksamhet företagaren bedriver av den behöriga tillsynsmyndigheten.

De behöriga tillsynsmyndigheterna offentliggör resultaten av den tillsyn de utövar.

16 §

Företagarens skyldighet att anmäla matförgiftning

Om en livsmedelsföretagare har fått kännedom om att ett av företagaren producerat, bearbetat eller distribuerat livsmedel har orsakat en matförgiftningsepidemi eller om livsmedelsföretagaren misstänker att ett livsmedel kan orsaka matförgiftning, ska företagaren omedelbart anmäla detta till den behöriga tillsynsmyndigheten. Ett livsmedel som misstänks ha orsakat matförgiftning eller ett prov av livsmedlet skall förvaras så att det kan undersökas på laboratorium för klarläggande av orsaken till matförgiftningen.

17 §

Zoonoser

En livsmedelsföretagare ska i alla förhållanden så effektivt som möjligt förhindra ett en zoonosalstrare genom livsmedel sprids till människor. Livsmedelsföretagaren ska följa och kontrollera förekomsten av zoonosalstrare i produktionsdjur och livsmedel. Företagaren ska dessutom meddela den behöriga myndigheten uppgifter om undersökningar och undersökningsresultat som har samband med uppföljningen och kontrollen.

18 §

Livsmedelshygienisk kompetens

En person som arbetar med att hantera oförpackade och lättfördärliga livsmedel i en livsmedelslokal ska ha ett hygienpass enligt en modell som godkänts av Livsmedelsverket, om personen i fråga har arbetat med uppgifter som förutsätter hantering av oförpackade och lättfördärliga livsmedel under sammanlagt minst tre månader.

Hygienpass krävs dock inte av personer som arbetar i livsmedelslokaler enbart

RP 262/2018 rd

1) i egenskap av fångar som omfattas av skyldigheter enligt 8 kap. 2 § i fängelselagen (767/2005),

2) fullgör beväringstjänst eller vapenfri tjänst enligt värnpliktslagen (1438/2007), militärtjänst enligt lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995) eller civiltjänstgöring enligt civiltjänstlagen (1446/2007),

3) i egenskap av klienter enligt lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), utför arbetsverksamhet enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977), arbetar inom skyddat arbete enligt lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987), eller i verksamhet och arbetsverksamhet som stöder handikappade personers sysselsättning enligt socialvårdslagen (1301/2014), eller

4) i egenskap av person som har dömts enligt lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015).

Livsmedelsföretagare ska föra bok över den livsmedelshygieniska kompetensen hos personer som arbetar i livsmedelslokalen och på begäran visa upp uppgifterna för tillsynsmyndigheten.

Livsmedelsverket gör upp ett hygienpasstest för bedömning av livsmedelshygienisk kompetens. En hygienpasstestare som avses i 19 § ordnar hygienpasstest och beviljar hygienpass. Hygienpasstestaren kan ta ut en avgift för testet och beviljandet av hygienpass.

Hygienpass beviljas åt personer som genomgått ett hygienpasstest med godkänt resultat. Livsmedelsverket kan vid behov bevilja hygienpass enligt samma grunder som en hygienpasstestare samt återkalla ett hygienpass, om det beviljats på väsentligen oriktiga grunder.

19 §

Hygienpasstestare

Livsmedelsverket kan på ansökan godkänna som hygienpasstestare en person, som

1) har en högskoleexamen som förutsätts i 29 §, eller

2) har examen i eller behärskar ämnet så att personen är behörig för en tjänst eller befattning som lektor eller lärare vilken anknyter till livsmedelshygien vid en högskola eller vid en läroanstalt som hör till Utbildningsstyrelsens verksamhetsområde.

Livsmedelsverket övervakar hygienpasstestarnas verksamhet. Livsmedelsverket kan återkalla ett godkännande av en hygienpasstestare, om testaren inte ordnat hygienpasstest eller beviljat hygienpass på över tre år. Dessutom kan godkännandet återkallas om testaren i väsentlig grad har brutit mot de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats om hygienpasstestning och inte har rättat till sin verksamhet på uppmaning av Livsmedelsverket. Godkännandet kan också återkallas temporärt.

På hygienpasstestare som fullgör uppgifter enligt denna paragraf tillämpas det som i 30 § 2 mom. föreskrivs om organ eller fysiska personer med delegerade uppgifter.

Livsmedelsverket kan utfärda närmare bestämmelser om ordnande av hygienpasstest, de språk som används vid testet och om bedömningen av godkänt avläggande av testet, om hygienpasset och beviljandet av det, handläggningen av registeruppgifter samt om datahanteringen.

20 §

Närmare bestämmelser om livsmedel och livsmedelskontaktmaterial

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får utfärdas närmare bestämmelser om de krav som avses i 5 § 1 och 2 mom. gällande

1) livsmedlens sammansättning, mikrobiologiska kvalitet och främmande ämnen i livsmedel,

RP 262/2018 rd

- 2) livsmedlens tillsatssämnen, aromer, enzymer, näringsämnen och processhjälpmedel,
- 3) nationella arrangemang som förutsätts av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2283,
- 4) de uppgifter som ges på livsmedelsförpackningar, i broschyrer, i reklam eller i andra marknadsföringssammanhang,
- 5) de uppgifter som ska ges om nationella benämningar på alkoholdrycker, vilka är möjliga enligt Europeiska unionens lagstiftning, om deras sammansättning samt de uppgifter som ges av dem ,
- 6) livsmedelskontaktmaterial samt om märkningar, användningen och renhetskraven i fråga om dem.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet kan utfärdas närmare bestämmelser om

- 1) anmälan som avses ovan i 5 § 4 mom. samt övriga nationella arrangemang som Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1925/2006 förutsätter,

- 2) anmälan som avses ovan i 5 § 5 mom.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet kan utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i och distribution av informationsmaterial om spädbarns- och småbarnskost som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter.

Genom förordning av statsrådet kan utfärdas närmare bestämmelser om nationella arrangemang som förutsätts av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1829/2003 om genetiskt modifierade livsmedel och foder.

21 §

Närmare bestämmelser om livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får utfärdas närmare bestämmelser om de krav som avses i 5 § 3 mom. gällande

- 1) nationella bestämmelser om verksamheter som avses i artikel 1.2 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 och i artikel 1.3 c, d och e och 1.5 b(1) och b(ii) samt artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004,

- 2) strukturella och funktionella krav som gäller livsmedelsverksamhet,

- 3) krav som gäller hantering och transport av livsmedel samt krav på temperaturer,

- 4) det nationella genomförandet av konventionen om internationell transport av lättfördärliga livsmedel och om specialutrustning för sådan transport (FördrS 48/81), nedan ATP-överenskommelsen,

- 5) hälsotillståndet hos djur som används för livsmedelsproduktion samt om skötsel, hantering, provtagning, undersökningar och transport av dem och om den information som ska ges om djuren,

- 6) nationella bestämmelser som avses i bilaga III A kap. 1 punkt 6.2 och 6.5 och i bilaga V punkt 4.3. i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får utfärdas närmare bestämmelser om

- 1) anmälan och handläggning av anmälan för registrering av primärproduktion som avses i 7 §,

- 2) ansökan om godkännande av primärproduktionsställe och beslut om godkännande som avses i 8 §,

- 3) anmälan och handläggning av anmälan för registrering av livsmedelslokal som avses i 9 §,

- 4) ansökan om godkännande av livsmedelslokal och beslut om godkännande som avses i 10 §,

- 5) meddelande som avses i 11 §,

- 6) anmälan om kontaktmaterialverksamhet som avses i 12 §,

RP 262/2018 rd

7) spårbarhet för livsmedel, djur som används för livsmedelsproduktion och livsmedelskontaktmaterial, krav på registrering och dokument som gäller livsmedel, djur som används för livsmedelsproduktion och livsmedelskontaktmaterial samt hantering och transport av dem, och märkning av livsmedel av animaliskt ursprung, som avses i 13 §,

8) egenkontroll för livsmedel- och kontaktmaterialföretagare och registreringskrav i anslutning till det, som avses i 14 §,

9) inspektioner i anslutning till offentliggörande av tillsynsuppgifter samt om offentliggörande av tillsynsuppgifter, som avses i 15 §,

10) anmälan om matförgiftning som avses i 16 §,

11) livsmedelsföretagares skyldighet om livsmedelföretagarens skyldigheter att bekämpa spridningen av zoonoser, som avses i 17 §

3 kap.

Myndigheterna och deras uppgifter

22 §

Jord- och skogsbruksministeriets uppgifter

Jord- och skogsbruksministeriet planerar och styr verkställigheten av livsmedelsbestämmelserna.

23 §

Livsmedelsverkets uppgifter

Livsmedelsverket planerar, styr, utvecklar och utför livsmedelstillsyn på riksnivå såsom i denna lag föreskrivs.

Utöver vad som föreskrivs annanstans i denna lag ska Livsmedelsverket

1) bedöma och styra genomförandet av livsmedelstillsynen i landskapen,

2) sköta livsmedelstillsynen i slakterier, vilthanteringsanläggningar och godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem,

3) vid behov sköta *ante mortem* -besiktning på primärproduktionsställe,

4) vid behov befullmäktiga andra veterinärer än de som är anställda hos Livsmedelsverket eller landskapet att utföra ante mortem -besiktning på primärproduktionsställe,

5) övervaka att de laboratorier som avses i 31 § följer livsmedelsbestämmelserna,

6) i samarbete med landskapen svara för planeringen och genomförandet av de nationella uppföljnings- och tillsynsprogram som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter,

7) i samarbete med landskapen svara för planeringen och genomförandet av offentliga prov som tas av livsmedelstillsynen och analysen av dem,

8) svara för nationella och internationella tillsynsuppgifter som kräver särskild sakkunskap och som gäller livsmedelssäkerheten och för andra officiella uppgifter och sammanställande av tillsynsrapporter samt i ärenden som gäller livsmedelstillsyn verka som nationell myndighet och kontaktpunkt som förutsätts i Europeiska unionens lagstiftning i de fall då ingen annan myndighet ålagts denna uppgift,

9) utarbeta den nationella beredskapsplan för särskilda situationer som avses i artikel 115 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625,

10) leda den nationella tillsynen över de bestämmelser som ATP-avtalet förutsätter och godkända de säsongkontroll- och typkontrollstationer som avtalet förutsätter.

Gränsveterinärerna sköter livsmedelstillsynen i samband med den veterinärmedicinska gränskontrollen av animaliska livsmedel enligt denna lag.

24 §

Landskapets uppgifter

Landskapet svarar för livsmedelstillsynen inom sitt verksamhetsområde såsom i denna lag föreskrivs.

Utöver vad som föreskrivs annanstans i denna lag ska landskapet

1) lämna anmälningar och rapporter till Livsmedelsverket i enlighet med livsmedelsbestämmelserna,

2) i samarbete med Livsmedelsverket svara för planeringen och genomförandet av de nationella uppföljnings- och tillsynsprogram som EU-lagstiftningen förutsätter,

3) i samarbete med Livsmedelsverket svara för planeringen och genomförandet av offentliga tillsynsprov som tas för livsmedelstillsynen och analysen av dem,

4) vid behov sköta *ante mortem* -besiktning på primärproduktionsställe,

5) övervaka att skyldigheterna enligt 13 § 2 mom. följs när det gäller fiskeri- och vattenbruksprodukter,

6) för sitt verksamhetsområde utarbeta den nationella beredskapsplan för livsmedel som avses i artikel 115 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625,

7) inom sitt verksamhetsområde övervaka att livsmedelsbestämmelserna samt Världshälsoorganisationens internationella hälsoreglemente (2005) (FördrS 50 och 51/2007) följs på fartyg,

8) övervaka internationella transporter av lättfördärliga livsmedel och den specialutrustning som används vid dessa transporter enligt ATP-avtalet.

Utöver vad som annanstans i denna lag föreskrivs ska landskapet Lappland sköta

1) livsmedelstillsynen i renslakterier och livsmedelslokaler i anslutning till dem,

2) vid behov *ante mortem* -besiktning på primärproduktionsställe av djur som slaktas i renslakteri.

Med avvikelse från 23 § 2 mom. 2 punkten kan landskapet sköta livsmedelstillsynen i slakterier och för vilthanteringsanläggningar och godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem, vilket enligt lag är Livsmedelsverkets uppgift, om landskapet ingått ett avtal om detta med Livsmedelsverket.

25 §

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighets uppgifter

Utöver vad som föreskrivs annanstans i denna lag ska Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet

1) planera, styra och utföra tillsynen i fråga om drycker som innehåller mer än 2,8 volymprocent etylalkohol,

2) styra landskapen i tillsynen över alkoholbutikerna.

26 §

Försvarsmaktens uppgifter

Försvarsmakten svarar för de uppgifter som enligt denna lag ska skötas av landskapet till den del det gäller livsmedelsverksamhet som omfattas av Försvarsmaktens tillsyn.

RP 262/2018 rd

27 §

Tullens uppgifter

Tullen kontrollerar inom sitt verksamhetsområde

1) att de livsmedel av icke-animaliskt ursprung samt livsmedelskontaktmaterial som importeras från länder utanför Europeiska unionen motsvarar livsmedelsbestämmelserna,

2) att de livsmedel av icke-animaliskt ursprung samt livsmedelskontaktmaterial som sänds till Finland från Europeiska unionens medlemsstater motsvarar livsmedelsbestämmelserna vid lossning och därtill hörande lagring av livsmedelspartiet i Finland,

3) att handlingarna rörande de livsmedel av icke-animalisk ursprung samt livsmedelskontaktmaterial som transporteras som transitvaror är korrekta,

4) att handlingarna rörande de livsmedel av icke-animaliskt ursprung samt livsmedelskontaktmaterial som exporteras från Finland till länder utanför Europeiska unionen är korrekta,

5) internationella transporter av lättfördärliga livsmedel och den specialutrustning som används vid dessa transporter i enlighet med ATP-avtalet.

Genom förordning av statsrådet får utfärdas närmare bestämmelser om Tullens uppgifter i övervakningen av exportkraven.

28 §

Statens näringsdelegation

Jord- och skogsbruksministeriet utser för en verksamhetsperiod på tre år Statens näringsdelegation som är underställd ministeriet. Delegationen har till uppgift att fungera som sakkunnigorgan för främjande av befolkningens näring, utarbeta nationella näringsrekommendationer, uppgöra åtgärdsförslag och ta initiativ för att förbättra näringen, ge utlåtanden i anslutning till sitt verksamhetsområde och följa upp och bedöma åtgärdernas inverkan på näringen och hälsan.

29 §

Tillsynsmyndigheternas kompetens

Den tjänsteinnehavare som sköter uppgifter i anslutning till livsmedelstillsynen ska ha för uppgiften lämplig högskoleexamen eller vid behov en sådan behörighet som förutsätts i Europeiska unionens lagstiftning.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får utfärdas närmare bestämmelser om behörighetsvillkoren och språkraven för samt fortbildningen av tjänsteinnehavare som sköter uppgifter i anslutning till livsmedelstillsynen .

30 §

Organ och fysisk person med delegerade uppgifter

En tillsynsmyndighet kan enligt de förutsättningar som anges i artiklarna 28—33 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 delegera kontroller, undersökningar och utredningar som behövs för offentlig kontroll eller annan offentlig verksamhet till organ eller fysisk person med delegerade uppgifter. De administrativa beslut som eventuellt ska

RP 262/2018 rd

fattas utifrån dessa kontroller, undersökningar och utredningar fattas av den tillsynsmyndighet som delegerat uppgifterna.

Livsmedelsverket godkänner organ med delegerade uppgifter, till vilka en tillsynsmyndighet kan delegera myndighetsuppgifter. Tillsynsmyndigheterna kan befullmäktiga fysisk person att utföra inspektioner som hör till myndighetsuppgifterna eller att ta myndighetsprov.

Av principerna för god förvaltningspraxis som ska följas när man utför uppgifter enligt denna paragraf föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). På personer som är anställda av eller har ledningsuppdrag hos organ med delegerade uppgifter tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när personerna deltar i skötseln av de uppgifter som avses i denna lag.

4 kap.

Laboratorier

31 §

Utseende av laboratorier

Jord- och skogsbruksministeriet utser de nationella referenslaboratorierna och fastställer deras uppgifter.

Livsmedelsverket utser de officiella laboratorierna. Ett officiellt laboratorium kan utses för viss tid om inte laboratoriet fyller de krav som ställs på utseende av officiellt laboratorium, men bristerna är sådana att undersökningarnas tillförlitlighet inte äventyras. Laboratoriet ska inom utsatt tid avhjälpa bristerna och ansöka om att utses slutligt.

Livsmedelsverket utser på ansökan egenkontrolllaboratorierna. Ett laboratorium för egenkontroll kan utses för viss tid om inte laboratoriet fyller de krav som ställs för att det ska utses, men bristerna är sådana att undersökningarnas tillförlitlighet inte äventyras. Laboratoriet ska inom utsatt tid avhjälpa bristerna och ansöka om att utses slutligt.

En förutsättning för att ett egenkontrolllaboratorium ska utses är att laboratoriets kompetens påvisats enligt lagen om konstaterande av tillförlitligheten hos tjänster för bedömning av överensstämmelse med kraven (920/2005) på basis av ackreditering eller därmed jämförbar bedömning av kompetens. Laboratoriets kompetens ska utvärderas med minst tre års mellanrum.

Livsmedelsverket kan på ansökan av en livsmedelsföretagare utse ett laboratorium i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i en medlemsstat i det europeiska samarbetsområdet att undersöka de egenkontrollprov som livsmedelsbestämmelserna förutsätter. Förutsättningen är att detta laboratoriums kompetens i medlemsstaten i fråga har påvisats genom ackreditering eller därmed jämförbar bedömning av kompetens.

32 §

Undersökning av myndighetsprov

De myndighetsprov som tillsynsmyndigheten tagit eller låtit ta ska undersökas i ett officiellt laboratorium eller i ett nationellt referenslaboratorium.

De egenkontrollprov som enligt livsmedelsbestämmelserna förutsätts bli undersökta ska undersökas i ett ackrediterat laboratorium för egenkontroll, i ett officiellt laboratorium eller i ett nationellt referenslaboratorium.

33 §

Laboratoriernas anmälningsskyldighet

Ett officiellt laboratorium, ett utsett egenkontrolllaboratorium och ett nationellt referenslaboratorium ska meddela Livsmedelsverket om det sker betydande ändringar i verksamheten, om verksamheten avbryts och om verksamheten upphör.

Ett officiellt laboratorium, ett utsett egenkontrolllaboratorium och ett nationellt referenslaboratorium ska på begäran av Livsmedelsverket lämna verket antingen provspecifika uppgifter om de undersökningar enligt 32 § som laboratoriet utfört eller låtit utföra och om undersökningsresultaten eller ett sammandrag över dem. Uppgifter för identifikation av personer eller tillsynsobjekt som ingår i de provspecifika uppgifterna eller sammandragen ska förmedlas på ett tryggt sätt.

Ett officiellt laboratorium, ett utsett egenkontrolllaboratorium och ett nationellt referenslaboratorium ska utan dröjsmål:

- 1) underrätta uppdragsgivaren om undersökningsresultat som tyder på fara,
- 2) informera den myndighet som utövar tillsyn över uppdragsgivaren och Livsmedelsverket om ett undersökningsresultat som tyder på allvarlig fara.

Laboratoriet ska förvara prov och sjukdomsalstrare från undersökningar som avses i detta moment samt uppgifterna om dem och på begäran av Livsmedelsverket sända dem till ett nationellt referenslaboratorium.

Ett officiellt laboratorium, ett utsett egenkontrolllaboratorium och ett nationellt referenslaboratorium ska på begäran av Livsmedelsverket meddela uppgifter om undersökningar och undersökningsresultat som har samband med uppföljningen och kontrollen av zoonoser som avses i 17 § till Livsmedelsverket samt sända in prov och i undersökningarna isolerade sjukdomsalstrare till ett nationellt referenslaboratorium.

Det nationella referenslaboratoriet ska meddela Livsmedelsverket och Institutet för hälsa och välfärd de uppgifter som behövs för den epidemiologiska uppföljningen. Uppgifter för identifikation av tillsynsobjekt som ingår i uppgifter som ska meddelas till Institutet för hälsa och välfärd ska förmedlas på ett tryggt sätt.

34 §

Närmare bestämmelser om laboratorier

Genom förordning av statsrådet får utfärdas närmare bestämmelser om

- 1) de standarder som beskriver kompetensen hos officiella laboratorier som avses i 31 § 2 mom. och hos de organ som utvärderar laboratorierna och om de krav som ställs på laboratoriernas kvalitetssystem,
- 2) de villkor för utseende av laboratorier som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter,
- 3) utbildnings- och behörighetskraven i fråga om laboratoriernas personal,
- 4) innehållet i och lämnande av anmälningar som avses i 33 § 1 mom. och uppgifter samt innehållet i 2 mom. och lämnande av sammandrag som avses i 33 § 1 och 2 mom. samt om fara som avses i 33 § 3 mom.,
- 5) innehållet i och lämnande av anmälningar som avses i 33 § 5 mom.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får utfärdas närmare bestämmelser om undersökning av sjukdomsalstrare som avses i 33 § 4 och 5 mom. om undersökningsmetoder, om meddelande av undersökningsresultat samt om sändande av sjukdomsalstrare.

Livsmedelsverket får utfärda bestämmelser om anmälan om undersökningsresultat som tyder på sådan allvarlig fara som avses i 33 § 3 mom., samt om förvaring och sändande av prov och sjukdomsalstrare till ett nationellt referenslaboratorium som avses i 33 § 4 och 5 mom.

5 kap.

Livsmedelstillsyn

35 §

Den nationella planen för livsmedelstillsyn

Livsmedelsverket gör upp en nationell livsmedelstillsynsplan för styrning och samordning av livsmedelstillsynen som en del av den fleråriga nationella tillsynsplan som förutsätts i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 och som omfattar hela livsmedelskedjan.

Tillsynsplanen ska ses över vid behov. I tillsynsplanen ska hänsyn tas till de gemensamma mål för miljö- och hälsoskyddet som har satts upp i det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet.

36 §

Myndigheternas tillsynsplaner

För att genomföra den nationella livsmedelstillsynsplanen ska de tillsynsmyndigheter som avses i denna lag utarbeta tillsynsplaner för den livsmedelstillsyn som de ansvarar för och svara för att de samordnas så att tillsynen beaktar riskerna med livsmedels- och kontaktmaterialverksamheten och så att tillsynen motsvarar de allmänna krav som gäller tillsynen, förebygger faror för människors hälsa och skyddar konsumenterna från ekonomisk förlust. Tillsynsplanerna ska ses över vid behov.

37 §

Inspektionsrätt och rätt att närvara

Tillsynsmyndigheten och organ eller fysisk person med delegerade uppgifter som avses i 30 § har rätt att utföra sådana inspektioner i ett tillsynsobjekt som tillsynen förutsätter, ta del av handlingar och inspektera den utrustning, de redskap och de utrymmen som används i verksamheten. En studerande som handleds av tillsynsmyndigheten och som utför praktik som ger introduktion i myndighetsverksamhet har rätt att närvara när tillsynsmyndigheten utför tillsyn och inspektioner. Livsmedelsverket har rätt att närvara då landskapet utför tillsyn och inspektioner.

I ett tillsynsobjekt, som är beläget i utrymmen som används för permanent boende kan en inspektion göras för att genomföra de krav på offentlig kontroll som ställs i artikel 9–15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625, om en inspektion är nödvändig för att utreda de omständigheter som är föremål för inspektion. Sådan inspektion får endast göras av en tillsynsmyndighet.

Tillsynsmyndigheten har rätt att närvara vid Europeiska kommissionens kontroller enligt artikel 116 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2017/625. Vad som i denna lag föreskrivs om tillsynsmyndigheters rätt att få tillträde till platser där livsmedels- och kontaktmaterialverksamhet bedrivs, och om deras rätt att få information gäller också de inspektörer som avses i Europeiska unionens lagstiftning eller i något annat internationellt avtal som är bindande för Finland, om den internationella förpliktelse som binder Finland förutsätter detta.

38 §

Provtagning

Tillsynsmyndigheten och organ och fysisk person med delegerade uppgifter som avses i 30 § har rätt att utan ersättning ta en sådan mängd prov som behövs för tillsynen samt lagra ljud och bilder. Livsmedels- och kontaktmaterialföretagaren ska få ett intyg över provtagningen.

Prov på livsmedel och livsmedelskontaktmaterial som saluförs och som tillsynsmyndigheten har beställt via teknik för distanskommunikation utan att identifiera sig kan användas i den offentliga kontrollen.

39 §

Skriftligt beslut om köttbesiktning

Över köttbesiktning ges på begäran ett skriftligt beslut. Till beslutet ska fogas anvisning om rättelseyrkande. Beslutet behöver inte undertecknas.

Ett skriftligt beslut om köttbesiktning delges parterna genom brev som avses i 59 § i förvaltningslagen eller genom vanlig elektronisk delgivning som avses i 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003).

40 §

Myndighetens rätt att få information

Tillsynsmyndigheten har trots sekretessbestämmelserna rätt att av statens, landskapets och kommunens myndigheter samt av livsmedels- och kontaktmaterialföretagare och andra som omfattas av skyldigheterna enligt denna lag få den information som är nödvändig för den offentliga tillsynen och andra offentliga åtgärder.

Tillsynsmyndigheten har trots sekretessbestämmelserna rätt att av myndigheter och personer som sköter offentliga uppdrag få sådan information om hur livsmedels- och kontaktmaterialföretagare skött

registrerings-, rapporterings- och betalningsåtaganden i anslutning till skatter, lagstadgade pensions-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkringsavgifter samt avgifter som Tullen tar ut, samt om deras verksamhet, ekonomi och kopplingar, som är nödvändiga för utredningen av deras tillförlitlighet enligt 6 §, återkallande av godkännande av livsmedelslokal enligt 58 § eller avbrytande eller nedläggning av livsmedelsverksamhet som bedrivs i registrerad livsmedelslokal enligt 59 §.

Tillsynsmyndigheten har rätt att få den information som avses i denna paragraf utan avgift och också via teknisk anslutning eller annars i elektronisk form.

41 §

Myndighetens rätt att på eget initiativ lämna information

Tillsynsmyndigheten har trots sekretessbestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet rätt att på eget initiativ lämna till en annan myndighet eller person som sköter ett offentligt uppdrag sådan information om en enskild persons eller en organisations ekonomiska ställning och affärshemligheter som myndigheten fått vid skötseln av de uppgifter som avses i denna lag om denna information är nödvändig för myndigheten i fråga eller den person som sköter ett offentligt uppdrag för skötseln av deras lagstadgade uppgifter.

42 §

Myndighetens anmälningsskyldighet och skyldighet att lämna uppgifter

Tillsynsmyndigheten ska underrätta Livsmedelsverket om konstaterade faror för människans hälsa och vid behov om sådana andra omständigheter som uppdagats i tillsynen och som kan inverka på livsmedelssäkerheten eller livsmedelkontaktmaterialens säkerhet eller livsmedlens spårbarhet eller uppgifter som ska ges om dem. Tillsynsmyndigheten ska vidare underrätta de myndigheter som avses i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) om sådant som uppdagats i tillsynen och som kan vara av betydelse när det gäller att skydda befolkningen mot smittsamma sjukdomar.

Tillsynsmyndigheten är skyldig att på begäran underrätta Livsmedelsverket de övriga uppgifter om inspektioner, kontrollåtgärder, kontrollpersonal, avgifter och tillsyn som det behöver för uppföljningen av tillsynen enligt denna lag.

Livsmedelsverket ska utfärda närmare bestämmelser om hur tillsynsmyndigheten ska lämna de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. .

43 §

Tillsynsmyndighetens rådgivnings- och instruktionskyldighet

Tillsynsmyndigheterna ska inom sitt eget behörighetsområde ge livsmedels- och kontaktmaterialföretagare behövliga råd och anvisningar så att livsmedelsbestämmelserna följs.

Tillsynsmyndigheten ska vid behov ge livsmedels- och kontaktmaterialföretagare behövliga uppmaningar så att livsmedelsbestämmelserna följs.

Tillsynsmyndigheterna informerar inom sin behörighet om frågor som hör till livsmedelsbestämmelsernas tillämpningsområde.

44 §

Veterinärers skyldighet att lämna uppgifter

Om en veterinär i samband med ett veterinärbesök på ett primärproduktionsställe och en person som besöker ett primärproduktionsställe i myndighetsuppgifter noterar att hälsotillståndet hos djuren på primärproduktionsstället väsentligt försvagar livsmedelssäkerheten eller kvaliteten på livsmedel som härrör från djuren, ska denne ofördröjligen meddela detta till djurens ägare eller innehavare, samt till den tillsynsmyndighet i landskapet som sköter de uppgifter som avses i denna lag. Landskapet har rätt att meddela ovannämnda omständigheter till den företagare som tar emot djuren eller livsmedlen samt till Livsmedelsverket.

45 §

Utredning av matförgiftningar

Landskapet ska efter att ha fått den anmälan som matförgiftning eller misstanke om matförgiftning som avses i 16 § eller då det av annan orsak misstänker matförgiftning utan dröjsmål göra en utredning av fallet i samarbete med de myndigheter som avses i lagen om smittsamma sjukdomar samt lämna nödvändiga anmälningar till Institutet för hälsa och

RP 262/2018 rd

välfärd och Livsmedelsverket.. Uppgifter för identifikation av personer som ingår i uppgifterna ska förmedlas på ett tryggt sätt.

46 §

Närmare bestämmelser om livsmedelstillsynen

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får utfärdas närmare bestämmelser om

- 1) köttbesiktning och tillsyn och anmälningar i anslutning till den som avses i 23 § 2 mom. 2 och 3 punkten, 24 § 2 mom. 4 punkten och 3 och 4 mom. samt skriftliga beslut om köttbesiktning som avses i 39 §,
- 2) provtagning som avses i 38 §,
- 3) tillsynsmyndigheters anmälningsskyldighet som avses i 42 §.

Genom förordning av statsrådet får utfärdas närmare bestämmelser om utredning och anmälan om matförgiftning, som avses i 45 §.

Livsmedelsverket får utfärda bestämmelser om

- 1) de uppgifter om livsmedel av animaliskt ursprung som ska meddelas till tillsynsmyndigheterna när livsmedlen kommer från den inre marknaden,
- 2) de metoder som ska användas vid köttbesiktning,
- 3) frekvensen för och omfattningen av trikinundersökningarna då kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1375 ger möjlighet till det eller kräver det.

6 kap.

Myndighetsuppgifter inom export av livsmedel

47 §

Utredningar i anslutning till export

När livsmedel exporteras till något annat land än en medlemsstat i Europeiska unionen, är livsmedelsföretagaren skyldig att utreda och uppfylla de importkrav som myndigheterna i destinationsstaten ställer samt eventuella transiteringskrav.

Vid behov ska Livsmedelsverket delta i den utredning av myndighetskrav som avses i 1 mom., om det inte går att få klarhet om kraven på något annat sätt. Dessutom ska Livsmedelsverket vid behov vara med och upprätta de dokument och delta i det utredningsarbete som är ett villkor för att få tillträde till och stanna kvar på marknaden. Livsmedelsverket får avbryta sitt deltagande i dessa uppgifter om det inte längre finns förutsättningar för att fortsätta med utredningsarbetet.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får utfärdas närmare bestämmelser om förutsättningarna som avses i 2 mom. .

48 §

Tillsyn vid export

Landskapet ska utöva tillsyn över exporten av livsmedel inom sitt verksamhetsområde. Livsmedelsverket ska delta i tillsynsarbetet, om tillsynen avser att kontrollera att de importkrav som myndigheterna i destinationsstaten ställer uppfylls.

RP 262/2018 rd

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får utfärdas närmare bestämmelser om förutsättningarna för och innehållet i den tillsyn som avses i 1 mom. .

49 §

Exportintyg

Livsmedelsverket och landskapet ska på begäran av en företagare utfärda exportintyg för andra livsmedel än livsmedel av animaliskt ursprung, om myndigheterna i destinationsstaten kräver sådana intyg. Kraven i 47 § tillämpas på utredning av de krav som destinationslandet ställer på innehållet i intygen.

7 kap.

Nationella kvalitetssystem för livsmedel och kontrollerade uppfödningförhållanden

50 §

Nationella kvalitetssystem för livsmedel

På ansökan ska Livsmedelsverket godkänna ett nationellt kvalitetssystem för livsmedel om det uppfyller kraven i artikel 16.1 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013.

Ett nationellt kvalitetssystem för livsmedel ska ha kontrollerats av ett utomstående oberoende organ. Den sökande är skyldig att regelbundet rapportera resultaten av den utomstående kontrollen till Livsmedelsverket och underrätta verket om det görs ändringar i innehållet i kvalitetssystemet. På sin webbplats eller på något annat liknande sätt ska den sökande publicera information om kvalitetssystemet, vad det innehåller och vilka som deltar i systemet.

Livsmedelsverket ska utöva tillsyn över att de nationella kvalitetssystem som verket har godkänt uppfyller kraven för godkännande. Livsmedelsverket kan återta sitt godkännande av ett kvalitetssystem, om systemet inte längre uppfyller villkoren för godkännande.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får utfärdas närmare bestämmelser om

- 1) ansökan om, godkännande av och återkallelse av godkännande av ett nationellt kvalitetssystem för livsmedel,
- 2) kontroll som görs av ett oberoende organ, rapportering av resultaten från kontrollen och publicering av information om kvalitetssystemet.

51 §

Kontrollerade uppfödningförhållanden för svin

På ansökan ska Livsmedelsverket erkänna primärproduktionsställen och de delområdena som bildas av primärproduktionsställena och övervaka att de uppfyller kontrollerade uppfödningförhållanden. Förutsättning för erkännande är att de uppfyller kraven på kontrollerade uppfödningförhållanden för svin. Livsmedelsverket kan återkalla erkännandet, om kraven på erkännande inte längre uppfylls.

RP 262/2018 rd

Livsmedelsverket kan bestämma att det ska göras provtagningar för övervakning enligt kommissionens förordning (EU) 2015/1375 för att utreda trikinförekomsten hos svin som är uppfödda under kontrollerade uppfödningförhållanden.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får utfärdas närmare bestämmelser om ansökan om offentligt erkännande av, erkännande av, tillsyn av och återkallelse av erkännande av primärproduktionsställe och delområden som uppfyller kraven på kontrollerade uppfödningförhållanden .

8 kap.

Registrering av namnskyddade produkter och anmälan av framställning

52 §

Registrering av namnskyddade produkter och anmälan av framställning

Livsmedelsverket ska behandla ansökningar om registrering av namnskyddade produkter.

Livsmedelsverket ska offentliggöra de ansökningar som avses i 1 mom., ordna det nationella invändningsförfarandet och besluta om kraven för registrering uppfylls i Finland. Om kraven uppfylls, ska Livsmedelsverket offentliggöra sitt beslut och skicka ansökan till Europeiska kommissionen.

Livsmedelsföretagare som framställer en registrerad namnskyddad produkt ska innan de släpper ut produkten på marknaden anmäla produktens namn och framställningsplats till den tillsynsmyndighet som avses i 23—25 §. Tillsynsmyndigheten ska genast underrättas om framställningen avbryts eller läggs ned.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får utfärdas närmare bestämmelser om

- 1) ansökan om registrering, ordnande av invändningsförfarande och offentliggörande av ansökningar och beslut,
- 2) anmälningsskyldiga livsmedelsföretagare, de uppgifter som ska uppges i anmälan och hur anmälan ska göras.

9 kap.

Administrativa tvångsmedel

53 §

Åtgärder vid överträdelse av livsmedelsbestämmelserna

Tillsynsmyndigheten kan meddela föreläggande om att en överträdelse av livsmedelsbestämmelserna ska avhjälpas, om

- 1) ett livsmedel, ett livsmedelskontaktmaterial, en livsmedelslokal, ett primärproduktionsställe, livsmedels- eller kontaktmaterialverksamhet kan orsaka fara för människors hälsa eller de i övrigt strider mot livsmedelsbestämmelserna, eller
- 2) informationen om ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial kan orsaka fara för människors hälsa eller vilseleda konsumenterna.

Livsmedelsverket kan förelägga ett laboratorium som utför de undersökningar som avses i 32 § att avhjälpa den verksamhet som strider mot livsmedelsbestämmelserna.

RP 262/2018 rd

Tillsynsmyndigheten kan förelägga den som enligt 50 § ansöker om godkännande av ett nationellt kvalitetssystem för livsmedel att avhjälpa ett missförhållande som gäller ett godkänt nationellt kvalitetssystem.

Tillsynsmyndigheten ska förelägga att överträdelsen av livsmedelsbestämmelserna ska upphöra omedelbart eller inom en viss tid.

54 §

Förbud

Tillsynsmyndigheten kan förbjuda primärproduktion, tillverkning, import, export, partihandel eller annan distribution, servering och annan överlåtelse av ett livsmedel samt användning av livsmedlet i livsmedelstillverkning, om livsmedlet, informationen om livsmedlet, primärproduktionsstället eller livsmedelslokalen eller den livsmedelsverksamhet som bedrivs där orsakar allvarlig fara för människors hälsa eller om dessa av grundad anledning kan misstänkas orsaka allvarlig fara för människors eller fara till följd av en överträdelse av livsmedelsbestämmelserna som inte kan avhjälpas.

Tillsynsmyndigheten kan förbjuda tillverkning av, partihandel med eller annan distribution av och import av ett livsmedelskontaktmaterial, om livsmedelskontaktmaterialet eller informationen om materialet eller kontaktmaterialverksamheten orsakar allvarlig fara för människors hälsa eller om dessa av grundad anledning kan misstänkas orsaka allvarlig fara för människors eller fara till följd av en överträdelse av livsmedelsbestämmelserna som inte kan avhjälpas.

Förbudet kan vara temporärt och gälla under den tid som ärendet utreds eller missförhållandet avhjälps. Det temporära förbudet gäller tills tillsynsmyndigheten fattar sitt slutliga beslut i ärendet. Tillsynsmyndigheten ska för sin egen del se till att nödvändiga utredningar görs så snart som möjligt.

55 §

Föreläggande att dra tillbaka ett livsmedel från marknaden och information till allmänheten

Tillsynsmyndigheten kan förelägga en livsmedels- eller en kontaktmaterialföretagare att dra tillbaka ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial från marknaden, om företagaren inte iakttar skyldigheten enligt artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 att dra tillbaka ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial från marknaden som inte uppfyller bestämmelserna om livsmedelssäkerhet.

Tillsynsmyndigheten kan bestämma att ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial ska dras bort från marknaden också om den information som ges om livsmedlet eller materialet i väsentlig grad strider mot livsmedelsbestämmelserna.

Tillsynsmyndigheten kan på livsmedels- eller kontaktmaterialföretagarens bekostnad informera allmänheten om livsmedel som inte uppfyller kraven i livsmedelsbestämmelser, om en företagare inte iakttar skyldigheten enligt artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 att informera konsumenterna.

56 §

Omhändertagande

Tillsynsmyndigheten kan omhänderta ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial, om det orsakar fara för människors hälsa eller om dessa av grundad anledning kan orsakas fara för människors hälsa.

Omhändertagandet ska ske i vittnes närvaro. Den som har fråntagits ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial ska ges ett intyg, där det framgår vad som är orsaken till omhändertagandet och egendom som har omhändertagits.

Egendom som har omhändertagits kan vid behov förvaras i livsmedelslokalen, på primärproduktionsstället eller på kontaktmaterialföretagarens verksamhetsställe. Egendomen ska vara märkt på lämpligt sätt eller förvaras i en förseglad eller på något annat sätt märkt lagerlokal. Under den tid som går åt till eventuella undersökningar för att bedöma den fara som egendomen medför ska egendomen om möjligt förvaras så att kvaliteten inte försämras.

57 §

Beslut om användning och förstörande av livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial

Tillsynsmyndigheten ska besluta för vilket ändamål ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial som strider mot livsmedelsbestämmelserna får användas eller överlåtas, om det inte går att ändra livsmedlet eller livsmedelskontaktmaterialet så att det överensstämmer med bestämmelserna.

Tillsynsmyndigheten ska bestämma att ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial ska förstöras, om det inte går att använda livsmedlet eller livsmedelskontaktmaterialet eller om det är nödvändigt av hälsomässiga skäl eller på grund av livsmedelsbestämmelserna.

Tillsynsmyndigheten ska fatta ett beslut enligt 1 och 2 mom. utan dröjsmål. Målet med beslutet ska vara att den ekonomiska förlusten för ägaren blir så liten som möjligt. Tillsynsmyndigheten ska sätta ut en skälig tid inom vilken livsmedels- eller kontaktmaterialföretagaren ska iakttä ett beslut som avses i 1 och 2 mom.

58 §

Återkallelse av godkännande av ett primärproduktionsställe eller en livsmedelslokal

Tillsynsmyndigheten kan helt eller delvis återkalla sitt beslut om att godkänna ett primärproduktionsställe eller en livsmedelslokal, om en fara för människors hälsa inte kan förhindras på något annat sätt.

Ett beslut om att godkänna ett primärproduktionsställe eller en livsmedelslokal kan också återkallas, om primärproduktionsstället eller livsmedelslokalen eller den livsmedelsverksamhet som bedrivs där på ett väsentligt sätt strider mot livsmedelsbestämmelserna och företagaren inte har iakttagit ett föreläggande eller ett förbud som tillsynsmyndigheten har meddelat med stöd av 53 eller 54 §.

Ett godkännande kan dessutom återkallas, om företagaren inte längre är tillförlitlig på det sätt som avses i 6 § och anledningen till att företagaren inte anses vara tillförlitlig är väsentlig och allvarlig.

Ett godkännande kan också återkallas för viss tid.

59 §

Avbrytande eller slutande av registrerad primärproduktion eller livsmedelsverksamhet samt anmäld kontaktmaterialverksamhet

Tillsynsmyndigheten kan avbryta eller stoppa registrerad primärproduktion och livsmedelsverksamhet eller anmäld kontaktmaterialverksamhet, om verksamheten i väsentlig grad strider mot livsmedelsbestämmelserna och företagaren inte har iakttagit ett föreläggande eller ett förbud som tillsynsmyndigheten har meddelat med stöd av 53 eller 54 §.

RP 262/2018 rd

Verksamheten kan dessutom avbrytas eller stoppas, om livsmedels- eller kontaktmaterialföretagaren inte längre är tillförlitlig på det sätt som avses i 6 § och anledningen till att företagaren inte anses vara tillförlitlig är väsentlig och allvarlig.

Beslutet att avbryta verksamheten gäller tills tillsynsmyndigheten konstaterar att de missförhållanden som beslutet grundade sig på har avhjälpits.

60 §

Återkallelse av utseende av ett laboratorium

Livsmedelsverket kan återkalla utseendet av ett laboratorium, om laboratoriet eller den verksamhet som bedrivs där i inte uppfyller de krav som ställs i 31 eller 33 §, missförhållandet är väsentligt och laboratoriet inte avhjälper bristerna trots föreläggande från Livsmedelsverket. Också ett temporärt utseende kan återkallas.

Livsmedelsverket kan också återkalla ett utseende för den tid som krävs för att behandla ärendet, om bristen i verksamheten vid det utsedda laboratoriet är av den arten att den kan äventyra undersökningsresultatets tillförlitlighet.

61 §

Nedläggning av webbplats

Livsmedelsverket kan beordra att den webbplats som en företagare driver eller använder ska läggas ner, om de livsmedel eller livsmedelskontaktmaterial som saluförs via den eller informationen om dem medför fara för människors hälsa eller av grundad anledning kan misstänkas medföra fara för människors hälsa, vilseleda konsumenten eller strida mot livsmedelsbestämmelserna på något annat sätt. Föreläggandet att lägga ner webbplatsen kan meddelas temporärt för den tid som ärendet utreds eller missförhållandet avhjälpes. Den temporära nedläggningen gäller tills Livsmedelsverket har fattat ett slutligt beslut i ärendet.

62 §

Livsmedelsverkets beslut om att använda administrativa tvångsmedel

Livsmedelsverket kan fatta beslut om att använda de administrativa tvångsmedel som avses i 53—57 § och i 62 § när det gäller ett område som är större än ett landskap.

Livsmedelsverket kan fatta beslut om att använda administrativa tvångsmedel också inom ett enda landskap, om det av grundad anledning bedöms att de åtgärder som landskapet vidtar inte räcker till för att avhjälpa den verksamhet som strider mot bestämmelserna.

Livsmedelsverket ska utan dröjsmål underrätta de berörda landskapen om de beslut som det fattat med stöd av 1 och 2 mom.

63 §

Förbud mot marknadsföring och rättelse av marknadsföring

RP 262/2018 rd

Tillsynsmyndigheten kan förbjuda en livsmedels- eller en kontaktmaterialföretagare att fortsätta med marknadsföring som strider mot livsmedelsbestämmelserna eller förbjuda företagaren att återuppta sådan marknadsföring eller därmed jämförbar marknadsföring. Förbudet kan också meddelas temporärt och gälla tills tillsynsmyndigheten har fattat sitt slutliga beslut i ärendet.

Om det i marknadsföringen av ett livsmedel eller ett livsmedelskontaktmaterial lämnas information som kan medföra allvarlig fara för människors hälsa eller om marknadsföringen på ett väsentligt sätt strider mot sanningen eller är vilseledande, kan tillsynsmyndigheten, utöver de åtgärder som nämns i 1 mom., vidta åtgärder enligt 53—56 § tills marknadsföringen har ändrats i överensstämmelse med livsmedelsbestämmelserna.

När tillsynsmyndigheten meddelar ett förbud enligt 1 mom. kan den förelägga den livsmedels- eller den kontaktmaterialföretagare som förbudet gäller att inom utsatt tid rätta marknadsföringen, om det ska anses nödvändigt på grund av de uppenbara olägenheter som marknadsföringen orsakar. I sitt beslut kan tillsynsmyndigheten bestämma att rättelsen av marknadsföringen ska göras i samma omfattning som den marknadsföring som är föremål för rättelsen har genomförts.

Utöver det som föreskrivs i 1—3 mom. bestämmelserna om marknadsföring finns i konsumentskyddslagen (38/1978) och i lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet (1061/1978).

64 §

Vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande

Tillsynsmyndigheten kan förena ett föreläggande eller ett förbud som meddelats med stöd av denna lag med vite eller hot om tvångsutförande eller avbrytande. Bestämmelser om vite och hot om tvångsutförande och avbrytande finns i viteslagen (1113/1990).

65 §

Ansvar för kostnader

En livsmedels- eller en kontaktmaterialföretagare ska stå för de kostnader som personen har för att iaktta de beslut som myndigheterna har fattat med stöd av detta kapitel.

10 kap.

Avgifter

66 §

Avgifter för statliga myndigheters prestationer

För de prestationer som statliga myndigheter utför enligt denna lag ska det tas ut en avgift, om inte något annat föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). När avgifterna fastställs ska bestämmelserna i lagen om grunderna för avgifter till staten iakttas.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet

1) kan avgifterna för köttbesiktning och kontroll i slakterier och vilthanteringsanläggningar som slaktar små mängder djur nedsättas högst till den nivå som fastställs i kapitel II i bilaga IV till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625,

RP 262/2018 rd

2) får närmare bestämmelser utfärdas om de nationella arrangemang och storleken på de avgifter som avses i artiklarna 79—82 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625.

67 §

Årlig grundavgift för landskapets livsmedelstillsyn

Landskapet tar ut en årlig grundavgift av företagare som ingår i den planmässiga livsmedelstillsynen och som bedriver

- 1) primärproduktion av groddar på ett godkänt primärproduktionsställe som avses i 8 §,
- 2) registrerad livsmedelsverksamhet som avses i 9 §,
- 3) livsmedelsverksamhet i en godkänd livsmedelslokal som avses i 10 §,
- 4) kontaktmaterialverksamhet på det sätt som avses i 12 §.

Den grundavgift för tillsyn som avses i 1 mom. tas inte ut av allmännyttiga samfund eller av lanthandel.

Den årliga grundavgiften för tillsynen debiteras i början av kalenderåret och den uppgår till 150 euro.

68 §

Övriga avgifter för landskapets livsmedelstillsyn

Utöver den årliga grundavgift som avses i 67 § ska landskapet enligt sin taxa ta ut en avgift av livsmedels- och kontaktmaterialföretagare för

- 1) behandling av en anmälan om registrering enligt 9 §, behandling av en ansökan om godkännande enligt 8 och 10 § samt behandling av en anmälan enligt 12 §,
- 2) inspektion av verksamhet som avses i 67 § 1 mom. och som ingår i landskapets tillsynsplan,
- 3) en ny inspektion enligt 15 § 4 mom. som görs på begäran av en livsmedelsföretagare,
- 4) inspektioner som görs för att kontrollera att en uppmaning enligt 43 § 2 mom. iakttas,
- 5) inspektioner för att kontrollera att de administrativa tvångsmedel som avses i 9 kap. och som baserar sig på att livsmedelsbestämmelserna inte har följts,
- 6) tillsyn enligt 48 § över de livsmedelsföretagare som exporterar livsmedel till stater utanför Europeiska unionen och för exportintyg enligt 49 §.

Med avvikelse från 67 § ska landskapet enligt sin taxa av en livsmedelsföretagare ta ut en avgift för *ante mortem* -besiktning på primärproduktionsställe som avses i 24 § 2 mom. 4 punkt.

Med avvikelse från 67 § ska landskapet Lappland enligt sin taxa av en livsmedelsföretagare ta ut en avgift för den livsmedelstillsyn som det utför enligt vad som avses i 24 § 3 mom. i renslakterier och livsmedelslokaler i anslutning till dem och för *ante mortem* -besiktning av ett djur som ska slaktas i renslakteri som det utför på primärproduktionsställe.

Landskapet ska bestämma de avgifter som avses i 1 mom. så att storleken på dem högst motsvarar kostnaderna för åtgärden, om inte något annat föreskrivs i artiklarna 79—82 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625.

Staten ska ersätta landskapen för deras kostnader för de inspektioner, provtagningar, undersökningar och utredning inom livsmedelstillsynen som Livsmedelsverket har påfört dem genom sin styrning och som enligt denna lag ingår i Livsmedelsverkets uppgifter eller som hänför sig till beredning av lagstiftning eller Livsmedelsverkets anvisningar.

69 §

Indrivning av avgifter utan dom eller beslut samt dröjsmålsränta

De avgifter som avses i detta kapitel är direkt utsökbara. Bestämmelser om indrivning av dem finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Om den avgift som fastställts för en åtgärd inte har betalats på förfallodagen, får en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982) tas ut på det belopp som inte betalats i tid. Förfallodagen kan infalla tidigast två veckor efter att den tjänst har tillhandahållits för vilken avgiften har bestämts. I stället för dröjsmålsränta kan myndigheten ta ut en dröjsmålsavgift på fem euro om beloppet för dröjsmålsräntan blir mindre än det.

Om tillsynsavgiften återbetalas på grund av rättelse av debiteringen eller sökande av ändring, betalas ränta på det återbetalade beloppet enligt 37 § i lagen om skatteuppbörd (11/2018) från och med betalningsdagen till och med återbetalningsdagen.

11 kap.

Överklagande

70 §

Sökande av ändring i beslut av en statlig myndighet

Ett sådant beslut av en statlig myndighet som avses i 10, 19, 50 och 52—63 § får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

När det gäller andra beslut av en statlig myndighet får omprövning begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

Ändring i en avgift som en statlig myndighet har påfört får sökas på det sätt som anges i lagen om grunderna för avgifter till staten.

Omprövning av ett beslut som Tullen har fattat med stöd av denna lag får begäras på det sätt som anges i tullagen (304/2016). Ändring i beslut som Tullen har fattat med stöd av 54 § i denna lag får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

71 §

Sökande av ändring i beslut av en landskapsmyndighet

I ett beslut av en tjänsteinnehavare i ett landskap får omprövning begäras inom 14 dagar från delfäendet av beslutet på det sätt som anges i förvaltningslagen. Omprövning ska begäras hos den myndighet som avses i 130 § 2 mom. i landskapslagen (/).

RP 262/2018 rd

De beslut av ett landskap som avses i 8, 10, 53—59, 63 och 64 § får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

När det gäller andra beslut av ett landskap än de som avses i 1 och 2 mom. får omprövning begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

Ändring i ett beslut som gäller taxan för landskapens avgifter får sökas på det sätt som anges i 131 § i landskapslagen.

72 §

Begäran om omprövning av tillsynsavgiften

Omprövning av beslut om grundavgift för livsmedelstillsyn enligt 67 § får begäras hos landskapet. Omprövning i ett ärende som gäller påförande av avgiften ska begäras inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes, dock senast 60 dagar efter delfäendet av beslutet.

Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning enligt 1 mom. får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

73 §

Sökande av ändring i ett skriftligt beslut om köttbesiktning

Omprövning av ett skriftligt beslut som gäller köttbesiktning får begäras hos Livsmedelsverket inom 14 dagar från delfäendet av beslutet på det sätt som anges i förvaltningslagen.

Det beslut som meddelats med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

74 §

Sökande av ändring i förvaltningsdomstolens beslut

Ett beslut av förvaltningsdomstolen i ett ärende som avses i 50 § 3 mom. och som gäller återtagande av godkännande samt i ett ärende som avses i 53—63 § får överklagas genom besvär på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Andra beslut av förvaltningsdomstolen får, om inte något annat föreskrivs någon annanstans, överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

75 §

Tillsynsmyndighetens rätt att söka ändring

Tillsynsmyndigheten har rätt att söka ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen genom vilket förvaltningsdomstolen har upphävt eller ändrat dess beslut.

RP 262/2018 rd

Livsmedelsverket har rätt att söka ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen genom vilket förvaltningsdomstolen har upphävt eller ändrat ett beslut som landskapet har fattat med anledning av något annat än en begäran om omprövning.

76 §

Verkställighet

I ett beslut som avses i 9 kap. kan det föreskrivas att beslutet ska iakttas innan det har vunnit laga kraft eller innan en begäran om omprövning har behandlats, om inte besvärmyndigheten eller den myndighet som behandlar begäran om omprövning bestämmer något annat. Begäranden om omprövning och besvär ska behandlas utan dröjsmål.

Ett beslut om återkallelse av hygienpass enligt 18 § 5 mom. ska iakttas trots besvär, om inte Livsmedelsverket eller besvärmyndigheten bestämmer något annat.

Ett beslut om köttbesiktning ska iakttas trots begäran om omprövning och besvär, om inte Livsmedelsverket eller besvärmyndigheten bestämmer något annat.

12 kap.

Straffbestämmelser

77 §

Straffbestämmelser

Bestämmelser om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med livsmedelsbestämmelser finns i 44 kap. 1 § i strafflagen (39/1889).

Bestämmelser om straff för smuggling eller försök till smuggling av livsmedel i strid med bestämmelser och föreskrifter samt för olaga befattningstagande med infört gods finns i 46 kap. 4—6 och 6 a § i strafflagen.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) tillverkar, importerar, exporterar, saluför, serverar eller i övrigt överlåter eller levererar ett livsmedel eller som antingen tillverkar eller importerar ett livsmedelskontaktmaterial som inte uppfyller kraven i 5 § ,

2) bedriver verksamhet som omfattas av denna lag på primärproduktionsställen, i livsmedelslokaler eller på verksamhetsställen för kontaktmaterialverksamhet som inte godkännts i enlighet med 8 eller 10 § eller för vilka det inte har gjorts en anmälan om inledande av verksamhet som avses i 7, 9 eller 12 § eller vars verksamhet har förbjudits helt, delvis eller temporärt,

3) bryter mot den skyldighet att informera som föreskrivs i 11 §,

4) bryter mot den spårbarhetsskyldighet som föreskrivs i 13 §,

5) bryter mot den skyldighet att utöva egenkontroll som föreskrivs i 14 §,

6) försummar att göra en anmälan enligt 16 § eller meddela de uppgifter som avses i 17 §,

7) bryter mot ett föreläggande som tillsynsmyndigheten meddelat med stöd av 53, 55, 57 eller 63 §, ett förbud som tillsynsmyndigheten meddelat med stöd av 54 eller 63 §, ett beslut om omhändertagande som tillsynsmyndigheten fattat med stöd av 56 § eller ett beslut om återkallelse av godkännande eller utseende som tillståndsmyndigheten fattat med stöd av 58 eller 60 § eller ett beslut om avbrytande eller slutande av verksamhet som avses i 59 §,

8) trots en anmärkning eller ett förbud av tillsynsmyndigheten från ett primärproduktionsställe överlåter eller levererar ett livsmedel som inte uppfyller kraven i denna lag eller i bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den

RP 262/2018 rd

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för livsmedelsförseelse dömas till böter.

Tillsynsmyndigheten kan låta bli att anmäla en förseelse till förundersökningsmyndigheten, om gärningen eller underlåtelsen är ringa och det inte är fråga om tredska mot myndighetens förbud eller förelägganden.

Vid förundersökning av en gärning som avses i 1—3 mom. eller någon annan gärning inom tillämpningsområdet av livsmedelsbestämmelser som är straffbar enligt strafflagen ska Livsmedelsverket ges möjlighet att bli hörd. Åklagaren ska ge Livsmedelsverket tillfälle att lämna utlåtande innan åtalsprövningen är avslutad. Vid den muntliga behandlingen av målet i domstol har Livsmedelsverket rätt att närvara och yttra sig.

Den som bryter mot ett förbud eller ett åläggande som har meddelats med stöd av denna lag och förenats med vite, kan lämnas obestraftad för samma gärning.

78 §

Brott mot tystnadsplikten

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 79 § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag.

13 kap.

Särskilda bestämmelser

79 §

Sekretessbelagda uppgifter

Bestämmelser om sekretess för information som erhållits vid tillsyn finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

80 §

Handräckning

På begäran ska tillsynsmyndigheterna lämna varandra handräckning för att utföra de uppgifter som avses i denna lag.

På begäran av tillsynsmyndigheterna ska polisen lämna handräckning när myndigheterna ska utföra de uppgifter som avses i livsmedelsbestämmelserna.

81 §

Register

För att styra och utveckla tillsynen och för att utföra tillsyn ska Livsmedelsverket och landskapen tillsammans föra riksomfattande register över

1) registrerad primärproduktion enligt 7 § och godkända primärproduktionsställen enligt 8 §,

- 2) registrerad livsmedelsverksamhet enligt 9 § och godkända livsmedelslokaler enligt 10 §,
- 3) verksamhetsställen som bedriver kontaktmaterialverksamhet enligt 12 §,
- 4) officiella laboratorier och utsedda laboratorier för egenkontroll enligt 31 §.

Livsmedelsverket och landskapen är gemensamt personuppgiftsansvariga för de register som avses i 1 mom. på det sätt som avses i artikel 26 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG. Livsmedelsverket och landskapen ska använda och uppdatera registren i den omfattning som det är nödvändigt för de uppgifter som avses i denna lag. Livsmedelsverket ska svara för underhåll och utveckling av de informationssystem som hänför sig till registrens funktion.

Övriga tillsynsmyndigheter enligt denna lag har rätt att använda de data som ingår i de register som avses i 1 mom. i den omfattning som det är nödvändigt för deras lagstadgade uppgifter.

För att styra och utveckla tillsynen och för att utföra tillsyn ska Livsmedelsverket föra riksomfattande register över

- 1) hygienpasstestare som avses i 19 § 1 mom. och över de personer som deltar i ett test för hygienpasset som testarna arrangerar och som av en testare har beviljats hygienpass enligt 18 § 5 mom.,

- 2) organ med delegerade uppgifter som avses i 30 §,

- 3) omständigheter som hänför sig till utredning av matförgiftningar och till uppföljning och kontroll av zoonoser utifrån anmälningar som avses i 33 § 4 mom. och 45 §,

- 4) sådana primärproduktionsställen samt sådana delområdena och primärproduktionsställena i dem som avses i 51 § och som Livsmedelsverket har erkänt uppfyller kraven på kontrollerade uppfödningförhållanden för svin,

- 5) utbildade personer som genomgått den utbildning av jägare i hälsa och hygien som avses i kapitel I i avsnitt IV i bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004.

Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet ska föra register över alkoholbutiker och platser för tillverkning och lagring av alkoholdrycker.

De register som avses i 1 och 4 mom. ingår i det informationssystem för landsbygdsnäringsförvaltningen som avses i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem (284/2008).

82 §

Uppgifter som registerförs

I de register som avses i 81 § ska följande uppgifter införas:

- 1) identifikationsuppgifter om tillsynsobjekten och tillsynsobjektens verksamheter,
- 2) identifikationsuppgifter om de primärproduktionsställen och de delområdena samt de primärproduktionsställen som ingår i dem och har erkänts enligt 51 §,
- 3) planerade och genomförda tillsynsåtgärder,
- 4) för officiella laboratorier och utsedda egenkontrolllaboratorier de analysmetoder som tillämpas vid bedömningen samt namn på den person som svarar för undersökningarna,
- 5) övriga uppgifter än de som avses i 1—4 punkt som behövs för tillsynen över livsmedelsbestämmelserna.

Identifikationsuppgifter som avses i 1 mom. är företagarens namn, adress och företags- och organisationsnummer, eller om nummer saknas personbeteckning, samt tillsynsobjektets namn på och adress. Identifikationsuppgifter om personer ska avregistreras när användningsändamålet inte längre existerar.

Livsmedelsverket ska publicera en förteckning över officiella laboratorier och utsedda laboratorier för egenkontroll där uppgifterna enligt 1 mom. 4 punkten framgår.

RP 262/2018 rd

För hygienpasstestare och för de personer som deltar i ett hygienpasstest och som av testarna har beviljats hygienpass registreras identifikationsuppgifter och datum när hygienpasset har avlagts.

I övrigt om insamling och registrering av personuppgifter och på användning och utlämning av registeruppgifter föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679, personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet..

83 §

Statsandel

På verksamhet som ett landskap ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om landskapens finansiering (/), om inte något annat bestäms genom lag.

14 kap.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

84 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20.

Genom denna lag upphävs livsmedelslagen (23/2006), nedan den upphävda lagen. Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till den upphävda lagen, ska i stället för den upphävda lagen denna lag tillämpas efter det att den har trätt i kraft.

De författningar som utfärdats med stöd av den upphävda lag som nämns i 2 mom. fortsätter att gälla.

85 §

Övergångsbestämmelse

De livsmedelslokaler och primärproduktionsställen som innan denna lag träder i kraft har godkänts eller anmälts enligt livsmedelslagen eller hälsoskyddslagen och de primärproduktionsställen som innan denna lag träder i kraft har registrerats enligt lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel får fortsätta med sin verksamhet utan separat godkännande eller anmälan.

Den som är behörig att utföra livsmedelstillsyn när denna lag träder i kraft anses uppfylla kompetenskraven för motsvarande uppgifter enligt denna lag.

2.

Lag

om ändring av hälsoskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hälsoskyddslagen (763/1994) 13, 50 §, 50 a § och 56 §, av dem 13 § sådan den lyder i lag 942/2016, 50 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 129/2009, 327/2012, 553/2014, 1237/2014 och 860/2018, 50 a § sådan den lyder i lag 129/2009 och 56 § sådan den lyder i lag 1042/2015, samt
fogas till lagen nya 50 b—50 d §, som följer:

13 §

Anmälningsskyldighet

Verksamhetsutövaren ska senast 30 dygn innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till landskapets hälsoskyddsmyndighet om

1) ibruktagande av en inkvarteringsrörelse som avses i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006),

2) ibruktagande av en för allmänheten öppen konditionssal eller annan motionslokal, bastu, badanläggning, simhall, siminrättning och badstrand,

3) ibruktagande av ett daghem eller en klubb eller av en läroanstalt eller undervisningsplats för förskoleundervisning, grundläggande utbildning, yrkesutbildning, gymnasieutbildning och högskoleutbildning,

4) ibruktagande av en verksamhetsenhet som ger fortlöpande vård inom socialvården samt en flyktingförläggning,

5) ibruktagande av en solarie-, tatuerings- och skönhetsalong samt någon annan lokal där det utförs hudbehandling,

6) ibruktagande av en sådan annan lokal än de som avses i 1—5 punkt och inrättning eller inledande av sådan verksamhet som, med beaktande av besökarantalet eller verksamhetens karaktär, kan orsaka sanitär olägenhet.

En motsvarande anmälan ska göras också när en i 1 mom. avsedd verksamhet upphör eller ändras väsentligt. När verksamhetsutövaren byts ska den nya verksamhetsutövaren underrätta landskapets hälsoskyddsmyndighet om saken. Anmälan behöver inte göras, om verksamheten kräver miljötillstånd enligt miljöskyddslagen.

Anmälan ska innehålla uppgifter om verksamhetsutövaren och verksamheten samt de uppgifter som behövs för bedömningen av sanitära olägenheter som är förknippade med verksamheten. Närmare bestämmelser om anmälan och de utredningar som ska fogas till den utfärdas genom förordning av statsrådet.

Undersökningslaboratorier och avgifter

50 §

Grundavgift för tillsyn

Landskapet tar årligen ut en grundavgift av en verksamhetsutövare som ingår i den planmässiga tillsynen över hälsoskyddet och

1) som har gjort en anmälan som avses i 13 eller 18 a § om sin verksamhet till hälsoskyddsmyndigheten, eller

2) vars ansökan enligt 18 § har godkänts av hälsoskyddsmyndigheten.

Grundavgiften för tillsynen tas ut i början av kalenderåret och den uppgår till 150 euro.

Om verksamhetsutövaren gör en anmälan till landskapets hälsoskyddsmyndighet om att verksamheten upphör, tas ingen grundavgift för tillsynen längre ut från och med början av nästa kalenderår.

50 a §

Övriga avgifter för tillsyn över hälsoskyddet

Utöver den årliga grundavgift för tillsynen som avses 50 § får landskapet dessutom enligt sin taxa ta ut en avgift

1) för att behandla en ansökan enligt 13 och 18 a § och för att behandla en ansökan om godkännande enligt 18 § samt för inspektioner, provtagningar och undersökningar i dessa fall,

2) för en inspektion, mätning, provtagning, undersökning eller utredning som har utförts i en bostad eller i ett annat vistelseutrymme och som hör samman med utredning av sanitära olägenheter som avses i 26 § eller med säkerställande av att en olägenhet avhjälpas av fastighetens ägare eller innehavare eller någon annan som är ansvarig för en sanitär olägenhet med stöd av 27 §, myndighetens första inspektion för att utreda en misstanke om sanitär olägenhet och bestämma behovet av fortsatta undersökningar i anslutning till inspektionen är dock avgiftsfri,

3) av en brunnsägare för undersökningar av hushållsvattnet, om det inte är fråga om ett verk som levererar hushållsvatten,

4) för inspektioner i samband med tillsynen över att de författningar som utfärdas med stöd av 17 kap. i miljöskyddslagen följs,

5) för de inspektioner och intyg som avses i 6 § 4 mom.,

6) för inspektion av solarieanläggningar enligt 173 § i strålsäkerhetslagen (859/2018).

Landskapet ska bestämma de avgifter som avses i 1 mom. så att de högst motsvarar kostnaderna för åtgärden. Om landskapet låter göra undersökningar eller utredningar hos en utomstående sakkunnig eller ett utomstående laboratorium, får kostnaderna tas ut av kunden högst till ett belopp som motsvarar de verkliga kostnaderna.

Staten ersätter landskapen för de kostnader som de har för att utföra sådana kontroller, provtagningar, undersökningar och utredningar som Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet har uppdragit åt landskapen att utföra och som enligt denna lag hör till myndigheten eller hänförs till beredningen av myndighetens anvisningar.

Beträffande avgifterna för statliga prestationer enligt denna lag och grunderna för avgifter iakttas lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

50 b §

Indrivning av avgifter utan dom eller beslut samt dröjsmålsränta

RP 262/2018 rd

De avgifter som avses i denna lag får drivas in utan dom eller beslut i den ordning som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Om den avgift som fastställts för en åtgärd inte har betalats på förfallodagen, får på det belopp som inte betalats i tid en årlig dröjsmålsränta tas ut högst enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Förfallodagen kan infalla tidigast två veckor efter att den tjänst för vilken avgiften fastställts har tillhandahållits. I stället för dröjsmålsränta kan myndigheten ta ut en dröjsmålsavgift på fem euro om beloppet av dröjsmålsräntan blir mindre än detta.

Om tillsynsavgiften återbetalas på grund av rättelse av debiteringen eller sökande av ändring, betalas ränta på det återbetalade beloppet enligt 37 § i lagen om skatteuppbörd (11/2018) från och med betalningsdagen till och med återbetalningsdagen.

50 c §

Rättelse av grundavgiften för tillsyn

Ett beslut om grundavgiften för tillsyn som avses i 50 § ska rättas, om ärendet inte har avgjorts genom ett beslut med anledning av besvär när

- 1) tillsynsavgiften togs på grund av ett fel,
- 2) utan egen förskyllan inte har påförts någon tillsynsavgift eller en del av avgiften på grund av ett fel eller på grund av att ärendet till någon del inte har utretts.

I det fall som avses i 1 punkten kan rättelse göras inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes och i det fall som avses i 2 punkten inom ett år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes eller skulle ha påförts.

50 d §

Begäran om omprövning av grundavgiften för tillsyn

Begäran om omprövning av den grundavgift för tillsyn som avses i 50 § får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Omprövning i ett ärende som gäller påförande av avgiften ska begäras inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes, dock senast 60 dagar efter delfäendet av beslutet.

Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Ett beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

56 §

Ändringssökande

Omprövning av ett beslut som gäller godkännande av ett laboratorium enligt 49 a §, ett beslut av en certifierare enligt 49 d § 2 och 4 mom. och ett beslut av en tjänsteinnehavare i landskapet får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Omprövning av ett beslut av en certifierare ska begäras hos social- och hälsovårdsministeriet. Omprövning av ett beslut av en tjänsteinnehavare i landskapet ska begäras hos landskapets hälsoskyddsmyndighet inom 14 dagar från delfäendet av beslutet.

Andra beslut som har fattats med stöd av denna lag får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen, om ingenting annat följer av 5 mom..

Förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som avses i 49 b § och gäller återkallande av godkännandet av ett laboratorium eller avbrytande av verksamheten, i ett ärende som avses i

RP 262/2018 rd

49 c § och gäller återkallande av ett beslut att utse en certifierare, i ett ärende som avses i 49 d § och gäller ett beslut att utplåna uppgifter om en utomstående sakkunnig eller i ett ärende som avses i 27 eller 51—53 § och gäller förbud, begränsning och föreskrifter får överklagas genom besvär på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Över andra beslut av förvaltningsdomstolen får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Landskapets hälsoskyddsmyndighet har rätt att söka ändring i förvaltningsdomstolens beslut.

Ändring i beslut som gäller den tillsynsplan som avses i 6 §, den hälsoskyddsordning som avses i 51 § och den taxa som avses i 50 § får sökas på det sätt som anges i landskapslagen (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) 6 § 1 mom. 24 punkt
sådan den lyder i lag 404/2018, samt
fogas till 6 § 1 mom. sådant det lyder i lag 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016,
1419/2016, 324/2017, 454/2017, 923/2017, 1112/2017, 404/2018 och 414/2018, en ny 25
punkt, som följer:

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

-
- 24) utförande av de uppgifter som anges i 20 b § i lagen om Finansinspektionen (878/2008),
25) utredning av de uppgifter som avses i 6 § i livsmedelslagen (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 29 november 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä

2.

Lag

om ändring av hälsoskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hälsoskyddslagen (763/1994) 13 §, rubriken för 11 kap., 50, 50 a och 56 §, av dem 13 § sådan den lyder i lag 942/2016, 50 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 129/2009, 327/2012, 553/2014, 1237/2014 och 860/2018, 50 a § sådan den lyder i lag 129/2009 och 56 § sådan den lyder i lag 1042/2015, samt
fogas till lagen nya 50 b—50 d §, som följer:

Gällande lydelse

13 §

Anmälningsskyldighet

Verksamhetsutövaren ska senast 30 dygn innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om

1) ibruktagande av en inkvarteringsrörelse som avses i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006),

2) ibruktagande av en för allmänheten öppen konditionssal eller annan motionslokal, bastu, badanläggning, simhall, siminrättning och badstrand,

3) ibruktagande av ett daghem eller en klubb eller av en läroanstalt eller undervisningsplats för förskoleundervisning, grundläggande utbildning, yrkesutbildning, gymnasieutbildning eller högskoleutbildning,

4) ibruktagande av en verksamhetsenhet som ger fortlöpande vård inom socialvården samt en flyktingförläggning,

5) ibruktagande av en solarie-, tatuering- eller skönhetssalong eller någon annan lokal där det utförs hudbehandling,

6) ibruktagande av en sådan annan lokal eller inrättning eller inledande av sådan verksamhet som, med beaktande av besökarantalet eller verksamhetens karaktär, kan orsaka sanitär olägenhet.

Föreslagen lydelse

13 §

Anmälningsskyldighet

Verksamhetsutövaren ska senast 30 dygn innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till *landskapets* hälsoskyddsmyndighet om

1) ibruktagande av en inkvarteringsrörelse som avses i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006),

2) ibruktagande av en för allmänheten öppen konditionssal eller annan motionslokal, bastu, badanläggning, simhall, siminrättning och badstrand,

3) ibruktagande av ett daghem eller en klubb eller av en läroanstalt eller undervisningsplats för förskoleundervisning, grundläggande utbildning, yrkesutbildning, gymnasieutbildning och högskoleutbildning,

4) ibruktagande av en verksamhetsenhet som ger fortlöpande vård inom socialvården samt en flyktingförläggning,

5) ibruktagande av en solarie-, tatuering- och skönhetssalong samt någon annan lokal där det utförs hudbehandling,

6) ibruktagande av en sådan annan lokal än *de som avses i 1-5 punkt* och inrättning eller inledande av sådan verksamhet som, med beaktande av besökarantalet eller verksamhetens karaktär, kan orsaka sanitär olägenhet.

En motsvarande anmälan ska göras också när en i 1 mom. avsedd verksamhet *upphör*

En motsvarande anmälan ska göras också

när en i 1 mom. avsedd verksamhet ändras väsentligt. När verksamhetsutövaren byts ska den nya verksamhetsutövaren underrätta den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om saken. Anmälan behöver inte göras, om verksamheten kräver miljötillstånd enligt miljöskyddslagen.

Anmälan ska innehålla uppgifter om verksamhetsutövaren och verksamheten samt de uppgifter som behövs för bedömningen av sanitära olägenheter som är förknippade med verksamheten. Närmare bestämmelser om anmälan och de utredningar som ska fogas till den utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 kap.

Undersökningslaboratorier

50 §

Avgifter

I fråga om avgifterna för statliga prestationer enligt denna lag iakttas lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Kommunen ska fastställa avgifterna för sina prestationer så att de högst motsvarar kostnaderna för utförandet av prestationen. När kommunen låter utomstående sakkunniga eller ett laboratorium utföra undersökningar eller utredningar tas kostnaderna ut hos kunden högst i enlighet med de faktiska kostnaderna.

För anmälningar och ansökningar enligt denna lag som kommunen behandlar, för kontroller, provtagning och undersökningar som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 6 § samt för intyg som kommunen beviljar med stöd av nämnda paragraf ska kommunen hos verksamhetsidkaren ta ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa.

Hos verksamhetsidkaren ska dessutom tas ut en avgift för tillsynsåtgärder som hänför sig till

1) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med anledning av en kontroll som ingår i den kommunala tillsynsplanen enligt 6 §, när föreskrifterna har meddelats på grund av att bestämmelserna i denna lag inte har följts,

eller ändras väsentligt. När verksamhetsutövaren byts ska den nya verksamhetsutövaren underrätta *landskapets* hälsoskyddsmyndighet om saken. Anmälan behöver inte göras, om verksamheten kräver miljötillstånd enligt miljöskyddslagen.

Anmälan ska innehålla uppgifter om verksamhetsutövaren och verksamheten samt de uppgifter som behövs för bedömningen av sanitära olägenheter som är förknippade med verksamheten. Närmare bestämmelser om anmälan och de utredningar som ska fogas till den utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 kap.

Undersökningslaboratorier och avgifter

50 §

Grundavgift för tillsyn

Landskapet tar årligen ut en grundavgift av en verksamhetsutövare som ingår i den planmässiga tillsynen över hälsoskyddet och

1) som har gjort en anmälan som avses i 13 eller 18 a § om sin verksamhet till hälsoskyddsmyndigheten, eller

2) vars ansökan enligt 18 § har godkänts av hälsoskyddsmyndigheten.

Grundavgiften för tillsynen tas ut i början av kalenderåret och den uppgår till 150 euro.

Om verksamhetsutövaren gör en anmälan till landskapets hälsoskyddsmyndighet om att verksamheten upphör, tas ingen grundavgift för tillsynen längre ut från och med början av nästa kalenderår.

2) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med anledning av anmälningar enligt 13 § och 14 § 2 mom.,

3) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med anledning av ansökningar enligt 18 § samt till sådan övervakning och kontroll av kvaliteten på hushållsvatten som krävs enligt 20 §,

4) sådan regelbunden övervakning av badvatten som krävs enligt 29 §, och

5) för inspektion av solarieanläggningar enligt 173 § i strålsäkerhetslagen (859/2018)

Kommunen har dessutom rätt att enligt en av kommunen godkänd taxa ta ut en avgift

1) hos fastighetens ägare eller innehavare eller någon annan som är ansvarig för en sanitär olägenhet med stöd av 27 §, för en inspektion, mätning, provtagning, undersökning eller utredning som har utförts i en bostad eller ett annat vistelseutrymme och som hör samman med utredning av sanitära olägenheter som avses i 26 § eller med säkerställande av att en olägenhet avhjälps; myndighetens första inspektion för att utreda en misstanke om sanitär olägenhet och bestämmandet av behovet av fortsatta undersökningar i anslutning till inspektionen är dock avgiftsfri,

2) hos en brunnsägare för undersökningar av hushållsvattnet, om det inte är fråga om ett i 16 § 4 mom. avsett verk som levererar hushållsvatten,

3) för inspektioner i samband med tillsynen över efterlevnaden av en i 17 kap. i miljöskyddslagen avsedd statsrådsförordning.

Avgifterna får drivas in utan dom eller beslut i den ordning som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter

Staten ersätter de kostnader kommunen orsakas av utförandet av sådana kontroller, provtagningar, undersökningar och utredningar som enligt denna lag hör till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens uppgifter eller som hänför sig till beredningen av verkets anvisningar och som verket har styrt till kommunen.

50 a §

50 a §

Övriga avgifter för tillsyn över

Dröjsmålsränta

Om den avgift som fastställts för en åtgärd inte har betalats på förfallodagen, får på det belopp som inte betalats i tid tas ut årlig dröjsmålsränta högst enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen. Förfallodagen kan infalla tidigast två veckor efter att den tjänst för vilken avgiften bestämts har tillhandahållits. I stället för dröjsmålsränta kan myndigheten ta ut en dröjsmålsavgift på fem euro om beloppet av dröjsmålsräntan blir mindre än detta.

hälsoskyddet

Utöver den årliga grundavgift för tillsynen som avses 50 § får landskapet dessutom enligt sin taxa ta ut en avgift

1) för att behandla en ansökan enligt 13 och 18 a § och för att behandla en ansökan om godkännande enligt 18 § samt för inspektioner, provtagningar och undersökningar i dessa fall,

2) för en inspektion, mätning, provtagning, undersökning eller utredning som har utförts i en bostad eller i ett annat vistelseutrymme och som hör samman med utredning av sanitära olägenheter som avses i 26 § eller med säkerställande av att en olägenhet avhjälps av fastighetens ägare eller innehavare eller någon annan som är ansvarig för en sanitär olägenhet med stöd av 27 §; myndighetens första inspektion för att utreda en misstanke om sanitär olägenhet och bestämma behovet av fortsatta undersökningar i anslutning till inspektionen är dock avgiftsfri,

3) av en brunnsägare för undersökningar av hushållsvattnet, om det inte är fråga om ett verk som levererar hushållsvatten,

4) för inspektioner i samband med tillsynen över att de författningar som utfärdas med stöd av 17 kap. i miljöskyddslagen följs,

5) för de inspektioner och intyg som avses i 6 § 4 mom.,

6) för inspektion av solarieanläggningar enligt 173 § i strålsäkerhetslagen (859/2018).

Landskapet ska bestämma de avgifter som avses i 1 mom. så att de högst motsvarar kostnaderna för åtgärden. Om landskapet låter göra undersökningar eller utredningar hos en utomstående sakkunnig eller ett utomstående laboratorium, får kostnaderna tas ut av kunden högst till ett belopp som motsvarar de verkliga kostnaderna.

Staten ersätter landskapen för de kostnader som de har för att utföra sådana kontroller, provtagningar, undersökningar och utredningar som Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet har uppdragit åt landskapen att utföra och som enligt denna lag hör till myndigheten eller hänför sig till beredningen av myndighetens anvisningar.

Beträffande avgifterna för statliga

prestationer enligt denna lag och grunderna för avgifter iakttas lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

50 b §

Indrivning av avgifter utan dom eller beslut samt dröjsmålsränta

De avgifter som avses i denna lag får drivas in utan dom eller beslut i den ordning som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Om den avgift som fastställts för en åtgärd inte har betalats på förfallodagen, får på det belopp som inte betalats i tid en årlig dröjsmålsränta tas ut högst enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Förfallodagen kan infalla tidigast två veckor efter att den tjänst för vilken avgiften fastställts har tillhandahållits. I stället för dröjsmålsränta kan myndigheten ta ut en dröjsmålsavgift på fem euro om beloppet av dröjsmålsräntan blir mindre än detta.

Om tillsynsavgiften återbetalas på grund av rättelse av debiteringen eller sökande av ändring, betalas ränta på det återbetalade beloppet enligt 37 § i lagen om skatteuppbörd (11/2018) från och med betalningsdagen till och med återbetalningsdagen.

50 c §

Rättelse av grundavgiften för tillsyn

Ett beslut om grundavgiften för tillsyn som avses i 50 § ska rättas, om ärendet inte har avgjorts genom ett beslut med anledning av besvär när

*1)tillsynsavgiften togs på grund av ett fel,
2)utan egen förskyllan inte har påförts någon tillsynsavgift eller en del av avgiften på grund av ett fel eller på grund av att ärendet till någon del inte har utretts.*

I det fall som avses i 1 punkten kan rättelse göras inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes och i det fall som avses i 2 punkten inom ett år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes eller skulle ha påförts.

50 d §

**Begäran om omprövning av grundavgiften
för tillsyn**

Begäran om omprövning av den grundavgift för tillsyn som avses i 50 § får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Omprövning i ett ärende som gäller påförande av avgiften ska begäras inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes, dock senast 60 dagar efter delfäendet av beslutet.

Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Ett beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

56 §

Ändringsökande

Omprövning av ett beslut som gäller godkännande av ett laboratorium enligt 49 a §, ett beslut av en certifierare enligt 49 d § 2 och 4 mom. samt ett beslut av en kommunal tjänsteinnehavare får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Omprövning av ett beslut av en certifierare ska begäras hos social- och hälsovårdsministeriet. Omprövning av ett beslut av en kommunal tjänsteinnehavare ska begäras hos den kommunala hälsoskyddsmyndigheten inom 14 dagar från delfäendet av beslutet.

Andra beslut som har fattats med stöd av denna lag och beslut som har meddelats med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Förvaltningsdomstolens beslut i ett i 49 b § avsett ärende som gäller återkallande av godkännandet av ett laboratorium eller avbrytande av verksamheten, i ett i 49 c § avsett ärende som gäller återkallande av ett

56 §

Ändringsökande

Omprövning av ett beslut som gäller godkännande av ett laboratorium enligt 49 a §, ett beslut av en certifierare enligt 49 d § 2 och 4 mom. och ett beslut av en tjänsteinnehavare i *landskapet* får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Omprövning av ett beslut av en certifierare ska begäras hos social- och hälsovårdsministeriet. Omprövning av ett beslut av en tjänsteinnehavare i *landskapet* ska begäras hos *landskapets hälsoskyddsmyndighet* inom 14 dagar från delfäendet av beslutet.

Andra beslut som har fattats med stöd av denna lag får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996), *om ingenting annat följer av 5 mom..*

Förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som avses i 49 b § och gäller återkallande av godkännandet av ett laboratorium eller avbrytande av verksamheten, i ett ärende som avses i 49 c

RP 262/2018 rd

beslut att utse en certifierare, i ett i 49 d § avsett ärende som gäller ett beslut att utplåna uppgifter om en utomstående sakkunnig eller i ett i 15, 27 eller 51–53 § avsett ärende som gäller förbud, begränsning och föreskrifter får överklagas genom besvär på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Över andra beslut av förvaltningsdomstolen får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har rätt att söka ändring i förvaltningsdomstolens beslut.

Ändring i beslut som gäller den tillsynsplan som avses i 6 § 2 mom., den hälsoskyddsordning som avses i 51 § 3 mom. och den taxa som avses i 50 § 2 mom. får sökas på det sätt som anges i kommunallagen.

§ och gäller återkallande av ett beslut att utse en certifierare, i ett ärende som avses i 49 d § och gäller ett beslut att utplåna uppgifter om en utomstående sakkunnig eller i ett ärende som avses i 27 eller 51–53 § och gäller förbud, begränsning och föreskrifter får överklagas genom besvär på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Över andra beslut av förvaltningsdomstolen får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Landskapets hälsoskyddsmyndighet har rätt att söka ändring i förvaltningsdomstolens beslut.

Ändring i beslut som gäller den tillsynsplan som avses i 6 §, den hälsoskyddsordning som avses i 51 § och den taxa som avses i 50 a § får sökas på det sätt som anges i *landskapslagen* (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) 6 § 1 mom. 24 punkt
sådan den lyder i lag 404/2018, samt
fogas till 6 § 1 mom., sådant det lyder i lag 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016,
1419/2016, 324/2017, 454/2017, 923/2017, 1112/2017, 404/2018 och 414/2018, en ny 25
punkt, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

24) utförande av de uppgifter som anges i
20 b § i lagen om Finansinspektionen
(878/2008).

24) utförande av de uppgifter som anges i
20 b § i lagen om Finansinspektionen
(878/2008),

25) utredning av de uppgifter som avses i
6 § i livsmedelslagen (---/----).

Denna lag träder i kraft den 20 .